

Naar een objectief verdeelmodel voor de jeugdzorg

Een kwantitatief onderzoek naar de factoren die verschillen tussen gemeenten in het gebruik en de kosten van jeugdzorg verklaren.

M.J Nieuwenhout
Erasmus School of Social and Behavioural Sciences
Erasmus Universiteit Rotterdam
Eerste lezer: dr. C.W.A.M. (Kees) van Paridon
Tweede lezer: dr. H.L. (Henk) Klaassen
Mei 2019

Voorwoord

Voor u ligt het eindresultaat van de scriptie “Naar een objectief verdeelmodel voor de jeugdzorg”, die is geschreven ter afronding van de masteropleiding Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Vanaf februari 2018 tot en met mei 2019 ben ik bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van deze scriptie. Naast mijn werk aan deze scriptie ben ik in deze periode werkzaam geweest als stagiair bij de Algemene Rekenkamer, en vervolgens als stagiair en junior onderzoeker bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Hoewel het door de combinatie van deze werkzaamheden en het realiseren van deze scriptie soms behoorlijk aanpoten was, heb ik deze periode als zeer leerzaam ervaren, en ben ik veel nieuwe inzichten en ervaringen rijker geworden.

Graag wil ik nog enkele mensen bedanken voor hun hulp bij het verwezenlijken van deze scriptie. Allereerst mijn scriptiebegeleider Kees van Paridon voor zijn enthousiaste begeleiding en nuttige feedback. Ook wil ik de tweede lezer, dhr. Klaassen, bedanken. Ook dank aan Bart Leurs & Gerber van Nijendaal (Raad voor het Openbaar Bestuur), Bruno Steiner (Bruno Steiner Advies) & Kirsten Veldhuijzen (Algemene Rekenkamer) voor hun delen van hun inhoudelijke expertise op het gebied van jeugdzorg en verdeelmodellen, en het doen van suggesties voor het onderzoek. Daarnaast wil ik Margreet van Donselaar bedanken voor het taalkundig corrigeren van de scriptie. Ten slotte wil ik mijn familie, vrienden, en collega's bedanken voor hun support tijdens het realiseren van deze scriptie.

Max Nieuwenhout

Den Haag, 6 mei 2019

Samenvatting

Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het leveren van jeugdzorg. Vanuit het door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gemeentefonds krijgen gemeenten een budget om deze jeugdzorg te bekostigen. Omdat het bedrag dat gemeenten aan jeugdzorg uitgeven per gemeente verschilt, en niet van tevoren kan worden vastgesteld, wordt het budget dat een gemeente krijgt voor het uitvoeren van haar jeugdzorgtaken berekend via het *Objectief verdeelmodel*. In dit model wordt aan de hand van indicatoren voorspeld hoeveel budget een gemeente ongeveer nodig heeft om haar taken op het gebied van jeugdzorg uit te voeren. Belangrijk hierbij is dat gemeenten in staat moeten zijn om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te realiseren.

In de praktijk blijkt dat de werkelijke kosten die gemeenten besteden aan jeugdzorg lang niet altijd overeenkomen met het bedrag dat ze vanuit de Rijksoverheid krijgen. Enerzijds claimen veel gemeenten onvoldoende budget te krijgen om alle jeugdzorg in een gemeente te kunnen bekostigen, terwijl andere gemeenten juist een deel van het budget overhouden.

Er zijn diverse mogelijke verklaringen voor deze verschillen tussen gemeenten. Een mogelijke verklaring is dat de indicatoren die worden gebruikt in het huidige verdeelmodel niet in staat zijn om een goede voorspelling te geven van de kosten die een gemeente ongeveer besteedt aan jeugdzorg. In dit onderzoek wordt onderzocht in welke mate de indicatoren uit het huidige verdeelmodel, aangevuld met andere indicatoren die mogelijk een rol spelen bij het verklaren van de verschillen tussen gemeenten, deze verschillen tussen gemeenten verklaren.

De verschillen tussen gemeenten in het gebruik van jeugdhulp en de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner blijken groot te zijn. Als gekeken wordt naar het verschil tussen de kosten die een gemeente besteedt voor jeugdzorg en de inkomsten die zij hiervoor krijgt vanuit het gemeentefonds, zijn de verschillen tussen gemeenten minder groot dan bij het gebruik en de kosten van jeugdzorg. Dit neemt niet weg dat de verschillen tussen gemeenten nog steeds aanzienlijk zijn.

Vervolgens wordt gekeken naar de factoren die deze verschillen verklaren. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen omgevingsfactoren (factoren waarvan verwacht wordt dat ze de kans op het gebruik van jeugdzorg kunnen beïnvloeden), en inhoudelijke factoren (factoren die betrekking hebben op het inhoudelijke aspect van de geleverde jeugdzorg). Ook wordt er naar de boekingsverschillen gekeken: dit zijn verschillen in de wijze waarop gemeenten hun jeugdzorg-gerelateerde kosten plaatsen in hun financiële stukken. Vooral de omgevingsfactoren, en in mindere mate de inhoudelijke factoren, blijken een grote rol te spelen bij het verklaren van de verschillen tussen gemeenten.

De onderzochte factoren verklaren een groot deel van de verschillen in het gebruik en de kosten van jeugdzorg. Als gekeken wordt naar het verklaarde verschil tussen de uitgaven aan jeugdzorg en de inkomsten hiervoor vanuit het gemeentefonds, zijn de verschillen tussen gemeenten minder groot, maar nog steeds aanwezig. Met de uitkomsten van de regressieanalyse die deze verschillen aantoonst kan een model worden opgesteld waarmee een deel van deze verschillen tussen gemeenten kan worden gecorrigeerd. Vervolgens wordt dit model per gemeente doorgerekend, uit de uitkomsten blijkt dat het verschil tussen de uitgaven aan jeugdzorg en het bedrag dat een gemeente krijgt om haar jeugdzorgtaken uit te voeren, gemiddeld halveert.

Aan de hand van dit onderzoek kan de conclusie worden getrokken dat het mogelijk zou moeten zijn om door aanpassingen aan het huidige verdeelmodel de verschillen tussen gemeenten wat betreft de inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg te verminderen. Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen hoe dit gerealiseerd kan worden, is verder onderzoek nodig. Dit onderzoek zal eindigen met suggesties voor verder onderzoek.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Probleemstelling.....	9
1.3 Doelstelling.....	10
1.4 Afbakening.....	11
1.5 Vraagstelling	12
1.6 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie	13
1.7 Leeswijzer	13
Hoofdstuk 2: De Jeugdwet	15
2.1 Veronderstellingen Jeugdwet.....	15
2.2 Uitvoering jeugdwet in de praktijk.....	18
Hoofdstuk 3: Het gemeentefonds en verdeelmodellen.....	19
3.1 Inkomstenbronnen gemeenten	19
3.2 Opbouw gemeentefonds.....	20
3.3 Onderliggende waarden verdeelmodel: de financiële verhoudingswet.....	21
3.4 Vereisten verdeelmodel	24
3.5 Soorten verdeelmodellen.....	26
3.6 Samenvatting hoofdstuk 2 & 3.....	29
Hoofdstuk 4: Gebruikte data onderzoek.....	29
4.1 Opzet model	29
4.2 Casussen: gemeenten.....	33
4.3 Soort data	34
4.3.1 Omgevingsfactoren	34
4.3.2 Inhoudelijke factoren	40
4.3.3 Boekingsverschillen	42
4.3.4 Data gebruik van jeugdhulp	43
4.3.5 Financiële gegevens.....	46
4.4 Samenvatting hoofdstuk 4	48
Hoofdstuk 5: Analyse gebruik van jeugdhulp.....	49
5.1 Verschillen in gebruik jeugdhulp tussen gemeenten	49
5.2 Correlatie van afzonderlijke omgevingsfactoren met het gebruik van jeugdzorg	50
5.3 Meervoudige regressieanalyse.....	58

5.4 Inhoudelijke factoren	64
5.5 Combinatie inhoudelijke- en omgevingsfactoren	67
5.6 Samenvatting hoofdstuk 5	67
Hoofdstuk 6: Kosten en baten jeugdzorg	68
6.1 Verschillen in kosten en baten van jeugdzorg.....	68
6.2 Boekingsverschillen	72
6.3 Omgevingsfactoren	73
6.4 Inhoudelijke factoren	75
6.5 Regressieanalyse	76
Hoofdstuk 7: Een nieuw model	76
7.1 Regressieanalyse model	77
7.2 Doorrekenen van het nieuwe model.....	79
Hoofdstuk 8: Conclusie	82
8.1 Verschillen tussen gemeenten	82
8.2 Verklaringen van verschillen	82
8.3 Het nieuwe model	87
8.4 Beantwoording hoofdvraag.....	87
Hoofdstuk 9: Aanbevelingen & Discussie	88
9.1 Aanbevelingen	88
9.2 Discussie & suggesties vervolgonderzoek	89
Literatuurlijst	91
Bijlagen	96
Formuleblad	140

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

Tekorten jeugdzorg: het nieuwe normaal, luidde de krantenkop in oktober 2018 (NRC: 2018). Uit het artikel blijkt dat 88 gemeenten grote financiële tekorten hebben op het gebied van jeugdzorg, en daardoor een beroep doen op een fonds waaruit deze tekorten gecompenseerd kunnen worden. Op 5 november 2018 schreven de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG) en de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ), een brandbrief aan de Tweede Kamer, waarin gesteld werd dat een groep van 77 gemeenten voor in totaal 489 miljoen euro aan compensatie voor tekorten op het gebied van zorgtaken heeft aangevraagd, en dat er waarschijnlijk nog veel meer gemeenten zijn met tekorten. De VNG en BGZJ vrezen dat door deze tekorten de kwaliteit van de geleverde jeugdzorg, en van andere zorgtaken die worden geleverd door gemeenten, in het geding komt. Volgens de schrijvers van de brief is de wijze waarop het budget, dat de Rijksoverheid beschikbaar stelt voor het uitvoeren van deze taken, wordt verdeeld tussen gemeenten een van de oorzaken waardoor deze tekorten ontstaan (BGZJ, VNG: 2018). Ook voordat deze brandbrief werd verstuurd, werd het verband tussen deze verdeling en de tekorten al vaker genoemd (Binnenlands Bestuur, 2016) (Gemeente.nu, 2018) (AEF, 2018) (VNG, 2017).

Uit het bovenstaande blijkt dat veel gemeenten financiële tekorten hebben bij het uitvoeren van hun taken op het gebied van jeugdzorg, waardoor zowel de kwaliteit van de zorg als de financiële positie van gemeenten in het geding kan komen. De wijze waarop het rijksbudget voor de jeugdzorg tussen gemeenten wordt verdeeld, zou een van de oorzaken zijn van de tekorten. Dit onderzoek zal zich specifiek focussen op deze verdeling. Voordat verder op de problematiek van de verdeling wordt ingegaan, zal eerst de decentralisatie van het sociaal domein worden toegelicht. Ook zal hierbij worden ingegaan op de relatie tussen gemeenten en de Rijksoverheid.

Decentralisatie sociaal domein & relatie Rijksoverheid en gemeenten

Op 1 januari 2015 zijn er binnen het sociaal domein diverse taken, die eerst werden uitgevoerd door de het Rijk of de provincie, gedecentraliseerd naar gemeenten. Het sociaal domein kan zowel in ruime als in enge zin worden gedefinieerd. In enge zin heeft het sociaal domein betrekking op alles wat lokale overheden doen op het gebied van werk, zorg en jeugd conform de taken die in 2015 naar gemeenten zijn gedecentraliseerd. In ruime zin kunnen ook andere beleidsgebieden, zoals onderwijs als onderdeel binnen het sociaal domein worden beschouwd (SCP, 2015: p.10). In dit onderzoek zal de enge definitie van het sociaal domein worden aangehouden.

Het takenpakket en de verantwoordelijkheden van gemeenten op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie is vanaf 2015 uitgebreid en samengevoegd met bestaande taken en verantwoordelijkheden (AEF, 2018: p.3). Het idee was dat deze taken beter en efficiënter uitgevoerd konden worden wanneer ze decentraal werden geregeld. Door deze taken te laten organiseren door de lokale overheid, de overheid die het dichtst bij de burger staat, zijn er meer mogelijkheden om maatwerk te leveren en bureaucratie te voorkomen (VNG, 2014: p.7).

Hoewel de taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en financiële middelen worden gedecentraliseerd naar gemeenten, blijft ook de Rijksoverheid (vooral het Ministerie van BZK) zich bezighouden met het sociaal domein, bijvoorbeeld door de mate te bepalen waarin gemeenten moeten samenwerken bij het uitvoeren van deze taken (Schaap, 2015: p.159). Daarnaast blijft de Rijksoverheid stelselverantwoordelijk. De afdeling advisering van de Raad van State definieert het begrip stelselverantwoordelijkheid als volgt: *Door de decentralisaties zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar gemeenten overgeheveld. Er blijft wel sprake van medebewind, waarbij decentrale overheden de plicht hebben mee te werken aan de uitvoering van regelingen van de centrale overheid. Ieder van de betrokken overheden draagt medeverantwoordelijkheid voor het*

stelsel als geheel en kan daarop worden aangesproken. Er is dan sprake van stelselverantwoordelijkheid (Raad van State, 2016). Hieruit blijkt dat gemeenten ook gebonden zijn aan wetten die door de Rijksoverheid zijn gemaakt, waardoor de gemeenten zelf slechts een beperkte beleidsvrijheid hebben.

De decentralisatie levert echter ook een dilemma op voor de Rijksoverheid. Hoewel gemeenten gebonden zijn aan de kaders die de rijksoverheid stelt, wil de Rijksoverheid gemeenten wel voldoende ruimte geven om zelf te bepalen waar hun beleidsprioriteiten naar uitgaan, en waar ze hun budget aan uit willen geven. Deze beleidsvrijheid leidt echter ook tot verschillen tussen gemeenten onderling. Zo kan de ene gemeente terughoudender zijn met het verlenen van zware zorg dan de andere. Daarom dient de Rijksoverheid een afweging te maken of de aanwezigheid van deze verschillen wenselijk is, en of er strengere verplichtingen moeten worden gesteld aan de gemeenten. Strengere regels zullen leiden tot een verkleining van de onderlinge verschillen, maar ook tot een vermindering van de beleidsvrijheid van gemeenten.

Een ander aspect waarbij gemeenten afhankelijk zijn van de Rijksoverheid, is de financiering van de taken die in 2015 zijn gedecentraliseerd. Om de taken te bekostigen die het Rijk de gemeenten heeft opgedragen (medebewind) of om uitvoering te geven aan autonoom beleid, ontvangen gemeenten financiële middelen uit het gemeentefonds (SEO, 2018). Het gemeentefonds bestaat uit geld dat door de Rijksoverheid beschikbaar wordt gesteld aan gemeenten voor het uitvoeren van het gemeentelijk beleid. In principe mogen gemeenten dit budget vrij besteden. Over de manier waarop dit budget wordt besteed, dient een gemeentebestuur verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad, en niet aan de Rijksoverheid (Rijksoverheid, 2018)¹. Wel is het achterliggende idee dat dit budget gebruikt wordt door gemeenten om bepaalde wettelijke taken uit te voeren. De opgelegde taken in de Jeugdwet, Participatiewet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) vallen hieronder sinds de decentralisaties van 2015.

Als gevolg van de extra taken moeten gemeenten aanzienlijk hogere kosten moeten maken om hun takenpakket te kunnen uitvoeren dan voor 2015 het geval was. Om gemeenten in staat te stellen om deze nieuwe taken naar behoren uit te voeren, is na de decentralisaties 10 miljard euro extra toegevoegd aan het gemeentefonds. Dit bedrag wordt verdeeld tussen de gemeenten via de Integratie-Uitkering sociaal domein (hierna IU sociaal domein genoemd).

Naast extra kosten brengen de decentralisaties ook extra risico's met zich mee. Doordat gemeenten verplicht zijn om bepaalde wettelijke taken uit te voeren, is het snijden in budgetten niet altijd mogelijk. Daarnaast gingen de decentralisaties gepaard met een bezuiniging van in totaal 3,5 miljard euro (CPB, 2013: p.5). Deze bezuiniging werd gemotiveerd met de veronderstelling dat de gedecentraliseerde taken efficiënter uit te voeren zijn op het gemeentelijk niveau. De gemeenten moeten deze taken dus uitvoeren met een lager budget dan wat voorheen aan dezelfde taken werd besteed.

Vanwege de beleidsvrijheid van gemeenten is het vrijwel onmogelijk om exact te bepalen hoeveel geld gemeenten nodig hebben om hun jeugdzorg-gerelateerde taken uit te voeren. Om te bepalen hoeveel geld gemeenten vanuit het gemeentefonds kregen vanuit de IU sociaal domein, werd in 2015, het eerste jaar waarin de decentralisatie van toepassing was, gebruikgemaakt van het historisch verdeelmodel (Cebeon, 2013: p.4), (AEF, 2015)². Met dit model werden de middelen in het gemeentefonds verdeeld op basis van de kosten die gemeenten maakten in 2014. Hier werd voor

¹ Wel is de provincie waar de gemeente deel van uitmaakt bevoegd om toezicht te houden op de financiële positie van de gemeente.

² Cebeon heeft het model voor de cluster Jeugd opgesteld, AEF heeft het model voor de clusters WMO en Werk&inkomen gemaakt.

gekozen omdat gemeenten in 2015 verplicht waren om de lopende contracten uit 2014 over te nemen (SCP, 2013: p.1).

Een nadeel aan het historisch verdeelmodel is dat het model geen rekening houdt met de mate waarin een gemeente efficiënt werkt. Hierdoor krijgen ook gemeenten die inefficiënt werken al hun uitgaven vergoed, en verdwijnt de prikkel voor gemeenten om de gedecentraliseerde taken doelmatig uit te voeren (SEO, 2018: p.36). Een ander probleem met het historisch verdeelmodel is dat uitsluitend naar de kosten uit het verleden wordt gekeken, waardoor het geen rekening wordt gehouden met de transformatie van de jeugdzorg³, een van de doelen van de nieuwe jeugdwet (SEO, 2018: p.36). Daarom wordt er vanaf 2016 gebruik gemaakt van een nieuwe meetmethode, namelijk van het objectieve verdeelmodel (Cebeon, 2015: p.4). Dit model stelt dat de budgetverdeling tussen de gemeenten wordt bepaald aan de hand van objectieve verklaringen die een rol kunnen spelen bij het ontstaan van verschillen in het voorzieningengebruik tussen gemeenten (Cebeon, 2014: p.4). Om de objectieve verklaringen te operationaliseren, werd onder andere gekeken naar omgevingsfactoren die de mate van het gebruik van een voorziening binnen het sociaal domein zouden kunnen beïnvloeden. Als deze omgevingsfactoren in het model worden meegenomen worden ze indicatoren of maatstaven genoemd. De objectieve verdeelmodellen moeten aan een aantal eisen voldoen die zijn opgenomen in de Financiële verhoudingswet 1997 (Hierna Fvw 1997).

Het gemeentefonds is een veelomvattend fonds met diverse uitkeringen, clusters en maatstaven. Het fonds bestaat uit drie verschillende uitkeringen: de algemene uitkering (AU), de integratie-uitkering (IU) en de decentralisatie-uitkering. Het grootste deel van de integratie-uitkering binnen het gemeentefonds valt onder de Integratie-uitkering sociaal domein (hierna IU sociaal domein). Deze integratie-uitkering bevat vervolgens weer drie clusters: Jeugd, Participatie, en WMO (Meicirculaire 2017). Dit onderzoek zal zich richten op de cluster jeugd uit de IU sociaal domein, maar ook op de clusters jeugd uit de algemene uitkering en de decentralisatie-uitkering.

1.2 Probleemstelling

Hoewel wordt gesproken over een objectief verdeelmodel, is het de vraag hoe “objectief” dit verdeelmodel daadwerkelijk is. Eerder in dit onderzoek is aangegeven dat het huidige verdeelmodel bijdraagt aan het ontstaan van de tekorten die sommige gemeenten op jeugdzorg hebben. Sinds de invoering van dit model zijn er diverse kritieken geuit op dit model.

Een eerste kritiekpunt gaat in op de vraag of het geld daadwerkelijk goed wordt verdeeld tussen de gemeenten. Al in 2016, het eerste jaar dat gebruik werd gemaakt van het objectief verdeelmodel, rezen er vragen op over de manier waarop dit geld werd verdeeld. Enerzijds bleek dat er in het gemeentefonds over 2015 in totaal 1,2 miljard euro meer werd uitgekeerd aan middelen voor de jeugdzorg en WMO dan daadwerkelijk door de gemeenten werd uitgegeven (Binnenlands Bestuur, 2016). Aan de andere kant waren er ook gemeenten die klaagden dat ze te weinig geld kregen voor het uitvoeren van de taken, zoals de gemeente Leeuwarden. Volgens de verantwoordelijk wethouder van Leeuwarden kampen veel middelgrote gemeenten met tekorten, terwijl veel kleine gemeenten juist overschotten zouden hebben (Binnenlands bestuur, 2016). Er kunnen verschillende oorzaken waardoor deze tekorten zijn ontstaan. Zo kan het een bewuste beleidskeuze zijn van een gemeente om extra geld uit te geven aan jeugdzorg. Ook kan een gemeente inefficiënt werken, waardoor een gemeente hogere kosten maakt dan ze eigenlijk nodig hebben. In deze gevallen is de gemeente zelf verantwoordelijk voor het tekort en is dit tekort niet ontstaan door oorzaken die buiten de invloedsfeer van de gemeente liggen. Echter, het is ook een mogelijkheid dat de tekorten en overschotten wel degelijk zijn ontstaan door omgevingsfactoren waar de gemeente zelf geen invloed op heeft, maar die niet (voldoende) zijn meegenomen in het verdeelmodel.

³ De transformatie van de jeugdzorg wordt in hoofdstuk 2 verder toegelicht

Een tweede kritiekpunt betreft de vraag of de indicatoren die worden meegenomen in het model wel daadwerkelijk onafhankelijk zijn. Met onafhankelijkheid wordt bedoeld dat een gemeente de uitkomst van een maatstaf niet kan beïnvloeden. Als blijkt dat een gemeente deze indicatoren zou kunnen beïnvloeden, kunnen er perverse prikkels ontstaan, waarbij gemeenten door strategisch handelen de verdeelmaatstaven kunnen veranderen (De Bruijn, 2004: p.197). Hierbij zorgt een gemeente ervoor dat ze beter scoort op een indicator, waardoor ze meer geld ontvangt vanuit het gemeentefonds, zonder dat er sprake is van een grotere behoefte aan jeugdzorg onder de inwoners van de gemeente. Deze perverse prikkels kunnen er zelfs toe leiden dat, wanneer gemeenten alleen maar oog hebben om te scoren op de indicatoren, de kwaliteit van de jeugdzorg in een gemeente afneemt.

Omgekeerde situaties komen ook voor, bijvoorbeeld wanneer een gemeente een bepaald beleid voert dat onbedoeld negatieve effecten heeft op de indicatoren, en daarmee op de uitkering die de gemeente vanuit het gemeentefonds ontvangt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gemeente Asten. In deze gemeente wordt veel geïnvesteerd in het terugdringen van medicijngebruik, onder meer door een ketensamenwerking tussen huisartsen en apothekers in te voeren. Het gevolg hiervan is dat het medicijngebruik in deze gemeente lager ligt dan in referentiegemeenten, terwijl de kosten voor de WMO en jeugdzorg die deze gemeente maakt vergelijkbaar zijn met die van referentiegemeenten (AEF, 2018: p.70). Omdat de hoeveelheid medicijngebruik van ouders in een gemeente een omgevingsfactor is die de verdeling van het gemeentefonds beïnvloedt, kreeg Asten een lagere uitkering dan de referentiegemeenten. Uit een onderzoek dat de gemeente Asten heeft laten uitvoeren bleek dat Asten op basis van de lagere hoeveelheid medicijngebruik ongeveer 540.000 euro aan gelden uit het gemeentefonds misliep (Seris, 2017). Hierdoor kan goed gedrag (in dit geval het terugdringen van onnodig medicijngebruik) worden "bestraft". Om te voorkomen dat gemeenten door bepaald strategisch beleid de verdeelmaatstaven zo kunnen beïnvloeden dat hun uitkering vanuit het gemeentefonds erdoor wordt aangepast, of het verdeelmodel gaan zien als compensatiemiddel voor goed gedrag, dient er kritisch gekeken te worden of er geen mogelijkheden zijn om de uitkomsten van de indicatoren te beïnvloeden.

Er is dus het een en ander te doen omtrent het objectieve verdeelmodel. Als reactie op de kritieken op het model stelde Minister Ollongren van BZK dat het noodzakelijk is om de wijze waarop de budgetten voor het sociaal domein worden verdeeld aan te passen (Rijksoverheid, 2018). Aan de andere kant is het de vraag of alle kritieken op het gemeentefonds wel terecht zijn. Zo blijkt dat in veel gemeenten bepaalde kennis over de werking van de betreffende verdeelmodellen ontbreekt (AEF, 2018: p.109). Het gevolg hiervan was dat bestuurders van gemeenten kritiek gaven op mogelijke onvolkomenheden in verdeelmodellen, met redeneringen die aantoonbaar onjuist zijn. Dit gebrek aan kennis kan ertoe leiden dat gemeentebestuurders het oorspronkelijke doel van het verdeelmodel, het realiseren een rechtvaardige verdeling van middelen die aansluit bij de praktijk van gemeenten en lokale beleidsvrijheid, uit het oog verliezen. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de legitimiteit van de verdeelmodellen onder gemeenten (AEF, 2018: p.111).

1.3 Doelstelling

Er is dus veel kritiek op het gemeentefonds, waarvan niet duidelijk is of deze altijd terecht is. Daarom is het van belang dat er meer inzicht komt in bepaalde aspecten van het gemeentefonds, en specifiek in de verdeling van gelden tussen gemeenten voor het uitvoeren van taken die betrekking hebben op het sociaal domein. Dit onderzoek zal zich specifiek focussen op de jeugdzorg, een van de drie taakvelden van het sociaal domein. Het onderzoek heeft specifiek de volgende drie doelen:

- Aantonen in welke mate er verschillen zijn tussen gemeenten. Hierbij wordt gekeken naar de verschillen op drie verschillende gebieden: 1) het verschil in het percentage jeugdigen met jeugdhulp in een gemeente; 2) het verschil in het nettosaldo (kosten aan jeugdzorg ten

opzichte van de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds) tussen gemeenten; 3) het verschil in gemiddelde kosten aan jeugdzorg tussen gemeenten.

- Het verklaren van verschillen tussen gemeenten. Als is aangetoond dat er verschillen zijn tussen gemeenten, zal gekeken worden naar mogelijke verklaringen voor deze verschillen. Hierbij zullen de volgende aspecten beoordeeld worden:
 - 1) *De omgevingsfactoren*: Hierbij wordt gekeken naar de maatstaven die in het fonds worden gebruikt, maar ook naar andere omgevingsfactoren die niet in het fonds zijn opgenomen, maar wel de jeugdzorg zouden kunnen verklaren.
 - 2) *Andere factoren*: Naast de omgevingsfactoren zal er ook worden gekeken of andere factoren, die niet als omgevingsfactoren kunnen worden aangemerkt, een verklaring kunnen geven voor de verschillen in jeugdzorg tussen gemeenten. Deze factoren worden in dit onderzoek als inhoudelijke factoren en boekingsverschillen gedefinieerd.
- Het ontwerpen en doorrekenen van een nieuw model. Het doel van dit model is dat de verschillen die ontstaan waarvan in het onderzoek is aangetoond dat ze zijn ontstaan door omgevings- en inhoudelijke factoren door het model worden gecorrigeerd. Vervolgens zal dit model worden doorgerekend. Aan de hand van deze doorrekening kan worden bepaald of de verschillen in overschotten/tekorten op jeugdzorg van gemeenten verkleind kunnen worden door het nieuwe model toe te passen.

1.4 Afbakening

Het vraagstuk rondom de verdeling van jeugdzorggelden tussen gemeenten is vrij omvangrijk en complex, waardoor niet het hele vraagstuk binnen dit onderzoek behandeld kan worden. Daarom zal dit onderzoek zich focussen op bepaalde aspecten die in dit vraagstuk een rol spelen.

Een belangrijke afbakening bij dit onderzoek is dat de resultaten gebaseerd zijn op kwantitatieve analyses. Door de onderzoeksvragen te onderzoeken via kwantitatieve methoden is het mogelijk om alle Nederlandse gemeenten mee te nemen, waardoor een grote N gerealiseerd kan worden. Deze onderzoeksmethode leidt echter niet tot resultaten waarmee specifieke conclusies per individuele gemeente kunnen worden getrokken. Het onderzoek zal zich daarom uitsluitend richten op de verdeling tussen gemeenten op macroniveau (vanuit het Rijk naar gemeenten), en niet leiden tot een verklaring van de situatie van een specifieke gemeente. Hier is voor gekozen omdat de context per gemeente sterk kan verschillen.

Doordat het onderzoek kwantitatief is, geven de onderzoeksresultaten geen volledig beeld over de dieperliggende oorzaken van de uitkomsten. Om hierachter te komen dient verder kwalitatief onderzoek te worden gedaan, bijvoorbeeld door het houden van interviews. Wel kan dit onderzoek bepaalde startpunten geven voor verder kwalitatief onderzoek, bijvoorbeeld door verder onderzoek te doen naar mogelijke verklaringen van de resultaten die in dit onderzoek worden aangetoond. In hoofdstuk 9 zullen suggesties worden gegeven voor verder onderzoek.

Wat ook niet zal onderzocht worden, is de vraag of het budget dat gemeenten via het gemeentefonds krijgen toereikend is om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te realiseren, of om kwalitatief goede jeugdzorg te kunnen leveren. Er zijn twee redenen waarom besloten is dit niet te doen:

- Er zijn geen onderzoeken beschikbaar die per gemeente meten hoe tevreden de cliënten zijn met de geleverde jeugdzorg, of op een andere manier de kwaliteit van de jeugdzorg via een kwantitatieve methoden beoordelen. Hierdoor kunnen de gemeenten niet onderling vergeleken worden op basis van de kwaliteit van de jeugdzorg die binnen een gemeente geleverd wordt.
- Gemeenten hebben veel autonomie over de wijze waarop ze de middelen die ze via het gemeentefonds krijgen uitgeven. In een van de doelstellingen van het verdeelmodel staat ook dat een gemeente *in staat moet zijn om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te*

realiseren (Rijksoverheid, 1996). De beleidsvrijheid van de gemeenten om de uitkering van het gemeentefonds naar eigen voorkeur in te delen, leidt tot verschillen tussen de voorzieningenniveaus tussen gemeenten. Dit betekent niet per definitie dat de gemeenten ook niet in staat waren om een gelijkwaardig voorzieningenniveau te realiseren. De oorzaak hiervan kan ook liggen in de verschillende beleidspreferenties van de gemeentebesturen.

Het onderzoek zal zich concreet richten op het verklaren van de onderlinge verschillen tussen gemeenten in de uitgaven aan jeugdzorg, en de inkomsten die gemeenten krijgen vanuit het gemeentefonds en betrekking hebben op het leveren van jeugdzorg. Ook zal gekeken worden naar het de verschillen in het gebruik van jeugdzorg en in de kosten die gemeenten per minderjarige inwoner maakt aan jeugdzorg.

1.5 Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is dus om meer inzicht te krijgen in de werking van het gemeentefonds, waarbij specifiek wordt gefocust op verschillen tussen gemeenten op het gebied van jeugdzorg. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag: *Leidt het huidige verdeelmodel dat wordt gebruikt om jeugdzorggelden tussen gemeenten te verdelen tot onderlinge verschillen tussen gemeenten in de mate waarin de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg door het Rijk gecompenseerd worden, en zo ja, zijn er factoren die deze verschillen kunnen verklaren en corrigeren?*

Deze vraag is vrij complex. Daarom zal de hoofdvraag worden opgedeeld in drie deelvragen:

- De eerste deelvraag focust zich op de mate waarin er verschillen zijn tussen gemeenten. Hierbij wordt in meer algemene zin gekeken naar de verschillen tussen het gebruik van jeugdhulp en de kosten van jeugdzorg per gemeente. Daarnaast wordt er ook gekeken naar het verschil tussen de kosten die gemeenten maken aan jeugdzorg, en de inkomsten die gemeenten hiervoor krijgen vanuit het gemeentefonds. Hiervoor wordt voornamelijk naar de verschillen over 2017 gekeken. Deelvraag 1 luidt: *Welke verschillen zijn er tussen gemeenten onderling in het gebruik van jeugdzorg, in de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoners, en het saldo kosten jeugdzorg/jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds?*
- De tweede deelvraag focust zich op het verklaren van de verschillen die bij de beantwoording van deelvraag 1 naar voren komen. Hierbij wordt onderzocht welke factoren verschillen in het gebruik van jeugdhulp verklaren. Deze verschillen kunnen verklaard worden door een inefficiënte besteding van middelen door gemeenten, maar ook door bepaalde kenmerken waarin gemeenten onderling verschillen. In deze deelvraag zal naar deze factoren worden gekeken. Hiervoor worden de omgevingsfactoren, maar ook andere factoren zoals inhoudelijke factoren en boekingsverschillen, meegenomen. Deelvraag 2 luidt: *In welke mate kunnen omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen de in deelvraag 1 genoemde verschillen tussen gemeenten verklaren?*
- De derde deelvraag focust zich specifiek op het model zelf. In deze deelvraag wordt, aan de hand van de factoren die in het onderzoek zijn meegenomen, een nieuw verdeelmodel opgesteld en doorgerekend. Vervolgens worden de uitkomsten van dit model vergeleken met de huidige verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg⁴. De vraag is in welke mate het nieuwe model de huidige verschillen kan verkleinen. Deelvraag 3 luidt: *In welke mate kan vanuit de in deelvraag 2 genoemde verklaringen voor verschillen tussen gemeenten een model worden opgesteld dat leidt tot kleinere verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg?*

⁴ Het nettosaldo jeugdzorg zal later in het onderzoek uitgebreid worden gedefinieerd. Kort samengevat kan het gezien worden als het aantal euro dat een gemeente uitgeeft aan jeugdzorg per 100 euro die een gemeente vanuit het gemeentefonds krijgt voor het uitvoeren van taken met betrekking tot de jeugdzorg.

Deze deelvragen zullen in dit onderzoek worden uitgewerkt via statistische analyses. Aan de hand van de resultaten kan geconcludeerd worden of er mogelijkheden zijn om het model te verbeteren. In deze context wordt met verbeteren van het model bedoeld dat het model een groter deel van de verschillen in het gebruik, de gemiddelde kosten en het nettosaldo jeugdzorg tussen de gemeenten kan verklaren.

1.6 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

Zoals eerder is aangegeven, is er de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het verdeelmodel dat de gelden uit het gemeentefonds verdeelt. Zo zijn er al meerdere onderzoeken uitgevoerd die betrekking hebben op dit thema (SCP: 2014, Raad voor de financiële verhoudingen, AEF: 2018). In het onderzoek van AEF uit april 2018 wordt onderzocht of de kritieken van gemeenten op het objectieve verdeelmodel feitelijk juist zijn of dat er sprake is van misvattingen. In het onderzoek van het AEF wordt aangegeven dat er verder kwantitatief onderzoek gedaan dient te worden om duidelijker te krijgen welke aannames van gemeenten wel of niet kloppen. Door hier een goed inzicht te krijgen kan op een meer objectieve wijze worden beoordeeld of er daadwerkelijk tekortkomingen zijn aan het model. Als dit het geval blijkt te zijn, kunnen eventueel aanpassingen worden gedaan die het model kunnen verbeteren.

Ook geeft het onderzoek de relatie aan tussen bepaalde omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp. Wanneer blijkt dat de score van gemeenten op een omgevingsfactor samenhangt met de score op het gebruik van jeugdzorg, kan dit betekenen dat de omgevingsfactor van invloed is op het gebruik van jeugdzorg. Als een gemeente dit weet, kan deze inspelen op preventie door extra aandacht te besteden aan jeugdigen binnen bepaalde risicogroepen. Preventie is een taak die genoemd wordt in de jeugdwet (Rijksoverheid, 2018). Hiermee wordt bedoeld dat zorgverleners zo vroeg mogelijk duidelijk krijgen welke kinderen jeugdzorg nodig hebben en deze zorg vervolgens zo snel mogelijk kunnen bieden. Het idee hierachter is dat de situatie van de jeugdige niet verder escaleert, en deze uiteindelijk zwaardere en duurdere zorg nodig zal hebben.

Het einddoel van het onderzoek is een bijdrage te leveren aan het verbeteren van het huidige verdeelmodel. Een verdeelmodel dat beter afstemt met de kostenbehoeften die gemeenten daadwerkelijk hebben, kan mogelijk de tekorten van gemeenten verminderen, en daarmee de kwaliteit van de geleverde jeugdzorg (en andere taken die worden uitgevoerd door gemeenten) verbeteren.

1.7 Leeswijzer

Om meer inzicht te krijgen in de achterliggende context van het thema binnen dit onderzoek, zal in hoofdstuk 2 worden ingegaan op de decentralisering van het sociaal domein, en specifiek op de Jeugdwet. In hoofdstuk 3 zal worden ingegaan op het gebruik van het objectief verdeelmodel. Hierbij wordt veel aandacht besteed aan de vraag wat de achterliggende waarden zijn om objectief verdeelmodel te gebruiken. Het kennistekort van gemeenten over het objectief verdeelmodel leidt er soms toe dat gemeenten het oorspronkelijk doel van het model uit het oog verliezen (AEF, 2018: p.11). Daarom is het voor dit onderzoek van belang om een duidelijke definitie op te stellen van de achterliggende doelen die het verdeelmodel heeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de doelen van het verdeelmodel die zijn opgenomen in de *Fvw 1997*, en de doelen die uit recent onderzoek naar voren zijn gekomen. Vervolgens wordt diverse methoden toegelicht waarmee een verdeelmodel kan worden opgesteld. Hierbij zullen ook de voor- en de nadelen van deze methoden genoemd worden. Doel van dit theoretisch kader is om de context van het onderzoeksthema te verkennen en inzichten te geven in de mogelijkheden en beperkingen van het verdeelmodel.

In hoofdstuk 4 wordt dieper ingegaan op de data die in het onderzoek wordt gebruikt. Hierbij wordt nader toegelicht op welke wijze de gemeenten als casussen worden meegenomen in het onderzoek. Vervolgens worden de data die worden meegenomen in het onderzoek nader toegelicht. Hierbij gaat het om drie soorten data die in dit onderzoek beschouwd kunnen worden als verklaringen voor

verschillen tussen gemeenten: de omgevingsfactoren, de inhoudelijke factoren en (in mindere mate) de boekingsverschillen. Vervolgens kan naar twee soorten data worden gekeken die in dit onderzoek de verschillen tussen gemeenten kunnen verklaren: 1) het gebruik van jeugdhulp, aangegeven met het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp in een gemeente, en 2) het financiële aspect van jeugdzorg, aangegeven met de gemiddelde jeugdzorgkosten per minderjarige inwoner en het verschil tussen jeugdzorg-gerelateerde kosten en jeugdzorg-gerelateerde inkomsten vanuit het gemeentefonds.

Vervolgens zal de analyse worden uitgevoerd in twee delen. In het eerste deel (hoofdstuk 5) wordt gekeken naar de relatie tussen omgevings- en inhoudelijke factoren en het gebruik van jeugdhulp. Deze relatie zal onderzocht worden door statistisch onderzoek te doen naar factoren die de verschillen tussen gemeenten met betrekking tot het gebruik van jeugdhulp te verklaren.

In dit deel worden de volgende aspecten behandeld:

- In paragraaf 5.1 wordt een toelichting gegeven op de verschillen in het percentage jeugdigen met jeugdhulp in tussen gemeenten.
- In paragraaf 5.2 worden de scores van gemeenten op de in hoofdstuk 4 genoemde omgevingsfactoren vergeleken met het gebruik van jeugdhulp in de gemeenten. Hierbij wordt beoordeeld in welke mate de scores van de omgevingsfactoren afzonderlijk correleren met het gebruik van jeugdhulp. Hierbij wordt binnen de jeugdhulp ook een onderscheid gemaakt naar jaar (2015 t/m 2017), naar jeugdhulp met of zonder verblijf, en naar het soort jeugdhulp. Bij het soort jeugdhulp wordt onderscheid gemaakt tussen de jeugdhulp die tot 2015 als “wel-” en “niet-provinciaal gefinancierd” werd beschouwd.
- In paragraaf 5.3 wordt een meervoudige regressieanalyse opgesteld. Hierbij wordt onderzocht in welke mate aan de hand van de 26 omgevingsfactoren het gebruik van jeugdhulp in een gemeente kan worden voorspeld. Net als in paragraaf 5.2 wordt hierbij ook het onderscheid gemaakt tussen jeugdhulp met en zonder verblijf, en tussen de jeugdhulp die voor 2015 als “wel- en niet provinciaal-gefinancierd” werd geclassificeerd. Ook wordt de factorenset die in dit onderzoek wordt gebruikt, vergeleken met de factoren die in het huidige model worden gebruikt. Leidt de onderzochte set factoren tot een grotere verklaring van de verschillen tussen gemeenten dan het huidige model?
- In paragraaf 5.4 worden de inhoudelijke factoren geanalyseerd. Dit zijn bepaalde kenmerken die specifiek betrekking hebben op het gebruik van jeugdhulp, die wel (deels) door het beleid van een gemeente beïnvloedt kunnen worden. Hierbij wordt gekeken naar de afzonderlijke correlaties met het gebruik van jeugdhulp, wordt een meervoudige regressieanalyse met het gebruik van jeugdhulp gemaakt, en wordt de hoogte van de inhoudelijke factoren vergeleken met de uitkomsten uit paragraaf 5.3.
- In paragraaf 5.5 wordt beoordeeld in welke mate de inhoudelijke- en omgevingsfactoren gezamenlijk verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten verklaren.

In het tweede deel van de analyse (hoofdstuk 6), wordt vooral ingegaan op het financiële aspect. Hierbij wordt gekeken in welke mate de kosten die gemeente maken voor jeugdzorg worden verklaard aan de hand van diverse factoren. Dit hoofdstuk wordt als volgt opgebouwd:

- In paragraaf 6.1 worden de verschillen tussen gemeenten geanalyseerd. Hierbij wordt per gemeente op basis van de begrotingen en jaarrekeningen uit 2017, het verschil tussen de kosten voor jeugdzorg en de inkomsten die gerelateerd worden aan jeugdzorg vanuit het gemeentefonds, geanalyseerd. Ook wordt gekeken naar de mate waarin de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner tussen gemeenten verschillen.
- In paragraaf 6.2 wordt gekeken naar de mate waarin boekingsfactoren deze verschillen verklaren.

- In paragraaf 6.3 wordt gekeken naar de mate waarin omgevingsfactoren deze verschillen verklaren.
- In paragraaf 6.4 wordt gekeken naar de mate waarin inhoudelijke factoren deze verschillen verklaren.
- In paragraaf 6.5 wordt beoordeeld in welke mate de boekings- beleids- en omgevingsfactoren gezamenlijk de verschillen tussen gemeenten in de gemiddelde kosten aan jeugdzorg, en het verschil tussen jeugdzorg-gerelateerde kosten en baten verklaren.

In hoofdstuk 7 zal aan de hand van de bevindingen in de analyse een nieuw model worden opgesteld, waarmee het verwachte verschil tussen de inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg kan worden berekend. Dit model wordt vervolgens doorgerekend voor alle gemeenten. Deze uitkomsten worden vergeleken met de huidige uitkomsten, waarna de conclusie wordt getrokken of aan de hand van het nieuwe model de verschillen tussen gemeenten kleiner worden.

Vervolgens zullen in hoofdstuk 8 de conclusies van het onderzoek worden getrokken. Dit wordt gedaan door de drie deelvragen en de hoofdvraag te beantwoorden. In hoofdstuk 9 worden verdere aanbevelingen gedaan, die het huidige verdeelmodel zouden kunnen verbeteren. Aan het einde van het onderzoek worden suggesties gedaan voor verder onderzoek.

Hoofdstuk 2: De Jeugdwet

Voordat er verder inhoudelijk wordt ingegaan op het gemeentefonds en de wijze waarop gelden uit het gemeentefonds worden verdeeld, zal er eerst een beschrijving worden gemaakt van de achtergrond van de jeugdwet.

2.1 Veronderstellingen Jeugdwet

In 1905 traden de eerste kindervetten in werking in Nederland die het mogelijk maakten voor de overheid om in te grijpen in de thuissituatie van kinderen. Ze boden de overheid de mogelijkheid direct in te grijpen in de opvoeding wanneer de ouders ontbraken of niet in staat waren om kinderen behoorlijk op te voeden (Eysten, 1917). Ook konden kinderen uit huis geplaatst worden (Dekker, et al., 2012: p.19), waardoor Kinderwetten de basis waren van de justitiële bescherming van jeugdigen in Nederland (Van Montfoort, 2013). Sinds 1905 is de wetgeving voor jeugdbescherming herhaaldelijk aangepast, en klinkt regelmatig de roep om verdere professionalisering van de jeugdzorg (Dekker et al., 2012: p.122). Zo werd in 2005 de *Wet op de jeugdzorg* ingevoerd (Rijksoverheid, 2018). In deze wet werd een groot deel van de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg bij de provincies en grootstedelijke regio's gelegd (Dekker, et al., 2012: p.70). Er kwamen echter ook op deze wet kritiekpunten, waarna besloten werd op 1 januari 2015 een nieuwe wet omtrent de jeugdzorg op te stellen: de *jeugdwet* (Rijksoverheid, 2018).

In de memorie van toelichting op deze jeugdwet, die in 2013 werd opgesteld, staat dat de jeugdwet als doel heeft om *het jeugdstelsel efficiënter en effectiever te maken, met het uiteindelijke doel het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezien en sociale omgeving* (Rijksoverheid, 2013, p.2). De reden voor het aanpassen van de jeugdwet had vooral te maken met een aantal kritiekpunten op de jeugdzorg vóór de aanpassing van de wet (Rijksoverheid, 2013: p.2).

- Het eerste kritiekpunt stelt dat financiële prikkels ertoe leiden dat er te veel dure en gespecialiseerde zorg wordt geboden. Zo zou er te weinig lichte hulp worden aangeboden, waardoor jeugdigen in de dure, specialistische hulp terecht komen, terwijl ze dit helemaal niet nodig hebben.
- Een tweede kritiekpunt stelt dat de samenwerking tussen hulpverleners rond kinderen en gezinnen tekortschiet. In veel gezinnen die gebruikmaken van jeugdzorg is sprake van multi-problematiek. Dit houdt in dat de gezinnen gebruik maken van meerdere soorten hulp die

door diverse hulpverleners wordt geleverd. Het blijkt echter dat deze hulpverleners vooral bezig zijn met het oplossen van 'hun deel van het probleem', en dat niemand kijkt naar het geheel van de problematiek (Oude Vrielink et al., 2013: p.18).

- Het derde kritiekpunt stelt dat afwijkend gedrag onnodig wordt gemedicaliseerd. De afgelopen decennia zijn mensen met problemen steeds sneller in het medische circuit terechtgekomen, waarbij ze zorg krijgen van professionals die in de periode daarvoor door het eigen netwerk van deze mensen werd verleend. In 2013 stelden de bewindslieden van het ministerie van VWS dat het maar de vraag is of professionele hulp daadwerkelijk een meerwaarde biedt ten opzichte van hulp uit het eigen netwerk (Ministerie van VWS, 2013: p.6).

Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot hogere uitgaven aan jeugdzorg. Om deze tendens tegen te gaan is in 2013 de jeugdwet opgesteld. Het doel van de jeugdwet wordt in de memorie van toelichting als volgt omschreven (Ministerie van BZK, 2013, p.3): *Het doel van dit wetsvoorstel is om het jeugdstelsel te vereenvoudigen en het efficiënter en effectiever te maken, met het uiteindelijke doel het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en sociale omgeving.* De rol van de overheid in dit proces moet niet leiden tot zorgafhankelijkheid, maar moet actief en maximaal bijdragen aan de eigen kracht van de jeugdige en zijn omgeving.

In de jeugdwet wordt een onderscheid gemaakt tussen twee begrippen die centraal staan in de wet: *transformatie* en *transitie*. Met het begrip transformatie wordt bedoeld dat er een inhoudelijke omslag van werken in de jeugdzorg zal moeten plaatsvinden (Janssens, 2015: p.192) om de ambities van de jeugdwet te kunnen realiseren. De transformatie richt zich specifiek op vijf doelen waar de jeugdzorg zich meer op zou moeten focussen (Ministerie van BZK, 2013, p.3):

1. *Preventie en uitgaan van eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden.* Met preventie wordt bedoeld dat problemen bij jeugdigen in een vroeg stadium gesignaleerd kunnen worden, zodat er ingegrepen kan worden op het moment dat relatief lichte vormen van jeugdhulp nog voldoende zijn om de jeugdige te helpen (Loket gezond leven, 2018). Het idee hierachter is dat een verdere verslechtering van de jeugdige, en daarmee het beroep op zware, gespecialiseerde hulp voorkomen zou kunnen worden. Daarnaast speelt het idee mee dat hulp zo dicht mogelijk bij de jeugdige gegeven zou moeten worden.
2. *Demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren.* Dit punt stelt dat het gebruik van professionele zorg teruggedrongen dient te worden, en alleen gegeven moet worden wanneer jeugdigen deze zorg daadwerkelijk nodig hebben.
3. *Eerder de juiste hulp op maat bieden.* Het is van belang dat er maatwerk geleverd wordt wanneer de jeugdige geholpen wordt. Hiermee wordt bedoeld dat de hulp die aan een jeugdige wordt gegeven is afgestemd op de situatie van het individu en de behoeften van individuele jeugdigen en hun ouders (Ministerie van BZK, 2013: p.25). Deze behoefte verschilt per geval.
4. *Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur'.* Bij de kritiekpunten is genoemd dat de samenwerking tussen hulpverleners die hulp leveren aan gezinnen die van diverse soorten hulp gebruik maken, vaak tekortschiet. Om deze samenwerking te verbeteren vindt er ontschotting van de budgetten plaats. Dit houdt in dat er een integraal budget komt voor de hulp aan gezinnen, waardoor niet meer elke soort hulp zijn eigen budget heeft (Binnenlands Bestuur, 2018). Daarnaast is er meer coördinatie tussen de verschillende hulptrajecten nodig. Als meerdere hulpverleners en instanties betrokken zijn bij de zorg aan een jeugdige, en de ouders deze zorg zelf niet kunnen coördineren, ondersteunt één van de betrokken professionals hen hierbij. Deze professional wordt

daarmee tijdelijk de zorgcoördinator van het gezin. Dit kan vervolgens leiden tot effectievere hulp aan jeugdigen en gezinnen (Ministerie van BZK, 2013: p.3).

5. *Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk.* Een ander punt dat werd genoemd is de hoge regeldruk binnen de jeugdzorg. Deze regels dienen echter zo eenvoudig mogelijk te zijn. Jeugdigen met complexe problemen moeten terecht kunnen bij één aanspreekpunt en belemmerende regeldruk voor de betrokken organisaties moet voorkomen worden.

Naast de transformatie speelt ook het begrip transitie een rol. Met de transitie wordt hier bedoeld dat de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg bij de gemeente komt te liggen. Ten opzichte van de *Wet op de jeugdzorg* kent de jeugdwet een belangrijke aanpassing: alle jeugdzorg wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten. Het gaat hierbij om de volgende soorten zorg (Ministerie van BZK, 2013: p.3): de provinciale (geïndiceerde) jeugdzorg, de gesloten jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (jeugd-ggz), de zorg voor jeugdigen met een verstandelijke beperking, de begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugdigen, vervoer bij begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugdigen, kortdurend verblijf ten behoeve van jeugdigen, ggz in het kader van het jeugdstrafrecht (forensische zorg) en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en van jeugdreclassering. Naast de decentralisatie van het jeugdstelsel werden gemeenten via de Participatiewet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) ook verantwoordelijk voor andere voorzieningen.

In de memorie van toelichting van de jeugdwet worden diverse redenen genoemd die meespeelden bij het besluit om tot decentralisatie over te gaan (Ministerie van BZK, 2013: p.4). Voor de invoering van de jeugdwet was de jeugdhulp versnipperd over verschillende soorten wetten en bestuurslagen (NJI, 2018, p.9). Het nieuwe stelsel kent één wettelijk kader, één integraal financieringssysteem, en één bestuurslaag (de gemeente) die de regie krijgt over het stelsel. Dit moet het stelsel eenvoudiger en doelmatiger maken. Doordat het stelsel eenvoudiger is geworden hebben gemeenten meer mogelijkheden om een integraal beleid te ontwikkelen en maatwerk te bieden. Hierdoor kan de hulp beter worden afgestemd op de behoeften van het individu, wat leidt tot effectievere hulp. Ook wordt het in het nieuwe stelsel eenvoudiger om combinaties te maken tussen diverse soorten hulp waardoor de samenwerking tussen hulpverleners bij jeugdigen met een multi-problematiek verbeterd kan worden.

Daarnaast kende het voormalige jeugdstelsel verschillende sectoren met elk een eigen financierings- en verantwoordingssysteem. Dit levert perverse financiële prikkels op, omdat het voordelig voor een sector kan zijn om voor zichzelf instroombeperkingen voor cliënten op te leggen. Dit heeft wel tot gevolg dat cliënten die niet in kunnen stromen, maar wel hulp nodig hebben, bij andere sectoren zullen aankloppen, waardoor in deze sectoren vraag naar jeugdhulp toeneemt. Dit wordt ook wel het waterbedeffect genoemd. In het nieuwe stelsel is de gemeente voor alle jeugdzorg verantwoordelijk. Hierdoor ontstaat voor gemeenten een prikkel om extra te investeren in preventie, vroegsignalering en lichtere zorg omdat gemeenten ook (financieel) verantwoordelijk zijn wanneer er zwaardere en duurdere hulp geleverd moet worden.

Verder kunnen gemeenten hun jeugdbeleid makkelijker koppelen aan andere taken waar ze verantwoordelijk voor zijn, zoals lokaal gezondheidsbeleid, onderwijs, werk en inkomen, sport en veiligheid (Rijksoverheid, 2013: p.4). Daar komt bij dat de gemeente de bestuurslaag is die het dichtst bij de burger staat (ZonMW, 2018: p. 186), wat het makkelijker maakt om goed maatwerk te kunnen leveren.

De decentralisatie van voorzieningen in het sociaal domein is gepaard gegaan met bezuinigingen op het budget dat de Rijksoverheid voor het sociaal domein beschikbaar stelt (Sociaal Cultureel Planbureau, 2015: p.27). Vanaf 2015 tot en met 2020 wordt er stapsgewijs gekort op de rijksuitgaven

aan de IU-sociaal domein. In deze periode dalen de totale rijksuitgaven aan de IU-sociaal domein met een bedrag van 2,1 miljard euro. 400 miljoen hiervan wordt bezuinigd op de cluster Jeugd, waarbij het budget afneemt van 3,9 miljard tot 3,5 miljard euro (Raad voor de financiële verhoudingen, 2017, p.9). De achterliggende reden van deze bezuiniging is dat er verwacht wordt dat door wijzigingen in de jeugdzorg deze op een efficiëntere manier wordt uitgevoerd, waardoor de kosten van de jeugdzorg afnemen.

2.2 Uitvoering jeugdwet in de praktijk

Om de uitvoering van de jeugdwet in de praktijk te bespreken, is het van belang om een onderscheid te maken tussen de transitie en de transformatie.

Transitie

Allereerst zal de voortgang van de transitie worden toegelicht uit het oogpunt van de gemeenten. Uit de eerste evaluatie van de jeugdwet, verschenen in 2018, blijkt dat wethouders en beleidsmedewerkers in gemeenten vinden dat door de transitie hun regierol op de gedecentraliseerde beleidsterreinen sterk is veranderd (ZonMW, 2018: p.30). Door de regierol van de gemeente wordt het beleid dat de gemeenten uitvoeren integraler en wordt er meer samengewerkt tussen gemeenten en beleidsterreinen. Wel ondervinden gemeenten tegenstrijdigheden in de visie en regelgeving van de Rijksoverheid, waardoor gemeenten soms beperkt worden in hun mogelijkheden om beleid integraal uit te voeren (ZonMW, 2018: p.30). Daarnaast worden er in deze evaluatie nog andere knelpunten genoemd die volgens gemeenten de voortgang van de transitie belemmeren. Uit een enquête die bij de hierboven genoemde evaluatie is gehouden, stelt een meerderheid van de gemeenten dat het budget dat gemeenten krijgen via de Integratie-uitkering sociaal domein ontoereikend is (ZonMW, 2018: 193). Dit blijkt ook uit andere bronnen (Transitie Autoriteit Jeugd, 2017, p:23), (NOS, 2017). In het rapport van (AEF, 2017: p.9) bleek uit een enquête dat van de 115 ondervraagde gemeenten er 93 verwachtten te kort te komen met hun uitgaven voor het sociaal domein, in sommige gevallen met meer dan 20%. Een tweede knelpunt dat veel werd genoemd is de 18+/18- regeling. Wanneer een jeugdige de leeftijd van 18 jaar bereikt kan hij van veel jeugdzorgvoorzieningen geen gebruik meer maken, hoewel hij nog wel hulp nodig kan hebben. Het blijkt echter lastig te zijn voor gemeenten om aan deze groep zorg op maat te bieden (ZonMW, 2018: p.196). Een derde punt dat genoemd wordt is dat gemeenten lastig domeinoverstijgend kunnen werken (ZonMW, 2018: p.196). Dit is een belangrijk knelpunt, omdat juist dit domeinoverstijgend werken een belangrijk doel was bij het realiseren van het nieuwe stelsel. Gemeenten onderschrijven dat domeinoverstijgend werken grote mogelijkheden biedt voor betere jeugdhulp, bijvoorbeeld door in het beleid verbinding te leggen tussen jeugdhulp en schuldhulpverlening of het onderwijs (ZonMW, 2018: p.535).

De transitie heeft echter ook gevolgen voor de jeugdigen die gebruik maken van jeugdzorg. Ook hier is in de Eerste evaluatie van de jeugdwet aandacht aan besteed, door interviews te houden met jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp en hun ouders. Net als gemeenten ervaren jeugdigen de overgang van jeugdhulp naar hulp voor meerderjarigen als lastig. In de evaluatie wordt gesteld dat gemeenten meer mogelijkheden kunnen benutten om deze overgang beter te laten verlopen (ZonMW, 2018: p.253). Wel lijkt de toegang tot de jeugdhulp vereenvoudigd te zijn door de transitie. In de evaluatie van de jeugdwet is geconcludeerd dat een groot deel van de jeugdigen en hun ouders steeds beter weten waar ze terecht kunnen voor het krijgen van hulp.

Transformatie

Wanneer wordt gekeken naar de resultaten van de transformatie, blijkt dat de veronderstellingen die bij de jeugdwet zijn gedaan in de praktijk niet altijd kloppen. Een van de punten waar kritiek op is, is het uitgaan van de eigen verantwoordelijkheden van de geholpen cliënten. Uit een in 2017 verschenen onderzoek van de WRR bleek dat, om tot deze eigen verantwoordelijkheid over te

kunnen gaan, mensen niet alleen moeten beschikken over voldoende denkvermogen (hierbij gaat het om kennis en basisvaardigheden als kunnen lezen en schrijven), maar ook moeten beschikken over een “doenvermogen”. De WRR definieert doenvermogen als volgt: *het hebben van non-cognitieve vermogens, zoals een doel stellen en een plan maken, in actie komen, volhouden en om kunnen gaan met verleidingen en tegenslag* (WRR, 2017: p.10). Echter, niet elke burger beschikt over eenzelfde niveau van deze vermogens; veel persoonskenmerken die bijdragen aan deze vermogens zijn genetisch bepaald, of bepaald door de context waarin iemand leeft (WRR, 2017: p.129). Voor mensen die in mindere mate over deze vermogens beschikken, kan de eigen verantwoordelijkheid problematisch uitpakken. Enerzijds bestaat deze groep uit mensen die moeilijk aan informatie kunnen komen vanwege beperkingen met betrekking tot het cognitieve denkvermogen, zoals laaggeletterden en mensen met weinig computerkennis. Het gaat hierbij om aanzienlijke aantallen. Zo had Nederland in 2016 ongeveer 2,5 miljoen laaggeletterden van 16 jaar en ouder (Algemene Rekenkamer, 2016), en blijkt uit een onderzoek uit 2015 dat 27% van de Nederlanders tussen de 12 en 74 jaar over weinig of zeer weinig computervaardigheden beschikt (Baay et al., 2015). Hierdoor moet de vraag gesteld worden of het wel verstandig is om in alle gevallen uit te gaan van eigen verantwoordelijkheid.

Daarnaast is in de drie jaar na de transitie gebleken dat regionaal en lokaal heel veel tijd en inzet nodig was om het nieuwe stelsel te implementeren, allerlei grote en kleine problemen op te lossen, elkaar te leren kennen en te begrijpen en zicht te krijgen op (basis)kennis en informatie over de inhoud en werking van het domein (Transitie Autoriteit Jeugd, 2018: p.8). Hierdoor zijn gemeenten pas vanaf 2016 daadwerkelijk begonnen met het doorvoeren van de transformatie.

Hoofdstuk 3: Het gemeentefonds en verdeelmodellen

Nu de achtergrond van de jeugdwet in hoofdstuk 2 is besproken, zal in hoofdstuk 3 worden ingegaan op de achtergrond en de verdeelsystematiek van het gemeentefonds.

3.1 Inkomstenbronnen gemeenten

Voordat specifiek wordt op de verdeelsystematiek van het gemeentefonds, zal eerst worden ingegaan op de verschillende inkomstenbronnen die gemeenten hebben. Gemeenten hebben globaal gezien vier inkomstenbronnen (VNG, 2019). De eerste twee inkomstenbronnen van gemeenten kunnen beschouwd worden als eigen middelen, de laatste twee als middelen die via het Rijk worden overgeheveld aan gemeenten.

- Gemeentelijke belastingen: gemeenten hebben de mogelijkheid om zelf belastingen te heffen. Deze belastingen zijn vrij besteedbaar, wel is wettelijk vastgelegd welke belastingen een gemeente mag heffen. Hierdoor zijn de mogelijkheden voor gemeenten om via het innen van belastingen inkomsten te verwerven vrij beperkt. Voorbeelden van mogelijke gemeentelijke belastingen zijn de onroerendezaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting.
- Overige Eigen Middelen (OEM): hier vallen gemeentelijke inkomsten uit bezittingen (bijvoorbeeld aandelen en onroerende zaken) en opbrengsten uit verkopen (bijvoorbeeld bouwgrond of toegangskaartjes bij het gemeentelijk museum) onder.
- Specifieke uitkeringen: dit zijn uitkeringen die een gemeente van het Rijk krijgt, maar die niet vallen onder het gemeentefonds. Bij specifieke uitkeringen zijn gemeenten verplicht om het geld dat ze van het Rijk krijgen te besteden aan de taken die het Rijk aan de gemeente opdraagt. Gemeenten moeten aan het Rijk verantwoording afleggen over deze uitgaven, en in het geval de gemeente de uitkering niet volledig uitgeeft, het restant teruggeven aan het Rijk (VNG, 2018).

Aan de drie bovenstaande inkomstenbronnen van gemeenten zal in dit onderzoek geen verdere aandacht worden besteed. De verdere aandacht zal uitgaan naar de vierde inkomstenbron van gemeenten: inkomsten die gemeenten van het Rijk ontvangen via het gemeentefonds.

3.2 Opbouw gemeentefonds

Het gemeentefonds is, net als de specifieke uitkering, een wijze om geld van het Rijk over te hevelen aan gemeenten. Gemeenten ontvangen middelen uit het gemeentefonds om taken te bekostigen die het Rijk heeft opgedragen (medebewind) of om uitvoering te geven aan autonoom beleid (Seo, 2018: p.1).

Op dit moment bevat het gemeentefonds drie verschillende soorten uitkeringen, namelijk:

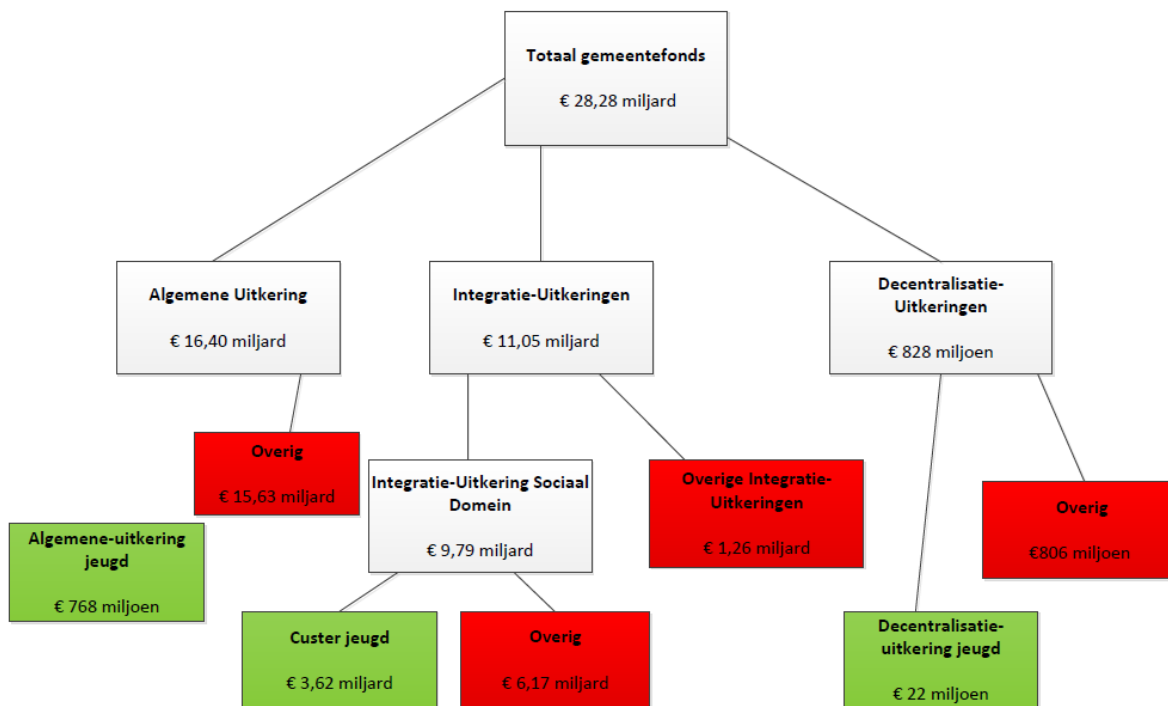
- *De algemene uitkering:* Iedere gemeente ontvangt een algemene uitkering. De algemene uitkering wordt verdeeld aan de hand van een groot aantal maatstaven. Binnen de algemene uitkering zijn diverse clusters, per cluster wordt via verdeelmaatstaven het bedrag berekend dat een gemeente krijgt. Het budget dat een gemeente krijgt via deze uitkering valt onder de algemene middelen van een gemeente. Dit houdt in dat een gemeente zelf mag bepalen waar ze het ontvangen budget aan uitgeeft. De totale omvang van de algemene uitkering is gekoppeld aan de uitgaven van enkele ministeries. Stijgen/dalen de uitgaven van deze ministeries, dan stijgt/daalt de omvang van de algemene uitkering verhoudingsgewijs mee (VNG, 2018). In 2017 werd ongeveer 15,4 miljard euro via de algemene uitkering van het gemeentefonds verdeeld (Ministerie van BZK, 2016p.12).
- *De integratie-uitkeringen:* naast de algemene uitkeringen kan er ook sprake zijn van een integratie-uitkering. Voor een integratie-uitkering kan worden gekozen in de situatie waarin er een toevoeging wordt gedaan aan het gemeentefonds, maar een directe overheveling naar de algemene uitkering niet wenselijk is vanwege de omvang van herverdeel-effecten (Ministerie van BZK, 2017: p.24). Daarom wordt de integratie-uitkering via andere maatstaven verdeeld dan de algemene uitkering. Wel is het de bedoeling dat een integratie-uitkering op termijn wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. Een voorbeeld van een integratie-uitkering is de Integratie-Uitkering sociaal domein. In 2017 werd via het gemeentefonds ongeveer 10,8 miljard euro via de integratie-uitkeringen verdeeld. Hiervan werd 9,5 miljard euro verdeeld via de IU sociaal domein (Ministerie van BZK, 2017: p.1).
- *De decentralisatie-uitkeringen:* de derde soort uitkeringen zijn decentralisatie-uitkeringen. Deze uitkeringen zijn vooral geschikt voor middelen die met een bepaalde bestemming aan de gemeente worden verstrekt, hoewel gemeenten niet verplicht zijn om deze middelen ook daadwerkelijk hieraan uit te geven. Ook kunnen decentralisatie-uitkeringen een goede uitkomst zijn om gemeenten middelen te geven die niet goed via de maatstaven van het verdeelmodel kunnen worden verdeeld, of in het geval dat een gemeente eenmalig extra middelen krijgt van het Rijk (VNG, 2019). In de praktijk worden er relatief weinig middelen uit het gemeentefonds via de decentralisatie-uitkeringen verdeeld: in 2018 ging het om ongeveer 828 miljoen euro (Ministerie van BZK, 2017: p.24).

Vervolgens kan er ook gekeken worden naar de inkomsten die gerelateerd zijn aan jeugdzorg binnen deze uitkeringen (Ministerie van BZK, 2017: p.24)

- Via de integratie-uitkering sociaal domein wordt er ongeveer 3,5 miljard euro uitgekeerd aan de cluster jeugd
- Via de algemene uitkering wordt 768 miljoen euro uitgekeerd aan de cluster jeugd.
- Via de decentralisatie-uitkering wordt ongeveer 20 miljoen euro uitgekeerd via de cluster jeugd.

In figuur 1 wordt de hierboven beschreven verdeling schematisch weergegeven. De groen-gekleurde posten zullen in dit onderzoek worden gedefinieerd als *jeugdzorg-gerelateerde posten*. De roodgekleurde posten worden gezien als niet-jeugdzorg-gerelateerde posten.

Figuur 1: opbouw gemeentefonds

3.3 Onderliggende waarden verdeelmodel: de financiële verhoudingswet

Zoals in de vorige paragraaf werd aangegeven krijgen gemeenten via het gemeentefonds een budget om bepaalde taken uit te voeren, waaronder de taken voor jeugdzorg. De gelden uit het gemeentefonds kunnen op diverse manieren onder gemeenten worden verdeeld. In 1997 verscheen de Financiële verhoudingswet 1997, dit is de wet waarop de verdeling van het huidige gemeentefonds is gebaseerd. Een doel van deze wet was om het eerdere verdeelstelsel, dat volgens de wetgever “te scheef en te star was”, minder scheef en star te maken (Rijksoverheid, 1996). Maar hoe zou een objectief verdeelmodel er dan wel uit moeten zien? In de door het Ministerie van Financiën uitgegeven publicatie Financiële *verhoudingswet (Fvw)* uit 1997 zijn twee criteria genoemd waar een objectief verdeelmodel aan moet voldoen. Kern van deze eisen is dat een objectief verdeelmodel rechtvaardig en flexibel dient te zijn (AndersonElffersFelix, 2017: p.7). Om een goed beeld te krijgen van de inhoud van deze begrippen zullen de definities van de begrippen *Rechtvaardigheid* en *Flexibiliteit* hieronder worden gedefinieerd.

Rechtvaardigheid

Het begrip rechtvaardig kan op vele diverse manieren worden gedefinieerd. Een kernwoord dat in vrijwel alle gebruikte definities van rechtvaardigheid terugkomt is “gelijkheid”. Echter, deze term omvat in de literatuur verschillende aspecten. Het eerste aspect van gelijkheid dat meegenomen wordt is *Gelijkheid van middelen* (Dworkin: 2000, 307-319). Gelijkheid van middelen houdt in dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om over dezelfde middelen te kunnen beschikken. Een tweede definitie die wordt genoemd is de *Gelijkheid van kansen* (Rawls, 1971). Deze theorie stelt dat iedereen gelijke kansen moet hebben om bepaalde doelen te kunnen bereiken. Hoewel deze theorie oorspronkelijk op het individu gericht was, kan deze theorie ook worden toegepast op gemeenten. Het gaat er dus niet alleen om dat gemeenten over gelijke middelen moeten beschikken, maar ook

dat gemeenten dezelfde kansen moeten hebben om een bepaald resultaat met deze middelen te kunnen halen.

Het doel van het objectief verdeelmodel is dat gemeenten in staat worden gesteld met behoud van beleidsvrijheid een gelijk voorzieningenniveau te realiseren. Als gemeenten met een bepaalde objectieve eigenschap na de toepassing van het verdeelmodel collectief een tekort of overschot hebben, dient dit gecompenseerd te worden (AEF, 2018: p.7). Hierbij wordt er dus specifiek gekeken naar mogelijkheid om gemeenten gelijke kansen te geven om een bepaald doel te kunnen behalen. In deze casus speelt dus vooral de *gelijkheid van kansen* een rol. Om de kansen voor gemeenten om een bepaald voorzieningenniveau gelijk te trekken, en niet te laten afhangen van externe omstandigheden die een gemeente zelf niet direct kan beïnvloeden, krijgt niet elke gemeenten even veel financiële middelen uit het gemeentefonds. Een belangrijke toevoeging hierbij is dat het om kansen gaat en niet per definitie om de uitkomsten. De gemeenten hebben de vrijheid om hun beleid zelf in te vullen, maar moeten wel dezelfde kansen hebben om tot een bepaalde uitkomst te kunnen komen. In deze casus gaat het dus niet om de gelijkheid van middelen, maar om de vraag of met een bepaalde verdeling een gemeente ten opzichte van andere gemeenten een gelijke kans heeft om een bepaald voorzieningenniveau te kunnen bereiken.

In de memorie van toelichting op de financiële verhoudingswet zelf wordt rechtvaardigheid geoperationaliseerd aan de hand van enkele eisen waaraan een rechtvaardig verdeelmodel dient te voldoen. Deze eisen worden als volgt gedefinieerd (Rijksoverheid, 1996):

- Het maken van een goede verdeling. Een goede verdeling wordt in de toelichting van de wet als volgt gedefinieerd: *“elke gemeente is, gezien haar structurele omstandigheden, (globaal) in staat om, bij gelijke belastingdruk, een gelijkwaardig niveau van voorzieningen te realiseren. De kern van deze formulering is dat de verdeling op objectieve wijze rekening moet houden met verschillen tussen gemeenten. Met verschillen in kosten en draagkracht wordt zoveel mogelijk rekening gehouden. Zo ontstaat voor alle gemeenten in gelijke mate ruimte om verschillen in eigen voorkeuren ten aanzien van voorzieningenniveau en lastendruk tot uitdrukking te brengen, terwijl ze in gelijke mate in staat zijn om de vraagstukken, waarvoor ze gesteld zijn, aan te pakken.”*
- Globaliteit: de eis van globaliteit wordt als volgt gedefinieerd: *“Het verdeelstelsel moet de gewenste verdeling op een globale wijze tot stand brengen. Een te gedetailleerde verdeeltechniek bergt het risico in zich dat het Rijk onbedoeld een ongewenste invloed op het gemeentelijke beleid gaat uitoefenen. De verdeelnormen kunnen dan gaan werken als bestedingsnormen en een dwingende werking krijgen voor het gemeentelijk beleid. (...) Naar verwachting zou bij verdere detaillering het aantal gegevens dat moet worden verzameld toenemen (en daarmee de kosten), vergt het stelsel meer inspanning bij het onderhoud en neemt de complexiteit en daarmee de ondoorzichtigheid toe. Een globale aanpak impliceert dat niet met alle kostenfactoren rekening kan en moet worden gehouden.”*
- Geen ongewenste prikkels: deze eis wordt als volgt gedefinieerd: *“Een aspect dat bij de uitwerking van de algemene uitkering de aandacht behoeft is de incentive werking van de afzonderlijke verdeelmaatstaven. In dit verband wordt de eis gesteld dat de gemeenten geen directe invloed hebben op de betreffende volumina, omdat met de afzonderlijke maatstaven slechts kostenoriëntatie en geen incentivewerking wordt beoogd. Niettemin zal gemeentelijk beleid vaak, direct of indirect, op enige termijn effect op deze volumina kunnen hebben. De*

mogelijkheid dat de verdeelmaatstaven toch een rol zullen spelen bij gemeentelijke beleidsbeslissingen is dus aanwezig. Vanuit dit besef zullen de kostengeoriënteerde maatstaven, waar mogelijk, zo worden gekozen dat «goed» beleid niet wordt gestraft en «fout» beleid niet wordt beloond.”

Samenvattend noemt de wetgever drie eisen waaraan een rechtvaardig model moet voldoen. (1) De verdeling van middelen moet ertoe leiden dat gemeenten een gelijk voorzieningenniveau kunnen realiseren, zonder dat objectieve kenmerken van gemeenten dit belemmeren. (2) De verdeling van middelen dient echter niet zo verfijnd zijn dat deze leidt tot een situatie waarin de zelfstandigheid van een gemeentebestuur ernstig wordt beperkt. (3) Ook dient de verdeling van middelen niet te leiden tot ongewenste prikkels bij gemeenten, waarbij “fout” gedrag wordt beloond en “goed” gedrag wordt afgestraft. In het onderzoek wordt de volgende definitie van een rechtvaardig model gebruikt: *Een rechtvaardig model is een model waarin een gemeente zo goed mogelijk in staat wordt gesteld om, ongeacht de omgevingsfactoren hetzelfde voorzieningenniveau te kunnen bereiken als elke willekeurige andere gemeente die meegenomen wordt in het model. Hierbij leidt het model niet tot ongewenste invloed van het Rijk op het gemeentelijk beleid of tot ongewenste prikkels voor gemeenten.*

Flexibiliteit

Naast rechtvaardigheid is ook flexibiliteit een van de eisen die het Ministerie van Financiën in 1997 heeft gesteld aan een objectief verdeelmodel (AEF, 2018: p.7). Flexibiliteit kan worden gedefinieerd als “de mogelijkheid om effectief te reageren op veranderende omstandigheden” (Gerwin: 1987), en als “het aanpassingsvermogen van een systeem aan een breed aantal ontwikkelingen in de omgeving (Sethi and Sethi: 1990: p.295). Zo zijn de meetkosten van het model een externe factor, maar bijvoorbeeld ook de reacties van burgers en gemeenten op het model. In de Fvw 1997 zijn twee vereisten voor het model meegenomen die de flexibiliteit beïnvloeden.

- *Dynamisch: deze eis wordt als volgt gedefinieerd: “De omgeving van het verdeelstelsel kent een grote dynamiek, die naar verwachting in de komende jaren niet zal afnemen. Deze ontwikkelingen moeten voldoende kunnen worden opgevangen. Een voorwaarde in dit kader is dat de regelgeving flexibiliteit mogelijk maakt. Voorts dient de informatievoorziening zo te zijn ingericht dat de ontwikkelingen kunnen worden gevolgd en dat onderhoud kan worden verricht aan de verdeling.”*
- *Stabiliteit: deze eis wordt als volgt gedefinieerd: “Het stelsel moet de gemeenten een voldoende mate van budgettaire stabiliteit bieden. Zij zijn immers voor het grootste deel van de algemene middelen afhankelijk van de algemene uitkering. Deze stabiliteit kent twee aspecten. Ten eerste moet de uitkering zo goed mogelijk zijn afgestemd op de geobjectiveerde eigen behoeften. Ten tweede moeten de ontwikkelingen in de uitkering op een behoorlijke wijze kunnen worden opgevangen. Dit laatste betekent onder meer dat de jaarlijkse mutaties tijdig worden aangekondigd en wat betreft omvang het voeren van een behoorlijke huishouding niet in de weg staan.”*

Samenvattend stelt de wetgever dat een flexibel model enerzijds dynamisch moet zijn: externe ontwikkelingen moeten voldoende kunnen worden opgevangen zonder dat het model aangepast moet worden. Anderzijds moet de verdeling voldoende budgettaire stabiliteit voor gemeenten garanderen; de wijzigingen in het budget voor gemeenten moeten niet zo groot zijn dat gemeenten

deze niet goed kunnen opvangen. In het onderzoek wordt de volgende definitie van een flexibel model gebruikt: *de flexibiliteit van het model houdt in dat het model in staat is om zich voldoende aan te passen aan externe ontwikkelingen, zonder dat dit leidt tot grote schommelingen in het budget dat gemeenten krijgen.*

In de eisen die in de financiële verhoudingswet worden genoemd zitten diverse trade-offs. Enerzijds wil de wetgever een model realiseren dat gemeenten gelijke kansen biedt om een bepaald voorzieningenniveau te realiseren, anderzijds mag het model niet leiden tot een beperking van de bestuurlijke vrijheid van gemeenten zelf. Doordat gemeenten de wijze waarop ze de uitkeringen uit het gemeentefonds uitgeven voor een groot deel zelf kunnen sturen, en doordat de context per gemeente anders in elkaar steekt is het zeer lastig, zo niet onmogelijk, om te bepalen of elke gemeente een gelijke kans heeft om een bepaald voorzieningenniveau te bereiken. Ook is er een trade-off tussen de dynamiek en stabiliteit van het model. Als het model alle externe ontwikkelingen zo goed mogelijk probeert op te vangen, is het waarschijnlijk dat dit grote schommelingen in de hoogte van de uitkeringen aan gemeenten als gevolg heeft, of kan leiden tot veel aanpassingen aan het model. Hierdoor neemt de stabiliteit van het model af. Bij het opstellen van een verdeelmodel dient rekening te worden gehouden met het afwegen van deze soms tegenstrijdige waarden.

3.4 Vereisten verdeelmodel

De eisen die in de financiële verhoudingswet zijn gesteld aan het verdeelmodel, hebben vooral betrekking op de bestuurlijke acceptatie van het model zelf. Echter, hierbij wordt hierbij geen aandacht besteed aan de meer praktische vereisten waaraan een goed verdeelmodel dient te voldoen. Daarnaast komen deze eisen uit 1997, achttien jaar voordat de taken uit het sociaal domein werden gedecentraliseerd naar de gemeenten. Doordat de context inmiddels dusdanig is veranderd, zal in dit onderzoek ook een recentere set met criteria worden meegenomen, waarbij ook meer naar de praktische criteria waaraan een verdeelmodel dient te voldoen wordt gekeken. Deze is afkomstig uit het rapport *De optimale verdeelsystematiek voor het Sociaal Domein in het gemeentefonds* (SEO, 2018). In 2018 kwam dit rapport van de SEO uit, waarin verschillende mogelijke verdeelmodellen werden getoetst aan bepaalde criteria die bijdragen aan de wenselijkheid om een van deze methoden te gebruiken.

Het gaat hierbij om de volgende drie hoofdcriteria:

1. Praktische uitvoerbaarheid. Om een methode daadwerkelijk te kunnen toepassen is het van belang dat deze in de praktijk uitvoerbaar is. Om de praktische uitvoerbaarheid te beoordelen kan er worden gekeken naar de volgende drie eisen:

- **Beschikbaarheid data:** Een belangrijke eis is dat er voldoende gegevens over het gebruik van jeugdzorg in gemeenten beschikbaar zijn om de methode uit te voeren. Daarnaast is het belangrijk dat de data van gemeenten gelijktijdig kunnen worden waargenomen, omdat op deze manier veranderingen in tijd (bijvoorbeeld conjuncturele- en beleidsveranderingen die de uitkomsten kunnen beïnvloeden) geen rol spelen. Ook is het belangrijk dat de data periodiek worden waargenomen. Dit houdt in dat een maatstaf meerdere keren wordt gemeten, en dat er tussen de meetmomenten waarop de maatstaf wordt gemeten een even lange periode zit. Hierdoor kan rekening worden gehouden met eventuele veranderingen in de scores door de tijd heen, en blijft de data hierdoor actueel (Verhagen, 1997: p.34).
- **Administratieve lasten:** Volgens de toelichting op de Financiële-verhoudingswet mag een methode niet te veel vragen van gemeenten als het gaat om het verzamelen van gedetailleerde gegevens (SEO, 2018: p16). Het verzamelen van de data die nodig is voor het model moet dus niet al te ingewikkeld zijn.
- **Kosten.** Hierbij gaat het om kosten voor zowel de verstrekker (het Rijk) als de ontvanger (de gemeenten) van de middelen (SEO, 2018: p.16). Het meten en controleren van de

indicatoren die binnen het model worden toegepast moet efficiënt gebeuren. De kosten hiervoor mogen niet onevenredig hoog zijn (Verhagen, 1997: p.36).

2. *Wetenschappelijk verantwoord*. De gebruikte methode moet wetenschappelijk verantwoord zijn. Om te beoordelen of een model wetenschappelijk verantwoord is kan gekeken worden naar de volgende eisen:

- Methodologische onderbouwing: de methode dient op een wetenschappelijk verantwoorde wijze tot stand zijn gekomen, de variabelen en de relaties in het model moeten logisch/plausibel, verklaarbaar en causaal te interpreteren zijn (SEO, 2018: p.16).
- Betrouwbare uitkomsten: Om fraudegevoeligheid te voorkomen, en daarmee de betrouwbaarheid van de data die gebruikt wordt om het model te ontwikkelen te vergroten, dient de data te worden waargenomen door een onafhankelijke bron. Wanneer gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor het meten van hun eigen data, kan het voor gemeenten verleidelijk worden om de uitkomsten van de data zelf te beïnvloeden. Daarnaast is het ook efficiënter om één onafhankelijke bron de data te laten meten (Verhagen, 1997: p.34). Een ander aspect dat een rol speelt bij de betrouwbaarheid, is het minimaliseren van meetfouten binnen het model. Dit criterium leidt ertoe dat er zeer kritisch gekeken moet worden naar de betrouwbaarheid van data die afkomstig is uit enquêtes en steekproeven, en cijfermatige data die is afgerond.
- Voldoende onderscheid tussen maatstaven (Verhagen, 1997: p.43): Het effect van de gebruikte maatstaven mag elkaar niet te veel overlappen. Dit is bijvoorbeeld het geval als bij maatstaf A de waardeverdeling tussen gemeenten vrijwel overeenkomt met de waardenverdeling bij maatstaf B. Als blijkt dat deze waardenverdeling vooral te verklaren is op basis van de uitkomsten van maatstaf A, kan het verband tussen maatstaf B en de uitkomst een *Spurious relationship* zijn: een verband tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabele dat geen causale relatie is. In dit geval neemt de betrouwbaarheid van maatstaf B af. Als zowel maatstaf A als B worden meegenomen in het model, kan het effect van maatstaf A meer invloed uitoefenen op het model dan eigenlijk de bedoeling was.
- Transparantie: De wijze waarop via het model de kosten worden verdeeld dient voor iedereen begrijpelijk en transparant te blijven. Er moet inzichtelijk gemaakt worden hoe de selectie en weging van maatstaven tot stand komt, en hoe die uiteindelijk leidt tot de verdeling van middelen tussen gemeenten (SEO, 2018: p.16).
- Reproduceerbaarheid: Het te gebruiken model moet voor derden te controleren zijn. Mochten andere instanties zoals de onderzochte gemeente of het Rijk, hun twijfels hebben over de uitkomsten van het model, dan moeten deze partijen de mogelijkheid hebben om deze maatstaf zelf te toetsen, zodat beoordeeld kan worden of deze twijfels terecht zijn (Verhagen, 1997: p.35/36). Door de doorrekening van een model door meerdere instanties te kunnen laten uitvoeren, neemt de betrouwbaarheid van het model toe.

3. *Bestuurlijke acceptatie*. De derde groep criteria die het SEO behandelt heeft betrekking op de bestuurlijke acceptatie van het model. Deze criteria komen voor een groot deel overeen met de eerder besproken criteria uit de financiële verhoudingswet (Fvw). Het gaat hierbij om de volgende criteria:

- Goede verdeling: Komt overeen met het criteria uit de Fvw 1997. Gemeenten moeten een gelijkwaardig voorzieningenniveau kunnen realiseren, ongeacht het verschil in objectieve omgevingsfactoren.
- Uitkomsten verdeelmethode niet beïnvloedbaar door gemeenten: Gemeenten moeten de uitkomsten van de verdeelmethode niet kunnen beïnvloeden. Wanneer dit het geval is, zijn de objectieve omgevingsfactoren niet meer objectief, maar kunnen ze (deels) worden bepaald door het gevoerde beleid van een gemeente.
- Voorkomen prikkelwerking: Komt overeen met het criteria uit de Fvw. De gebruikte maatstaven in het model dienen een doelmatige besteding van gemeenten stimuleren (AEF,

2018: p.7). Dit houdt in dat er perverse prikkels mogen ontstaan; gemeenten moeten beloond worden wanneer ze “goed” beleid uitvoeren, en niet gestimuleerd worden om inefficiënt, ineffectief of niet-werkend beleid uit te voeren, omdat ze hier een hogere vergoeding voor krijgen. Omgekeerd moet goed beleid ook niet bestraft worden.

- Globaliteit: Komt overeen met het criteria uit de Fvw. Het model moet niet dusdanig gedetailleerd zijn dat het de beleidsvrijheid van gemeenten inperkt.
- Eenvoud: Het model moet eenvoudig en goed uitlegbaar zijn. Een reden om het model eenvoudig te houden, is dat een complex model kan leiden tot meer foutieve aannames door gemeenten over de verdeelsystematiek, en daardoor tot meer onterechte bezwaren (Verhagen, 1997: p.40).
- Dynamisch en flexibel: Komt overeen met het criteria uit de Fvw. Het verdeelmodel moet goed kunnen inspelen op veranderingen, bijvoorbeeld bij aanpassingen in de wet-en-regelgeving of gemeentelijke herindelingen.
- Een stabiele budgettaire basis: Komt overeen met het criteria uit de Fvw. Wijzigingen in het budget voor een gemeente moeten niet zo groot zijn dat het niet door een gemeente kan worden opgevangen. Om te zorgen dat gemeenten voorbereid zijn op eventuele aanpassingen, is het van belang dat de budgetwijzigingen tijdig bekend worden gemaakt.

3.5 Soorten verdeelmodellen

Naast de vereisten waaraan een verdeelmodel dient te voldoen, is het ook van belang om te kijken naar de verschillende methoden die gebruikt kunnen worden om de gelden uit het gemeentefonds te verdelen. In het hierboven aangehaalde onderzoek van de SEO (SEO, 2018) worden vijf methoden genoemd die hiervoor gebruikt kunnen worden. Deze vijf methoden worden hieronder besproken.

1. Historische verdeling

De Historische verdeling is een analyse van de feitelijke gedane uitgaven (Ladd, 1994: p.36). De gedachte die hierachter ligt is dat het uitgavenniveau per gemeente afhankelijk is van de lokale kosten en behoeften. De hoogte van het bedrag dat aan een gemeente wordt uitgekeerd wordt bepaald aan de hand van de uitgaven in de voorgaande jaren. Deze methode is gebruikt bij de verdeling van de IU Sociaal Domein in 2015, deze verdeling was gebaseerd op de uitgaven die gemeenten deden in 2014. In 2015 werd voor deze benadering gekozen omdat gemeenten op het moment van de decentralisatie verplicht waren om de op dat moment lopende contracten met de aanbieders van jeugdzorg over te nemen (SCP, 2013: p.1). Een deel van het cluster jeugd uit de IU sociaal domein (kosten voor voogdij/ jeugdzorg voor 18 jaar en ouder) nog steeds uitgekeerd via dit model.

Het voordeel van deze methode is dat zij relatief eenvoudig is. De uitgaven aan jeugdzorg kunnen beoordeeld worden aan de hand van de kosten aan jeugdzorg die gemeenten in hun voorgaande jaarrekening hebben gerapporteerd. Ook is deze methode transparant; het is eenvoudig aan te tonen hoe een bepaalde verdeling ontstaat.

Deze methode heeft echter ook nadelen. Het belangrijkste nadeel is dat deze methode zich uitsluitend focust op de werkelijke uitgaven uit het verleden. Dit heeft verschillende negatieve effecten. Zo leidt dit model tot ongewenste prikkels. Als een gemeente bijvoorbeeld erg inefficiënt werkt, en daardoor hoge kosten maakt voor jeugdzorg, krijgt een gemeente dit volledige bedrag een jaar later vanuit het gemeentefonds om de jeugdzorg van het nieuwe jaar te bekostigen. Hierdoor verdwijnt de prikkel voor gemeenten om de gedecentraliseerde taken doelmatig uit te voeren (SEO, 2018: p.36). Een ander probleem met dit model is dat het uitsluitend naar de kosten uit het verleden kijkt, waardoor het geen rekening houdt met de transformatie van de jeugdzorg en het sociaal domein als geheel, een van de doelen van de nieuwe jeugdwet (SEO, 2018: p.36). Ook kijkt het model alleen naar de feitelijke gedane uitgaven, en niet naar de objectieve behoefte aan voorzieningen.

Daarnaast is het belangrijk dat in deze methode rekening wordt gehouden met eventuele verschillen in de wijze waarop gemeenten kosten definiëren als kosten voor jeugdzorg (SEO, 2018, p.35).

2/3. Verdeling op basis van klantprofielen & regressieanalyse op basis van individueel voorzieningengebruik

Twee andere methoden die in het onderzoek van het SEO worden genoemd, zijn de *verdeling op basis van klantprofielen & regressie op basis van individueel gebruik*. Omdat deze methoden zich beiden specifiek richten op de situatie van het individu, en gebruik maken van dezelfde data (SEO, 2018: p.45), worden ze gezamenlijk behandeld.

De overeenkomst tussen beide methoden is dat er gekeken wordt naar het gemiddelde bedrag dat per eenheid dat wordt uitgegeven om een bepaalde voorziening te bekostigen. Het verschil tussen de methoden zit vooral het soort eenheid.

Bij klantprofielen gaat het om het aantal inwoners dat past binnen een bepaald klantprofiel. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om diverse groepen (bijvoorbeeld het aantal jeugdigen in een eenoudergezin en het aantal jeugdigen in een tweeoudergezin). Uiteindelijk worden alle inwoners in een bepaald profiel ingedeeld, waarna vervolgens per profiel een budget per inwoner kan worden bepaald (bijvoorbeeld 500 euro voor een jeugdige in een eenoudergezin, en 300 euro voor een jeugdige in een tweeoudergezin). Vervolgens wordt aan de hand van een formule vastgesteld⁵ hoeveel geld een gemeente krijgt.

Bij een regressieanalyse op basis van individueel voorzieningengebruik wordt het feit dat een persoon van een voorziening (of een combinatie van voorzieningen) gebruikmaakt verklaard uit zijn eigen kenmerken (bijv. opleidingsniveau, huishoudsamenstelling, migratieachtergrond), en uit objectieve kenmerken van de gemeente en buurt waarin de persoon woont. Het model voorspelt voor iedere persoon het voorzieningengebruik. Dit wordt vervolgens gecombineerd met een (gemiddelde) prijs per gebruiker. Aan de hand hiervan wordt een voorspeld budget per gemeente opgesteld. In de praktijk wordt dit model soms toegepast, bijvoorbeeld bij het verdelen van bijstandsmiddelen (SEO, 2018).

Het voordeel van deze methoden is dat de methode relatief eenvoudig, transparant en reproduceerbaar is. Wel heeft de methode nadelen. De methode om per eenheid de gemiddelde kosten te berekenen is goed bruikbaar voor eenvoudige producten. Dit zijn producten die duidelijk omschreven kunnen worden, goed meetbaar zijn en waarvan de productie bekend is (Allers, 2005: P.160). Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de onderhoudskosten per kilometer autoweg bepaald moeten worden. Veel door de overheid gerealiseerde producten zitten complexer in elkaar, waardoor de regressieanalyse van basis van individueel voorzieningengebruik minder goed van toepassing is. De Bruijn (2004) noemt de volgende kenmerken van deze complexe producten, die ook van toepassing geacht kunnen worden op de jeugdzorg:

Meervoudige producten: de producten moeten aan meerdere, conflicterende eisen voldoen (bijv. snelheid van realisatie en kwaliteit van het product). In het geval van jeugdzorg moet deze zorg goedkoop geleverd worden, maar ook van goede kwaliteit zijn. Gemeenten kunnen deze eisen op verschillende manieren afwegen en beoordelen. Hierdoor is het de vraag of voor elke gemeente hetzelfde bedrag aan jeugdzorg per gebruiker moet worden toegekend.

Causaliteit onbekend: het is vaak moeilijk een causaal verband aan te tonen tussen het gebruik van jeugdzorg in een gemeente en de oorzaken waardoor een jeugdige hier gebruik van maakt. Als het percentage jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdzorg afneemt, kan dat een gevolg zijn van betere

⁵ (bijvoorbeeld een vast budget + (300*het aantal jeugdigen in een tweeoudergezin) + (500* het aantal jeugdigen in een eenoudergezin))

behandelingen waardoor jeugdigen korter hulp nodig hebben en/of minder vaak op een later moment opnieuw in de jeugdzorg terecht komen. De afname kan echter ook ontstaan doordat jeugdigen die jeugdhulp nodig hebben, minder snel worden bereikt. Ook kan de afname ontstaan doordat door een verandering in de aanwezigheid van omgevingsfactoren (bijvoorbeeld een lager percentage jeugdigen dat opgroeit in armoede) de kans afneemt dat minderjarigen jeugdzorg nodig hebben.

Jeugdzorg is dus een complex product dat niet altijd goed meetbaar is. Hier komt nog bij dat er veel verschillende soorten jeugdzorg zijn met sterk uiteenlopende kosten. In het geval dat eenheden vrij homogeen zijn, zoals bij het berekenen van de kans op het krijgen van een bijstandsuitkering, is deze methode goed toepasbaar, aangezien er tussen de hoogte van bijstandsuitkeringen maar enkele variaties zitten⁶. De kosten per jeugdhulptraject verschillen per traject, waardoor het lastig is om een inschatting te maken van de gemiddelde kosten van een jeugdzorgtraject. Doordat er sinds de decentralisatie meer wordt gefocust op het leveren van maatwerk, waarbij de hulp die aan een jeugdige wordt gegeven is afgestemd op de situatie en behoeften van het individu, wordt het alleen maar complexer om per jeugdzorgtraject een gemiddelde prijs per gebruiker te rekenen. Ook kan, wanneer gebruik wordt gemaakt van klantprofielen, de samenstelling van de profielen sterk verschillen per gemeente. Om deze verschillen weg te werken, moeten de klantprofielen worden ingedeeld op meerdere specifieke kenmerken. Hierbij is het risico dat per toegevoegd kenmerk het aantal klantenprofielen exponentieel stijgt, wat uiteindelijk tot een zeer hoog aantal profielen kan leiden. Daarnaast is er op dit moment nog onvoldoende data beschikbaar om per individu de kans op jeugdzorggebruik te berekenen.

4. Verschillenanalyse

Een vierde methode die gebruikt kan worden is de verschillenanalyse. Binnen een groot deel van het huidige gemeentefonds wordt deze verschillenanalyse gebruikt. Het idee van deze methode is om vanuit een steekproef van ongeveer 60 gemeenten, met zowel vergelijkbare als verschillende kenmerken, te zoeken naar verklaringen voor relatief hoge verschillen in de uitgaven. Deze worden gecorrigeerd op basis van verschillen in de wijze waarop kosten worden geboekt op de financiële stukken. Vervolgens wordt aan de hand van gesprekken met gemeenten beoordeeld of de gecorrigeerde verschillen ontstaan door beleidskeuzes. Als dit niet het geval is, kan worden gekeken of objectieve kenmerken een rol spelen in deze verschillen. Vervolgens wordt een 'ijkpunt'-formule opgesteld waarin de waargenomen objectieve verschillen worden meegenomen. Vervolgens wordt opnieuw een steekproef genomen van de gemeenten waarbij de uitgaven het meeste afwijken van de waarde die volgens de ijkpuntformule verwacht kan worden. Hiervoor wordt vervolgens dezelfde analyse uitgevoerd als bij de eerste steekproef. Hieruit kan vervolgens de definitieve ijkpuntformule worden opgesteld.

Het gebruik van deze methode heeft diverse voordelen. De methode houdt rekening met verschillen in de wijze waarop gemeenten posten op de begroting boeken, maar ook met uitgavenverschillen die verklaard worden door beleidskeuzes. Hierdoor kunnen kostenverschillen op basis van omgevingsfactoren verklaard worden, een van de kerntaken van het verdeelmodel. Ook levert de methode geen perverse prikkels op, en zijn de benodigde gegevens beschikbaar.

Deze methode heeft ook de nodige nadelen. Allereerst is de methode erg arbeidsintensief, niet alleen voor de onderzoekers, maar ook voor de gemeenten, die veel tijd moeten steken in het toelichten van de uitgaven. Hierdoor is het veel werk om het model te actualiseren, aangezien hiervoor het volledige analyseproces opnieuw moet worden uitgevoerd. Een ander nadeel is dat het

⁶ De hoogte van de bijstandsuitkering verschilt voor alleenstaanden, alleenstaande ouders, en gezinnen.
<https://www.judex.nl/rechtsgebied/uitkeringen-sociale-zekerheid/bijstandswet/artikelen/hoe-hoog-is-de-bijstandsuitkering/>

niet altijd even eenvoudig is om onderscheid te maken tussen uitgaven die te verklaren zijn door beleidskeuzes, en uitgaven die verklaard kunnen worden door objectieve factoren. De onderzoekers proberen hierachter te komen via interviews met gemeenten. Het risico is dat de geïnterviewden verschillen die voor hun gemeente zelf nadelig uitpakken, eerder zullen beoordelen als verschillen die zijn veroorzaakt door objectieve factoren, en verschillen die voor de gemeente positief uitpakken als veroorzaakt door het beleid van de gemeente zelf. Hierdoor kunnen gemeenten het model beïnvloeden. Verder is het model niet transparant; het is onduidelijk hoe bepaald wordt welke maatstaven in het model worden meegenomen en welke gewichten eraan worden toegekend. Daarnaast zijn de onderzoekers afhankelijk van de medewerking van gemeenten. Als gemeenten die voor de steekproef zijn geselecteerd niet willen meewerken, kan dit nadelig zijn voor de representativiteit van de steekproef.

5. Regressieanalyse op basis van uitgaven gemeenten

Een vijfde methode die onderzocht kan worden is de regressieanalyse op basis van de uitgaven van gemeenten. Bij deze regressieanalyse worden uitgavencijfers gebruikt van alle Nederlandse gemeenten, waarbij de boekingsverschillen worden gecorrigeerd. Het doel van deze methode is om gemeentelijke uitgaven te verklaren aan de hand van gemeentelijke kenmerken, zoals het aantal eenoudergezinnen of het aantal huishoudens met een laag inkomen. Vervolgens kan het verschil tussen de uitgaven van gemeenten en het voorspelde budget worden berekend. Bij gemeenten met grote verschillen kan er nader onderzoek worden gedaan.

Het voordeel van het gebruik van deze methode is dat deze praktisch goed uitvoerbaar is. De data is voor alle gemeenten beschikbaar en leidt tot minder administratieve lasten dan de verschillenanalyse. Hierdoor is het relatief eenvoudig om de methode jaarlijks aan te passen. Ook is de methode methodologisch goed onderbouwd, aangezien de regressieanalyse een veelgebruikte wetenschappelijke methode is. Deze methode heeft als nadeel dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillen die ontstaan door objectieve factoren en door verschillen die ontstaan door beleid.

3.6 Samenvatting hoofdstuk 2 & 3

Bij het ingaan van de nieuwe jeugdwet in 2015 werden globaal gezien twee doelen opgesteld: de transitie en transformatie van de jeugdzorg. Drie jaar later blijkt dat de transitie redelijk goed is verlopen, maar dat transformatie nog redelijk achterloopt. Vervolgens is gekeken naar de achterliggende doelstellingen van het verdeelmodel. Daarna is gekeken naar de eisen waaraan een goed verdeelmodel zou moeten voldoen om in de praktijk gebruikt te kunnen worden, en zijn diverse mogelijke verdeelmodellen benoemd en beoordeeld.

Hoofdstuk 4: Gebruikte data onderzoek

Nu de het gemeentefonds en het objectief verdeelmodel zijn toegelicht, zal in dit hoofdstuk de opzet van het onderzoek worden toegelicht. Hierbij zal worden besproken welke data er in het onderzoek wordt gebruikt. Allereerst wordt het model besproken dat in dit onderzoek gebruikt wordt om

4.1 Opzet model

In het huidige verdeelmodel dat voor het gemeentefonds wordt gebruikt, wordt aan de hand van een set indicatoren voorspeld hoeveel geld een gemeente nodig heeft om haar jeugdzorgbeleid naar behoren te kunnen uitvoeren. Dit komt overeen met de verschillenanalyse. Hierbij is er wel een aspect dat het vergelijken van kosten tussen gemeenten bemoeilijkte: de verschillen in de wijze waarop gemeenten bepaalde kostenposten boekten op hun financiële stukken. Twee gemeenten kunnen dezelfde soort kosten op een andere manier in hun financiële stukken verwerken, waardoor deze kosten per gemeente op verschillende plekken in de financiële stukken staan. Dit kan bij het vergelijken van gemeenten een vertekenend, in de gevallen dat deze verschillen niet worden

gecorrigeerd. In het theoretisch kader wordt gesteld dat het mogelijk is om de boekingsverschillen te corrigeren. Hiervoor is bleek echter wel extra informatie van gemeenten nodig te zijn, om achter deze informatie te komen dient echter per gemeente specifiek contact te worden opgenomen. Dit geldt ook voor het verklaren van verschillen die ontstaan door beleidskeuzes.

Om per gemeente contact op te nemen dit onderzoek echter niet haalbaar. Wel zal in dit onderzoek (in het deel dat het verband met de kosten aan jeugdzorg aangeeft) beoordeeld worden er een verband is tussen de hoogte van bepaalde kostenposten, waarbij het waarschijnlijk is dat sommige gemeenten hier veel jeugdzorg-gerelateerde kosten op plaatsen. Deze kostenposten worden *boekingsverschillen* genoemd.

Een andere optie is om, per verwachte jeugdige in de jeugdzorg, een bepaald bedrag toe te kennen, hiermee wordt de methode vergelijkbaar met de regressieanalyse op basis van individueel gebruik of met de klantprofielen. Een nadeel hierbij is dat het product jeugdzorg dusdanig complex is, dat het moeilijk is om aan de hand van de huidige beschikbare data een bepaald bedrag te rekenen voor jeugdigen met jeugdzorg. Zelfs als er een onderscheid wordt gemaakt tussen bepaalde soorten jeugdhulp (bijvoorbeeld met en/of zonder verblijf), is het lastig om dit betrouwbaar vast te stellen. Mogelijk kan dit in de toekomst worden gedaan wanneer nader onderzoek leidt tot specifiekere kenmerken over de kostenverschillen van jeugdzorgtrajecten. Dit zal echter niet aan bod komen in dit onderzoek.

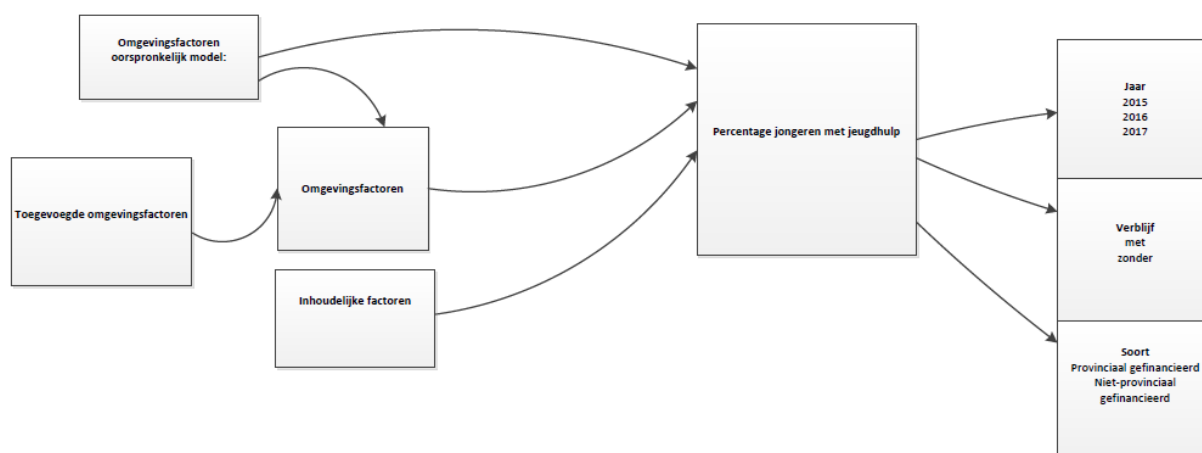
Daarom is binnen dit onderzoek gekozen om een ander soort vergelijking te hanteren. Deze zijn vergelijkbaar met de regressie op basis van gemeentelijke uitgaven, maar wel minder gedetailleerd. Globaal gezien kunnen binnen dit onderzoek twee soorten vergelijkingen worden gemaakt.

Het eerste model heeft als doel om het gebruik van jeugdhulp te voorspellen. Dit wordt gedaan door de aanwezigheid van diverse factoren, die kunnen worden onderverdeeld tussen omgevingsfactoren en inhoudelijke factoren (dit onderscheid wordt later dit hoofdstuk nader toegelicht), te vergelijken met het percentage jeugdigen dat in een gemeente gebruik maakt van jeugdzorg. Voor elke gemeente worden het percentage jeugdigen met jeugdhulp en de scores op de omgevingsfactoren aangegeven. Hierna wordt gekeken in welke mate de hoogte van het gebruik van jeugdhulp in gemeenten samenhangt met de aanwezigheid van omgevingsfactoren.

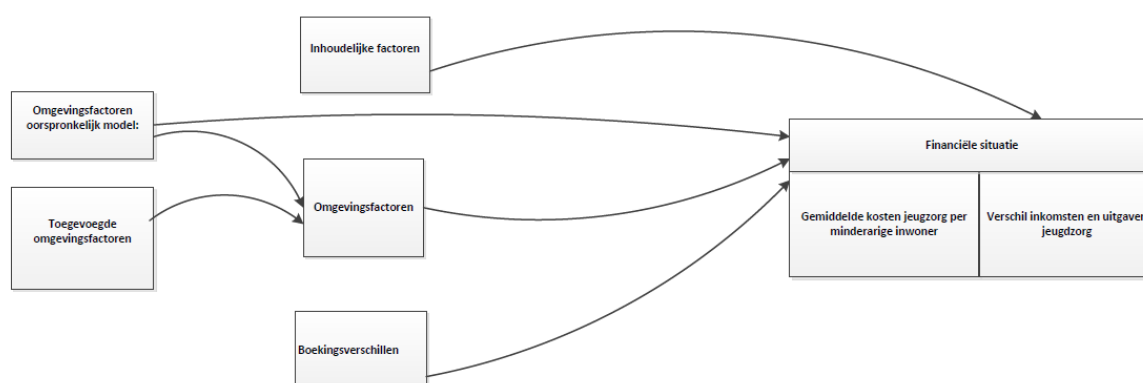
Vervolgens wordt via het maken van een multivariate regressieanalyse aangetoond in welke mate de meegenomen factoren van invloed zijn op het gebruik van jeugdhulp in een gemeente. Ook kan aan de hand van dit model aangetoond worden in welke mate de verschillen in het gebruik van jeugdhulp te verklaren zijn door de factoren die in dit model als maatstaven worden meegenomen, waarbij overlap tussen de factoren wordt gecorrigeerd. Als de relatie tussen de factoren en het gebruik van jeugdhulp bekend is, kan vervolgens nog op drie manieren een onderscheid worden gemaakt: 1) naar het jaar waaruit de cijfers afkomstig zijn, 2) naar de vraag of er sprake is van jeugdhulp met of zonder verblijf, en 3) naar het voormalige onderscheid tussen provinciaal gefinancierde en niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp. Later in dit hoofdstuk worden de gebruikte data verder toegelicht. In figuur 2 is de schematische opzet van het model te zien.

Het tweede model heeft twee doelen. Het eerste doel is om te voorspellen in welke mate het verschil tussen de inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg tussen gemeenten verklaard kan worden door omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen (deze worden later in het hoofdstuk toegelicht). Vervolgens kan ook hetzelfde worden gedaan voor het verband tussen de factoren en de gemiddelde kosten aan jeugdhulp per minderjarige inwoner van een gemeente. Net als bij het eerste model wordt ook hier via een multivariate regressieanalyse onderzocht welke factoren van invloed zijn bij het verklaren van deze verschillen. In figuur 3 is te zien hoe dit model is opgebouwd.

Figuur 2: relatie omgevings- en inhoudelijke factoren met gebruik jeugdhulp

Figuur 3: relatie omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen met financiële situatie jeugdzorg

Beoordeling model aan de hand van de vereisten van een verdeelmodel

In hoofdstuk 3 worden enkele vereisten genoemd waaraan een verdeelmodel moet voldoen. Als dit model getoetst wordt op deze criteria leidt dit tot de volgende resultaten:

- Op de criteria die verbonden zijn aan praktische uitvoerbaarheid scoort dit model goed. Er is voldoende data beschikbaar om dit onderzoek uit te voeren. Zowel via het CBS, waarstaatjegemeente.nl en de Meicirculaire 2017 van het gemeentefonds is voldoende data te vinden over de zowel de factoren als over het gebruik en de kosten van jeugdzorg in gemeenten. De factoren zijn per gemeenten gelijktijdig waargenomen, wel kunnen de meetmomenten soms onderling van elkaar verschillen. Het is wel zo dat alle factoren periodiek worden waargenomen. Omdat er voor het verzamelen van de gegevens alleen gebruik is gemaakt van openbare en gratis toegankelijke data, levert het model geen extra administratieve lasten en kosten op. Hierdoor kan het model relatief eenvoudig worden toegepast.
- Op de criteria die verbonden zijn aan de wetenschappelijke verantwoording van het model wordt ook goed gescoord. Zo is regressieanalyse is een veelgebruikte methode in de wetenschap. Ook zijn de uitkomsten redelijk betrouwbaar, wel moet er rekening mee worden gehouden dat sommige data is afgerond, waardoor er enige onzekerheidsmarge in het model kan zitten. Ook kan blijken dat er in bepaalde mate overlap zit tussen de indicatoren en het gebruik van jeugdzorg, daarom zou ook een multivariate regressie worden

uitgevoerd waarin alle omgevingsfactoren zijn verwerkt. Daarnaast is de methode transparant en reproduceerbaar, de gegevens die het model zijn gebruikt zijn voor openbaar toegankelijk en de handelingen om de methode uit te voeren worden specifiek toegelicht.

- Bestuurlijke acceptatie: op basis van de doelen die het verdeelmodel voor ogen heeft, is dit model redelijk goed toepasbaar. Doordat vrijwel alle gemeenten binnen het onderzoek worden meegenomen is het voor een individuele gemeente nauwelijks mogelijk om het model te beïnvloeden.

Toegevoegde waarde model

Het model heeft enkele toegevoegde waarden ten opzichte van de eerdere modellen:

- Het effect van de factoren wordt getoetst op een meer recente basis dan tijdens de ontwikkeling van het huidige verdeelmodel. Het huidige verdeelmodel werd opgesteld op basis van gegevens over de jeugdzorg van voor 2015. Echter is sindsdien de context van de jeugdzorg, als gevolg van de nieuwe jeugdwet en de decentralisering van de jeugdzorg, sterk veranderd. Als bijvoorbeeld blijkt dat bepaalde groepen in de samenleving als gevolg van de nieuwe jeugdwet beter worden bereikt, en daardoor vaker jeugdhulp krijgen, kan dit invloed hebben op de correlatie tussen bepaalde omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp.
- Een ander gevolg van de decentralisering is dat het gebruik van jeugdzorg nu eenvoudiger per gemeente kan worden geregistreerd dan voor 2015 het geval was. Wanneer data die gemeten is vanaf 2015 wordt gebruikt, kan dit resulteren in cijfers die meer van toepassing zijn op de huidige situatie. Ook worden de financiële cijfers van gemeenten sinds de jaarstukken van 2017 op een andere manier verantwoord (via de IV3 methode, deze wordt later dit hoofdstuk toegelicht). Hierdoor wordt er een duidelijker onderscheid gemaakt tussen uitgaven aan jeugdzorg en aan de WMO. Hierdoor is een duidelijker beeld te schetsen van de kosten die gemeenten maken aan jeugdzorg.
- Om de stabiliteit en de robuustheid van de factoren te vergroten, zullen de uitkomsten van de laatste twee jaar worden meegenomen. Hierdoor wordt meer inzicht geboden in de ontwikkeling van de maatstaf door de tijd heen, zowel op basis van de verandering van het aantal eenoudergezinnen als de verandering in invloed die het heeft op het gebruik van jeugdhulp. Daarnaast wordt zowel gekeken naar de correlatie tussen de maatstaven met het gebruik van jeugdhulp in zowel 2015, 2016 als 2017. Voor de financiële gegevens was dit niet goed mogelijk, omdat de financiële cijfers van gemeenten uit deze perioden vanwege de intrede van de IV3-methode in 2017. Hierdoor zijn de cijfers uit 2017 niet meer goed te vergelijken met cijfers uit eerdere jaren.

Beperkingen model

- Het onderzoek is uitsluitend kwantitatief. Voordat aan de hand van de resultaten uit dit onderzoek harde conclusies kunnen worden getrokken, is het belangrijk dat er kwalitatief vervolgonderzoek gedaan kan worden naar de bevindingen, bijvoorbeeld door te verklaren waarom een bepaalde omgevingsfactor een sterk verband heeft met het gebruik van jeugdzorg. Daarom dienen de resultaten die uit dit model naar voren komen vooral als referentiepunt voor verder vervolgonderzoek.
- Het model kijkt naar het verband op gemeenteniveau. Vooral bij gemeenten met veel onderlinge verschillen kan worden afgevraagd of deze casussen niet te groot zijn om te onderzoeken, zeker gezien gemeenten door herindelingen steeds groter worden. Zo kunnen de omstandigheden per dorp of wijk in een gemeente sterk verschillen. Een oplossing is om dit model in de toekomst toe te passen op wijkniveau. De afgelopen jaren zijn door het CBS diverse cijfers bijgehouden over in totaal 16.772 verschillende wijken en buurten in Nederland (CBS, 2019). Echter is er op dit niveau (nog) geen data beschikbaar over het

gebruik van jeugdzorg. Daarnaast is het de vraag of veel wijken en/of buurten genoeg (jeugdige) inwoners hebben, om uit de gegevens betrouwbare resultaten te kunnen afleiden.

4.2 Casussen: gemeenten

De eerste stap om tot een model te komen is het bepalen en definiëren van de casussen. Doordat de middelen uit het verdeelmodel worden verdeeld tussen gemeenten, is besloten om vrijwel alle Nederlandse gemeenten mee te nemen als cases binnen het onderzoek. Omdat ten tijde van het onderzoek van veel omgevingsfactoren de cijfers over 2018 nog niet beschikbaar waren, is gekozen om in dit deel de gemeente-indeling van 2017 aan te houden. Het gebruik van gemeenten als casussen is voordelig om de volgende redenen:

- Beschikbaarheid van data op gemeenteniveau: veel data wordt geregistreerd op gemeenteniveau. Deze gegevens worden vervolgens openbaar gepubliceerd op websites als *CBS StatLine* en *waarstaatjegemeente.nl*
- Vrij grote N. In 2017 waren er in Nederland 388 gemeenten, waarvan het overgrote deel kan worden meegenomen in het onderzoek. Door het hoge aantal casussen ontstaat er een betrouwbaar beeld, en heeft een eventuele *outlier* weinig invloed op de uitkomsten. Daarnaast maakt een grote N het mogelijk om groepen casussen te clusteren.
- *Grootte van de casussen*: Grootte van de casussen: het voordeel van grotere casussen is dat er veel inwoners zijn, en daardoor de uitkomsten ook betrouwbaarder worden, vooral als gebruikte data vanwege privacy redenen is afgerond.

Betrouwbaarheid

Om betrouwbare conclusies te kunnen trekken uit de data is het van belang dat de meegenomen gemeenten voldoende inwoners hebben. Als dit niet het geval is, kan dit leiden tot vertekende cijfers, zeker bij de meer specifieke indicatoren. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat over het percentage tienermoeders in een gemeente. In 2016 scoorde Vlieland op deze indicator het hoogst, terwijl Vlieland hier in 2017 met 0,0% het laagst op scoorde. De oorzaak hiervan? Vlieland telde in 2016 en 2017 slechts respectievelijk 29 en 28 vrouwen in de leeftijd van 15 t/m 19 jaar. In 2016 had een van deze vrouwen een kind, terwijl dit in 2017 niet het geval was. Om te voorkomen dat één geval de uitkomst van een maatstaf in dusdanige mate kan beïnvloeden is besloten om gemeenten niet in het onderzoek mee te nemen wanneer ze:

- Minder dan 5000 inwoners hebben
- Minder dan 1000 minderjarige inwoners hebben
- Minder dan 100 jeugdigen in een jeugdzorgtraject hebben.

Als deze drie criteria worden meegenomen, vallen er vijf gemeenten af. Deze gemeenten zullen niet worden meegenomen in het onderzoek:

- Rozendaal
- Schiermonnikoog
- Terschelling
- Ameland
- Vlieland

Om data van gemeenten over meerdere jaren correct te kunnen gebruiken is het van belang om rekening te houden met gemeentelijke herindelingen. Jaarlijks vinden er in Nederland gemeentelijke herindelingen plaats (zie bijlage 2 voor een overzicht met de gemeentelijke herindelingen uit de afgelopen jaren). Aangezien niet alle gebruikte cijfers even recent zijn (de minst recente cijfers komen uit 2012) zullen deze cijfers in het eerste deel van het onderzoek, dat ingaat op het gebruik van jeugdhulp, worden gecorrigeerd naar de gemeente-indeling van 2017. In principe wordt dit gedaan door de data van de gemeenten die zijn heringedeeld op te tellen. De uitkomst hiervan geeft

de score van de heringedeelde gemeente aan. Omdat sommige gemeenten bij de herindeling zijn opgedeeld in verschillende gemeenten, was het niet altijd mogelijk om de data van de heringedeelde gemeenten op te tellen. In dit geval is van beide heringedeelde gemeenten de gemiddelde score genomen. Wanneer de bron zelf al deze cijfers heeft gestandaardiseerd naar de gemeentelijke indeling van 2017, wordt deze verdeling niet gemaakt.

In het tweede deel van het onderzoek, dat ingaat op het financiële aspect, zullen de gemeenten die in 2018 zijn heringedeeld niet meegenomen. De reden hiervoor is dat de financiële gegevens op gemeenteniveau over 2017 alleen beschikbaar zijn voor de gemeente-indeling van 2018. Ook is de gemeente Diemen niet meegenomen, wegens afwijkingen in de cijfers die waarschijnlijk wijzen op een fout in de data. Daarnaast waren de cijfers van gemeenten Landsmeer en Haarlemmerliede niet beschikbaar.

4.3 Soort data

De data die in dit onderzoek wordt gebruikt valt globaal op te delen in vijf categorieën, die in deze paragraaf nader worden toegelicht. De eerste drie categorieën worden in dit onderzoek beschouwd als onafhankelijke variabelen: in dit onderzoek zal worden verondersteld dat deze factoren invloed hebben op de laatste twee categorieën: de afhankelijke variabelen.

Onafhankelijk

1. Data met betrekking tot omgevingsfactoren.
2. Data met betrekking tot inhoudelijke factoren
3. Data met betrekking tot boekingsverschillen.

Afhankelijk

4. Data met betrekking tot financiële gegevens gemeente
5. Data met betrekking tot het gebruik van jeugdhulp in gemeenten

4.3.1 Omgevingsfactoren

In dit onderzoek worden verschillende omgevingsfactoren meegenomen. Omgevingsfactoren zijn factoren die aanwezig zijn in een gemeente, zonder dat een gemeente de mate waarin deze factoren aanwezig zijn direct kan beïnvloeden. Van alle meegenomen omgevingsfactoren wordt uitgegaan dat de score van een gemeente op de omgevingsfactor in verband staat met het gebruik van jeugdzorg: hoe hoger een gemeente scoort op een omgevingsfactor, hoe hoger (of lager) het gebruik van jeugdzorg is. Hierbij kan zowel sprake zijn van een positief verband (een hogere score op een factor leidt waarschijnlijk tot meer jeugdzorg) als een negatief verband (een hogere score op een factor leidt waarschijnlijk tot minder jeugdzorg).

De herkomst van de gebruikte omgevingsfactoren kan worden opgedeeld in twee delen. Allereerst worden er maatstaven meegenomen die genoemd zijn in het *Verdeelmodel middelen jeugdhulp* (Cebeon, 2014). In dit onderzoek werden factoren onderzocht die een rol speelden bij het gebruik van jeugdhulp en de gemaakte kosten voor jeugdhulp in gemeenten. Deze factoren zijn gebruikt bij het vaststellen van de verdeling van de gelden voor jeugdhulp uit het gemeentefonds vanaf 2016 (Cebeon, 2014: p.4), en worden nog steeds toegepast in het huidige verdeelmodel. Ook heeft het CBS al deze cijfers verzameld en beschikbaar gesteld in de dataset *Maatstaven gemeentefonds*.

Wel verschilt de data die in het onderzoek van Cebeon gebruikt is op enkele punten van dit onderzoek. Ten eerste wordt in het onderzoek van Cebeon gekeken jeugdigen met jeugdhulp in absolute aantallen. Vanwege de verschillende inwoneraantallen van gemeenten is het lastig om aan de hand van absolute getallen een vergelijking te maken tussen gemeenten. Om deze vergelijking alsnog te realiseren, moeten deze absolute aantallen worden omgezet in relatieve getallen. Dit wordt meestal gedaan via percentages. Ten tweede ligt in het onderzoek van Cebeon vooral de nadruk op

de kosten die gepaard gaan met de jeugdzorg, en minder specifiek op het aantal jeugdigen met jeugdhulp. In dit onderzoek worden beiden meegenomen. Ten derde is er ook kritiek van gemeenten zelf op de gehanteerde verdeelsleutel die het resultaat was van dit onderzoek. Zo bleek eind 2016 dat, met de toepassing van deze modellen, er alsnog veel gemeenten waren die niet uitkwamen met hun budget, waarna twijfel ontstond over de kwaliteit van de modellen (Binnenlands Bestuur, 2016). Om deze redenen is besloten om niet enkel gebruik te maken van de genoemde indicatoren uit het huidige verdeelmodel, maar ook in verdere literatuur te zoeken naar omgevingsfactoren waarvan vermoed wordt dat ze mogelijk van invloed kunnen zijn op het gebruik van jeugdhulp.

De combinatie tussen het gebruik van de omgevingsfactoren uit het huidige model, aangevuld met verder literatuuronderzoek naar andere omgevingsfactoren, heeft geleid tot een set van 26 verschillende omgevingsfactoren, verdeeld over elf subcategorieën. Van al deze omgevingsfactoren wordt vermoed dat ze invloed hebben op het gebruik van jeugdhulp, en de kosten die worden gemaakt aan jeugdzorg.

Beoordeling omgevingsfactoren

Voordat de subcategorieën verder worden uitgewerkt, worden de factoren eerst beoordeeld aan de hand van de eisen waaraan een verdeelmodel dient te voldoen. Hierbij komt de beoordeling bij de meeste categorieën overeen. Mochten er specifieke omstandigheden zijn die gelden voor een afzonderlijke omgevingsfactor, dan worden deze benoemd bij het bespreken van de subcategorieën.

Op het gebied van praktische uitvoerbaarheid:

- De data is voor elke gemeente beschikbaar. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de gemeenten, is het van belang dat de gegevens voor elke gemeente beschikbaar zijn. Bij enkele omgevingsfactoren ontbreken een of enkele gemeenten. Desondanks is de data van elke omgevingsfactor voor minimaal 99% van de gemeenten beschikbaar.
- De maatstaven voldoen aan de eis om gelijktijdig en periodiek gemeten te worden, ze worden elk jaar gemeten op een bepaalde datum, vaak 31 december of 1 januari. Ook worden de maatstaven in principe jaarlijks gemeten.
- Veel data wordt al gemeten met andere doeleneinden dat het toepassen in het verdeelmodel, bijvoorbeeld in de basisregistratie. Hierdoor leidt het toepassen van deze data in een verdeelmodel niet tot veel extra werk en kosten voor gemeenten.

Op het gebied van wetenschappelijke verantwoording

- De maatstaven voldoen aan de eis van objectieve waarneembaarheid. De metingen worden vrijwel allemaal uitgevoerd en gepubliceerd door het CBS, een onafhankelijke organisatie.
- De cijfers zijn redelijk betrouwbaar, ze zijn vaak gebaseerd op feitelijke en objectieve waarnemingen. Wel wordt er soms gebruik gemaakt van afronding, waardoor er een kleine onzekerheidsmarge ontstaat. Een voordeel van het afronden is wel dat het hierdoor lastiger wordt om gegevens naar individuen te herleiden, dit komt de privacy van de inwoners van een gemeente ten goede. In dit onderzoek zal de score van een omgevingsfactor per gemeente worden berekend door het gemiddelde te nemen van de laatste twee jaar waarvan de resultaten beschikbaar zijn. Dit om eventuele uitschieters te kunnen corrigeren. Het toekennen van meerjarige gemiddelden aan de omgevingsfactoren wordt ook geadviseerd door de Raad voor financiële verhoudingen (2015: p.2). *Voorbeeld: Voor de vergelijking tussen het percentage eenouderhuishoudens en het percentage jeugdigen met jeugdhulp wordt zowel het percentage jeugdigen met jeugdhulp uit 2017 vergeleken met het gemiddelde van het percentages eenouderhuishoudens op 31 december 2013 en op 31 december 2014.*
- De kans is aanwezig dat bepaalde omgevingsfactoren met elkaar overlappen. Om deze overlap te corrigeren wordt gebruikgemaakt van een multivariate regressieanalyse.

- De gebruikte data en meetmethoden zijn vrij transparant, het CBS geeft een uitgebreide toelichting met verdere informatie over herkomst en definiëring van de gegevens.

Bestuurlijke acceptatie

- De scores op de omgevingsfactoren zijn niet of nauwelijks te beïnvloeden door gemeenten.
- De wijze waarop de gebruikte maatstaven worden gemeten is niet ingewikkeld, wat de eenvoud van het model ten goede komt.

In het volgende deel zal worden toegelicht worden welke subcategorieën en maatstaven worden meegenomen, en wordt de relevantie van deze indicatoren theoretisch onderbouwd.

Benoeming en toelichting subcategorieën

Aantal eenouderhuishoudens

Uit het onderzoek van Cebeon blijkt dat eenoudergezinnen aanzienlijk meer gebruik maken van jeugdzorg dan tweeoudergezinnen (Cebeon, 2014: p.6). Een mogelijke reden hiervoor is dat in eenoudergezinnen de zorg voor de kinderen in belangrijke mate op de schouders van één volwassene rust. Deze volwassene mist een partner op wie hij of zij kan terugvallen en met wie problemen in de opvoeding besproken kunnen worden (VNG, 2014: p.24). Een andere oorzaak die wordt genoemd is dat eenoudergezinnen vaak een lager besteedbaar inkomen hebben (VNG, 2014: p.24). Daarom is de indicator *% eenouderhuishoudens op het totaal aantal huishoudens met kinderen* meegenomen.

Het verband tussen een eenouderhuishouden en het gebruik van jeugdhulp blijkt echter nog sterker te zijn wanneer een eenouderhuishouden minimaal twee kinderen bevat (Cebeon, 2014: p.6). Daarom is ook de indicator *% eenouderhuishoudens met minimaal twee kinderen op het totaal aantal huishoudens met kinderen* meegenomen.

Het percentage eenouderhuishoudens op het totaal aantal huishoudens met kinderen houdt echter geen rekening met de mogelijke verschillen in het aantal kinderen in deze gezinnen. Zo kunnen er in een gemeente relatief veel eenouderhuishoudens zijn, maar als in deze huishoudens gemiddeld genomen veel minder kinderen zijn dan twee-ouderhuishoudens, kan het percentage kinderen dat opgroeit in een eenoudergezin juist relatief laag zijn. Daarom wordt ook de indicator *Percentage kinderen dat opgroeit in een eenoudergezin op het totaal aantal kinderen* meegenomen in dit onderzoek.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

- De cijfers zijn gebaseerd op de formeel geregistreerde woonplek van kinderen en ouder(s). Nadeel is dat uit deze gegevens niet is te achterhalen hoeveel kinderen een deel van de week bij de ene ouder wonen, en een deel van de week bij de andere ouder (NJI, 2018).

Financiële situatie

Naast de gezinssamenstelling speelt ook de financiële situatie van gezinnen en rol. Zo blijken gezinnen in een uitkeringssituatie en/of met armoederisico regelmatig te kampen met (meervoudige)problematiek waarbij vaker inschakeling van (intensievere) jeugdhulp nodig is (Cebeon, 2014: p.7). Anderzijds maken kinderen uit rijkere huishoudens juist minder gebruik van jeugdhulp, als verklaring hiervoor wordt gesteld dat in deze huishoudens sprake is van een groter zelfoplossend vermogen (Cebeon, 2014: p.7). Via het CBS zijn veel verschillende cijfers beschikbaar die betrekking hebben op de inkomenssituatie in een gemeente. De onderstaande indicatoren zijn meegenomen in het onderzoek:

- *% Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand.*

- % Kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum
- % Gezinnen met kinderen in de bijstand
- Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen
- Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen eenoudergezin alle kinderen <18
- Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen eenoudergezin, minimaal één kind meerderjarig.
- Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen paar, alle kinderen <18
- Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen paar, minimaal één kind meerderjarig.
- % Ouders met kinderen in de bijstand

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

- De inkomsten worden gestandaardiseerd op basis van verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze standaardisatie leidt tot een lagere transparantie van de maatstaf, omdat niet duidelijk wordt hoe deze standaardisatie is uitgevoerd.
- Deze maatstaf is enigszins door gemeenten te beïnvloeden, bijvoorbeeld door veel dure koophuizen te bouwen in een gemeente. Er zijn ook hier echter weinig risico's op perverse prikkels.

Psychische gezondheid ouders

Uit het onderzoek van Cebeon blijkt ook dat de psychische gezondheid van ouders van invloed kan zijn op de kans dat een kind in de jeugdhulp terecht komt. Cebeon heeft deze factor geoperationaliseerd tot de maatstaf *Langdurig psychisch medicijngebruik van ouders* (Cebeon, 2014: p.6). In dit onderzoek wordt deze indicator geoperationaliseerd tot *Percentage ouders van minderjarige kinderen met langdurig medicijngebruik*.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

Een risico aan deze indicator is dat hij makkelijk door een gemeente te beïnvloeden is, zoals al in de inleiding naar voren kwam bij het voorbeeld van de gemeente Asten. Zo kan de cultuur in een gemeente van invloed zijn op de mate waarin men medicijnen voorgeschreven krijgt. Door de beïnvloedbaarheid kunnen perverse prikkels ontstaan. Door medicijnen voor te schrijven aan mensen die deze helemaal niet nodig hebben (en waarbij de kans ook niet toeneemt dat een jeugdige in de jeugdzorg terecht komt), kan een gemeente zijn budget voor jeugdzorg kunstmatig opkrikken. Hierdoor kan de rechtvaardigheid van de verdeling in het geding komen. Daarnaast zijn de meest recente cijfers die van deze omgevingsfactor beschikbaar zijn gemeten in 2013, waardoor de uitkomsten vrij gedateerd zijn.

Niet-westerse allochtonen

Ook de afkomst van een kind (of van zijn ouders) kan een rol spelen. Uit een onderzoek van het CBS blijkt dat niet-westerse allochtonen relatief vaker een beroep op jeugdzorg doen dan autochtonen. Dit onderzoek geeft als verklaring hiervoor dat minderjarige niet-westerse allochtonen een groter kans hebben op emotionele- of gedragsproblematiek dan hun leeftijdsgenoten (Kennisplatform integratie en samenleving, 2015, p.2). Wel zijn er ook onderlinge verschillen tussen de etnische groepen in de mate waarin er gebruikt wordt gemaakt van jeugdhulp. Zo maken jeugdigen van Surinaamse en Antilliaanse afkomst meer gebruik van jeugdhulp dan jeugdigen met een Turkse afkomst (Cebeon, 2014: p.36, Kennisplatform integratie en samenleving, 2015, p.3). In het onderzoek is de indicator als % *niet-westerse allochtone minderjarigen van het totaal aantal minderjarigen* geoperationaliseerd.

Onderwijs

Ook binnen het onderwijs zijn er factoren die mogelijk een relatie tonen met het gebruik van jeugdhulp. Ten eerste kan het opleidingsniveau van de ouders van de jeugdige hierbij een rol spelen. Kinderen met laagopgeleide ouders zouden een grotere kans hebben op problemen, onder meer een doordat deze ouders vaak minder verdienen en relatief veel eenoudergezinnen voorkomen binnen de groep laagopgeleide ouders (Bucx & De Roos, 2011: p.197). Daarnaast is de kans dat een kind van laagopgeleide ouders later ook een lage afgeronde opleiding (Van der Plaat, 2015: p.9) en inkomenspositie heeft relatief groot (Bucx & De Roos, 2011: p.170). De volgende indicatoren hebben allemaal betrekking op het basisonderwijs, namelijk: % *Achterstandsleerlingen niveau 0.3*, % *Achterstandsleerlingen niveau 1.2*. Ook kan de mate van verzuim een rol spelen. Zo kan schoolverzuim wijzen op problemen van een jongere (De Baat, 2009: p.3), die uiteindelijk ertoe kunnen leiden dat de jongere in de jeugdhulp terechtkomt. De factor verzuim wordt geoperationaliseerd in de indicatoren % *Absoluut verzuim per 1000 leerlingen* & % *relatief verzuim. Per 1000 leerlingen*. Daarnaast is ook vroegtijdig schoolverlaten een factor die kan leiden tot negatieve gevolgen voor de mentale en psychische gezondheid (Rumberger, 1987: p.113). Deze factor is geoperationaliseerd in de indicator % *voortijdige schoolverlaters*. Ook is er een indicator die kijkt naar het gemiddelde opleidingsniveau in een gemeente, deze wordt geoperationaliseerd als *Gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)*.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

Bij deze maatstaf bestaat de mogelijkheid dat het effect van deze maatstaf onvoldoende onderscheidend is met de maatstaf *gestandaardiseerd inkomen huishouden*. Als de ouders van een jeugdige een zeer laag opleidingsniveau hebben, is de kans groter dat ze een laag inkomen hebben.

Echtscheidingen

Ook kan een echtscheiding van de ouders van een jeugdige een rol spelen in de kans op jeugdzorg. Een scheiding is voor kinderen een ingrijpende gebeurtenis en gaat vaak gepaard met complexe problemen die daarmee samenhangen. Soms hebben partners ook (grote) onenigheid of een moeizame omgang, wat zijn uitwerking heeft op het welzijn van de kinderen. Voorts kunnen grote veranderingen in de sociale omgeving van kinderen optreden als gevolg van een scheiding (VNG, 2014: p.24), bijvoorbeeld verhuizing. Dit alles kan leiden tot een grotere kans op het gebruik van jeugdhulp door deze groep kinderen. De factor echtscheidingen wordt geoperationaliseerd met de indicator % *minderjarige kinderen betrokken bij echtscheiding*.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

Bij deze maatstaf bestaat de mogelijkheid dat het effect van deze maatstaf samenhangt met eenoudergezinnen, hoewel het bij *Echtscheidingen* specifiek gaat over de impact van de scheiding zelf.

Aantal kinderen per huishouden

In de literatuur geeft de variabele gezinsgrootte een wisselend beeld. Zo blijkt uit het ene onderzoek kindermishandeling vaker plaats te vinden in grote gezinnen (Klein Velderman & Pannebakker, 2008: p.9), terwijl een ander onderzoek juist concludeert dat kindermishandeling minder vaak voorkomt in grote gezinnen (Van der Plaat, 2015: p.19). Dit leidt tot de vraag of er ook een verband is tussen gemeenten met relatief grote gezinnen en het gebruik van jeugdhulp. De factor gezinsgrootte wordt geoperationaliseerd met de factor *Gemiddelde score op kindertal*.

Tienermoeders

Uit diverse onderzoeken blijkt dat vrouwen die op een jonge leeftijd moeder worden een groter risico hebben op problemen bij het ouderschap dan vrouwen die op latere leeftijd moeder worden

(Klerman, 1993; Lee & Guterman, 2010). Deze verschillen kunnen deels verklaard worden door factoren als een lager inkomen, lager opleidingsniveau en meer stress bij tienermoeders (Van der Plaat, 2015: p.8). Deze problemen kunnen ertoe leiden dat een kind van een tienermoeder eerder jeugdzorg nodig heeft. Deze factor wordt geoperationaliseerd als het *% tienermoeders op het totaal aantal vrouwen 15-19 jaar*.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

Doordat er relatief weinig tienermoeders zijn, heeft de situatie van een individu veel invloed op de maatstaf. Daarom is het van belang deze maatstaf niet al te zwaar te laten wegen.

Wonen

Ook de leefomgeving kan een rol spelen in de ontwikkeling van een jeugdige. Zo hebben jeugdigen in een buurt met een lage sociaaleconomische status vaker mentale problemen dan jeugdigen in een buurt met een hoge sociaaleconomische status (Leventhal & Brooksgunn, 2000: p.318). Ook vindt er in achterstandsbuurten meer relatief vaker kindermishandeling plaats (Coulton, et al. 2007). In dit onderzoek wordt de kwaliteit van de buurt geoperationaliseerd met de indicatoren *% leegstand* en *Gemiddelde WOZ-waarde*.

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

De WOZ-waarde kan door gemeente worden beïnvloed bij het bepalen van het soort nieuw te bouwen woningen.

Criminaliteit & veiligheid

Naast wonen is veiligheid een ander aspect dat een rol kan spelen bij het beoordelen van de kwaliteit van de leefomgeving. Om de veiligheid in een gemeente te beoordelen worden er twee indicatoren geoperationaliseerd. De eerste indicator is een indicator die gericht is op de feitelijke dimensie van veiligheid, namelijk de aanwezigheid van criminaliteit. Hierbij wordt gekeken naar het *aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners*. In de tweede indicator speelt vooral de emotionele dimensie van veiligheid en rol. Bij de indicator *score veiligheid op leefbaarheidsbarometer* wordt gekeken naar de mate waarin inwoners van een gemeente zich veilig voelen.

Alcohol/tabaksgebruik

Een factor die ook een rol kan spelen bij de kans op het gebruik van jeugdzorg, is het gebruik van alcohol, tabak en drugs. Zo vergroot het gebruik van alcohol en tabak de kans op het krijgen van depressies (Fagan & Najman, 2005: p.878). Om deze factor te operationaliseren zijn de indicatoren *% zware drinkers*, *% overmatige drinkers* en *% rokers* meegenomen. Hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat deze cijfers afkomstig zijn uit een onderzoek dat is uitgevoerd onder respondenten van 19 jaar en ouder, aangezien er op gemeenteniveau geen cijfers beschikbaar waren die betrekking hadden op minderjarigen. Er kan door deze cijfers dus geen relatie worden gelegd tussen het gebruik van alcohol en tabak onder minderjarigen en het gebruik van jeugdhulp. Wel kan een relatie gelegd worden in de mate waarin kinderen in aanraking komen met alcohol- en tabaksgebruik in hun omgeving. Zo blijkt dat de kans op alcohol- en tabaksgebruik van een adolescent afhangt van de mate waarin zijn ouders en broers/zussen hiervan gebruik maken (Fagan & Najman, 2005: p.878).

Beperkingen subcategorie bij eisen verdeelmodel?

Deze maatstaf voldoet minder goed aan de eisen van het model dan de andere maatstaven, dit heeft de volgende oorzaken:

- De data is vastgesteld aan de hand van een enquête en daardoor veel minder betrouwbaar dan de data van andere maatstaven
- Het onderzoek wordt maar eens in de vier jaar uitgevoerd. Hierdoor zijn alleen de cijfers uit het meest recente jaar (2016) meegenomen.
- Het onderzoek is alleen gehouden onder volwassenen, niet onder jeugdigen zelf.

Door deze factoren is het van belang bij deze maatstaf een hogere onzekerheidsmarge te hanteren.

In bijlage 5 worden de definities en meetwijze van de indicatoren nader toegelicht.

4.3.2 Inhoudelijke factoren

De tweede soort factoren waar in dit onderzoek naar is gekeken is de data die betrekking heeft op de inhoudelijke factoren van een gemeente. Inhoudelijke factoren worden hier gedefinieerd als *“factoren die betrekking hebben op de vorm waarin de jeugdzorg wordt gegeven, en deels beïnvloed kunnen worden door het beleid van een gemeente”*. In tegenstelling tot de omgevingsfactoren, waarbij wordt gekeken naar externe factoren die de oorzaak kunnen zijn van het gebruik van jeugdzorg, focussen de inhoudelijke factoren zich op verschillen tussen gemeenten die betrekking hebben op de geleverde jeugdzorg. Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven is jeugdzorg een heterogeen product, waarvan de kenmerken per traject verschillen. Zo kan er een onderscheid gemaakt worden tussen jeugdzorgtrajecten waarnaar een jeugdige wordt doorverwezen door de gemeente, en jeugdzorgtrajecten waarbij een andere partij de jeugdige doorverwijst. In sommige gemeenten worden relatief veel jeugdigen doorverwezen door de gemeente, terwijl in andere gemeenten juist vaak andere partijen de jeugdige doorwijzen. Deze verschillen zijn mogelijk te verklaren zijn door het beleid dat wordt uitgevoerd door gemeenten. Als bijvoorbeeld blijkt dat in een gemeente veel jeugdigen via de gemeente zelf worden doorverwezen naar de jeugdzorg, en relatief weinig door andere hulpverleners, heeft een gemeente mogelijk een actief beleid om jeugdigen met problemen te bereiken, en vervolgens door te verwijzen naar jeugdzorg. Het gevolg hiervan kan echter zijn dat deze gemeente hierdoor relatief meer jeugdigen heeft met jeugdzorg dan een gemeente die minder vaak zelf jeugdigen doorverwijst. Daarom zal worden onderzocht worden in welke mate deze inhoudelijke factoren de verschillen tussen het percentage jeugdigen met jeugdhulp in het eerder genoemde model en in de werkelijke situatie kunnen beïnvloeden.

In dit onderzoek zullen acht inhoudelijke factoren worden meegenomen.

1. *Stapelings jeugdzorg*: Het grootste deel van de jeugdigen in de jeugdzorg maakt gebruik van één soort jeugdzorg (jeugdhulp, jeugdreclassering, jeugdbescherming). Een klein deel van deze jeugdigen maakt echter gebruik van meerdere soorten jeugdzorg, dit wordt ook wel gestapelde jeugdzorg genoemd. Het gebruik van meerdere soorten jeugdzorg wijst er vaak op dat de problemen van jeugdigen ernstiger en/of complexer zijn, waardoor de kosten voor deze jeugdzorgtrajecten waarschijnlijk hoog zijn. Deze variabele wordt geoperationaliseerd als: *% jeugdigen dat gebruik maakt van meer dan één soort jeugdzorg op het totaal aantal jeugdigen met jeugdzorg*.
2. *Jeugdhulp met verblijf van totale jeugdhulp*: Bij de groot deel van de gegeven jeugdhulp blijft een jongere thuis wonen. Echter zijn er ook vormen van jeugdhulp waarbij een jeugdige in een instelling of een pleeggezin verblijft. Dit wordt ook wel residentiële jeugdhulp genoemd. Als een jeugdige jeugdhulp met verblijf heeft, wijst dit er vaak op dat de problemen ernstiger zijn dan wanneer een jongere thuis kan blijven wonen. Daarom is de indicator *% jeugdigen met jeugdhulp met verblijf op het totaal aantal jeugdigen met jeugdhulp* meegenomen. In paragraaf 4.3.4 wordt deze factor verder toegelicht.

3. *Duur van jeugdhulp*: niet elk traject in de jeugdhulp duurt even lang. Waar sommige trajecten binnen enkele maanden zijn voltooid, nemen andere hulptrajecten jaren in beslag. Een lang hulptraject kan erop wijzen dat de problemen moeilijker zijn op te lossen. Hoewel er geen cijfers beschikbaar zijn over hoelang een hulptraject exact duurt, zijn er wel gegevens waar aan de hand van verschillende bandbreedten is ingedeeld hoe lang een jeugdhulptraject duurde. Uit deze gegevens wordt een gemiddelde score afgeleid, deze score leidt tot de indicator *Score op duur van jeugdhulptrajecten*. Hoe hoger deze score is, hoe langer het hulptraject heeft geduurd. Hierbij is wel alleen gekeken naar de duur van de in 2017 beëindigde trajecten.⁷
4. *Voortijdig beëindigde jeugdhulp*: dat een jeugdhulptraject kort duurt, betekent niet altijd dat het jeugdhulptraject ook heeft geleid tot gewenste resultaten. Daarom wordt ook gekeken naar de factor *Voortijdig beëindigde jeugdhulp*. Ongeveer 22% van de jeugdhulptrajecten wordt voortijdig beëindigd (CBS, 2017: p.16). Hoewel er verschillende redenen kunnen zijn om een traject te beëindigen, lijkt een voortijdige beëindiging regelmatig een verband te hebben met problemen bij de jeugdigen. Zo blijkt uit een onderzoek dat ruim een derde van de plaatsingen in een pleeggezin voortijdig wordt beëindigd. De oorzaak hiervan is vaak stress bij pleegouders over onhanteerbare gedragsproblemen van het pleegkind (Van Hogendorp, 2016). De indicator wordt geoperationaliseerd als *% voortijdig beëindigde trajecten van het totaal aantal beëindigde trajecten*.
5. *Herhaald beroep op jeugdhulp*: In sommige gevallen komen jeugdigen, nadat een jeugdhulptraject is afgerond, op een later moment weer opnieuw in de jeugdhulp terecht. In deze gevallen lijkt het eerder afgesloten traject niet tot een definitieve oplossing te hebben geleid. Deze factor wordt geoperationaliseerd als *% aantal gestarte jeugdzorgtrajecten voor jeugdigen die al eerder gebruik hebben gemaakt van het totaal gestarte trajecten*.
6. *Verwijzers van jeugdhulp*: een andere factor die een rol kan spelen is degene die de jeugdige doorverwijzen naar een jeugdhulptraject. Dit kan door de gemeente gebeuren, bijvoorbeeld door het inzetten van wijkteams, maar ook door andere actoren, zoals artsen. Bij deze indicator wordt specifiek gekeken naar de mate waarin een gemeente verantwoordelijk is voor de doorverwijzing van een jeugdige, omdat dit cijfer een indicatie kan geven van de mate waarin een gemeente actief zelf jeugdigen doorverwijst. Als dit in grote mate gebeurt, kan dit bijdragen aan een hoger gebruik van jeugdhulp dan aan de hand van het huidige verdeelmodel kan worden verwacht. Deze factor wordt geoperationaliseerd in de factor *% jeugdhulptrajecten dat via de gemeente is doorverwezen op het totaal aantal jeugdhulptrajecten waarvan de doorverwijzer bekend is*.
7. *De totale lasten dat gemeenten uitgeven aan wijkteams*. Een van de manieren waardoor gemeenten kunnen inzetten op preventie, is het gebruiken van wijkteams. Doordat wijkteams dicht bij de burger staan, zijn deze vaak in staat om in een relatief vroeg stadium problemen bij jeugdigen te signaleren (NJI, 2019). Dit zou ertoe kunnen leiden dat gemeenten die veel investeren in wijkteams relatief veel jeugdigen met jeugdhulp opsporen. Deze factor wordt geoperationaliseerd als *het percentage dat gemeenten uitgeven aan wijkteams ten opzichte van de totale lasten*.

⁷ De score om de duur van de jeugdzorg te beoordelen is als volgt opgesteld: *Score duur jeugdhulptrajecten* = {Aantal afgesloten trajecten die minder dan 3 maanden duren * 1 + aantal afgesloten trajecten die tussen de 3 en 6 maanden duren * 2 + aantal afgesloten trajecten die tussen de 6 maanden en 1 jaar duren * 3 + aantal afgesloten trajecten die tussen de 1 en 2 jaar duren * 4 + aantal afgesloten trajecten die tussen de 2 en 3 jaar duren * 5 + aantal afgesloten trajecten die tussen de 3 en 4 jaar duren * 6 + aantal afgesloten trajecten die langer dan 4 jaar hebben geduurd * 7} / totaal aantal afgesloten jeugdhulptrajecten}.

8. *Onderscheid provinciaal en niet-provinciaal gefinancierde zorg.* Bij deze factor wordt gekeken naar het onderscheid dat tot en met 2014 werd gemaakt tussen Provinciaal gefinancierde zorg enerzijds, en ABWZ-gefinancierde zorg & Jeugd-ggz anderzijds. Hierbij wordt het *verwachte percentage provinciaal gefinancierde jeugdhulp van het totaal aan jeugdhulp* meegenomen als inhoudelijke factor. In paragraaf 4.3.4 wordt deze factor verder toegelicht.

4.3.3 Boekingsverschillen

Het derde type factoren dat wordt meegenomen legt de nadruk op de wijze waarop gemeenten hun kosten in hun financiële stukken rapporteren. Wanneer de financiële gegevens tussen gemeenten worden vergeleken, is het van belang rekening te houden met de complexe wijze waarop gemeenten hun baten en lasten rapporteren op hun financiële stukken. Zo kan (zoals al is toegelicht in hoofdstuk 3) de wijze waarop gemeenten bepaalde kosten op hun financiële stukken boeken, per gemeente verschillen. Omdat binnen dit onderzoek de kosten die een gemeente maakt aan jeugdzorg geoperationaliseerd worden door te kijken naar twee bepaalde kostenposten (zie paragraaf 4.3.5 voor een verdere toelichting hierover), is het waarschijnlijk dat een deel van de kosten die een gemeente maakt aan jeugdzorg buiten de definitie valt die dit onderzoek zal geven aan *jeugdzorg-gerelateerde kosten*. In de praktijk blijkt dat er behoorlijke verschillen zijn in de wijze waarop gemeenten hun kosten aan jeugdzorg opnemen in hun jaarstukken, zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld besluiten om een deel van de kosten aan jeugdzorg als overheadkosten mee te nemen (Bruno Steiner, 2018). Wanneer deze verschillen niet worden meegenomen kunnen de uitkomsten een vertekend beeld geven van de kosten die per gemeente aan jeugdzorg kan worden uitgegeven.

Daarom is besloten om in dit onderzoek ook te kijken naar de rol die boekingsverschillen spelen bij het verklaren van de kostenverschillen in de jeugdzorg. In tegenstelling tot de omgevings- en inhoudelijke factoren, worden de boekingsverschillen alleen vergeleken met de kosten van jeugdzorg, en niet met het gebruik van jeugdhulp. Omdat de boekingsverschillen uitsluitend een administratieve verklaring zijn voor de verschillen in kosten aan jeugdzorg, maar feitelijk niet leiden tot hogere of lagere kosten aan jeugdzorg zullen de boekingsverschillen in dit onderzoek enkel worden meegenomen als factor die de kostenverschillen aan jeugdzorg kan verklaren. Daarom zal deze factor ook niet worden meegenomen in het model dat in hoofdstuk 7 wordt opgesteld.

Op drie aspecten zijn er mogelijk verschillen in de wijze waarop gemeenten hun uitgaven aan jeugdzorg toekennen aan de kostenposten. Die cijfers van deze verschillen zijn afkomstig uit de gemeentelijke jaarrekeningen van 2017.

Globaal gaat het hierbij om de volgende drie boekingsverschillen. Deze zullen uitgebreid worden toegelicht in bijlage 3.

1. *Andere kosten binnen het taakveld Sociaal domein.* Gemeenten kunnen jeugdzorg-gerelateerde kosten boeken op andere boekingsposten die betrekking hebben op het sociaal domein, bijvoorbeeld op de post *Wijkteams*.
2. *Overheadkosten:* dit zijn kosten waarvan de gemeente stelt dat ze op meerdere kostenposten betrekking hebben, daarom worden ze op de kostenpost Overhead opgenomen. Hierbij gaat het om flinke aantallen, zo komt er volgens (Bruno Steiner, 2018: p.9) bovenop uitgaven die gemeenten in 2017 hebben toegeschreven op kostenposten binnen het sociaal domein nog ongeveer 20% aan extra kosten met betrekking tot het sociaal domein op de post Overheadkosten.
3. *Bestuurskosten:* hierop kunnen gemeenten kosten boeken die bijvoorbeeld betrekking hebben op gemeentelijke samenwerkingen bij het leveren van jeugdzorg.

Om te zorgen dat deze drie indicatoren goed vergelijkbaar zijn, worden de indicatoren geoperationaliseerd met een indexscore. Hierbij geeft 100 het gemiddelde van alle gemeenten

aan. Er wordt verwacht dat een hogere indexscore (dus meer uitgaven aan deze indicatoren) in verband staat met lagere kosten die worden toegekend aan de kostenposten die direct betrekking hebben op de jeugdzorg. Dat kan worden verklaard doordat veel kosten, die eigenlijk voor jeugdzorg bestemd zijn op andere kostenplaatsen worden geboekt.

De gebruikte data voor de boekingsverschillen is afkomstig van de website www.financiengemeenten.nl, en heeft betrekking op de begrotingen en resultatenrekeningen van gemeenten uit 2017, de gemeenten zijn hierbij gecorrigeerd naar de gemeentelijke indeling van 2018.

4.3.4 Data gebruik van jeugdhulp

In de eerste drie categorieën worden allemaal factoren genoemd die de verschillen tussen gemeenten in het gebruik en de kosten van jeugdzorg mogelijk kunnen verklaren. Aan de hand van deze factoren is het verwachte gebruik van jeugdhulp in een gemeente te voorspellen, evenals de kosten hiervan. Het verwachte gebruik van jeugdzorg in een gemeente wordt als een afhankelijke variabele beschouwd. Deze variabele wordt geoperationaliseerd als de indicator: *Het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp*. Deze indicator zal hieronder worden toegelicht.

Het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp.

Sinds het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is aangenomen, zijn gemeenten vanaf 2017 verplicht om in hun begroting het percentage jeugdigen in hun gemeente dat gebruik maakt van jeugdhulp aan te geven. Deze indicator geeft het percentage jeugdigen tot 18 jaar aan dat gebruik maakt van jeugdhulp ten opzichte van alle jeugdigen tot 18 jaar (Waarstaatjegemeente: 2018). Jeugdhulp wordt vervolgens gedefinieerd als *Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders* (CBS, 2018). Deze indicator wordt zowel jaarlijks als halfjaarlijks door het CBS gemeten per gemeente, en wordt weergegeven als percentage afgerond op één decimaal.

Hierbij moet benadrukt worden dat alleen de indicator jeugdhulp is meegenomen, jeugdzorgtrajecten die vallen onder de jeugdbescherming, jeugdreclassering, de andere soorten jeugdzorg die gemeenten verplicht op hun begroting dienen aan te geven, worden hierbij niet meegenomen. Hiertoe is besloten om de volgende redenen:

- Verschil in meetmethode per indicator: de percentages jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering worden op verschillende manieren gemeten. Zo wordt bij jeugdhulp en jeugdbescherming gekeken naar het aantal minderjarigen, terwijl bij jeugdreclassering wordt gekeken naar het aantal jeugdigen in de leeftijd van 12 tot en met 23 jaar. Hierdoor is het niet mogelijk om deze indicatoren op een betrouwbare manier samen te voegen en te vergelijken.
- Jeugdhulp en jeugdbescherming worden wel gemeten onder dezelfde leeftijdsgroep, maar bij deze indicatoren speelt een ander probleem. Er zijn namelijk veel jeugdigen met jeugdbescherming en jeugdreclassering die ook gebruik maken van andere soorten jeugdzorg. Zo maakt bijna 80% van alle jeugdigen die gebruik maakt van jeugdbescherming ook gebruik van jeugdhulp.⁸ Hierdoor zou het optellen van de percentages van jeugdbescherming en jeugdhulp een vertekend beeld kunnen geven van het aantal jeugdigen met jeugdhulp.

8

https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive?cat_open_var=t13jz_jb_t_p&var=t13jz_jb_t_p&geolevel=gemeente&favorite=gemeente_1680

- Een andere optie zou zijn om te kijken naar het aantal jeugdigen dat geen gebruik maakt van jeugdhulp, maar wel van jeugdbescherming en/of jeugdreclassering. Hiervoor zijn echter alleen de absolute getallen per gemeente beschikbaar, en niet de percentages. Deze percentages zouden eventueel berekend kunnen worden door te het aantal jeugdigen met jeugdbescherming en jeugdreclassering door het totaal aantal jeugdigen in de leeftijdsklassen die bij deze indicatoren horen. Dit is echter niet gedaan vanwege het lage aantal jeugdigen dat alleen gebruik maakt van andere soorten jeugdzorg dan jeugdhulp⁹. In combinatie met de afronding van het aantal jeugdigen op vijftallen zou dit leiden tot grote onzekerheidsmarges bij de meeste gemeenten. Daarnaast zijn deze aantallen op het totaal aantal jeugdigen in Nederland dusdanig laag dat de impact op de uitkomsten van de resultaten nihil zal zijn: van alle jeugdigen met jeugdzorg maakt slechts 3% geen gebruik van jeugdhulp, maar alleen van jeugdbescherming en/of jeugdreclassering.

Daarnaast is ook de jeugdhulp die wordt gegeven aan meerderjarigen niet meegerekend. In de praktijk is maar in een paar procent van de gebruikers jeugdhulp meerderjarig¹⁰. Doordat het per gemeente om kleine aantallen gaat, speelt ook hier het afrondingsprobleem een rol, waardoor besloten is om deze cijfers niet mee te nemen. Daarnaast worden de kosten aan jeugdhulp voor meerderjarigen niet berekend via het objectief verdeelmodel. De budgetten die gemeenten voor deze groep krijgen worden (net als die voor jeugdigen met een voogdijmaatregel) bepaald op basis van het zorggebruik van eerdere jaren in de betreffende gemeente (VNG, 2018), oftewel via de historische verdeling.

Splitsing van jeugdhulp

Echter kan het een vertekend beeld geven als alleen wordt gekeken naar het percentage jeugdigen met jeugdhulp. Jeugdhulp is een heterogeen product, dit houdt in dat jeugdhulptrajecten op vele manieren kunnen verschillen. Daarom zal niet alleen het verband tussen de omgevingsfactoren en het totale gebruik van jeugdhulp worden meegenomen, maar zal ook twee keer een onderscheid worden gemaakt binnen deze jeugdhulp: dit onderscheid zal worden gemaakt tussen jeugdhulp met- en zonder verblijf en tussen jeugdhulp die voor 2015 als provinciaal en niet-provinciaal gedefinieerd kon worden. Deze verschillen worden hieronder toegelicht.

Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen jeugdhulp met verblijf, en jeugdhulp zonder verblijf. Bij de groot deel van de gegeven jeugdhulp blijft een jongere thuis wonen. Echter zijn er ook vormen van jeugdhulp waarbij een jeugdige tijdens het jeugdhulptraject in een instelling of pleeggezin verblijft. Dit wordt ook wel jeugdhulp met verblijf genoemd. Jeugdhulp met verblijf wordt door het CBS als volgt gedefinieerd: *“De jongere verblijft elders. Of anders gezegd, de jongere slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf”* (CBS: 2019). Als een jeugdige jeugdhulp met verblijf heeft, wijst dit er vaak op dat de problemen ernstiger zijn dan wanneer een jeugdige thuis kan blijven wonen. Als er bij een jeugdhulptraject geen sprake is van een verblijfsvorm met overnachting, kan er gesproken worden van *Jeugdhulp zonder verblijf*.

Het tweede onderscheid dat onderzocht wordt gaat in op de indeling van de jeugdzorg die tot en met 2014 werd gebruikt. Globaal gezien waren er voor 2015 drie verschillende soorten jeugdzorg die in 2015 werden samengevoegd in de jeugdwet (VNG, 2019):

⁹ In Nederland maken 7700 jeugdigen alleen gebruik maken van jeugdbescherming, en ongeveer 4600 jeugdigen alleen van jeugdreclassering⁹, en ongeveer 225 jeugdigen van jeugdbescherming en reclassering (wat neerkomt op gemiddeld 20, 12 en 1 jeugdige(n) per gemeente).

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2018/12/jongeren-met-jeugdhulp-naar-leeftijd-2016>

- *Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)*. Dit is een wettelijke verzekering die de kosten van langdurige zorg aan mensen met een ernstige beperking dekt. Hoewel de meeste mensen die voor 2015 gebruik maakten van de AWBZ meerderjarig waren, konden jeugdigen in sommige gevallen ook aanspraak maken op de AWBZ. Hierbij ging het om langdurige zorg aan jeugdigen met een handicap, of om langdurige psychiatrische zorg (langer dan drie jaar met verblijf) (GGZ Nederland, 2018).
- *ZVW-gefinancierde Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)*. Hier valt de curatieve geestelijke gezondheidszorg onder. Specifiek gaat het om geestelijke gezondheidszorg aan jeugdigen met psychiatrische klachten of stoornissen. Dit wordt ook wel jeugd-GGZ genoemd (CBS, 2018).
- *Provinciaal gefinancierde jeugdzorg*: Zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Wet op de Jeugdzorg (2005). Dit is zorg die primair bedoeld is voor jeugdigen tot 18 jaar en hun ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen van geestelijke, sociale of pedagogische aard die de ontwikkeling naar volwassenheid belemmeren. Deze zorg betreft ook kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. In 2014 (het laatste jaar dat het onderscheid tussen deze drie soorten jeugdzorg werd gemaakt) maakte provinciaal-gefinancierde jeugdzorg 30,9% uit van het totaal aan jeugdzorg (CBS, 2019).

De kans bestaat dat jeugd-GGZ en de AWBZ minder snel worden beïnvloed door omgevingsfactoren, omdat de oorzaak van het gebruik hiervan in veel gevallen wordt beïnvloed door aangeboren handicaps en stoornissen, en minder door omgevingsfactoren. De verwachting is daardoor dat de omgevingsfactoren sterker van invloed zijn op het aantal jeugdigen in een gemeente met provinciaal gefinancierde jeugdzorg dan op de andere twee soorten jeugdzorg. In het huidige verdeelmodel wordt dit verschil echter niet meegenomen. In dit onderzoek zal worden uitgezocht er een verschil is tussen wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp is wanneer er gekeken wordt naar het verband met de omgevingsfactoren.

Een probleem met dit onderscheid is dat cijfers hierover sinds 2015 niet meer worden bijgehouden. Om toch dit onderscheid te kunnen maken zijn de gemiddelde cijfers uit de periode 2012-2014 meegenomen. Vervolgens kan een onderscheid worden gemaakt tussen wel- en niet provinciaal gefinancierde zorg. Dit wordt gedaan met de variabelen *percentage jeugdigen met provinciaal-gefinancierde zorg* & *percentage jeugdigen met niet-provinciaal-gefinancierde zorg*. Onder het *percentage jeugdigen met provinciaal-gefinancierde zorg* wordt het percentage jeugdigen dat provinciaal-gefinancierde zorg ontvangt ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen met jeugdzorg bedoeld. Hierbij is het gemiddelde genomen van dit percentage uit 2012, 2013 en 2014. Met het *percentage jeugdigen met niet-provinciaal-gefinancierde zorg* wordt het percentage jeugdigen dat AWBZ-gefinancierde zorg of jeugd-ggz ontvangt op het totaal aantal jeugdigen met jeugdzorg bedoeld. Ook hierbij wordt het gemiddelde genomen van 2012, 2013 en 2014. Uiteindelijk leidt dit tot een resultaat waarbij gemiddeld 26,7% van de jeugdigen met jeugdzorg gebruik maakt van provinciaal gefinancierde jeugdzorg, terwijl 73,3% gebruik maakt van niet provinciaal-gefinancierde jeugdzorg. De standaardafwijking ligt hierbij op 6,8%¹¹.

Vervolgens kunnen deze variabelen vermenigvuldigd worden met het percentage jeugdigen met jeugdhulp. Dit leidt tot de indicatoren *Voorspelling percentage jeugdigen met provinciaal gefinancierde jeugdhulp*, en *Voorspelling percentage jeugdigen met niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp*.

Splitsing naar jaar

¹¹ De laagst scorende gemeente heeft een score van 9,8% op provinciaal gefinancierde jeugdzorg, de hoogst scorende gemeente 48,7%.

Een ander onderscheid dat wordt gemaakt bij het beoordelen van het gebruik van jeugdhulp is het onderscheid op basis van het jaar waarin het gebruik van jeugdhulp gemeten is. Doordat de scores van de meeste omgevingsfactoren in 2013 of 2014 gemeten zijn, is het de vraag of de omgevingsfactoren door de jaren heen nog steeds relevant genoeg blijven om een verband aan te geven met het gebruik van jeugdhulp in 2017. Wanneer er door de tijd heen grote verschillen ontstaan in de correlatie met het gebruik van jeugdhulp, kan dit erop wijzen dat bepaalde omgevingsindicatoren een grotere, of minder grote rol gaan spelen bij het verklaren van het gebruik van jeugdhulp dan twee jaar eerder het geval was. Als dit het geval is zou het wenselijk kunnen zijn om het model regelmatig aan te passen.

4.3.5 Financiële gegevens

De tweede afhankelijke variabele waar in dit onderzoek naar gekeken zal worden, heeft betrekking van de kosten en baten die gemeenten maken en ontvangen aan jeugdzorg. Hier zal in hoofdstuk 6 aandacht aan worden besteed. In dit hoofdstuk zal naar twee soorten financiële factoren worden gekeken: het verschil tussen de jeugdzorg-gerelateerde kosten en baten, en de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner.

De eerste factor waarnaar zal worden gekeken is het verschil tussen de baten en de kosten van gemeenten die jeugdzorg-gerelateerd zijn. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de netto-kosten van een gemeente aan jeugdzorg, en de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten die een gemeente vanuit het gemeentefonds ontvangt. De uitkomst van deze factor zal het *Nettosaldo jeugdzorg* worden genoemd. De tweede factor waarnaar wordt gekeken zijn de *Gemiddelde kosten jeugdzorg per minderjarige inwoner*. Hierbij worden de totale kosten aan jeugdzorg in een gemeente gedeeld door het aantal minderjarige inwoners in de gemeente.

Hieronder zullen de definities die in het onderzoek worden gebruikt om de kosten en baten te operationaliseren worden toegelicht.

Netto-Kosten jeugdzorg

Sinds de jaarstukken van 2017 zijn gemeenten verplicht om hun financiële gegevens te verwerken via het IV3 (informatie voor derden) model. Binnen dit model worden uitgaven onderverdeeld over verschillende taakvelden. Een van deze taakvelden is het taakveld Sociaal Domein. Het Sociaal Domein is vervolgens weer op te delen in verschillende sub-taakvelden, namelijk (Rijksoverheid, 2018):

- *Samenkracht en burgerparticipatie*
- *Wijkteams*
- *Inkomensregelingen*
- *Begeleide participatie*
- *Arbeidsparticipatie-instrumenten*
- *Maatwerk-voorzieningen (Wmo)*
- *Maatwerkdienstverlening 18+*
- *Maatwerkdienstverlening 18-*
- *Geëscaleerde zorg 18+*
- *Geëscaleerde zorg 18-*

Van deze tien indicatoren kunnen Maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18- gezien worden als onderdeel van de Cluster jeugd (Bruno Steiner, 2018: p.8). De post maatwerkdienstverlening wordt als volgt omschreven (Rijksoverheid: 2018): *Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt waaronder begrepen:*

- *Begeleiding 18-, jeugd- en opvoedhulp;*
- *Jeugd-GGZ;*
- *Jeugdzorg aan verstandelijk beperkten; vervoer (18-);*
- *PGB Jeugd;*
- *Persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor de doelgroep 18-;*
- *Jeugdzorg-plus (gesloten jeugdhulp).*

De post Geëscaleerde zorg 18- wordt als volgt omschreven (Rijksoverheid, 2018): *Tot dit taakveld behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven:*

- *Kinderbeschermingsmaatregelen, aanpak kindermishandeling;*
- *Jeugdreclassering;*
- *Opvang (18-);*
- *Vrouwenopvang/huiselijk geweld (Veilig Thuis) (18-);*
- *Beschermde wonen (18-);*
- *Programma's rond verslaving (18-);*
- *PGB jeugd;*
- *Individuele maatwerkdienstverlening voor jeugdigen 18- in opvangvoorziening;*
- *Ouderbijdragen.*

Aan de hand hiervan kunnen *nettokosten jeugdzorg* worden bepaald. Met *nettokosten jeugdzorg* wordt *het totaal aan kosten dat een gemeente boekt op de posten maatwerkvoorziening 18- en geëscaleerde zorg 18-, verminderd met het aantal baten dat een gemeente boekt op de posten maatwerkvoorziening 18- en geëscaleerde zorg 18-* bedoeld. Het gaat hierbij om baten die de gemeente zelf int (bijvoorbeeld via eigen bijdragen). Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om baten die afkomstig zijn uit het gemeentefonds. De nettokosten jeugdzorg kunnen worden berekend via onderstaande formule:

Saldo Nettokosten jeugdzorg = Kosten maatwerkvoorzieningen 18- + Kosten geëscaleerde zorg 18- - Baten maatwerkvoorzieningen 18- - Baten geëscaleerde zorg 18-.

Baten jeugdzorg uit gemeentefonds

In dit onderzoek worden de baten aan jeugdzorg als volgt gedefinieerd: *Baten aan jeugdzorg zijn inkomsten een gemeente krijgt via het gemeentefonds via de diverse uitkeringen die betrekking hebben op jeugd.* Het gaat hierbij om de volgende drie uitkeringen:

- Cluster Jeugd via IU sociaal domein: Het grootste deel van de financiële middelen die gemeenten krijgen voor het faciliteren van jeugdzorg (in totaal 3,5 miljard euro) zijn afkomstig uit de IU sociaal domein. Het idee achter dit bedrag is dat gemeenten het uitgeven aan
- Cluster jeugd via de algemene uitkering: Vanuit de algemene uitkering Jeugd wordt ruim 700 miljoen euro verdeeld onder gemeenten. Algemene uitkeringen zijn uitkeringen die gemeenten krijgen op basis van objectieve kenmerken.
- De decentralisatie-uitkering jeugd: Via deze uitkering wordt 21,7 miljoen euro verdeeld over tientallen gemeenten. Echter krijgt veruit het grootste deel van de gemeenten geen middelen vanuit deze decentralisatie-uitkering, omdat gemeenten vaak om een specifieke reden deze uitkering ontvangen.

Het totaal aan inkomsten dat een gemeente via deze posten uit het gemeentefonds ontvangt, wordt in dit onderzoek het *Saldo baten jeugdzorg* genoemd. Dit saldo kan berekend worden via de volgende formule:

Saldo baten jeugdzorg = Uitkering Cluster Jeugd via IU Sociaal Domein + Uitkering Cluster jeugd via de algemene uitkering + Uitkering decentralisatie-uitkering jeugd

Nettosaldo jeugdzorg

Vervolgens kan het nettosaldo jeugdzorg worden berekend. Het nettosaldo wordt geoperationaliseerd door te berekenen hoeveel euro een gemeente uitgeeft aan jeugdzorg per 100 euro die via het *Saldo baten jeugdzorg* bij de gemeente binnenkomt.

Dit wordt berekend door het saldo nettokosten jeugdzorg te verminderen met het saldo baten jeugdzorg. Als dit saldo positief is, houdt dit in dat de kosten aan jeugdzorg hoger zijn dan de jeugdzorg-gerelateerde baten uit het gemeentefonds. Dit leidt vervolgens tot de volgende formule:

$$\text{Nettosaldo jeugdzorg} = \text{Netto-Kosten jeugdzorg} / \text{Saldo baten jeugdzorg} * 100$$

Hoe hoger de uitkomst is, hoe meer geldt de gemeente uitgeeft aan jeugdzorg ten opzichte van de inkomsten. Als de uitkomst 100 is, zijn de uitgaven en inkomsten aan jeugdzorg precies gelijk.

Gemiddelde kosten jeugdzorg per minderjarige inwoner

Ook wordt er gekeken naar de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner. De gemiddelde kosten aan jeugdzorg per jeugdige kan worden berekend door de nettokosten die een gemeente besteedt aan jeugdhulp te delen door het aantal minderjarige inwoners in een gemeente. In dit onderzoek wordt dit gedaan door de nettokosten jeugdzorg uit de resultatenrekening van 2017 door het gemiddeld aantal jeugdigen in 2017. Dit gemiddeld aantal jeugdigen wordt bepaald door het aantal jeugdigen op 1 januari 2017 en 1 januari 2018 bij elkaar op te tellen, en dit vervolgens door twee te delen.¹²

Alle gebruikte financiële data is afkomstig van de website financiengemeenten.nl en heeft betrekking op de begrotingen en resultatenrekeningen van gemeenten uit 2017, gecorrigeerd naar de gemeentelijke indeling van 2018. In totaal zijn 372 van de 380 gemeenten meegenomen in dit deel van het onderzoek.¹³

4.4 Samenvatting hoofdstuk 4

In dit hoofdstuk 4 is een toelichting gegeven over de gebruikte data in het onderzoek. Hierbij is beschreven in welke mate het model dat in het onderzoek wordt gebruikt voldoet aan de eisen die in hoofdstuk drie zijn genoemd. Ook is beschreven welke verschillende soorten data in het onderzoek worden gebruikt. Vervolgens zullen in hoofdstuk 5 en 6 diverse verbanden worden gelegd tussen deze verschillende soorten data. Hoofdstuk 5 zal zich richten tot het zoeken naar verklaringen voor de verschillen tussen gemeenten in het gebruik van jeugdhulp, terwijl hoofdstuk 6 zich richt op het verklaren van de kostenverschillen van jeugdzorg tussen gemeenten. Per hoofdstuk zullen diverse vragen worden gesteld en beantwoord met als doel om hier verder inzicht in te krijgen.

¹² De formule wordt uitgeschreven als: Gemiddelde kosten jeugdzorg = nettokosten jeugdzorg resultatenrekening 2017 / ((aantal minderjarige inwoners 1-1-2017 + aantal minderjarige inwoners 1-1-2018) / 2)

¹³ De in hoofdstuk 4.2 genoemde vijf kleine gemeenten zijn ook hier niet meegenomen, daarnaast waren de cijfers van de gemeenten Haarlemmerliede en Landsmeer niet beschikbaar. De gemeente Diemen had een positief saldo voor de kosten op jeugdzorg, waardoor besloten is deze gemeente te classificeren als outlier.

Hoofdstuk 5: Analyse gebruik van jeugdhulp

Het hoofddoel van dit hoofdstuk is om verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten te analyseren en te verklaren aan de hand van de factoren die in hoofdstuk 4 zijn besproken. Hierbij wordt op verschillende aspecten ingegaan.

- Allereerst wordt in paragraaf 5.1 gekeken naar de mate waarin het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten verschilt.
- In paragraaf 5.2 wordt beoordeeld in welke mate de scores van de omgevingsfactoren afzonderlijk correleren met het gebruik van jeugdhulp. Hierbij wordt binnen de jeugdhulp ook een onderscheid gemaakt naar jaar (2015 t/m 2017), naar jeugdhulp met of zonder verblijf, en naar het soort jeugdhulp. Bij het soort jeugdhulp wordt onderscheid gemaakt tussen de jeugdhulp die tot 2015 als “wel-” en “niet-provinciaal gefinancierd” werd beschouwd.
- In paragraaf 5.3 wordt een meervoudige regressieanalyse uitgevoerd. Hierbij wordt onderzocht in welke mate de 26 omgevingsfactoren het gebruik van jeugdhulp in een gemeente kan worden voorspeld. Net als in paragraaf 5.2 wordt hierbij ook het onderscheid gemaakt tussen jeugdhulp met en zonder verblijf, en tussen de jeugdhulp die voor 2015 als “wel en niet provinciaal-gefinancierd” werd geclassificeerd.
- In paragraaf 5.4 wordt de factorenset die in dit onderzoek wordt gebruikt vergeleken met de factoren die in het huidige model worden gebruikt. Leidt de onderzochte set factoren tot een grotere verklaring van de verschillen tussen gemeenten dan het huidige model?

5.1 Verschillen in gebruik jeugdhulp tussen gemeenten

In de eerste paragraaf worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten in het gebruik van jeugdhulp beoordeeld. Aan de hand van de gegevens in de onderstaande tabel kan er antwoord worden gegeven op de volgende twee vragen: 1) Hoe groot is het verschil in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten onderling? Zijn er gemeenten die aanzienlijk meer of minder gebruik maken van jeugdhulp dan gemiddeld? Om inzicht te krijgen worden de gemeenten ingedeeld op basis van het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp. 2) Is er sprake van een toe- of afname in het gebruik van jeugdhulp tussen 2015 en 2017? Om te beoordelen of het gebruik van jeugdhulp tussen 2015 en 2017 is toegenomen zullen zowel de cijfers uit 2015 als uit 2017 in de tabel worden meegenomen.

Voorbeeld: Als binnen de gemeente Rotterdam in 2015 9% van de jeugdigen gebruik maakte van jeugdhulp, en in 2017 10%, zal Rotterdam in de linker kolom (Aantal gemeenten 2015) worden ingedeeld bij de categorie 9,0%-9,9%, en in de rechter kolom (Aantal gemeenten 2017) in de categorie 10,0%-10,9%.¹⁴

Tabel 1: gebruik jeugdhulp per gemeente

Percentage jeugdigen met jeugdhulp	Aantal gemeenten (2015)	Aantal gemeenten (2017)
4,0%-4,9%	6	1
5,0%-5,9%	9	7
6,0%-6,9%	43	32
7,0%-7,9%	92	67
8,0%-8,9%	87	91
9,0%-9,9%	79	74

¹⁴ De genoemde voorbeelden van Rotterdam zijn fictief en hebben geen betrekking op de daadwerkelijke uitkomsten van de gemeente Rotterdam.

10,0%-10,9%	34	45
11,0%-11,9%	18	34
12,0%-12,9%	9	20
13,0%-13,9%	3	7
14,0%-14,9%	3	4
15,0%-15,9%	0	1
Gemiddelde	8,56%	9,13%
Standaardafwijking	1,69%	1,83%

Bron: CBS

Uit deze cijfers blijkt het volgende:

- 1) De onderlinge verschillen tussen gemeenten zijn vrij groot. Het percentage jeugdigen dat in een gemeente gebruik maakt van jeugdhulp, verschilt vrij sterk per gemeente. In 2017 week een gemeente gemiddeld 1,83 procentpunt (20%) af van het gemiddelde aantal jeugdigen met jeugdhulp.
- 2) Het gebruik van jeugdhulp is in 2017 duidelijk hoger dan in 2015. In 2017 lag het gemiddelde gebruik van jeugdhulp in een gemeente 0,57 procentpunt hoger dan in 2015, wat neerkomt op een stijging van 6,7%. De vraag is of hiermee bij het bepalen van het totale budget voor de cluster jeugd rekening is gehouden.

In de volgende deelhoofdstukken worden mogelijke verklaringen voor de verschillen in het gebruik van jeugdhulp worden gegeven. Hiervoor zal eerst gekeken worden naar de correlatie van de omgevingsfactoren afzonderlijk en het gebruik van jeugdhulp.

5.2 Correlatie van afzonderlijke omgevingsfactoren met het gebruik van jeugdzorg

Om de relatie tussen de 26 afzonderlijke omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp aan te tonen, wordt per omgevingsfactor de correlatiecoëfficiënt met het gebruik van jeugdhulp in 2017 berekend. Vervolgens is de gemiddelde score van de omgevingsfactoren over de twee meest recente jaren genomen. Hier is voor gekozen om eventuele uitschieters in een bepaald jaar te kunnen neutraliseren. Het toekennen van meerjarige gemiddelden aan de maatstaven werd ook geadviseerd door de Raad voor financiële verhoudingen (2015: p.2).

Daarna wordt het gemiddelde van de omgevingsfactoren per gemeente vergeleken met het percentage jeugdigen met jeugdhulp uit 2015, 2016, en 2017. Bij de omgevingsfactoren is in deze vergelijkingen steeds gebruik gemaakt van het gemiddelde van de twee meest recente jaren waarvan de gegevens beschikbaar zijn. Hier is voor gekozen omdat de omgevingsfactoren al jaren voordat een jeugdige gebruik maakt van jeugdhulp van invloed zou kunnen zijn op het jeugdhulpgebruik. Ook kan hierdoor beoordeeld worden of het verband tussen een omgevingsfactor en het gebruik van jeugdhulp zwakker wordt naarmate de meetmomenten van de omgevingsfactor en het gebruik van jeugdhulp een langere periode van elkaar afliggen.

Voorbeeld: Voor de vergelijking tussen het percentage eenouderhuishoudens en het percentage jeugdigen met jeugdhulp wordt zowel het percentage jeugdigen met jeugdhulp uit 2015, 2016 en 2017 vergeleken met het gemiddelde van het percentage eenouderhuishoudens op 31 december 2013 en 31 december 2014.

Deze correlatie tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp wordt beoordeeld door gebruik te maken van de *Pearson correlation coëfficiënt* r . Deze correlatiecoëfficiënt ligt tussen de 0 en de 1 als er een positief verband is, en tussen de 0 en de -1 als er een negatief verband is (in dit geval neemt het gebruik van jeugdhulp af als de waarde van de indicator toeneemt). De

correlatiecoëfficiënt wordt aangegeven voor het percentage jeugdhulp in 2015, 2016 en 2017. Ook wordt het gemiddelde van deze correlatiecoëfficiënten aangegeven (zie bijlage 6 voor de tabel). In dit onderzoek wordt, wanneer er een meervoudige regressieanalyse wordt gemaakt, ook gekeken naar de hoogte van de Rsquare. Deze maatstaf geeft aan welk percentage van de verschillen tussen gemeenten verklaard kan worden door de factoren die in de analyse zijn meegenomen. De hoogte van de Rsquare kan als volgt geclassificeerd worden (Universiteit Leiden, 1998):

Tabel 2: beoordeling Correlatie (R) en Verklaarde variantie (R2)

R	R2 (afgerond)	Verklaarde variantie	Interpretatie kracht verband
< 0,3	< 0,1	< 10%	zeer zwak
0,3 - 0,5	0,1 - 0,25	10 - 25%	zwak
0,5 - 0,7	0,25 - 0,5	25 - 50%	matig
0,7 - 0,85	0,5 - 0,75	50 - 75%	sterk
0,85 - 0,95	0,75 - 0,9	75 - 90%	zeer sterk
> 0,95	> 0,9	> 90%	uitzonderlijk sterk

In de bijlage 7 wordt beoordeeld of de relatie tussen de actoren wel of niet significant is. De significantieniveaus worden als volgt beoordeeld:

- Een significantieniveau boven de 0.05 geeft aan dat een verband niet significant is
- Een significantieniveau onder de 0.05 geeft aan dat een verband significant is.
- Een significantieniveau onder de 0.01 geeft aan dat een verband zeer significant is.

Als gekeken wordt naar deze bijlage, vallen de volgende punten op:

- Alle uitkomsten liggen onder de 0,5. Dit houdt in dat bij geen van de onderzochte omgevingsfactoren een matig of sterk verband is te vinden is tussen de hoogte van een omgevingsfactor en het gebruik van jeugdhulp in een gemeente.
- Wel blijken 22 van de 26 factoren een significant verband te tonen met het gebruik van jeugdzorg. Alleen de factoren met betrekking tot het percentage leegstand, absoluut verzuim per 1000 leerlingen, het percentage niet-westerse allochtonen, en het percentage rokers bleken niet-significant te zijn.
- Bij dertien omgevingsfactoren ligt de correlatiecoëfficiënt onder de 0,3. Dit betekent dat er niet of nauwelijks een verband is tussen deze factoren en het gebruik van jeugdzorg. Opvallend hierbij is dat het verband tussen het percentage eenouderhuishoudens met minimaal twee kinderen en het gebruik van jeugdhulp iets lager ligt dan het percentage eenouderhuishoudens in totaal. Dit is opvallend, aangezien het Cebeon juist een extra weging gaf aan eenoudergezinnen met meer dan twee kinderen bij het berekenen van de kans op jeugdhulp (Cebeon, 2013: p.6).
- Bij de dertien overige omgevingsfactoren ligt de correlatiecoëfficiënt tussen de 0,3 en de 0,5. Dit houdt in dat er een lage correlatie is, er zijn echter geen omgevingsfactoren die hoger scoren dan deze categorie. Een deel van deze indicatoren wordt ook meegenomen in het verdeelmodel: hierbij gaat het vooral om de factoren die betrekking hebben op

eenoudergezinnen, medicijngebruik van ouders, en de financiële situatie. Er zijn echter ook andere factoren die niet meegenomen zijn in het model, maar wel een verband hebben met het gebruik van jeugdhulp. Het gaat hierbij om de gemiddelde WOZ-waarde, het percentage tienermoeders, het percentage voortijdige schoolverlaters en het aantal echtscheidingen. Opvallend is ook de relatief hoge negatieve correlatiecoëfficiënt van het kindertal per huishouden.

Aan de hand van de afzonderlijke correlaties tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp zullen nog enkele andere bevindingen worden besproken. Deze bevindingen hebben betrekking op het onderscheid binnen het gebruik van jeugdhulp op basis van meetmoment en soort (zie paragraaf 4.3.4 voor een verder toelichting van deze data).

Tijd tussen het meetmoment van de factoren en het gebruik van jeugdhulp

Het eerste punt waarnaar wordt gekeken is de robuustheid van het verband tussen de factoren en het gebruik van jeugdhulp. Zoals in hoofdstuk 4 is aangegeven wordt een onderscheid gemaakt tussen het gebruik van jeugdhulp in 2015, 2016, en 2017.

Om te beoordelen of er tussen 2015 en 2017 grote verschillen zijn ontstaan in de relevantie van een of meerdere omgevingsfactoren, wordt per omgevingsfactor de correlatiecoëfficiënt die het verband aangeeft met het gebruik van jeugdhulp in 2015 vergeleken met de correlatiecoëfficiënt die het verband aangeeft met het gebruik van jeugdhulp in 2017. Als blijkt dat het verschil groter is dan 0,1 wordt het verschil als significant beschouwd. *Voorbeeld: Als de correlatiecoëfficiënt tussen het percentage eenouderhuishoudens en het gebruik van jeugdhulp in 2015 0,4 blijkt te zijn, en bij het gebruik van jeugdhulp in 2017 0,3 is, is er in 2017 een afname van 0,1 ten opzichte van 2015.*

In Bijlage 8 is te zien of de correlatiecoëfficiënt in 2017 is gestegen of juist is afgenomen ten opzichte van 2015. De verschillen tussen de correlatiecoëfficiënten tussen 2015 en 2017 zijn klein (maximaal 0,07). Hieruit kan worden geconcludeerd dat de gebruikte omgevingsfactoren, gemeten in 2013 en 2014, als voorspellende factor voor het gebruik van jeugdhulp in 2017 niet minder relevant zijn dan bij het voorspellen van het gebruik van jeugdhulp in 2015.

Verschillen tussen jeugdhulp met en zonder verblijf

Zoals eerder aangegeven zal de afhankelijke variabele worden opgesplitst in jeugdhulp met verblijf en jeugdhulp zonder verblijf. Mogelijk is bij het gebruik van een van deze soort jeugdhulp het verband met de omgevingsfactoren sterker.

Per jaar wordt bijgehouden welk percentage van de jeugdhulp in een gemeente met verblijf, en welk percentage zonder verblijf is (zie de definitie hiervoor in paragraaf 4.4). Vervolgens worden de correlatiecoëfficiënten tussen deze variabelen (jeugdhulp met en zonder verblijf) en de omgevingsfactoren berekend. In Bijlage 9 zijn de correlatiecoëfficiënten meegenomen wanneer jeugdhulp wordt gesplitst op hulp met verblijf en hulp zonder verblijf. Aan de hand van deze tabel kunnen drie vervolgvragen worden gesteld.

1. Leidt het onderscheid tussen jeugdhulp met en zonder verblijf tot sterkere verbanden tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp?

Bij deze vraag worden de hoogte van correlatiecoëfficiënten vergeleken. De vraag is of de omgevingsfactoren een vergelijkbaar verband tonen met de variabele *jeugdhulp met verblijf*, als met de variabele *jeugdhulp zonder verblijf*. De resultaten hiervan zijn te zien in de onderstaande tabel:

Tabel 4: onderscheid jeugdhulp met verblijf en jeugdzorg zonder verblijf

Soort jeugdhulp	R <0.20 (rood)	R 0.20 – 0.30 (geel)	R 0.30-0.50 (groen)
Jeugdhulp totaal	10	4	13
Jeugdhulp zonder verblijf	13	7	7
Jeugdhulp met verblijf	9	7	11

Uit deze tabel blijkt dat de omgevingsfactoren geen sterker verband aantonen met jeugdhulp met of zonder verblijf, dan met jeugdhulp in totaal. Het opsplitsen van jeugdhulp op basis van wel of geen verblijf leidt niet tot sterkere verbanden tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp, dan wanneer deze opsplitsing niet gemaakt zou zijn.

2. Verschilt de correlatiecoëfficiënt tussen de omgevingsfactoren wanneer deze wordt vergeleken met jeugdhulp opgesplitst in jeugdhulp met en zonder verblijf?

Vervolgens kan het verband met jeugdhulp met- en zonder verblijf ook per omgevingsfactor geanalyseerd worden. Als blijkt dat het verband tussen een omgevingsfactor met het gebruik van jeugdhulp met verblijf sterk verschilt van het verband met jeugdhulp zonder verblijf, kan worden geconcludeerd dat de voorspellende waarde van een omgevingsfactor voor beide soorten jeugdzorg verschillend kan zijn. Om dit verschil aan te tonen worden de scores van de omgevingsfactoren in gemeenten vergeleken met zowel jeugdhulp met verblijf, als jeugdhulp zonder verblijf. Als het verschil tussen de correlatiecoëfficiënten groter is dan 0,1 wordt het verschil als significant gezien. In Bijlage 10 zijn deze verschillen te zien. Hieruit blijkt dat bij 6 van de 26 omgevingsfactoren het verband bij jeugdhulp met verblijf significant sterker is dan het verband met jeugdzorg zonder verblijf. Bij vijf andere factoren is het verband juist significant sterker wanneer het gaat om jeugdhulp zonder verblijf.

Er zijn diverse mogelijke verklaringen voor deze verschillen. Een mogelijke oorzaak is dat bepaalde indicatoren een sterker verband hebben met een bepaalde problematiek die relatief vaak leidt tot jeugdhulp met verblijf. Als bijvoorbeeld een gezin een laag inkomen, en daardoor financiële problemen heeft, kan dit ertoe leiden dat men eerder besluit om een kind jeugdzorg met verblijf te geven, gezien de problemen in de thuissituatie. Bij andere omgevingsfactoren, bijvoorbeeld echtscheidingen van ouders, is het verband met jeugdzorg zonder verblijf veel sterker.

Een mogelijke oorzaak voor deze verschillen is dat gezinnen met bepaalde kenmerken minder snel een beroep doen op jeugdzorg, bijvoorbeeld doordat in de omgeving in deze gezinnen minder snel problemen worden gesignaleerd of doordat deze gezinnen minder goed bekend zijn met de mogelijkheden om jeugdzorg te kunnen krijgen. Een gevolg kan zijn dat gezinnen pas echt aan de bel trekken als een situatie dusdanig is geëscaleerd dat er vaak jeugdzorg met verblijf nodig is. Dit zou mogelijk kunnen verklaren waardoor het verband van omgevingsfactoren zoals *Achterstandsleerlingen* en factoren met betrekking tot de financiële situatie een sterker verband aantonen met jeugdzorg met verblijf.

Een opvallend verschil is ook te zien bij het verband met de gezinsgrootte, dat veel minder sterk is bij de jeugdhulp met verblijf. Een mogelijke verklaring hiervoor kan liggen in de zelfredzaamheid; doordat gezinnen groter zijn zouden ze problemen makkelijker intern kunnen oplossen, en pas in ernstigere situaties jeugdhulp inschakelen. Het kan echter ook zijn dat ouders, vanwege het grotere gezin, minder snel problemen bij hun kinderen signaleren, en deze pas doorhebben wanneer deze problemen dusdanig verergerd zijn dat er sneller jeugdhulp met verblijf nodig is.

3. Zijn er verschillen waar te nemen in deze correlatiecoëfficiënten als deze worden vergeleken met de jeugdhulp met/zonder verblijf in 2015 en 2017?

Daarnaast kan ook bij het onderscheid tussen met en zonder verblijf gekeken worden naar het verschil in tijd. Als blijkt dat het verband tussen een omgevingsfactor en jeugdhulp met verblijf tussen 2015 en 2017 gestegen is, en het verband bij jeugdhulp zonder verblijf is gedaald, kan gesteld worden dat jeugdigen die voldoen aan het kenmerk van deze indicator relatief vaker gebruik maken van jeugdzorg met verblijf in 2017 dan in 2015 het geval was.

Om aan te tonen of er een verschil is wordt per omgevingsfactor het verschil in de correlatiecoëfficiënt tussen 2015 en 2017 aangetoond, zowel in relatie met de jeugdhulp met verblijf als met de jeugdhulp zonder verblijf. De resultaten zijn te vinden in bijlage 11. Wat opvalt, is dat het verband met jeugdzorg met verblijf bij 23 van de 26 omgevingsfactoren in 2017 is afgenomen ten opzichte van 2015. Wanneer naar de correlatie van jeugdhulp zonder verblijf wordt gekeken, valt op dat bij 21 van de 26 omgevingsfactoren de correlatiecoëfficiënt in 2017 is toegenomen.

Aan de hand van deze cijfers kan geconcludeerd worden dat tussen 2015 en 2017 het verband tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdzorg toeneemt wanneer gekeken wordt naar de jeugdhulp zonder verblijf, en afneemt wanneer de jeugdhulp met verblijf wordt vergeleken met de omgevingsfactoren. Hier zouden verschillende verklaringen voor kunnen zijn. Een mogelijke verklaring is dat bepaalde soorten jeugdhulp, waarvan het gebruik sterk in verband staat met bepaalde omgevingsfactoren, in 2017 minder vaak zonder verblijf worden aangeboden dan in 2015 het geval was. Een andere mogelijke oorzaak is dat gemeenten actiever inspelen op preventie, waardoor het bereik van de jeugdzorg toeneemt. De grootste verschuiving van correlatie is te vinden bij de factoren *psychische gezondheid ouders*, *voortijdige schoolverlaters*, *relatief verzuim* & *Gestandaardiseerd inkomen huishoudens*. Deze factoren hebben allemaal betrekking op kwetsbare groepen: ouders met psychische problemen, gezinnen met financiële problemen en jeugdigen die voortijdig stoppen met school. Als blijkt dat het verband tussen deze factoren bij jeugdhulp zonder verblijf toeneemt, en afneemt bij jeugdhulp met verblijf, zou dit kunnen worden veroorzaakt doordat jeugdigen uit deze groepen eerder onder de radar van jeugdzorg komen, waardoor jeugdzorgorganisaties hulp kunnen leveren voordat de situatie verder escaleert. Hierdoor worden meer van deze jeugdigen geholpen via jeugdhulp zonder verblijf, terwijl bij verdere escalatie jeugdhulp met verblijf nodig was geweest.

Verschillen tussen voormalig wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Het tweede onderscheid dat zal worden gemaakt binnen het totaal aan jeugdhulp is dat tussen wel- en niet voormalig-provinciaal gefinancierde jeugdhulp. Het verschil tussen wel en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp wordt gedefinieerd in paragraaf 4.4. De resultaten zijn meegenomen in bijlage 12. De vragen die in deze paragraaf worden gesteld komen overeen met de vragen uit de vorige paragraaf, waar de jeugdhulp met en zonder verblijf werden vergeleken.

1. Leidt het onderscheid tussen jeugdhulp met en zonder verblijf tot sterkere verbanden tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp?

Ook voor deze vraag worden de hoogten van de correlatiecoëfficiënten vergeleken. De vraag is of de omgevingsfactoren een vergelijkbaar verband tonen met de variabele *voorspelling provinciaal gefinancierde jeugdhulp* enerzijds, en met de variabele *voorspelling niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp* anderzijds. In tabel 4 zijn de resultaten opgenomen.

Tabel 4: onderscheid wel- en niet-provinciaal gefinancierde zorg

	R <0.20 (rood)	R 0.20 – 0.30 (geel)	R 0.30-0.50 (groen)	R >0.50 (donkergroen)
Jeugdhulp totaal	10	3	13	-
Jeugdhulp (provinciaal	6	-	10	10

gefinancierd)				
Jeugdhulp (niet-provinciaal gefinancierd)	24	2	-	-

In tegenstelling tot het onderscheid bij jeugdhulp met en zonder verblijf, blijken er bij dit onderscheid wel duidelijke verschillen te zijn. Bij de niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp scoren maar liefst 25 van de 27 maatstaven een score op de correlatiecoëfficiënt die lager is dan 0.2, wat inhoudt dat er niet of nauwelijks een verband is. Bij de provinciaal-gefinancierde jeugdzorg blijkt juist dat de correlatiecoëfficiënten relatief gezien een stuk hoger liggen. Waar bij het totaal aan jeugdhulp geen enkele omgevingsfactor was die een correlatiecoëfficiënt had boven de 0.5, en daarmee een matig verband aantoonde, blijkt dat bij de provinciaal gefinancierde zorg maar liefst tien van de 26 factoren met een correlatiecoëfficiënt van boven de 0.5.

2. In welke mate verschilt de correlatiecoëfficiënt per omgevingsfactoren wanneer deze wordt vergeleken tussen wel en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp?

Vervolgens kan het verschil in de correlatie met wel- en niet provinciaal gefinancierde zorg per omgevingsfactor geanalyseerd worden. Als hier grote verschillen tussen zitten, kan geconcludeerd worden dat het gebruik van (voormalig) provinciaal gefinancierde jeugdhulp op een andere manier in verband staat met omgevingsfactoren dan het gebruik van (voormalige) Jeugd-ggz en AWBZ-gefinancierde jeugdhulp. Om dit te meten worden per omgevingsfactoren de correlatiecoëfficiënten met wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp vergeleken. Als het verschil tussen de correlatiecoëfficiënten groter is dan 0,1 wordt het verschil als significant gezien. In bijlage 13 is de vergelijking tussen wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp opgenomen.

Op de indicator *opleidingsniveau inwoners* na, ligt bij alle indicatoren de correlatiecoëfficiënt hoger bij provinciaal gefinancierde jeugdhulp dan bij niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp. Bij sommige indicatoren is dit verschil erg groot. Opvallend hierbij is het grote verschil bij indicatoren als *veiligheid* en *afkomst*. Terwijl de correlatiecoëfficiënt van deze omgevingsfactoren met provinciaal gefinancierde jeugdzorg rond de 0,5 ligt, is deze bij de niet provinciale jeugdzorg zelfs licht negatief. Ook factoren die betrekking hebben op eenoudergezinnen, het percentage kinderen in de bijstand, achterstandsleerlingen en voortijdige schoolverlaters laten grote verschillen zien. Aan de andere kant zijn er diverse factoren waarbij dit verschil een stuk minder groot is, zoals *Echtscheidingen* en *Psychische gezondheid ouders*. Bij de laatste factor zou dit lage verschil mogelijk verklaard kunnen worden doordat sommige van de psychische problemen van ouders erfelijk zijn, waardoor de kans groter is dat de kinderen van deze ouders jeugd-ggz krijgen (wat in dit onderzoek valt onder niet-provinciaal gefinancierde zorg), waardoor het verband van deze factor met niet-provinciaal gefinancierde zorg sterker kan worden.

Hoe kunnen de grote verschillen verklaard worden? Een mogelijke verklaring ligt bij de oorzaken waardoor een jeugdige in de jeugdhulp terecht komt. Bij de voormalige AWBZ-gefinancierde zorg en bij de jeugd-ggz gaat het vaak om aangeboren kenmerken (handicaps, stoornissen) of om oorzaken die minder duidelijk af te leiden zijn uit de omgevingsfactoren. Als iemand bijvoorbeeld een ongeluk krijgt waardoor hij gehandicapt raakt berust dit vooral op toeval, en kan dit moeilijk voorspeld worden via omgevingsfactoren. Dit kan verklaren waarom er nauwelijks een verband is tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp.

Bij de provinciaal gefinancierde jeugdhulp is dit verband sneller te leggen, doordat deze zorg primair bedoeld was voor jeugdigen tot 18 jaar en hun ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen van geestelijke, sociale of pedagogische aard. Deze problemen kunnen sneller ontstaan wanneer een jongere bijvoorbeeld voortijdig stopt met school, of het huishouden waarin de jongere leeft veel financiële problemen heeft.

3. In welke mate zijn er verschillen waar te nemen in de correlatiecoëfficiënt als deze van 2015 en 2017 worden vergeleken?

Ook binnen het onderscheid van wel- en niet-provinciaal gefinancierde zorg kan er een onderscheid worden gemaakt tussen de correlatiecoëfficiënt uit 2015 en 2017. Doordat de deze indicatoren deels gebaseerd zijn op de verdeling tussen wel- en niet-provinciaal gefinancierde zorg uit de periode 2012-2014 (omdat dit onderscheid in de jaren daarna niet meer is toegepast), is het mogelijk dat deze verdeling door de jaren heen minder goed toepasbaar is geworden, bijvoorbeeld doordat de verhoudingen tussen jeugdigen met wel- en niet provinciale zorg door de jaren heen is veranderd.

Uit het resultaat van zowel provinciaal gefinancierde als de niet provinciaal-gefinancierde jeugdzorg blijkt dat de correlatiecoëfficiënten bij de jeugdhulp van 2017 nauwelijks verschillen met die uit 2015. Bij geen van de factoren is het verschil in correlatie groter dan 0,07. Hoewel de cijfers over de verdeling van wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdzorg afkomstig zijn uit 2012 t/m 2014, lijkt de verhouding uit deze periode nog steeds even goed toepasbaar te zijn wanneer de cijfers worden gebruikt om de jeugdzorg van 2017 te beoordelen, als bij het beoordelen van de cijfers uit 2015

Deelconclusie 5.2

In deze paragraaf is gekeken naar de correlatie die de afzonderlijke omgevingsfactoren hebben met het gebruik van jeugdhulp. Vervolgens worden de resultaten in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 5: overzicht correlatiecoëfficiënten afzonderlijke factoren

Subcategorie	Maatstaf	Gemiddelde correlatiecoëfficiënt jeugdhulp	Gemiddelde correlatiecoëfficiënt jeugdhulp met verblijf	Gemiddelde correlatiecoëfficiënt jeugdhulp zonder verblijf	Correlatie met provinciaal gefinancierde jeugdzorg	Correlatie met niet-provinciaal gefinancierde jeugdzorg
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,3146	0,2437	0,2825	0,5814	0,0328
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2966	0,2479	0,2613	0,5447	0,0334
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24-jarigen	0,3834	0,2527	0,3548	0,5677	0,1354
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,3975	0,4332	0,3249	0,5902	0,1396

2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,4039	0,3520	0,3523	0,6704	0,0938
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,3796	0,3871	0,3171	0,6469	0,0770
2: Financiële situatie	2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,3475	-0,4022	-0,2789	-0,4510	-0,1662
2: Financiële situatie	2.5: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3274	-0,3795	-0,2639	-0,3855	-0,1833
3. Veiligheid	3.1 Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,1518	-0,1371	-0,1311	-0,5135	0,1418
3. Veiligheid	3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,1452	0,1250	0,1280	0,4863	-0,1324
4. Woningen	4.1: % leegstand	0,0199	0,0712	0,0066	0,1335	-0,0632
4. Woningen	4.2: Gemiddelde WOZ-waarde	-0,4392	-0,4361	-0,3696	-0,5141	-0,2476
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,1032	0,1248	0,0810	0,4456	-0,1619
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,1929	-0,2379	-0,1521	-0,1967	-0,1284
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1789	-0,1878	-0,1484	-0,1104	-0,1679
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,1148	0,1913	0,0775	0,1975	0,0220
7. Onderwijs	7.1: Absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,0110	0,0288	0,0141	0,1346	-0,0766
7. Onderwijs	7.2: Relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,1493	0,3133	0,0856	0,3963	-0,0665
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,3128	0,2852	0,2708	0,6195	0,0048
7. Onderwijs	7.4: % achterstandsl leerlingen niveau 0.3	0,2082	0,3067	0,1476	0,3639	0,0361
7. Onderwijs	7.5: % achterstandsl leerlingen	0,2168	0,2385	0,1774	0,5503	-0,0786

	niveau 1.2					
7. Onderwijs	7.6: Gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1319	-0,1919	-0,0954	-0,0883	-0,1192
8. Echtscheiding en	8.1 % kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3553	0,2179	0,3352	0,3520	0,2434
9. Tiernormoeders	9.1 % tiernormoeders op vrouwen 15 t/m 19 jaar	0,3000	0,3546	0,2407	0,4667	0,0911
10. Psychische gezondheid	10.1: % ouders met langdurig medicijngebruik	0,3152	0,2236	0,2868	0,3732	0,1751
11. Kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,3619	-0,1508	-0,3568	-0,4712	-0,1715

Aan de hand van deze resultaten zijn de volgende conclusies te trekken:

- Als wordt gekeken naar de verbanden tussen de omgevingsfactoren en het percentage jeugdigen met jeugdhulp als geheel, valt op dat er geen enkele factor is waarbij de correlatiecoëfficiënt boven de 0,5 ligt. Dit geeft aan dat alle factoren afzonderlijk een zwak of zeer zwak verband aangeven met het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp.
- De gebruikte omgevingsfactoren zijn, als voorspellende factor voor het gebruik van jeugdhulp in 2017, niet minder relevant geworden dan bij het gebruik van jeugdhulp in 2015 het geval was. Hieruit kan worden afgeleid dat de scores van de omgevingsfactoren op een bepaald meetmoment, meerdere jaren toegepast kunnen worden om het gebruik van jeugdhulp te voorspellen, zonder dat het verband tussen deze factoren en het gebruik van jeugdhulp door de jaren heen afneemt.
- Bij sommige omgevingsfactoren is er een aanzienlijk verschil in de correlaties met jeugdhulp met verblijf enerzijds, en jeugdhulp zonder verblijf anderzijds. Bij sommige factoren is het verband met jeugdhulp met verblijf sterker dan met jeugdhulp zonder verblijf, bij andere factoren geldt het omgekeerde. Wel zijn de verschillen tussen 2015 en 2017 bij een aantal factoren afgenomen; hierbij werd het verband met jeugdhulp met verblijf minder sterk, en het verband met jeugdhulp zonder verblijf juist sterker. Dit kan erop duiden dat jeugdigen die aan een bepaalde omgevingsfactor voldoen steeds vaker hulp zonder verblijf krijgen in plaats van met verblijf.
- Het verschil tussen de correlatiecoëfficiënten van de omgevingsfactoren met provinciaal gefinancierde zorg enerzijds, en niet-provinciaal gefinancierde zorg anderzijds, is erg groot. De omgevingsfactoren hebben nauwelijks een verband met het gebruik van niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp, terwijl in de periode 2012-2014 gemiddeld 73% van de jeugdzorgtrajecten onder deze soort zorg viel. Bij de provinciaal-gefinancierde jeugdzorg is dit verband er wel. Ook is dit verband tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van provinciaal-gefinancierde jeugdhulp aanzienlijk sterker dan het verband tussen de omgevingsfactoren en jeugdhulp in het algemeen.

5.3 Meervoudige regressieanalyse

In paragraaf 5.2 is gekeken naar de verbanden tussen afzonderlijke omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp. Het is echter waarschijnlijk dat veel van deze omgevingsfactoren ook deels

overlappen met elkaar. Zo is het goed mogelijk dat een gemeente waarin het gemiddeld inkomen van huishoudens met kinderen laag ligt, ook relatief veel kinderen heeft die in armoede opgroeien. Daarom wordt via een meervoudige regressieanalyse van de 26 meegenomen factoren berekend hoe sterk het verband van de omgevingsfactoren gezamenlijk met het gebruik van jeugdhulp is.

Meervoudige regressieanalyse omgevingsfactoren en het percentage jeugdigen met jeugdhulp per gemeente in 2017

Het opstellen van deze meervoudige regressieanalyse heeft twee doelen:

1. Aantonen in welke mate de onderzochte omgevingsfactoren gezamenlijk de verschillen verklaren in het percentage jeugdigen met jeugdhulp tussen gemeenten. Ontstaat dit verschil vooral door deze omgevingsfactoren, of zijn er andere verklaringen voor deze verschillen?
2. Beoordelen welke omgevingsfactoren een rol spelen bij het verklaren van de verschillen als de overlap van de factoren door de meervoudige regressie wordt gecorrigeerd.

Beide doelen zullen hieronder worden behandeld.

Het verklaren van verschillen

Ten eerste zal er gekeken worden naar de mate waarin de omgevingsfactoren gezamenlijk een verklaring geven voor de verschillen in het gebruik van jeugdzorg. Wanneer een meervoudige regressieanalyse wordt opgesteld die het verband tussen de omgevingsfactoren en het percentage jeugdigen met jeugdhulp in 2017 aangeeft, levert dit de volgende resultaten op (zie bijlage 15). De R^2 is 0,456. Dit houdt in dat de verschillen tussen gemeenten in het percentage jeugdigen met jeugdhulp voor 45,6 procent verklaard kunnen worden door de meegenomen omgevingsfactoren. De overige 54,4% is niet te verklaren door deze omgevingsfactoren. Aan de hand van deze regressieanalyse kan vervolgens de volgende formule (zie het formuleblad) bepaald worden waarmee de voorspelde hoogte van percentage jeugdhulp in een gemeente kan worden berekend. Als deze formule wordt toegepast blijkt dat de standaardafwijking van het gemiddelde op 1,41% ligt. Dit houdt in dat de jeugdhulp score van een gemeente zoals deze volgens het model wordt berekend gemiddeld 1,41 procentpunt afwijkt van het daadwerkelijke percentage jeugdzorg in een gemeente.

Verskil ten opzichte van het huidige model

Zoals in hoofdstuk 4 is aangegeven, bestaat de onderzochte set van 26 omgevingsfactoren uit de factoren die in het huidige verdeelmodel worden gebruikt om de jeugdzorggelden tussen gemeenten te verdelen, aangevuld met extra factoren die niet in het huidige model gebruikt worden. Om te kunnen beoordelen of deze extra toegevoegde factoren in dit model een groter deel van de verschillen verklaart dan het huidige model dat momenteel binnen het gemeentefonds wordt gebruikt, zal bovenstaande regressieanalyse nogmaals worden opgesteld, alleen nu uitsluitend met de factoren die ook in het huidige verdeelmodel worden meegenomen. Het gaat hierbij om de volgende factoren (Cebeon, 2014: p.9):

- 1.1: % Eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal
- 1.2: % Eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen
- 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen
- 2.2 % Kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum
- 2.3: % Gezinnen met kinderen in de bijstand
- 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal
- 2.5: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen
- 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3
- 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2
- 10.1: % ouders met langdurig medicijngebruik

Vervolgens kan aan de hand van deze variabelen een regressieanalyse worden opgesteld (zie bijlage 16). Wanneer naar de R-kwadraat wordt gekeken, blijkt dat aan de hand van deze formule ongeveer 30,2% van de variantie wordt verklaard. Dit is ruim 15 procentpunt minder dan in het onderzoeksmodel het geval is. Ook is de standaardafwijking bij het huidige model 1,55%; bij het model dat voor dit onderzoek is opgesteld was dit 1,41%. Dit houdt in dat het gemiddelde verschil tussen de voorspelde score uit het model en de werkelijke score op het gebruik van jeugdhulp per gemeente in het nieuwe model kleiner is dan in het oorspronkelijke model. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat de extra omgevingsfactoren die in het onderzochte model worden gebruikt, een toegevoegde waarde hebben bij het voorspellen van het gebruik van jeugdhulp.

Onderscheid verklaarde variantie tussen jeugdzorg met en zonder verblijf

Ook aan de hand van de meervoudige regressieanalyse kan een onderscheid worden gemaakt tussen jeugdzorg met- en zonder verblijf. Hierbij wordt weer de complete set van 26 omgevingsfactoren toegepast. In bijlage 18 zijn de volledige resultaten van de regressieanalyse voor jeugdhulp met en zonder verblijf opgenomen. De belangrijkste gegevens uit deze analyse worden in tabel 6 met elkaar vergeleken.

Tabel 6: onderscheid multivariate regressieanalyse jeugdhulp met verblijf en jeugdhulp zonder verblijf

Variabele	Verklaarde variantie in %	Gemiddelde	Standaardafwijking in procentpunt
Percentage jeugdigen met jeugdhulp	45,6%	9,13	1,41
Percentage jeugdigen met jeugdhulp zonder verblijf	40,6%	8,19	1,33
Percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf	31,4%	0,94	0,34

Wat hierbij opvalt, is dat de verklaarde variantie bij zowel jeugdhulp met- als zonder verblijf lager is dan wanneer wordt gekeken naar het percentage jeugdigen met jeugdhulp in het totaal. De verschillen worden dus minder goed verklaard door het gebruikte model wanneer de opdeling met/zonder verblijf wordt gemaakt. Ook is de standaardafwijking bij jeugdhulp in totaal (als gekeken wordt naar het aantal procent dat deze afwijkt van het gemiddelde) lager dan bij zowel wel als niet-provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Hierdoor kan worden geconcludeerd dat de omgevingsfactoren het gebruik van jeugdhulp niet preciezer kunnen voorspellen wanneer er een onderscheid wordt gemaakt tussen jeugdhulp op basis van verblijf.

Onderscheid verklaarde variantie bij wel en niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Naast het onderscheid tussen jeugdhulp met en zonder verblijf, wordt ook hier een onderscheid gemaakt tussen provinciaal gefinancierde jeugdhulp en niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp. Om dit onderscheid te maken wordt de afhankelijke variabele *Jeugdigen met jeugdhulp in 2017* opgesplitst tussen voorspelde wel- en niet-provinciaal gefinancierde zorg (zie paragraaf 4.3.4 voor de wijze waarop deze opsplitsing wordt uitgevoerd). In bijlage 19 is de volledige regressieanalyse te vinden. De belangrijkste resultaten hieruit zijn te vinden in tabel 7.

Tabel 7: onderscheid multivariate regressieanalyseprovinciaal-gefinancierde jeugdhulp en niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Variabele	Verklaarde variantie in %	Gemiddelde	Standaardafwijking in procentpunt
Percentage jeugdigen met jeugdhulp in totaal	45,6%	9,13	1,41
Percentage jeugdigen met provinciaal gefinancierde jeugdhulp	62,0%	2,47	0,58
Percentage jeugdigen met niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp	33,8%	6,66	1,13

Uit de tabel valt op te maken dat er een groot verschil is tussen de verklaarde variantie wanneer er een onderscheid wordt gemaakt op basis van de jeugdhulp dat kan worden gezien als *voormalig provinciaal gefinancierd* en *voormalig niet-provinciaal gefinancierd*. Wanneer uitsluitend gekeken wordt naar de (verwachte) provinciaal gefinancierde jeugdhulp, bedraagt de verklaarde variantie 62,0%. Dit is beduidend hoger dan de verklaarde variantie bij het gebruik van jeugdhulp in het algemeen. Als uitsluitend wordt gekeken naar het (verwachte) deel van de jeugdhulp dat niet provinciaal gefinancierd is, bedraagt de verklaarde variantie 33,8%. Net als bij de afzonderlijke factoren, kan aan de hand van de meervoudige regressie worden aangenomen dat de zorg die tot en met 2014 te boek stond als *provinciaal gefinancierd*, een sterkere relatie heeft met de in het model opgenomen omgevingsfactoren dan de zorg die tot en met 2014 *Jeugd-ggz* of *AWBZ-gefinancierde zorg* werd genoemd.

Beoordelen van de significantie per factor

Vervolgens kan bepaald worden welke van deze factoren daadwerkelijk significant zijn, nadat de overlap die de factoren onderling hebben gecorrigeerd is. Hiervoor is het belangrijk dat de factoren die worden meegenomen niet te sterk onderling met elkaar correleren. Als dit het geval is, leidt het ertoe dat deze factoren vrijwel hetzelfde verklaren, waardoor de uitkomsten een vertekend beeld geven. Daarom zal aan de hand van de correlaties tussen de omgevingsfactoren worden bepaald welke factoren het sterkste met elkaar correleren. Als de correlatie tussen twee factoren hoger is dan 0,90 zal een van deze twee factoren niet worden meegenomen. In dit geval wordt van deze twee factoren alleen de factor meegenomen die als afzonderlijke correlatie het sterkste verband had met het gebruik van jeugdzorg in 2017.

- Uit de correlatiematrix blijkt dat de volgende maatstaven onderling met meer dan 90% correleren.
- In subcategorie 1 (eenouderhuishoudens) correleren de drie maatstaven onderling met meer dan 90%. Daarom is ervoor gekozen alleen de factor “% jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin” mee te nemen.
- In subcategorie 2 (financiële situatie) correleren de maatstaven 2.1, 2.2 & 2.3 met meer dan 90%. Van deze drie maatstaven wordt alleen de categorie % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum meegenomen.

Vervolgens kunnen de overgebleven factoren worden meegenomen in een regressieanalyse, waaruit kan worden bepaald hoe relevant een omgevingsfactor is bij het voorspellen van het gebruik van jeugdhulp.

In tabel 8 zijn de significantieniveaus en de correlatiecoëfficiënten te zien van de omgevingsfactoren.

Tabel 8: gecorrigeerde correlatie en significantie omgevingsfactoren
Coefficients^a

Model	Standardized Coefficients	Sig.
-------	---------------------------	------

	Beta	
1		
Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24-jarigen	,242	,044*
Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,265	,028*
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,057	,712
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,047	,608
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1)	,257	,016*
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,023	,793
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,081	,087
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	-,105	,350
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,278	,009**
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,073	,149
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,128	,005**
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	,005	,902
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-,022	,613
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-,049	,327
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,015	,853
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,105	,090
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,113	,164
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,136	,032*
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,084	,101
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19-jarige vrouwen)	,023	,658
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,210	,000**
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3)	-,064	,407

a. Dependent Variable: % jeugdigen met jeugdhulp 2017

Uit deze tabel blijkt dat zes factoren als significant worden gezien, waarvan drie factoren als zeer significant.

De volgende factoren kunnen worden gedefinieerd als zeer significant:

- Het percentage overmatige drinkers: dit verband is negatief. Een gemeente met relatief veel zware of overmatige drinkers heeft vaak een lager gebruik van jeugdhulp.
- Het verband tussen het percentage minderjarige niet-westerse allochtonen en het gebruik van jeugdhulp is negatief. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat niet-westerse allochtonen minder goed bekend zijn met het Nederlandse jeugdzorgstelsel, waardoor ze minder snel initiatief nemen om gebruik te maken van jeugdhulp.
- Het percentage ouders met langdurig medicijngebruik. Dit verband is positief. Dit houdt in dat in een gemeente waarin veel ouders medicijnen gebruiken tegen psychische klachten, vaak relatief veel jeugdigen zijn met jeugdhulp.

De volgende factoren kunnen worden gedefinieerd als significant:

- De positieve afwijking van de score op de veiligheidsmonitor. Er is een positief verband, wat inhoudt dat een hogere score op basis van de veiligheidsmonitor in verband staat met een hoger percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat in gemeenten met een hoge veiligheidsscore meer sociale controle is,

waardoor problemen met jeugdigen eerder worden opgemerkt, en er snel actie kan worden ondernomen.

- Het percentage overmatige drinkers: dit percentage is sterk negatief. Het is niet duidelijk hoe dit kan worden verklaard.
- Het gemiddelde opleidingsniveau: dit verband is positief. Dit houdt in dat een hoger gemiddeld opleidingsniveau in verband staat met een hoger gebruik van jeugdhulp. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat hoogopgeleiden beter in staat kunnen zijn om problemen van jeugdigen in hun omgeving te signaleren, en beter bekend zijn met de mogelijkheden tot het krijgen van jeugdzorg.
- Het percentage jeugdigen in een eenoudergezin. Dit verband is, zoals verwacht, positief.
- De gemiddelde score van het opleidingsniveau: Dit verband is positief.
- Het percentage kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum. Dit verband is positief.

De overige zestien factoren zijn niet significant.

Deelconclusie paragraaf 5.3: regressieanalyse omgevingsfactoren

In paragraaf 5.3 is een regressieanalyse gemaakt waaruit valt af te leiden in welke mate de omgevingsfactoren de verschillen in het percentage jeugdigen met jeugdhulp per gemeente verklaren. Daarnaast is de onderzochte set omgevingsfactoren vergeleken met de omgevingsfactoren die in het huidige verdeelmodel worden gebruikt, en is er een onderscheid gemaakt tussen jeugdhulp met en zonder verblijf, en tussen wel en niet provinciaal gefinancierde jeugdzorg.

Uit de uitkomsten zijn enkele conclusies te trekken:

- Een minderheid van de variantie wordt verklaard door de onderzochte omgevingsfactoren: slechts 45 procent van het verschil tussen gemeenten wordt verklaard door de 26 omgevingsfactoren die in dit onderzoek toegepast zijn. Als uitsluitend gekeken wordt naar de factoren die zijn meegenomen in het huidige verdeelmodel, blijkt dit percentage nog lager, op slechts 30 procent, te liggen. Het grootste deel van de verschillen in het gebruik van jeugdzorg tussen gemeenten wordt dus door andere factoren verklaard dan deze omgevingsfactoren.
- Gemiddeld wijkt het voorspelde percentage jeugdigen met jeugdzorg volgens het model 1,41 procentpunt af van het daadwerkelijke percentage. Bij het oorspronkelijke model is dit zelfs 1,55 procentpunt. Als niet naar procentpunten, maar naar procenten wordt gekeken, blijkt dat het aantal jeugdigen met jeugdzorg in gemeente in werkelijkheid gemiddeld tussen de 15 en 20% van het beide modellen verschilt.
- Wanneer de jeugdhulp wordt uitgesplitst in jeugdhulp met en zonder verblijf, blijkt er tussen beide soorten jeugdhulp vrij weinig verschil te zijn in de verklaarde variantie, hoewel deze licht hoger ligt bij jeugdigen met jeugdhulp zonder verblijf. Wanneer gekeken wordt naar het verschil tussen wel- en niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp, blijkt er wel een groot verschil te zijn: de verklaarde variantie bij provinciaal gefinancierde hulp is twee keer zo groot als bij niet provinciaal-gefinancierde hulp.
- Opvallend is dat bepaalde factoren afzonderlijk, zoals de score op de veiligheidsmonitor, juist een positief verband lijken te hebben met het gebruik van jeugdhulp, terwijl dit in eerste instantie niet was verwacht.
- Als de correlaties van de omgevingsfactoren onderling worden gecorrigeerd, blijkt dat een minderheid van de factoren op zichzelf een significant verband toont met het gebruik van jeugdhulp. Hierdoor is het aannemelijk dat omgevingsfactoren elkaar (in ieder geval deels) overlappen.

5.4 Inhoudelijke factoren

In paragraaf 5.3 is aangetoond dat de 26 onderzochte omgevingsfactoren bijna de helft van de verschillen tussen gemeenten verklaren. Dit houdt echter ook in dat het grootste deel van de verschillen wordt verklaard door andere factoren. In deze paragraaf zal een deel van de andere factoren worden besproken: de *inhoudelijke factoren*. In hoofdstuk 4 zijn deze inhoudelijke factoren toegelicht. In dit hoofdstuk zal er op twee manieren worden gekeken naar het verband tussen de inhoudelijke factoren en het gebruik van jeugdhulp in 2017:

1. Het verband tussen de afzonderlijke factoren en het gebruik van jeugdhulp in 2017. Hierbij wordt per afzonderlijke factor het verband met het gebruik aan jeugdzorg beoordeeld.
2. Het verband tussen de factoren gezamenlijk en het gebruik van jeugdhulp in 2017 via een meervoudige regressieanalyse.

In tegenstelling tot bij de omgevingsfactoren zal er bij de inhoudelijke factoren geen onderscheid worden gemaakt tussen het soort jeugdhulp. Hier is voor gekozen omdat de factoren jeugdhulp met/zonder verblijf en wel/niet provinciaal gefinancierde jeugdhulp hier al meegenomen worden als onafhankelijke variabelen (inhoudelijke factoren), waardoor ze niet meer als afhankelijke variabelen kunnen worden toegepast. Ook wordt er bij de inhoudelijke factoren, in tegenstelling tot bij de omgevingsfactoren, niet gekeken naar het verschil in het meetmoment.

Afzonderlijke factoren en het gebruik van jeugdhulp

Als naar de correlatie wordt gekeken tussen de scores op de inhoudelijke factoren, en het percentage jeugdigen met jeugdhulp in de gemeenten, leidt dit tot de volgende tabel. Het gaat hierbij om afzonderlijke correlaties.

Tabel 9: correlaties tussen omgevingsfactoren en % jeugdigen met jeugdhulp 201		% jeugdigen met jeugdhulp 2017
% jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,134** ,009 383
% jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (van alle jeugdigen met jeugdhulp: 2017)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,001 ,978 383
Score duur van de jeugdhulp	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,105* ,040 383
% Jeugdhulp voortijdig beëindigd	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,258** ,000 382
Herhaald beroep op jeugdhulp	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,252** ,000 383
% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,166** ,001 383
Kosten wijkteams	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,037 ,476 369
Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,257** ,000 383

Uit bovenstaande tabel blijkt dat, op de factoren “Jeugdigen met jeugdhulp met verblijf” & “Kosten wijkteams” na, alle factoren significant zijn. De correlatiecoëfficiënt ligt bij alle factoren onder de 0,3. Dit geeft aan dat de verbanden met het gebruik van jeugdhulp allemaal zeer zwak zijn.

Verband aan de hand van meervoudige regressieanalyse

Een tweede manier om het verband tussen de inhoudelijke factoren en jeugdhulp te analyseren is door het maken van een regressieanalyse. Dit leidt tot de volgende analyse in tabel 10.

Tabel 10: regressieanalyse inhoudelijke factoren

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,473 ^a	,224	,206	1,58659%

Coefficients

Model		Standardized Coefficients	Sig.
		Beta	
1	% jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)	,056	,421
	% jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (van alle jeugdigen met jeugdhulp: 2017)	-,187	,004**
	Score duur van de jeugdhulp	,072	,129
	% jeugdhulp voortijdig beëindigd	,200	,000**
	Herhaald beroep op jeugdhulp	-,171	,000**
	% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	-,147	,003**
	Kosten wijkteams	,043	,366
	Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	,291	,000**

a. Dependent Variable: % jeugdigen met jeugdhulp 2017

Uit de regressieanalyse blijkt dat er een verklaarde variantie is van 22,4%. De verklaarde variantie is hierbij beduidend lager dan bij de omgevingsfactoren het geval was. Hieruit kan worden afgeleid dat de gebruikte omgevingsfactoren een groter deel van de verschillen in het gebruik van jeugdhulp verklaren dan de inhoudelijke factoren.

Als naar de gecorrigeerde correlaties van de inhoudelijke factoren wordt gekeken, valt op dat vijf van de acht factoren als zeer significant kunnen worden gezien. Het gaat hierbij om de volgende factoren:

- *Het percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf.* Dit verband is negatief, wat inhoudt dat gemeenten waar relatief veel jeugdigen zijn die gebruik maken van jeugdhulp met verblijf vaak relatief weinig jeugdigen hebben met jeugdhulp.
- *Het percentage herhaald beroep op jeugdhulp.* Dit verband is negatief, wat betekent dat een gemeente met veel jeugdigen die een herhaald beroep op jeugdhulp doen relatief gezien minder jeugdigen met jeugdhulp hebben. Dit kan mogelijk komen doordat in gemeenten waarin weinig herhaald beroep is jeugdhulptrajecten minder snel worden beëindigd.
- *Het percentage jeugdhulp voortijdig beëindigd.* Dit verband is positief, wat inhoudt dat in gemeenten waarin relatief veel jeugdhulp voortijdig is beëindigd meer gebruik wordt gemaakt van jeugdhulp. Het is niet duidelijk hoe dit kan worden verklaard
- *Het percentage jeugdigen met jeugdhulp dat wordt doorverwezen door de gemeente.* Dit verband is negatief. Als relatief veel jeugdigen via de gemeente richting de jeugdhulp worden doorverwezen, heeft een gemeente vaak relatief weinig jeugdigen met jeugdhulp.

- *Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg.* Dit verband is positief, waaruit gesteld kan worden dat gemeenten met relatief veel jeugdigen die in de periode 2012-2014 veel provinciaal-gefinancierde jeugdhulp kregen, ook in 2017 relatief meer jeugdhulp krijgen.

Deelconclusie paragraaf 5.4

In deze paragraaf onderzocht in welke mate inhoudelijke factoren de verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten kunnen verklaren. Hoewel inhoudelijke factoren deze verschillen voor een minder groot deel verklaren dan de omgevingsfactoren, leidt een aantal factoren tot significante verschillen. In onderstaande tabel is aangegeven in welke mate deze relaties significant zijn. Hiervoor worden de volgende symbolen gebruikt:

Tabel 11: vergelijking resultaten paragraaf 5.4

Symbool	Betekenis
--	Zeer significant negatief
-	Significant negatief
0	Niet significant
+	Significant positief
++	Zeer significant positief

Inhoudelijke factor	Afzonderlijke factoren	Meervoudige regressieanalyse
% jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)	++	0
% jeugdigen met jeugdhulp met verblijf	0	--
Score duur van de jeugdhulp	+	0
% Jeugdhulp voortijdig beëindigd	++	++
Herhaald beroep op jeugdhulp	--	--
% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	--	--
Kosten wijkteams	0	0
Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	++	++

Uit deze tabel blijkt dat het significantieniveau per benadering kan verschillen, hoewel er veel overeenkomsten zijn in de uitkomsten.

Omdat de significantie van de afzonderlijke factoren het minst zeggend is (hierbij wordt geen rekening gehouden met overlap met de andere factoren), zal de beoordeling zich focussen op de meervoudige regressieanalyse.

Als naar de meervoudige regressie wordt gekeken blijkt dat vijf van de factoren zeer significant zijn. Er zijn diverse mogelijke verklaringen voor deze verbanden op te stellen. Een mogelijke verklaring voor negatieve verband tussen het percentage jeugdigen met verblijf, en het percentage jeugdigen met jeugdhulp in totaal, is dat in deze gemeenten met relatief weinig gebruik van jeugdhulp het bereik (of de vroegsignalering) van de jeugdzorg mogelijk vrij laag ligt. Dit heeft vooral gevolgen voor de lichtere vormen van jeugdzorg, omdat zwaardere problematiek (waaronder jeugdhulp met verblijf) eerder zal opvallen, en ook bij een lager bereik zal leiden tot het beroep doen op jeugdzorg.

Voor het verband met herhaald beroep is er mogelijk een andere verklaring. Al s er in een gemeente relatief veel jeugdigen zijn die opnieuw in de jeugdzorg terecht komen, kan de oorzaak hiervan zijn

dat de jeugdzorgtrajecten te snel worden afgebouwd. Hierdoor daalt het gebruik van jeugdhulp, maar groeit het risico dat een jeugdige vervolgens opnieuw in de jeugdhulp terechtkomt.

Het verband tussen de doorverwijzingen van de gemeente en het gebruik van jeugdhulp is vrij opvallend. De verwachting was dat gemeenten die relatief veel jeugdigen zelf doorverwijzen naar jeugdhulp een hoger percentage jeugdigen met jeugdhulp zouden hebben dan volgens het model werd verwacht, omdat de verwachting was dat deze gemeenten actief bezig zijn met vroegsignalering en proactief op zoek gaan naar jeugdigen die hulp nodig hebben, waardoor het gebruik van jeugdhulp zal stijgen. In de praktijk blijkt echter het omgekeerde verband te bestaan.

Ook valt het verband tussen het aandeel voormalig provinciaal gefinancierde zorg en het gebruik van jeugdhulp op. In gemeenten waar relatief veel jeugdigen provinciaal gefinancierde zorg hebben wordt relatief meer gebruik gemaakt van jeugdhulp. Dit is mogelijk te verklaren doordat het gebruik van niet-provinciaal gefinancierde zorg nauwelijks een verband heeft met het gebruik van jeugdzorg in gemeenten. Hierdoor is het waarschijnlijk dat het percentage jeugdigen met niet provinciaal gefinancierde jeugdzorg ten opzichte van alle jeugdigen per gemeente ongeveer gelijk ligt. Het percentage jeugdigen met provinciaal gefinancierde jeugdhulp is wel afhankelijk van de omgevingsfactoren, waardoor de verschillen in de percentages jeugdigen met provinciaal gefinancierde jeugdhulp ten opzichte van alle jeugdigen tussen gemeenten groter zullen zijn. Dit kan verklaren waardoor gemeenten met een relatief groot aandeel jeugdigen met provinciaal gefinancierde zorg vaak ook in algemene zin een hoger percentage jeugdigen met jeugdhulp hebben.

5.5 Combinatie inhoudelijke- en omgevingsfactoren

De laatste vraag die in dit hoofdstuk gesteld wordt, betreft het totaal aan verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten dat kan worden verklaard, als zowel de omgevings- als inhoudelijke factoren in de regressieanalyse worden meegenomen. Hierbij zal worden beoordeeld welk effect dit heeft op de verklaring van de verschillen tussen gemeenten. De resultaten hiervan worden weergegeven in tabel 12.

Tabel 12: samenvatting regressieanalyse

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,748 ^a	,559	,513	1,2544%

Uit de tabel blijkt dat 55,9% van de verschillen wordt verklaard, wat ongeveer 10 procentpunt hoger is dan de variantie die alleen door omgevingsfactoren wordt bepaald. Ook is hierbij de standaardafwijking met 1,25% lager dan in het model waarbij alleen de omgevingsfactoren worden meegenomen. Het meenemen van de inhoudelijke factoren (in combinatie met de omgevingsfactoren) in het model leidt dus tot een grotere verklaarde variantie van de verschillen in het gebruik van jeugdhulp tussen gemeenten, dan wanneer alleen de omgevingsfactoren waren meegenomen.

5.6 Samenvatting hoofdstuk 5

In hoofdstuk 5 is het eerste deel van de analyse uitgevoerd, het deel dat zich richt op het verklaren van verschillen in het gebruik van jeugdhulp. In dit hoofdstuk is een analyse gemaakt van het verschil tussen het gebruik van jeugdhulp in gemeenten, waarna aan de hand van omgevings- en inhoudelijke factoren is gekeken hoe deze verschillen te verklaren zijn. In totaal blijkt ruim de helft van de verschillen te verklaren door deze factoren. Nadat ook de financiële aspecten (hoofdstuk 6) zijn geanalyseerd, en er in hoofdstuk 7 een nieuw model is opgesteld, zullen er in hoofdstuk 8 verdere conclusies worden getrokken.

Hoofdstuk 6: Kosten en baten jeugdzorg

In dit hoofdstuk zullen de kosten en baten van de jeugdzorg onder de loep worden genomen. Het doel van dit hoofdstuk is aan te tonen in welke mate de omgevingsfactoren en inhoudelijke factoren die in hoofdstuk 5 werden vergeleken met het gebruik van jeugdhulp, ook vergeleken kunnen worden met de kosten die een gemeente maakt aan jeugdzorg.

Net als in hoofdstuk 5 wordt dit hoofdstuk opgedeeld in verschillende delen. In het eerste deel wordt inzicht gegeven in de verschillen tussen de inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg tussen gemeenten. Een verschil met hoofdstuk 5 is dat er in hoofdstuk 6 niet is gekeken wordt naar:

- *Het onderscheid tussen de kosten voor jeugdzorg per jaar.* In hoofdstuk 5 werd bij het beoordelen van het verband tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp een onderscheid gemaakt tussen de cijfers uit 2015 en 2017. In dit geval was dit mogelijk omdat in beide jaren de gegevens op dezelfde manier werden gemeten. Bij de kosten van de jeugdzorg is dit niet het geval, omdat gemeenten vanaf de introductie van de IV3-methode in 2017 de kosten voor jeugdzorg op een andere wijze moeten rapporteren in hun financiële stukken dan voor 2017 het geval was. Doordat gemeenten tot en met 2016 nog geen onderscheid hoefden te maken tussen kosten bedoeld voor jeugdzorg en kosten voor WMO, kan uit de periode van voor 2017 geen goede vergelijking worden gemaakt tussen de kosten die gemeenten maakten aan jeugdzorg. Daarom is besloten om in dit onderzoek alleen de uitgaven aan jeugdzorg uit 2017 mee te nemen.
- *Het onderscheid tussen jeugdzorg met en zonder verblijf, en wel- en niet provinciaal gefinancierde jeugdzorg.* Bij het analyseren van het gebruik van jeugdhulp werd dit onderscheid gemaakt; hier was dit goed mogelijk omdat dit onderscheid ook uit de data over het gebruik van jeugdhulp te herleiden was. In de data met betrekking tot de kosten en baten van jeugdzorg wordt dit onderscheid niet gemaakt. Daardoor is het niet mogelijk om dit onderscheid in dit hoofdstuk mee te nemen.
- *Het verband tussen afzonderlijke factoren met de kosten van jeugdzorg.* In hoofdstuk 5 werd de correlatie tussen afzonderlijke factoren en het gebruik van jeugdhulp geanalyseerd. In dit hoofdstuk is besloten dit niet te doen vanwege twee redenen. De eerste reden is dat in hoofdstuk 5 bleek dat er redelijk wat overlap is tussen de factoren, vooral bij de omgevingsfactoren was dit het geval. Hierdoor kunnen de uitkomsten een vertekend beeld geven. De tweede reden is dat in dit hoofdstuk geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende soorten jeugdzorg. Daardoor kan de afzonderlijke omgevingsfactor ook niet meer bijdragen aan het verklaren van de verschillen tussen deze soorten jeugdzorg.

Wel wordt in dit hoofdstuk gekeken naar de volgende zaken:

- *De verschillen tussen de kosten en baten aan jeugdzorg per gemeente.* Hiervoor worden de kosten aan jeugdzorg op twee verschillende manieren geanalyseerd. Ten eerste wordt gekeken naar de verschillen in de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg per minderjarige inwoner. Ten tweede wordt gekeken naar de kosten die een gemeente maakt aan jeugdzorg, in vergelijking met de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten die een gemeente krijgt vanuit het gemeentefonds. Dit zal het nettosaldo jeugdzorg worden genoemd.
- *De verklaarde variantie tussen deze verschillen:* hierbij wordt gekeken naar het deel van de verschillen in de kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner, en het nettosaldo jeugdzorg, verklaard kunnen worden door omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen.

6.1 Verschillen in kosten en baten van jeugdzorg

De eerste vraag die in dit deel wordt behandeld betreft de onderlinge verschillen tussen gemeenten op basis van de kosten en baten aan jeugdzorg. Om hier inzicht in te krijgen worden per gemeente de

jeugdzorg-gerelateerde nettokosten vergeleken met de jeugdzorg-gerelateerde baten uit die gemeenten uit het gemeentefonds krijgen. De verschillen hiertussen zullen in een tabel worden weergegeven. Hierbij wordt een analyse gemaakt van de verschillen in de begrotingen en de jaarrekeningen van gemeenten over 2017. In paragraaf 4.3.5 worden de indicatoren die gebruikt zijn voor deze analyse, zoals Maatwerk 18- & Geëscaleerde zorg 18-, nader toegelicht.

Maatwerk 18-

Wanneer specifiek wordt gekeken naar de kosten die gemeenten begroten op *Maatwerk 18-*, valt op dat er zes gemeenten zijn die geen kosten op de post *Maatwerk 18-* hebben begroot. Wanneer gekeken wordt naar de baten op de post *Maatwerk 18-*, zijn er grote verschillen tussen gemeenten. Van de 372 gemeenten die worden meegenomen in dit deel van het onderzoek, hebben slechts 49 gemeenten in hun begrotingen verwachte baten opgenomen. De hoogte van deze baten verschilt behoorlijk per gemeente: terwijl dertien gemeenten een bedrag van maximaal 10.000 euro aan baten hebben begroot, zijn er negen gemeenten die minimaal een miljoen euro aan baten hebben begroot op deze post. Uitschieter is de gemeente 's-Hertogenbosch, met ruim 63 miljoen euro aan begrote baten op de post maatwerk 18-.

Geëscaleerde zorg 18-

Wanneer gekeken wordt naar de uitgaven op de post *Geëscaleerde zorg 18-* ligt het aantal gemeenten dat hier geen uitgaven voor heeft begroot een stuk hoger dan bij de post *Maatwerk 18-*, op 59. Het gaat hierbij vaak om kleinere gemeenten, maar ook enkele grote gemeenten zoals Groningen en Rotterdam hebben geen uitgaven op deze post begroot. Ter vergelijking: Amsterdam en Den Haag hebben meer dan 25 miljoen euro aan uitgaven op deze post begroot. 18 gemeenten hebben baten op deze post begroot.

Totaal aan netto-uitgaven jeugdzorg

Vervolgens kunnen de *netto-kosten jeugdzorg* worden bepaald. De netto-uitgaven voor de jeugdzorg worden per gemeente berekend door gerealiseerde kosten voor de posten *Maatwerk 18-* en *Geëscaleerde zorg 18-* te verminderen met de gerealiseerde baten voor deze posten. Vervolgens kan deze uitkomst per gemeente worden vergeleken met het budget dat de gemeenten krijgen uitgekeerd aan jeugdzorg-gerelateerd budget vanuit het gemeentefonds (Meicirculaire 2017).

Vergelijking kosten jeugdzorg met inkomsten vanuit gemeentefonds

In onderstaande tabel wordt de vergelijking gemaakt tussen de begrote en gerealiseerde uitgaven aan jeugdzorg in 2017. Hierbij worden de kosten aan jeugdzorg vergeleken met de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten die een gemeente krijgt vanuit het gemeentefonds. In de tabel is te zien hoeveel euro per 100 ontvangen euro's voor jeugdzorg vanuit het gemeentefonds, ook daadwerkelijk door een gemeente wordt uitgegeven aan jeugdzorg. Belangrijk hierbij dat deze tabel vooral iets zegt over de mate waarin er tussen gemeenten onderling verschillen zijn, en niet direct antwoord geeft op de vraag of gemeenten tekorten of overschotten op hun jeugdzorgbudget hebben. Dat er geen uitspraken over het tekort of overschot aan jeugdhulp gedaan kunnen worden, komt doordat gemeenten niet verplicht zijn de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds te besteden aan jeugdzorg, maar deze inkomsten ook kan uitgeven aan andere zaken. Daarnaast wordt hier geen rekening gehouden met het feit dat gemeenten kosten voor hun jeugdbeleid ook op andere plaatsen kunnen boeken, bijvoorbeeld via overheadkosten of gemeenschappelijke regelingen. Omdat dit onderzoek zich vooral focust op de verschillen tussen gemeenten, en niet zozeer op het feit of gemeenten wel of geen tekort hebben, zal niet verder ingegaan worden op de vraag of gemeenten voldoende budget krijgen voor het uitvoeren voor hun taken.

Voorbeeld: De gemeente Rotterdam ontvangt 300 miljoen euro aan jeugdzorg-gerelateerde baten vanuit het gemeentefonds. Vervolgens besteedt de gemeente 255 miljoen euro aan jeugdzorg-gerelateerde kosten. In dit geval besteedt de gemeente per 100 euro die zij vanuit het gemeentefonds krijgt voor jeugdzorg, 85 euro ook daadwerkelijk aan jeugdzorg. De score nettosaldo jeugdzorg is in dit geval 85.

Tabel 13: verschil kosten en inkomsten jeugdzorg

Nettosaldo jeugdzorg (Jeugdzorg-gerelateerde kosten per €100 jeugdzorg-gerelateerde inkomsten vanuit het gemeentefonds (2017))	Aantal gemeenten (begroting)	Aantal gemeenten (jaarrekening)
€0-€ 20	8	0
€20-€ 40	2	5
€40-€ 60	26	3
€60-€ 80	186	86
€80-€90	100	75
€90-€100	34	93
€100-€110	12	61
€100-€120	1	32
€120-€140	1	14
€140-€160	0	3
€160-€180	0	0
€180-€200	0	0
Geen cijfers beschikbaar	2	0
Gemiddelde	€ 75,4	€91,40
Standaardafwijking	16,7%	17,3%

Als er naar deze cijfers wordt gekeken vallen de volgende zaken op:

- 1) *De kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg zijn gemiddeld genomen lager dan de jeugdzorg-gerelateerde baten die gemeenten ontvangen vanuit het gemeentefonds.* Zowel op de begrotingen als op de jaarrekeningen van gemeenten blijkt dat gemeenten gemiddeld minder jeugdzorg-gerelateerde kosten maken dan ze aan jeugdzorg gerelateerde inkomsten ontvangen vanuit het gemeentefonds. Dit hoeft niet te betekenen dat de meeste gemeenten een overschot houden ten opzichte van het budget dat ze uit het gemeentefonds krijgen. Gemeenten kunnen ook kosten die betrekking hebben op jeugdzorg boeken op andere kostenposten, bijvoorbeeld op *overheadkosten* of *wijkteams*.
- 2) *De gerealiseerde nettokosten jeugdzorg zijn aanzienlijk hoger dan het begrote nettosaldo jeugdzorg.* Uit de cijfers van de begrotingen blijkt dat gemeenten bijna 25% minder uitgeven aan jeugdzorg-gerelateerde kosten dan ze vanuit het gemeentefonds binnenkrijgen aan jeugdzorg-gerelateerde inkomsten. Bij de jaarrekeningen was dit verschil nog maar 8,6%. Hieruit kan worden afgeleid dat de nettokosten die in 2017 gerealiseerd zijn voor jeugdzorg aanzienlijk hoger zijn dan begroot. Dit verschil kan deels worden verklaard doordat sommige gemeenten niet/nauwelijks kosten voor jeugdzorg hadden begroot, waardoor de

gerealiseerde kosten hard kunnen stijgen. Deze factor verklaart het verschil echter niet volledig, aangezien bij 310 gemeenten de gerealiseerde kosten hoger lagen dan begroot. Hiervoor zijn verschillende mogelijke oorzaken; zo kunnen gemeenten bewust krap hebben begroot, en op andere boekingsposten veel onvoorziene kosten hebben geboekt, maar gemeenten kunnen ook de te maken kosten voor jeugdzorg hebben onderschat bij het opstellen van de begroting. Bij de laatstgenoemde oorzaak kan vervolgens de vraag gesteld worden of de hoogte van de uitkering van het gemeentefonds hierbij een rol speelt. Als gemeenten bijvoorbeeld hun begrote uitgaven aan jeugdzorg koppelen aan de hoogte van de jeugdzorg gerelateerde uitkeringen van het gemeentefonds, en vervolgens blijkt dat de werkelijke kosten hiervoor veel hoger liggen, kan de vraag worden gesteld of de uitkering wel hoog genoeg was.

Om de oorzaken van de bovenste twee bevindingen te verklaren, is veel nader onderzoek nodig. Dit dient vooral op individueel gemeenteniveau te worden gedaan, aangezien veel van deze verklaringen afhangen van de wijze waarop een gemeente haar financiële stukken opstelt. Omdat het niet mogelijk was om dit voor alle gemeenten te doen, en het onderzoek zich niet specifiek richt op vraag of gemeenten voldoende budget uit het gemeentefonds krijgen voor het uitvoeren van hun jeugdbeleid, zal er in dit onderzoek niet verder in worden gegaan op het verklaren van bovenstaande bevindingen.

- 3) *De verschillen tussen gemeenten onderling zijn groot wanneer de gerealiseerde uitgaven vergeleken worden met de inkomsten uit het gemeentefonds.* Een derde punt dat opvalt, en wel verder zal worden geanalyseerd, is het grotere verschil tussen de score van gemeenten op het verschil tussen begrote/gerealiseerde nettokosten jeugdzorg en de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten vanuit het gemeentefonds. De standaardafwijking ligt zowel bij de begrote als werkelijke cijfers rond de 17%, wat inhoudt dat een gemeente gemiddeld 17% afwijkt van het gemiddelde van alle gemeenten.

Vergelijking gemiddelde kosten jeugdzorg

De vergelijking tussen de kosten en baten en jeugdzorg is een van de manieren waarop de verschillen tussen gemeenten in kosten aan jeugdzorg geanalyseerd worden. Een andere manier waardoor de financiële cijfers tussen gemeenten kunnen worden vergeleken, is door te kijken naar de jeugdzorg-gerelateerde kosten die gemeenten per jeugdige maken (in paragraaf 4.3.5 wordt dit verder toegelicht). De resultaten hiervan zijn te vinden in tabel 14.

Voorbeeld: De gemeente Rotterdam heeft in 2017 300 miljoen euro uitgegeven aan jeugdzorg-gerelateerde nettokosten. Rotterdam had op 31 december 2016 250.000 minderjarige inwoners, en op 31 december 2017 240.000 minderjarige inwoners, waardoor voor het gemiddelde aantal minderjarige inwoners over 2017 wordt uitgegaan van 245.000 minderjarige inwoners. Als de jeugdzorg-gerelateerde nettokosten worden gedeeld door deze 245.000 inwoners, komt hier een bedrag van (afgerond) 1245 euro. In de onderstaande tabel valt Rotterdam hierdoor in de categorie (1200-1400 euro).

Tabel 14: gemiddelde kosten jeugdzorg per jeugdige inwoner

Gemiddelde nettokosten jeugdzorg per gemeente in €	Aantal gemeenten
200-400	4
400-600	17
600-800	78
800-1000	85
1000-1200	82

1200-1400	46
1400-1600	30
1600-1800	17
1800-2000	2
2000-2200	6
2200-2400	4
2400-2600	0
2600-2800	1
Gemiddelde	1058,17
Standaardafwijking	369,24

Aan deze cijfers valt op dat er grote verschillen tussen gemeenten zijn. De hoogst scorende gemeente (Heerlen) heeft per jeugdige gemiddeld tien keer zoveel nettokosten aan jeugdzorg op haar resultatenrekening staan als de laagst scorende gemeente (Soest). Hoewel deze gemeenten als uitschieters kunnen worden gezien, blijkt ook dat de standaardafwijking vrij hoog is: de kosten van een gemeente wijkt gemiddeld 369 euro af van de 1058 euro die gemeenten gemiddeld uitgeven aan jeugdzorg per jeugdige in de gemeenten.

Wat opvalt, is dat de verschillen tussen gemeenten qua kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner groter zijn dan de verschillen in het nettosaldo jeugdzorg. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het huidige verdeelmodel een deel van de verschillen in kosten aan jeugdzorg tussen gemeenten compenseert, maar dat er nog steeds vrij grote verschillen tussen gemeenten blijven bestaan.

Uit paragraaf 6.1 blijkt dat er grote verschillen zijn tussen de kosten die gemeenten maken aan jeugdzorg. In hoofdstuk 4 zijn drie mogelijke verklaringen genoemd voor deze verschillen: de boekingsverschillen, verschillen in omgevingsfactoren, en de verschillen in inhoudelijke factoren. Deze worden in de paragrafen 6.2, 6.3 en 6.4 besproken.

6.2 Boekingsverschillen

In paragraaf 6.2 wordt ingegaan op de aanwezigheid van boekingsverschillen. In paragraaf 4.3.4 zijn de drie soorten boekingsverschillen waar in dit onderzoek naar zal worden gekeken genoemd en toegelicht. Het gaat hierbij om verschillen tussen de kosten en baten op andere posten binnen het sociaal domein, het percentage overheadkosten van de totale lasten, en het percentage bestuurskosten van de totale lasten.

Om te analyseren in welke mate deze factoren de verschillen die in paragraaf 6.1 zijn aangetoond verklaren, wordt er een regressieanalyse opgesteld. De boekingsverschillen worden geoperationaliseerd via indexcijfers waarbij 100 het gemiddelde is. Vervolgens wordt gekeken hoeveel procentpunt een gemeente afwijkt van het gemiddelde. Dit aantal procentpunten wordt (afgerond op één decimaal) opgeteld of afgetrokken van 100. De uitkomst hiervan is het indexcijfer

Voorbeeld: Als in de gemeente Rotterdam 4 procent van de totale lasten wordt geboekt op de post "Overhead", terwijl het landelijk gemiddelde hiervoor 5 procent is, heeft de gemeente Rotterdam een indexcijfer "Overhead als percentage van de totale lasten" van 99, aangezien het percentage overheadkosten hier één procent lager is dan het landelijk gemiddelde.

Verband met verschil kosten jeugdzorg en inkomsten uit het gemeentefonds

De eerste vergelijking waarnaar wordt gekeken is het verschil tussen de kosten aan jeugdzorg en de inkomsten uit het gemeentefonds. Wanneer een regressieanalyse (zie bijlage 21) met de boekingsverschillen wordt toegepast, blijkt 2,7 procent van de verschillen verklaard te kunnen worden aan de hand van de boekingsfactoren. Dit betekent dat de verschillen in boekingskosten

nauwelijks van invloed zijn geweest op de verschillen tussen kosten aan jeugdzorg en jeugdzorg-gerelateerde kosten vanuit het gemeentefonds.

Vervolgens kan de significantie van de factoren worden bepaald. Hierbij blijken twee factoren significant, waarvan één zeer significant.¹⁵

- Het verband tussen de *kosten sociaal domein (excl. Jeugdzorg)* is significant. Dit verband is negatief. Dit houdt in dat de verschillen tussen de in- en uitgaven op jeugdzorg en de andere posten binnen het sociaal domein niet overeen komen.
- Het verband tussen de *indexscore bestuurskosten* en het verschil tussen inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg is zeer significant. Het verband is negatief, wat inhoudt dat gemeenten met een hoger percentage bestuurskosten van de totale lasten over het algemeen een hoger nettosaldo jeugdzorg hebben.

Verband met gemiddelde kosten jeugdzorg per minderjarige inwoner

Dezelfde analyse kan ook worden gemaakt voor de relatie tussen de boekingsverschillen en de gemiddelde jeugdzorgkosten per minderjarige inwoner. Deze regressieanalyse is te zien in bijlage 22. Hieruit blijkt dat de verklaarde variantie 12,6% is. Hoewel ook de verklaarde variantie vrij laag is, is deze hoger dan de verklaarde variantie bij het nettosaldo jeugdzorg.

Vervolgens kan er gekeken worden naar de significantie. Alle drie deze factoren blijken zeer significant te zijn:

- *Kosten sociaal domein (excl. Jeugdzorg)*. Hoe hoger de kosten op andere taakvelden zijn ten opzichte van de inkomsten uit het gemeentefonds, hoe hoger ook de gemiddelde jeugdzorgkosten per jeugdige inwoner zijn.
- *Indexscore overheadkosten*. Dit verband is negatief, wat inhoudt dat gemeenten met relatief veel overheadkosten gemiddeld minder kosten maken aan jeugdzorg per minderjarige inwoner. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat sommige gemeenten jeugdzorg-gerelateerde kosten boeken op de post *overhead*.
- *Indexscore bestuurskosten*. Dit verband is negatief, wat inhoudt dat gemeenten met relatief veel bestuurskosten gemiddeld minder kosten maken aan jeugdzorg per minderjarige inwoner. Net als bij de overheadkosten komt dit mogelijk doordat gemeenten jeugdzorg-gerelateerde kosten kunnen plaatsen op het taakveld bestuurskosten.

Deelconclusie boekingsverschillen

In paragraaf 6.2 is gekeken naar de mate waarin boekingsfactoren de verschillen verklaren tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg, en in de gemiddelde jeugdzorgkosten per minderjarige inwoner. In deze paragraaf zijn de volgende bevindingen gedaan:

- De verklaarde variantie is laag. Hoewel deze hoger is bij de gemiddelde kosten dan bij het nettosaldo jeugdzorg, ligt deze in beide gevallen onder de 13%. Bij het verklaren van de verschillen in kosten aan jeugdzorg binnen gemeenten spelen de boekingsfactoren dus een beperkte rol.
- Wel is de meerderheid van de factoren significant, wat betekent dat er wel een verband is tussen de boekingsfactoren en het gebruik tussen het nettosaldo jeugdzorg en het gemiddelde aan jeugdzorgkosten. In de conclusie van de analyse wordt dit verder uitgewerkt.

6.3 Omgevingsfactoren

In paragraaf 6.3 zal worden ingegaan op de relatie die omgevingsfactoren hebben met de verschillen in kosten aan jeugdzorg. Eerst zal er worden gekeken naar de relatie met de gemiddelde kosten aan

¹⁵ In hoofdstuk 6 worden dezelfde significantieniveaus aangehouden als in hoofdstuk 5 het geval was.

jeugdzorg. Hierbij kan, net als in hoofdstuk 5, een onderscheid gemaakt worden tussen de set van 22 factoren (de factoren die er in paragraaf 5.3 werden uitgehaald omdat er ze met meer dan 90% met een andere omgevingsfactor correleren zijn ook hier niet meegenomen) die in dit onderzoek zijn gebruikt, en de factoren die in het huidige verdeelmodel worden gebruikt. Vervolgens zal worden gekeken naar het verband tussen de omgevingsfactoren en het nettosaldo jeugdzorg.

Verband met gemiddelde kosten

Allereerst wordt er gekeken naar de relatie tussen de omgevingsfactoren en de gemiddelde kosten aan jeugdhulp per minderjarige inwoner. Hiervoor is een regressieanalyse gemaakt, die te vinden is in bijlage 23. Uit de regressieanalyse blijkt dat zowel in het huidige model als in het onderzoeksmodel de verklaarde variantie hoger ligt dan bij het verband tussen de omgevingsfactoren en het percentage jeugdigen met jeugdhulp. De verklaarde variantie ligt hier tussen de 0,5 en 0,6, waardoor gesproken kan worden van een sterk verband tussen de omgevingsfactoren en de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner. Het onderzoeksmodel heeft een hogere verklaarde variantie en een lagere standaardafwijking dan het huidige model. Hoewel het hierbij om relatief kleine verschillen gaat, blijkt dat de extra toegevoegde factoren in het onderzochte model een groter deel van de verschillen in kosten van jeugdhulp per inwoner verklaart ten opzichte van het huidige model. Ook blijken de omgevingsfactoren een sterker verband te tonen met gemiddelde kosten aan jeugdzorg dan met het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp.

Vervolgens kan beoordeeld worden welke van de factoren daadwerkelijk significant zijn bij het bepalen van de uitkomsten. Deze resultaten zijn te vinden in bijlage 24. Van de 22 omgevingsfactoren die onderzocht zijn, blijken er 5 significant of zeer significant. Het gaat om de volgende factoren:

De zeer significante factoren zijn:

- De score van het kindertal huishoudens. Dit verband is negatief, wat inhoudt dat een gemeente met relatief veel kinderen per huishouden, per jeugdige minder uitgeeft aan jeugdzorg.
- Het percentage kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum. Dit verband is positief. Als in een gemeente veel kinderen leven in een gezin met een laag inkomen, leidt dit waarschijnlijk tot hogere kosten voor een gemeente aan jeugdzorg. Dit kan verklaard worden doordat een laag inkomen als risicofactor kan worden gezien die de kans op het gebruik van jeugdzorg kan vergroten.

De significante factoren zijn:

- Het percentage niet-westerse allochtonen. Dit verband is negatief. Dit houdt in dat in een gemeente met veel minderjarige niet-westerse allochtonen relatief gezien minder uitgaven doet aan jeugdzorg. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze groep jeugdigen minder snel een beroep doet op de jeugdzorg, of minder goed wordt bereikt door de instanties.
- Het percentage achterstandsleerlingen van niveau 1.2. Dit verband is negatief. Dit houdt in dat een gemeente met veel achterstandsleerlingen van niveau 1.2 relatief gezien minder kosten maakt voor jeugdzorg. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze groep jeugdigen minder snel een beroep doet op de jeugdzorg, of minder goed wordt bereikt door de instanties.
- Het percentage tienermoeders. Dit verband is positief. Dit houdt in dat een gemeente met relatief veel tienermoeders waarschijnlijk meer kosten maakt voor jeugdzorg.

Verband met nettosaldo jeugdzorg

Vervolgens wordt dezelfde analyse gemaakt voor het verband tussen de omgevingsfactoren en het verschil tussen kosten en inkomsten voor de jeugdzorg. Uit deze analyse blijkt het volgende (zie bijlage 25):

- De verklaarde variantie ligt bij beide modellen tussen de 0,1 en de 0,2. Hieruit blijkt dat er voor beide modellen slechts sprake is van een zwak verband tussen de omgevingsfactoren en het verschil tussen inkomsten en uitgaven. Het onderzochte model heeft een hogere verklaarde variantie en een lagere standaardafwijking dan het huidige model. Hoewel het hierbij om relatief kleine verschillen gaat, blijkt dat de extra toegevoegde factoren in het onderzochte model een groter deel van de verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg verklaren.

Vervolgens kan ook hier de significantie van de factoren worden beoordeeld. Dit wordt gedaan aan de hand van de tabel in bijlage 26. Hieruit blijkt dat de vier factoren significant zijn, waarbij de factor *kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum* als zeer significant kan worden gezien:

- *Jeugdigen in een eenoudergezin.* : dit verband is negatief.
- *Kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum.* Dit verband is zeer significant positief.
- *Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in %.* dit verband is positief.
- *Achterstandsleerlingen niveau 1.2.* dit verband is negatief.

Deze verbanden worden verder toegelicht in hoofdstuk 7, wanneer het nieuwe verdeelmodel wordt besproken.

6.4 Inhoudelijke factoren

In paragraaf 6.4 wordt gekeken naar de rol die inhoudelijke factoren spelen bij het verklaren van de verschillen tussen gemeenten. Ook hier wordt een regressieanalyse gemaakt.

Verband met gemiddelde kosten jeugdzorg

In bijlage 27 is het verband te zien tussen de inhoudelijke factoren en de kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner. De verklaarde variantie blijkt hier op 0,42 te liggen, wat aangeeft dat er een matig verband is tussen de factoren.

Als gekeken wordt naar de significantie van de factoren blijkt dat er van de acht factoren vijf significant zijn, waarvan vier zeer significant (zie bijlage 28).

De zeer significante factoren zijn:

- *Jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling).* Dit verband is positief. Dit betekent dat de gemiddelde kosten van een gemeente aan jeugdzorg per minderjarige inwoner stijgen als er relatief veel jeugdigen zijn met meerdere soorten jeugdzorg.
- *Het percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf.* Ook dit verband is positief. Dit houdt in dat de gemiddelde kosten van een gemeente aan jeugdzorg per minderjarige inwoner hoger zijn als er relatief veel jeugdigen zijn die jeugdhulp hebben met verblijf.
- *Het percentage jeugdhulp voortijdig beëindigd.* Dit verband is positief. Dit houdt in dat in een gemeente waar relatief veel jeugdhulptrajecten voortijdig worden beëindigd, de kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner waarschijnlijk hoger zijn.
- *Het percentage provinciaal-gefinancierde zorg.* Hoe hoger dit percentage is, hoe hoger de gemiddelde jeugdzorgkosten per inwoner.

De volgende factor is significant:

- *Kosten wijkteams.* Dit verband is negatief. Hoe meer een gemeente uitgeeft aan wijkteams, hoe lager de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per inwoner. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een gemeente die veel kosten boekt op de post wijkteams, hier ook kosten op boekt die veel andere gemeenten op een jeugdzorg-gerelateerde post boeken. Door dit boekingsverschil vallen de jeugdzorg-gerelateerde kosten, en daardoor

ook de gemiddelde jeugdzorgkosten per inwoner lager uit. Een andere verklaring is dat wijkteams mogelijk efficiënter werken, waardoor de kosten voor jeugdzorg afnemen.

Verband met nettosaldo jeugdzorg

In bijlage 29 wordt het verband aangegeven tussen de inhoudelijke factoren en het verschil in jeugdzorg-gerelateerde inkomsten en uitgaven. Met een verklaarde variantie van 0,146 blijkt het verband tussen de inhoudelijke factoren en de verschillen tussen kosten en baten van jeugdzorg zwak te zijn. Als naar de significantie van de factoren wordt gekeken kan worden geconcludeerd dat de volgende vier factoren significant zijn (zie bijlage 29):

- Het percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf: dit verband is positief.
- Percentage Jeugdhulp voortijdig beëindigd. Dit verband is positief.
- Percentage Jeugdhulp doorverwezen door de gemeente. Dit verband is positief.
- Kosten wijkteams: dit verband is negatief.

Deze factoren worden verder toegelicht in hoofdstuk 7.

6.5 Regressieanalyse

Vervolgens kunnen de omgevings- inhoudelijke- & boekingsfactoren worden samengevoegd in één regressieanalyse. Als gekeken wordt naar het verband tussen deze factoren en de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner, leidt dit tot een verklaarde variantie van 0,68. Dit geeft aan dat alle meegenomen factoren samen een sterk verband tonen met de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige. Ook daalt de standaardafwijking van 369 naar 222 euro .

Tabel 15: regressieanalyse omgevings, inhoudelijke & boekingsfactoren en kosten jeugdzorg per inwoner

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,825 ^a	,680	,643	222,003936249277870

Dezelfde regressieanalyse kan ook worden gemaakt voor het verband met het nettosaldo jeugdzorg. Hier is de verklaarde variantie 0,261. Dit betekent dat ongeveer een kwart van de verschillen in het saldo op de inkomsten/uitgaven van jeugdzorg tussen gemeenten verklaard kan worden door deze factoren. Ook hier daalt de standaardafwijking.

Tabel 16: regressieanalyse omgevings/inhoudelijke & boekingsfactoren & nettosaldo jeugdzorg

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,511 ^a	,261	,198	15,552863885920688

In hoofdstuk 8 zullen nadere conclusies worden verbonden aan de analyses die in dit hoofdstuk zijn uitgevoerd.

Hoofdstuk 7: Een nieuw model

In hoofdstuk 5 en 6 is een analyse is gemaakt van de verschillen in het gebruik en de kosten van jeugdzorg tussen gemeenten (deelvraag 1). Ook is in deze hoofdstukken gekeken naar factoren die deze verschillen kunnen verklaren (deelvraag 2). Uit deze hoofdstukken kwam naar voren dat er grote verschillen zijn in het gebruik van jeugdhulp en de kosten van jeugdzorg tussen gemeenten. De verschillen in het *nettosaldo jeugdzorg*, waarin de kosten die gemeenten aan jeugdzorg maken worden vergeleken met de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds, waren minder groot, maar nog steeds aanwezig.

Een deel van deze verschillen blijkt te kunnen worden verklaard aan de hand van omgevings- en inhoudelijke factoren. Nu dit is aangetoond, kan beoordeeld worden of aan de hand van deze factoren een model kan worden opgesteld en doorgerekend, met als uitkomst dat de verschillen tussen de gemeenten afnemen. Of, zoals de derde deelvraag luidt: *In welke mate kan vanuit de in deelvraag 2 genoemde verklaringen voor verschillen tussen gemeenten een model worden opgesteld dat leidt tot kleinere verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg?*

Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt aan de hand van alle meegenomen inhoudelijke- en omgevingsfactoren een model opgesteld en doorgerekend aan de hand van de formule die voortkomt uit de meervoudige regressieanalyse. Hierbij zijn de boekingsverschillen niet meegenomen, omdat deze uitsluitend een administratieve verklaring geven voor de verschillen in het nettosaldo jeugdzorg, en daardoor eenvoudig te beïnvloeden zijn tussen gemeenten¹⁶. Ook zijn de boekingsverschillen niet van invloed op de werkelijke kosten die worden gemaakt voor jeugdzorg.

7.1 Regressieanalyse model

In bijlage 31 is de meervoudige regressieanalyse opgenomen. De verklaarde variantie hiervan ligt op 25,7%. Dit betekent dat ongeveer een kwart van de verschillen verklaard kan worden aan de hand van het model. Als naar de meegenomen factoren uit de regressieanalyse wordt gekeken vallen enkele punten op.

Omgevingsfactoren

- Het verband tussen het nettosaldo jeugdzorg en het percentage kinderen in een eenoudergezin is negatief, terwijl het verband tussen het nettosaldo jeugdzorg percentage kinderen met een laag inkomen positief. Dit leidt tot de conclusie dat in de huidige situatie gemeenten relatief gezien minder kosten (ten opzichte van de inkomsten uit het gemeentefonds) hebben bij een hoog percentage kinderen in eenoudergezinnen, en juist relatief hogere kosten (ten opzichte van het gemeentefonds) maken bij een hoog percentage jeugdigen in gezinnen met een laag inkomen. Hierdoor is het waarschijnlijk dat het huidige verdeelmodel zich te veel focust op het aantal eenoudergezinnen, en te weinig op de financiële situatie van de gezinnen waarin de jeugdigen opgroeien. Dit kan worden aangepast door de huidige gewichten die worden toegekend aan de indicatoren aan te passen.
- Er is een verband tussen het opleidingsniveau en het nettosaldo jeugdzorg. Het opvallende aan dit verband is dat het positief is. Als het gemiddelde opleidingsniveau in een gemeente hoger is, stijgen de uitgaven aan jeugdzorg ten opzichte van de inkomsten uit het gemeentefonds. Als er juist veel kinderen zijn met zeer laagopgeleide ouders (achterstandsleerlingen 1.2) blijkt juist dat er relatief weinig wordt uitgegeven aan jeugdzorg. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat hoogopgeleiden vaak beter bekend zijn met de mogelijkheden die er zijn om jeugdzorg te krijgen dan laagopgeleiden. Naar aanleiding van dit verband zou het wenselijk zijn om verder onderzoek te doen er daadwerkelijk een verschil is tussen het bereik dat de jeugdzorg heeft bij hoog- en laagopgeleiden. Vervolgens kan beoordeeld worden of dit eventuele verschil moet worden in het verdeelmodel.
- Er is een negatief verband tussen het kindertal huishoudens en het nettosaldo jeugdzorg. In gemeenten waar veel relatief grote gezinnen zijn, zijn de kosten voor jeugdzorg, vergeleken met de inkomsten uit het verdeelmodel relatief laag. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat in grote gezinnen vaak meer sociale controle is, waardoor het zelfoplossend vermogen groter is. Hierdoor zal er minder snel gebruik van jeugdzorg worden gemaakt. Aan de hand van dit

¹⁶ Deze analyse verschilt op twee punten van de regressieanalyse die in paragraaf 6.5 is gemaakt: 1) De boekingsverschillen zijn hierin niet meegenomen & 2) De factoren die onderling sterk correleerden zijn wel meegenomen.

verband zou het kindertal per huishouden ook als indicator meegenomen kunnen worden in het verdeelmodel.

Inhoudelijke factoren

- Het verband tussen het nettosaldo jeugdzorg en de uitgaven die gemaakt worden aan wijkteams is sterk. Dit verband is negatief. Dit houdt in dat, wanneer een gemeente een relatief groot percentage van de totale lasten uitgeeft aan wijkteams, de nettokosten aan jeugdzorg (ten opzichte van de inkomsten uit het gemeentefonds) gemiddeld lager zijn. Hier zijn twee mogelijke verklaringen voor. De eerste verklaring is dat een gemeente die relatief veel uitgeeft aan wijkteams ook kosten op deze post boek t die sommige andere gemeenten, die relatief weinig uitgeven aan wijkteams, op de jeugdzorg-gerelateerde posten¹⁷ boeken. In dit geval is er geen sprake van een inhoudelijk verband (gemeenten houden niet daadwerkelijk meer geld over aan jeugdzorg), maar een administratief verband (gemeenten blijven evenveel aan jeugdzorg uitgeven, maar boeken de kosten op een andere wijze in hun financiële stukken). Een tweede mogelijke verklaring is dat wijkteams problemen van jeugdigen sneller, beter en/of efficiënter kunnen aanpakken, waardoor gemeenten minder kosten maken aan jeugdzorg. In dit geval is er sprake van een inhoudelijk verband. Het is echter de vraag of het wenselijk is om deze factor mee te nemen in een nieuw verdeelmodel, omdat de kosten aan wijkteams door gemeenten zelf beïnvloed kunnen worden.
- Er is een positief verband tussen het percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen met jeugdhulp) en het nettosaldo jeugdzorg. Hoe hoger het percentage jeugdhulp met verblijf is, hoe hoger de uitgaven aan jeugdzorg zijn ten opzichte van de inkomsten. Dit verband roept de vraag op of gemeenten voldoende worden gecompenseerd wanneer ze veel jeugdigen hebben die gebruik maken van jeugdhulp met verblijf.
- Er is een positief verband tussen het percentage jeugdzorgtrajecten waarbij de jeugdige is doorverwezen via de gemeente, en het nettosaldo jeugdzorg. Dit houdt in dat gemeenten die relatief veel jeugdigen zelf doorverwijzen, vaak meer uitgaven maken voor jeugdzorg. Een verklaring hiervoor kan zijn dat gemeenten met veel doorverwijzingen actief zoeken naar jeugdigen die hulp nodig hebben. Een voordeel hierbij is dat jeugdigen in een vroeg stadium geholpen worden, wat de in hoofdstuk 2 genoemde preventiedoelstelling ten goede komt. Een actief opsporingsbeleid leidt echter tot meer jeugdigen die jeugdzorg krijgen, en daardoor ook tot hogere kosten voor jeugdzorg, zonder dat gemeenten een hogere vergoeding krijgen uit het gemeentefonds. Een nadeel aan deze factor is dat de uitkomst makkelijk beïnvloed kan worden door gemeenten. Hier staat tegenover dat het niet meenemen van deze factor in het verdeelmodel juist ertoe kan leiden dat gemeenten minder aandacht besteden aan het proactief zoeken naar jeugdigen die hulp nodig hebben. Het risico hierbij is dat deze jeugdigen pas zelf aan de bel trekken als hun situatie verder verslechterd is, waardoor er veel uitgebreidere en duurdere hulp nodig is. Daardoor kan het niet meenemen van deze factor in het verdeelmodel leiden tot een perverse prikkel voor gemeenten om niet op preventie in te zetten.

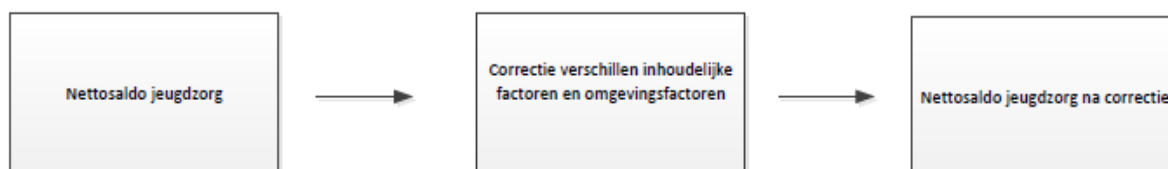
Uit deze punten blijkt dat bepaalde factoren naar alle waarschijnlijkheid niet of onvoldoende meegenomen worden in het huidige verdeelmodel, wat kan leiden tot grotere verschillen tussen gemeenten. In de volgende paragraaf wordt gekeken of het verwerken van deze factoren in een nieuw model ook daadwerkelijk leidt tot een vermindering van de verschillen tussen het nettosaldo jeugdzorg.

¹⁷ Maatwerk 18- & Geëscaleerde zorg 18-

7.2 Doorrekenen van het nieuwe model

Om te bepalen of de verschillen in het nettosaldo jeugdzorg daadwerkelijk kleiner worden wanneer de uitkomsten van worden gecorrigeerd op basis van de scores van de gemeenten op de afzonderlijke factoren, zal het model worden doorgerekend. In figuur 4 zal het model schematisch worden weergegeven

Figuur 4: schematisch overzicht nieuw model

Het startpunt van de doorrekening is het nettosaldo jeugdzorg. Dit zijn de in paragraaf 6.1 gebruikte cijfers die aangeven hoeveel euro een gemeente aan jeugdzorg uitgeeft, per 100 euro die een gemeente aan jeugdzorg-gerelateerde inkomsten binnenkrijgt uit het gemeentefonds. Dit is dus de situatie nadat de verschillen tussen gemeenten gecorrigeerd zijn via het huidige verdeelmodel.

Vervolgens wordt gekeken naar de regressieanalyse uit paragraaf 7.1. Uit deze analyse kan worden bepaald in welke mate een factor bijdraagt aan het verschil in nettosaldo jeugdzorg tussen gemeenten. Aan de hand hiervan kan worden bepaald hoe zwaar een bepaalde factor gewogen moet worden bij de doorrekening van het model. Hierbij wordt de uitkomst van de Coëfficiënt B (tweede kolom van links) als wegingsfactor gebruikt. Om per gemeente de verwachte uitkomst te kunnen berekenen, dient bij elke factor de *coëfficiënt B* vermenigvuldigd te worden met de score van een gemeente op deze factor. Dit wordt vervolgens voor elke factor gedaan. Hierna worden voor elke factor de uitkomsten bij elkaar opgeteld. Vervolgens wordt de *Constant* hier nog bij opgeteld. Dit is een getal dat voor elke gemeente gelijk is, en niet wordt beïnvloed door de scores op factoren. Het resultaat hiervan leidt tot het *Nettosaldo jeugdzorg na correctie (van omgevings- en inhoudelijke factoren)*.

In formulevorm kan deze berekening als volgt worden opgeschreven:

Nettosaldo jeugdzorg na correctie = Constant + (B-Coëfficiënt Factor1 * Score gemeente Factor1) + (B-Coëfficiënt Factor2 * Score gemeente Factor2), enz.

Op het formuleblad is de volledige formule die toegepast is te vinden (formule 2)

*Voorbeeld: Het nettosaldo jeugdzorg wordt gecorrigeerd op twee factoren: het percentage eenoudergezinnen op het totaal aantal gezinnen met kinderen en het percentage gezinnen met kinderen dat een bijstandsuitkering heeft op het totaal aantal gezinnen met kinderen. In Rotterdam liggen deze percentages op respectievelijk 10% en 15%. Als uit de regressieanalyse blijkt dat de constant 60 is, de B-coëfficiënt van het percentage eenoudergezinnen 2, en de B-coëfficiënt van het percentage bijstandsgesinnen met kinderen 1, leidt dit tot de formule *Nettosaldo jeugdzorg na correctie* = $60 + (10 * 2) + (15 * 1) = 95$. Het nettosaldo jeugdzorg na correctie in Rotterdam ligt dus op 95.*

Vervolgens kan met de hoogte van het *Nettosaldo jeugdzorg na correctie van omgevings- en inhoudelijke factoren* worden afgeleid in welke mate de uitgaven aan jeugdzorg afwijken van de inkomsten voor jeugdzorg vanuit het gemeentefonds. Hierdoor kan het nettosaldo jeugdzorg na de correctie vergeleken worden met het saldo van voor de correctie.

Voorbeeld: De gemeente Rotterdam had voor de correctie van de omgevings- en inhoudelijke factoren een score nettosaldo jeugdzorg van 85. Dit hield in dat de gemeente Rotterdam aan de hand

van de huidige verdeling per 100 euro die vanuit het gemeentefonds aan de gemeente wordt uitgekeerd voor het uitvoeren van jeugdzorg, 85 euro daadwerkelijk uitgeeft aan jeugdzorg.

Nadat het nieuwe model wordt doorgerekend op Rotterdam, komt de gemeente uit op een nettosaldo jeugdzorg van 95. Per 100 euro uit het gemeentefonds geeft de gemeente nu 95 euro daadwerkelijk uit aan jeugdzorg. Hierdoor is het verschil tussen de inkomsten aan jeugdzorggelden vanuit het gemeentefonds en de gerealiseerde kosten gemaakt voor jeugdzorg minder groot. In onderstaande tabel zal dit Rotterdam worden ingedeeld in de kolom €90-€100 (want 95 ligt hiertussen).

Als deze formule wordt berekend voor alle gemeenten leidt dit tot de volgende uitkomsten. De cijfers zijn gebaseerd op de kosten aan jeugdzorg die gemeenten rapporteerden op de jaarrekeningen van 2017, de inkomsten op de uitkering van het gemeentefonds in 2017.

Tabel 17: nettosaldo jeugdzorg voor- en na correctie door nieuw model

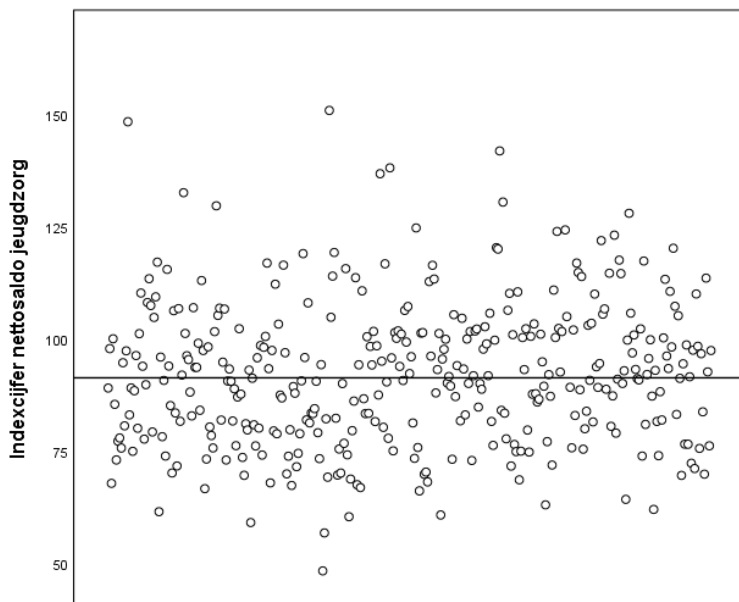
Nettosaldo jeugdzorg (Jeugdzorg-gerelateerde kosten per €100 jeugdzorg-gerelateerde inkomsten vanuit het gemeentefonds (2017))	Score gemeente voor correctie van omgevings- en inhoudelijke factoren (jaarrekening 2017)	Score gemeente na correctie van omgevings- en inhoudelijke factoren (jaarrekening 2017)
€0-€ 20	0	0
€20-€ 40	5	0
€40-€ 60	3	0
€60-€ 80	86	28
€80-€90	75	133
€90-€100	93	145
€100-€110	61	55
€100-€120	32	8
€120-€140	14	0
€140-€160	3	0
€160-€180	0	0
Geen cijfers beschikbaar	0	0
Gemiddelde	8,6% afname	8,5% afname
Standaardafwijking	17,3%	8,8%

Uit deze tabel blijkt dat de verschillen tussen gemeenten volgens de uitkomsten uit het onderzoeksmodel aanzienlijk kleiner zijn dan in het huidige model het geval is. Dit blijkt uit de standaardafwijking die hier twee keer zo klein is als in het huidige model. Ook zijn er geen gemeenten meer die meer dan 30 procent van het gemiddelde verschillen, terwijl dit er in het huidige model nog ruim 20 waren. De doorrekening leidt er dus toe dat de verschillen in het nettosaldo jeugdzorg tussen gemeenten aanzienlijk zijn afgenomen.

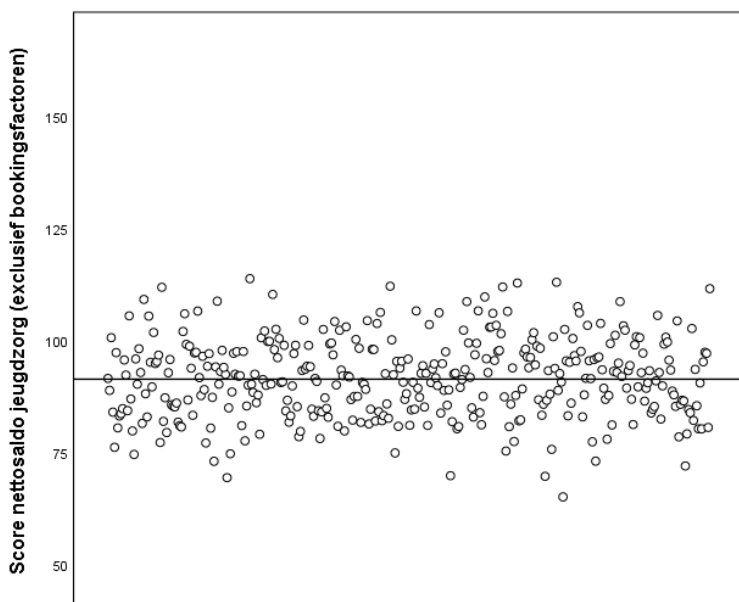
Dat de toepassing van het onderzoeksmodel leidt tot kleinere verschillen tussen gemeenten blijkt ook uit de onderstaande figuren. Hierbij geeft de zwarte lijn de gemiddelde score van de gemeenten aan. Deze ligt op 91,5, dit houdt in dat gemeenten per 100 euro die ze via het gemeentefonds krijgen

aan jeugdzorg-gerelateerde inkomsten 91,5 euro uitgeven aan jeugdzorg-gerelateerde kosten¹⁸. Elk punt geeft de positie van een gemeente aan. Hoe hoger de punten in de tabel liggen hoe hoger de kosten van een gemeente aan jeugdzorg zijn ten opzichte van de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds. In figuur 6 (het model na de correctie van het onderzochte model) blijkt de spreiding tussen gemeenten veel minder groot te zijn dan in figuur 5 (de situatie voor de correctie door het onderzochte model).

Figuur 5: huidige score (voor correctie van onderzoeksmodel)

Figuur 6: score na correctie van onderzoeksmodel

¹⁸ Via de definities die in dit onderzoek worden gegeven aan jeugdzorg gerelateerde inkomsten en jeugdzorg-gerelateerde kosten.

Uit bovenstaande tabel en figuren wordt duidelijk dat spreiding tussen gemeenten afneemt wanneer de huidige scores van de gemeenten worden gecorrigeerd met het onderzochte model. Hieruit kan worden afgeleid dat de verschillen tussen gemeenten op basis van het nettosaldo jeugdzorg afnemen wanneer de berekening van het onderzochte model wordt gebruikt.

Hoofdstuk 8: Conclusie

In hoofdstuk 5 en 6 is aan de hand van verschillende statistische analyses onderzoek gedaan naar het aantonen en verklaren van verschillen in het gebruik en de kosten van jeugdzorg tussen gemeenten. Vervolgens is in hoofdstuk 7 een nieuw model opgesteld waarmee de verschillen in kosten en baten aan jeugdzorg tussen gemeenten verklaard kunnen worden. Aan de hand van deze hoofdstukken kunnen verschillende conclusies worden getrokken. Deze worden behandeld aan de hand van de drie deelvragen die in de inleiding zijn genoemd.

8.1 Verschillen tussen gemeenten

Deelvraag 1 luidde: *Welke verschillen zijn er tussen gemeenten onderling in het gebruik van jeugdzorg, in de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoners, en het saldo kosten jeugdzorg/jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds?* Bij zowel het gebruik van jeugdhulp, de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner, en het nettosaldo jeugdzorg blijken er grote verschillen te zijn. Bij het nettosaldo jeugdzorg is het verschil het kleinst. Doordat in de cijfers het nettosaldo jeugdzorg al gecorrigeerd zijn via het huidige verdeelmodel, kan geconcludeerd worden dat het huidige model, al een deel van de oorspronkelijke verschillen tussen gemeenten in het gebruik en de kosten van jeugdzorg corrigeert. Desondanks blijven de verschillen ook na deze correctie nog aanzienlijk.

De grote verschillen tussen gemeenten kunnen problematisch zijn: als er tussen gemeenten grote afwijkingen zijn in het nettosaldo jeugdzorg, kan dit ertoe leiden dat sommige gemeenten met grote tekorten in hun budget op jeugdzorg worden geconfronteerd, terwijl andere gemeenten juist veel meer geld krijgen voor jeugdzorg dan ze daadwerkelijk aan jeugdzorg besteden. Deze verschillen brengen de bestuurlijke acceptatie van het model in gevaar, omdat de mogelijkheid voor gemeenten om met het vanuit het gemeentefonds uitgekeerde jeugdzorgbudget een, ten opzichte van andere gemeenten, gelijkwaardig voorzieningenniveau te kunnen realiseren onder druk komt te staan. In tabel 18 zijn de standaardafwijkingen in procenten van het gemiddelde weergegeven.

Tabel 18: standaardafwijkingen afhankelijke variabelen

Soort verschil	Standaardafwijking in procenten
Gebruik van jeugdhulp	20,0%
Nettosaldo jeugdzorg	17,4%
Gemiddelde kosten jeugdzorg in euro	34,8%

8.2 Verklaringen van verschillen

De tweede deelvraag luidde: *In welke mate kunnen omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen de in deelvraag 1 genoemde verschillen tussen gemeenten verklaren?*

Om deze vraag te beantwoorden is gekeken naar diverse factoren die een verklaring kunnen bieden voor de verschillen tussen gemeenten in het gebruik van jeugdhulp, de kosten aan jeugdzorg per inwoner, en het verschil tussen kosten en baten voor jeugdzorg. Uit het onderzoek zijn de volgende punten naar voren gekomen.

- *Er is geen enkele inhoudelijke- of omgevingsfactor die afzonderlijk een matig/sterk verband toont met het gebruik van jeugdhulp. Bij al deze factoren is het verband zwak of zeer zwak. Wanneer er naar de factoren gezamenlijk wordt gekeken is dit wel het geval. Daarom zal in*

het model een combinatie tussen meerdere factoren moeten worden gemaakt om de verschillen tussen gemeenten te kunnen verklaren.

- *Bij het gebruik van jeugdhulp kan het gebruik van verschillende soorten jeugdhulp op verschillende manieren worden verklaard door de omgevingsfactoren.* Zo kan er een onderscheid worden gemaakt tussen zorg die tot en met 2014 als provinciaal gefinancierd werd gedefinieerd, en zorg die tot en met 2014 als niet-provinciaal werd gedefinieerd. Uit het onderzoek blijkt dat de omgevingsfactoren het gebruik van provinciaal gefinancierde zorg veel sterker verklaren dan het gebruik van niet-provinciale zorg. Een verklaring hiervoor kan zijn dat niet-provinciaal gefinancierde zorg vaker wordt gegeven aan jeugdige met aangeboren handicaps of stoornissen. Ook kan er een onderscheid worden gemaakt tussen jeugdhulp met- en zonder verblijf. Als binnen dit onderscheid wordt gekeken wordt naar de correlatie met de omgevingsfactoren, zijn er vrij weinig verschillen te zien tussen beide soorten jeugdhulp. Wel valt op dat bij de meeste omgevingsfactoren de correlatie tussen de omgevingsfactoren en jeugdhulp met verblijf in 2017 is gedaald ten opzichte van, terwijl de correlatie tussen de omgevingsfactoren en jeugdhulp zonder verblijf juist toenam. Zo hadden factoren met betrekking tot opleidingsniveau en de financiële situatie in 2015 een duidelijk sterkere correlatie met jeugdhulp met verblijf, maar was dit verschil in 2017 aanzienlijk kleiner geworden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat jeugdigen uit gezinnen met een laag opleidingsniveau en een slechtere financiële situatie in 2017 eerder bereikt worden door jeugdzorg, en daardoor minder zware zorg (zorg met verblijf is vaak zwaarder dan zorg zonder verblijf) nodig hebben.
- *De omgevingsfactoren zijn niet minder goed van toepassing als ze enkele jaren geleden gemeten zijn.* In het onderzoek zijn omgevingsfactoren vergeleken met het gebruik van jeugdhulp in 2015 en 2017. In beide vergelijkingen werd bij de omgevingsfactoren gebruik gemaakt van hetzelfde meetmoment. Uit de resultaten lijkt dat bij geen van de omgevingsfactoren het verband met jeugdhulp in 2017 significant minder sterk is dan in 2015 het geval was. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het geen nadelige gevolgen heeft voor het model wanneer gewerkt wordt met omgevingsfactoren waarbij de scores in gemeenten enkele jaren geleden gemeten zijn.
- *Sommige toegevoegde omgevingsfactoren correleren met het gebruik van jeugdhulp, andere totaal niet.* Zo blijken factoren als *leegstand*, maar ook *absoluut schoolverzuim*, nauwelijks te correleren met het gebruik van jeugdhulp, terwijl dit wel het geval is bij de factoren als *echtscheidingen* en het *gemiddeld aantal kinderen per huishouden*. Het toevoegen van deze omgevingsfactoren aan het model heeft er toe geleid dat een groter deel van de verschillen tussen gemeenten verklaard wordt dan wanneer alleen wordt gekeken naar de huidige omgevingsfactoren in het verdeelmodel.
- *Tussen diverse factoren, die ook huidige verdeelmodel worden gebruikt, is veel overlap.* Dit blijkt het geval te zijn bij de factoren *Aantal eenoudergezinnen & Het aantal eenoudergezinnen met minimaal twee kinderen*. De onderlinge correlatie tussen deze factoren blijkt meer dan 90% te zijn. Daarom kan het een oplossing zijn deze factoren te combineren tot de factor *Percentage kinderen in een eenoudergezin*. Deze factor redeneert specifiek vanuit de jeugdige (deze is immers degene die van de jeugdzorg gebruik kan maken), en niet vanuit de ouder(s). Het enige nadeel aan deze factor is dat deze momenteel alleen beschikbaar is voor jeugdigen tussen 0 en 24 jaar, en niet voor het aantal jeugdigen tussen 0 en 17 jaar. Desondanks was het verband tussen deze factor en het gebruik van jeugdhulp sterker dan bij de factoren uit het huidige model het geval was. Ook is er sprake van sterke overlap tussen de factoren *Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen*, *Kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum* & *% Gezinnen met kinderen in de bijstand*, die alle drie worden meegenomen in het huidige verdeelmodel. Vanwege de overlap is het mogelijk efficiënter om slechts één van deze factoren mee te nemen in het verdeelmodel.

- Aan de hand van de meegenomen factoren kan een groot deel van de verschillen in de gemiddelde kosten aan jeugdzorg en het gebruik van jeugdhulp verklaard worden. Het deel van de verschillen tussen de inkomsten en uitgaven aan jeugdzorg dat door de factoren wordt verklaard, is kleiner. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het huidige verdeelmodel een deel van de verschillen in het gebruik en de kosten van jeugdzorg verklaart en compenseert, maar een groot deel van de verschillen die ontstaan door omgevings- en inhoudelijke factoren niet.
- De boekingsverschillen blijken een beperkte rol te spelen in het verklaren van de kostenverschillen tussen gemeenten. De inhoudelijke factoren, en vooral de omgevingsfactoren verklaren een groter deel van de verschillen tussen gemeenten.

Verklaarde variantie

In tabel 19 is een overzicht gegeven van de verklaarde varianties die de verschillende factoren als verklaringen geven voor de verschillen tussen gemeenten in het gebruik van jeugdhulp, de gemiddelde kosten van jeugdzorg en het nettosaldo jeugdzorg. Uit deze tabel blijkt dat vooral de omgevingsfactoren, en in mindere mate de inhoudelijke factoren, een rol spelen bij het verklaren van het gebruik en de kosten van jeugdzorg. Ook blijkt dat door extra omgevingsfactoren toe te voegen, een groter deel van de verschillen tussen gemeenten wordt verklaard dan het geval is wanneer alleen de huidige omgevingsfactoren worden toegepast.

In tabel 20 is een overzicht opgenomen van de verklaarde varianties wanneer het gebruik van jeugdhulp wordt opgesplitst in jeugdhulp met en zonder verblijf, en tussen wel – en niet provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Hieruit blijkt dat het gebruik van provinciaal gefinancierde jeugdhulp aanzienlijk sterker wordt verklaard aan de hand van omgevingsfactoren dan niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp. Ook blijkt dat de omgevingsfactoren een licht sterkere verklaring geven voor jeugdhulp zonder verblijf dan voor jeugdhulp met verblijf.

Tabel 19: overzicht verklaarde variantie afhankelijke variabelen

Afhankelijke variabele	Omgevingsfactoren onderzocht model	Omgevingsfactoren huidig model	Inhoudelijke factoren	Boekingsverschillen	Totaal
Gebruik jeugdhulp	45,6%	30,2%	22,4%	nvt	55,9%
Gemiddelde kosten jeugdzorg	59,3%	54,1%	42,0%	12,6%	68,0%
Nettosaldo jeugdzorg	17,0	11,7%	14,6%	2,7%	26,1%

Tabel 20: overzicht verklaarde variantie verschillende soorten jeugdhulp

Afhankelijke variabele	Omgevingsfactoren onderzocht model
Provinciaal gefinancierde jeugdhulp	62,0%
Niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp	33,8%
Jeugdhulp met verblijf	40,6%
Jeugdhulp zonder verblijf	31,4%
Jeugdhulp totaal	45,6%

Significante factoren

Nu aangegeven is in welke mate de meegenomen factoren gezamenlijk een verklaring geven voor de verschillen tussen gemeenten, kan ook gekeken worden welke factoren het sterkst bijdragen aan de verschillen. Om aan te tonen welke factoren de verschillen tussen gemeenten verklaren, is er een meervoudige regressieanalyse gemaakt waarin wordt aangetoond bij welke factoren een rol spelen bij het verklaren van de verschillen. In hoofdstuk 5&6 is aan de hand van deze meervoudige regressieanalyse besproken welke in welke mate de factoren significant zijn. In tabel 21 is te zien hoe

de significantie wordt gedefinieerd. Een negatief significant verband betekent dat de waarde van de afhankelijke variabele daalt wanneer de waarde van een factor stijgt, een positief verband betekent dat de waarde van een afhankelijke variabele toeneemt als de waarde van een van de factoren stijgt.

Tabel 21: legenda bepalen significantie.

Symbool	Betekenis	Significantieniveau
--	Zeer significant negatief	< 0,01
-	Significant negatief	0,01 – 0,05
0	Niet significant	>0,05
+	Significant positief	0,01 – 0,05
++	Zeer significant positief	< 0,01

In tabel 22 is aangegeven in welke mate de omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen een significant verband tonen met het percentage jeugdigen met jeugdhulp, de gemiddelde kosten aan jeugdhulp per minderjarige inwoner en het nettosaldo jeugdzorg. In hoofdstuk 5 en 6 worden de diverse verbanden nader verklaard.

Tabel 22: overzicht significantie van factoren

Factor	Gebruik jeugdhulp	Gemiddelde kosten jeugdzorg	Nettokosten jeugdzorg
<i>Omgevingsfactoren</i>			
Maatstaf 1.3: Percentage jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal aantal 0-24 jarigen	+	0	-
Maatstaf 2.2: Percentage kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	+	++	++
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	0	0	0
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	0	0	0
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	+	0	+
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	0	0	0
Maatstaf 4.1: Percentage leegstand	0	0	0
Maatstaf 4.2: Gemiddelde WOZ-waarde (Indexcijfer, 200.000 is 1)	0	0	0
Maatstaf 5.1 Percentage niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	--	-	0
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	0	0	0
Maatstaf 6.2: Percentage overmatige drinkers	--	0	0
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	0	0	0
Maatstaf 7.1: Absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0	0	0
Maatstaf 7.2: Relatief verzuim per 1000 leerlingen	0	0	0
Maatstaf 7.3: Percentage voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0	0	0
Maatstaf 7.4: Percentage Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0	0	0
Maatstaf 7.5: % Percentage achterstandsleerlingen niveau 1.2	0	-	-

Maatstaf 7.6: Gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	+	0	0
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0	0	0
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	0	+	0
Maatstaf 10.1: Percentage ouders met langdurig medicijngebruik	++	0	0
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	0	--	0
<i>Inhoudelijke factoren</i>			
Percentage jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)	0	++	0
Percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf	--	++	++
Score duur van de jeugdhulp	0	0	0
Percentage jeugdhulp voortijdig beëindigd	++	++	++
Herhaald beroep op jeugdhulp	--	0	0
Percentage doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	--	0	++
Kosten wijkteams	0	-	--
Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	++	++	0
<i>Boekingsverschillen</i>			
Nettosaldo Sociaal Domein excl. jeugdzorg	Nvt	++	-
Indexscore overhead	Nvt	--	0
Indexscore bestuurskosten	Nvt	--	--

Uit de resultaten in deze tabel kunnen enkele globale conclusies worden getrokken.

- Als naar het gebruik van jeugdhulp wordt gekeken, blijkt dat de meerderheid van de omgevingsfactoren geen significante verklaring geeft voor het verband met het gebruik van jeugdhulp. Aangezien dit wel het geval was bij de afzonderlijke correlaties, is het mogelijk dat veel van deze factoren deels overlappen, en daardoor allemaal voor een klein deel bijdragen aan het verklaren van de verschillen in het gebruik van jeugdhulp. Bij de gemiddelde kosten aan jeugdzorg is een zelfde patroon te zien.
- Bij de inhoudelijke factoren zijn er meer significante verbanden te zien. Dit is mogelijk te verklaren doordat er minder inhoudelijke factoren zijn die elkaar kunnen corrigeren dan bij de omgevingsfactoren het geval was. Opvallend hierbij is het dat het verband tussen het percentage jeugdigen met jeugdhulp met verblijf en het gebruik van jeugdhulp zeer significant negatief is, terwijl het verband tussen jeugdhulp met verblijf en de gemiddelde kosten aan jeugdhulp zeer positief is. Hieruit zou kunnen worden afgeleid dat jeugdhulp met verblijf per traject aanzienlijk meer kost dan een jeugdhulptraject zonder verblijf. Ook is het opvallend dat het percentage voortijdig beëindigde jeugdhulp met alle drie de afhankelijke variabelen een zeer significant positief verband heeft. Het is niet duidelijk wat hier de oorzaak van is.
- Bij de boekingsverschillen is in de meeste gevallen ook een significant verband te zien. Hierbij valt op dat er een negatief verband is tussen het nettosaldo sociaal domein (exclusief jeugdzorg) en het nettosaldo jeugdzorg. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat gemeenten die hoog scoren op het nettosaldo jeugdzorg (dus een tekort op jeugdzorg) eerder een lage

score op het nettosaldo sociaal domein hebben. Dit betekent dat gemeenten met grote tekorten op jeugdzorg juist eerder overschotten hebben op andere posten binnen het sociaal domein, wat mogelijk verklaard kan worden doordat gemeenten relatief veel kosten op jeugdzorg boeken die veel andere gemeenten op andere posten binnen het taakveld *Sociaal domein* boeken.

8.3 Het nieuwe model

De derde deelvraag luidde: *In welke mate kan vanuit de in deelvraag 2 genoemde verklaringen voor verschillen tussen gemeenten een model worden opgesteld dat leidt tot kleinere verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg?*

In hoofdstuk 7 is een model opgesteld, waarin het huidige verschil in het nettosaldo jeugdzorg tussen gemeenten is gecorrigeerd aan de hand van de omgevingsfactoren en inhoudelijke factoren die in dit onderzoek zijn meegenomen. Vervolgens is dit model doorgerekend. Hierbij worden de huidige verschillen in het nettosaldo jeugdzorg tussen gemeenten met de scores van de omgevings- en inhoudelijke factoren gecorrigeerd. Na deze doorrekening blijkt dat omvang van het verschil tussen gemeenten op basis van het nettosaldo jeugdzorg ongeveer wordt gehalveerd. Hieruit blijkt dat door toepassing van het model ongeveer de helft van de verschillen tussen gemeenten gecorrigeerd kan worden. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er mogelijkheden zijn om door aanpassingen te doen aan het huidige verdeelmodel de verschillen tussen gemeenten in het nettosaldo jeugdzorg te verkleinen.

8.4 Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van het onderzoek luidde als volgt: *Leidt het huidige verdeelmodel dat wordt gebruikt om jeugdzorggelden tussen gemeenten te verdelen tot onderlinge verschillen tussen gemeenten in de mate waarin de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg door het Rijk gecompenseerd worden, en zo ja, zijn er factoren die deze verschillen kunnen verklaren en corrigeren?*

Uit het onderzoek blijkt dat er grote verschillen zijn in het gebruik en de kosten van jeugdzorg tussen gemeenten. Het huidige verdeelmodel werkt een deel van deze verschillen weg, desondanks blijven de verschillen tussen gemeenten groot wanneer gekeken wordt naar de kosten die een gemeente maakt voor jeugdzorg, en de mate waarin deze kosten via het gemeentefonds worden gecompenseerd.

Wanneer de verschillen tussen gemeenten onvoldoende gecompenseerd worden, ontstaat het risico op een scheve verdeling van de jeugdzorggelden, waardoor bij sommige gemeenten grote tekorten kunnen ontstaan. Deze tekorten kunnen ertoe leiden dat gemeenten niet meer in staat zijn om een voorzieningenniveau voor de jeugdzorg te creëren dat gelijkwaardig is aan dat van andere gemeenten. Hierdoor kan de kwaliteit van de jeugdzorg in een gemeente in het geding komen. Aangezien er ook na de tussenkomst van het huidige verdeelmodel grote verschillen tussen gemeenten blijven bestaan, kan geconcludeerd worden dat ook het huidige model nog tot verschillen tussen gemeenten leidt.

Vervolgens is gekeken naar mogelijke verklaringen van deze verschillen. In dit onderzoek is op basis van statistische analyses de mate waarin diverse factoren aanwezig waren in gemeenten vergeleken met het gebruik en de kosten van jeugdzorg in de gemeenten n, waarna is beoordeeld welke factoren een sterk verband hebben met het gebruik en de kosten van jeugdzorg. Vervolgens is gekeken of deze factoren ook een verklaring gaven voor de kosten die een gemeente aan jeugdzorg maakt ten opzichte van de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten die een gemeente vanuit het gemeentefonds krijgt, wat bij een deel van de factoren het geval bleek te zijn. Aan de hand van deze uitkomsten is een model opgesteld. Uit de doorrekening van dit model blijkt dat de verschillen tussen gemeenten ongeveer halveren ten opzichte van het huidige model. Hieruit kan geconcludeerd

worden dat *het nieuwe model de huidige verdeling kan verbeteren*, aangezien bij de toepassing van dit model de verschillen tussen gemeenten aanzienlijk afnemen.

Hoofdstuk 9: Aanbevelingen & Discussie

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is dat zowel omgevings- als inhoudelijke factoren een bijdrage kunnen leveren aan het verklaren van de onderlinge verschillen tussen gemeenten op basis van de gemaakte kosten aan jeugdzorg ten opzichte van de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten vanuit het gemeentefonds. Aan de hand van de resultaten uit het onderzoek zijn diverse aanbevelingen opgesteld.

9.1 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Houd naast omgevingsfactoren ook rekening met inhoudelijke factoren.

In plaats van alleen te kijken naar omgevingsfactoren, zou binnen het huidige verdeelmodel ook gekeken kunnen worden naar een aantal inhoudelijke factoren (mate van jeugdhulp met verblijf, doorverwijzing van trajecten door de gemeenten). Deze factoren hebben direct betrekking op kenmerken van de jeugdzorg zelf, en niet op de achterliggende factoren die de kans op het gebruik van jeugdhulp kunnen vergroten of verkleinen. Deze kenmerken van de jeugdzorg blijken een deel van de verschillen tussen de kosten van gemeenten voor jeugdzorg en de jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit het gemeentefonds te verklaren. Wel dient er bij de inhoudelijke factoren kritisch te worden gekeken naar de mogelijkheid dat de uitkomsten kunnen worden beïnvloed door gemeenten.

Aanbeveling 2: Houdt rekening met de verschillende soorten jeugdzorg.

Naast het onderscheid tussen omgevings- en inhoudelijke factoren kan er ook een onderscheid gemaakt worden tussen verschillende soorten jeugdzorg. Momenteel wordt dit onderscheid binnen het objectief verdeelmodel niet gemaakt¹⁹. Uit het onderzoek blijkt dat gemeente met relatief veel jeugdigen met jeugdhulp met verblijf meer uitgaven maakt aan jeugdzorg dan aan de hand van de vergoeding vanuit het verdeelmodel mag worden verwacht. Om dit effect tegen te gaan kan worden overwogen om jeugdzorg met verblijf, net als jeugdzorg met een voogdijmaatregel, buiten het verdeelmodel om te bekostigen.

Aanbeveling 3: Overweeg huidige factoren samen te voegen of te herdefiniëren.

Sommige maatstaven in het huidige model overlappen soms sterk. Dit is bijvoorbeeld het geval met de maatstaven *Aantal eenoudergezinnen* & *Aantal eenoudergezinnen met minimaal twee kinderen*. Daarom kan het een oplossing zijn deze factor te combineren tot de factor *Percentage kinderen in een eenoudergezin*. Deze factor redeneert specifiek vanuit de jeugdige (deze is immers degene die van de jeugdzorg gebruik kan maken), en niet vanuit de ouder(s). Ook bij de factoren die betrekking hebben op het inkomen van de huishoudens waarin jeugdigen opgroeien is er veel overlap. Zo worden momenteel de factoren *Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen*, *kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum* & *Gezinnen met kinderen in de bijstand*, alle drie meegenomen in het huidige verdeelmodel. Om het model eenvoudiger te maken is het aan te raden om slechts één van deze factoren mee te nemen in het verdeelmodel.

Aanbeveling 4: Overweeg extra omgevingsfactoren aan het model toe te voegen.

¹⁹ Wel wordt momenteel de jeugdzorg met een voogdijmaatregel apart bekostigd, buiten het verdeelmodel om. Dit geldt ook voor jeugdzorg gegeven aan meerderjarigen.

Uit het onderzoek blijkt dat sommige van de omgevingsfactoren die niet in het huidige model, maar wel in dit onderzoek zijn meegenomen, van beperkte toegevoegde waarde kunnen zijn bij het verklaren van het gebruik en de kosten van jeugdhulp. Wel is er een verschil tussen de toegevoegde omgevingsfactoren: zo blijken factoren als *Leegstand* en de factoren die betrekking hebben op leefstijl niet of nauwelijks te correleren met het gebruik van jeugdhulp, terwijl dit wel het geval is bij de factoren *Echtscheidingen* en het *Gemiddeld aantal kinderen per huishouden*. Het toevoegen van deze omgevingsfactoren aan het model heeft ertoe geleid dat een groter deel van de verschillen tussen gemeenten verklaard wordt dan wanneer alleen wordt gekeken naar de huidige omgevingsfactoren in het verdeelmodel. Daarom kan overwogen worden om ook enkele van de toegevoegde omgevingsfactoren mee te nemen in het verdeelmodel.

Aanbeveling 5: Het is niet problematisch om bij het voorspellen van het gebruik van jeugdzorg in een bepaald jaar maatstaven te gebruiken waarbij de meetmoment enkele jaren oud zijn.

In het huidige verdeelmodel zijn de meetmomenten van de omgevingsfactoren verschillend. Zo is de omgevingsfactor *Medicijngebruik ouders* twee jaar eerder gemeten dan de factor *Percentage eenouderhuishoudens*. Uit het onderzoek blijkt dat het verband tussen de omgevingsfactoren en het gebruik van jeugdhulp nauwelijks verschilt wanneer de waarden die de omgevingsfactoren op een bepaald meetmoment hadden worden vergeleken met het gebruik van jeugdhulp in 2015 en 2017. Het is dus niet problematisch wanneer de meetmomenten van de maatstaven enkele jaren ouder zijn dan het moment waarop de uitkering vanuit het gemeentefonds betrekking heeft.

Aanbeveling 6: Houd de weging van de maatstaven in het huidige model tegen de loep. Het huidige verdeelmodel dient zich meer te focussen op kinderen die leven in gezinnen met lage inkomens en minder op het percentage jeugdigen in een eenoudergezin.

De maatstaven die betrekking hebben op eenoudergezinnen dienen minder zwaar meegewogen te worden in het model, terwijl de maatstaven met betrekking tot het de financiële situatie zwaarder moeten worden meegewogen. Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten met veel eenoudergezinnen relatief weinig kosten maken aan jeugdzorg, in vergelijking met de inkomsten die ze hiervoor krijgen uit het gemeentefonds. Gemeenten met een hoog percentage jeugdigen in gezinnen met een laag inkomen geven juist relatief meer uit dan aan de hand van de vergoeding uit het gemeentefonds verwacht mag worden. Dit kan worden tegengegaan door bij de bepaling van het budget een hoger gewicht toe te kennen aan de factor die het percentage kinderen in gezinnen met een laag inkomen aangeeft, en een lager gewicht aan het percentage kinderen dat opgroeit in een eenoudergezin.

9.2 Discussie & suggesties vervolgonderzoek

Dit onderzoek heeft zich vooral gericht op het aantonen en verklaren van verschillen tussen gemeenten in het gebruik en in de kosten van jeugdzorg op het macroniveau. Hierbij is gekeken naar de verschillen tussen gemeenten, en het beoordelen van verklaringen waardoor die een rol zouden kunnen spelen bij het ontstaan van deze verschillen.

In dit onderzoek is gekeken naar de onderlinge verschillen van gemeenten op drie gebieden: het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp, de gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoner en de verhouding tussen jeugdzorg-gerelateerde kosten en baten. Op deze drie vlakken bleken de verschillen tussen gemeenten groot. Uit het onderzoek is gebleken dat deze verschillen deels verklaard kunnen worden door omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen.

Een ander deel van de verschillen tussen gemeenten kan echter niet verklaard worden via de meegenomen factoren. Uit dit onderzoek is niet duidelijk geworden waardoor deze verschillen zijn ontstaan. Om hier meer inzicht in te krijgen is verder onderzoek nodig. Hieronder zullen enkele suggesties gedaan worden voor vervolgonderzoek.

1. *Onderzoek wat de inhoudelijke verklaringen kunnen zijn voor de verbanden die in dit onderzoek zijn aangetoond.* Uit dit onderzoek zijn enkele verbanden naar voren gekomen waarvan de oorzaak (nog) niet duidelijk verklaard kan worden. Om deze verbanden beter te kunnen verklaren, is verder kwalitatief onderzoek nodig, dat zich inhoudelijker op de jeugdzorg focust dan dit onderzoek heeft gedaan. Dit onderzoek zou hiervoor als startpunt kunnen functioneren.
2. *Onderzoek andere omgevingsfactoren, inhoudelijke factoren en boekingsverschillen.* In dit onderzoek zijn 26 omgevingsfactoren, 8 inhoudelijke factoren en 3 boekingsverschillen meegenomen. Het is echter goed mogelijk dat er andere, niet in dit onderzoek meegenomen, factoren zijn die een rol kunnen spelen bij het verklaren van de verschillen tussen gemeenten. Om dit te onderzoeken is verder kwantitatief onderzoek nodig waarbij (ook) andere factoren worden onderzocht dan de factoren die in dit onderzoek zijn gebruikt.
3. *Onderzoek naar het efficiënt werken van gemeenten op het gebied van jeugdzorg.* Een andere mogelijke verklaring van de verschillen tussen gemeenten is, zeker bij de verschillen in kosten aan jeugdzorg, de mate waarin gemeenten hun jeugdzorgbeleid efficiënt uitvoeren. Deze mogelijke oorzaak van de verschillen hoeft vanuit de opvatting van de Rijksoverheid niet ongewenst te zijn: het huidige verdeelmodel is juist bedoeld als stimulans om gemeenten efficiënt te laten werken. Als uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de huidige tekorten ontstaat doordat gemeenten niet efficiënt werken, kan dit een prikkel zijn voor gemeenten met tekorten om naar mogelijkheden te zoeken om het jeugdzorgbeleid op een efficiëntere wijze uit te voeren. Deze gemeenten kunnen hierbij worden geïnspireerd door gemeenten die hun jeugdbeleid efficiënter uitvoeren, en daardoor geen tekorten hebben. Om dit verder te onderzoeken is kwalitatief onderzoek nodig, waarbij intensief bestudeerd wordt hoe gemeenten hun jeugdzorgbeleid uitvoeren.
4. *Onderzoek naar de beleidsprioriteiten van de gemeenten.* Een andere oorzaak waardoor de verschillen tussen gemeenten kunnen ontstaan is een verschil in beleidsprioriteiten. Eerder in dit onderzoek is aangegeven dat gemeenten vrij zijn in de keuze waaraan ze de ontvangen gelden uit het gemeentefonds uitgeven. Een gemeente waarin het College van B&W en de gemeenteraad veel belang hechten aan jeugdzorg, kan bijvoorbeeld bepalen om andere inkomsten vanuit het gemeentefonds te gebruiken voor het financieren van het jeugdzorgbeleid, waardoor (op papier) een tekort ontstaat bij het financieren van de jeugdzorg. Dit hoeft echter niet problematisch te zijn, omdat een gemeente er zelf voor kiest meer aan jeugdzorg uit te geven dan nodig, waardoor het tekort een keuze is. Om dit te onderzoeken is het van belang een duidelijk beeld te krijgen van de beleidspreferenties van gemeenten, waarna er onderzocht kan worden of er een verband is tussen het belang dat een gemeente hecht aan haar jeugdzorgbeleid en het nettosaldo dat de gemeente op het gebied van jeugdzorg boekt.
5. *Onderzoek naar de kwaliteit van de jeugdzorg.* Een punt dat kan samenvallen met de beleidsprioriteiten is de kwaliteit van de jeugdzorg. Hoge uitgaven van een gemeente aan jeugdzorg zouden ook te maken kunnen hebben met de kwaliteit van de jeugdzorg. Als een gemeente veel investeert per jeugdzorgtraject, bijvoorbeeld door het leveren van goede nazorg nadat het traject eigenlijk al beëindigd is, kan dit leiden tot een kwalitatief beter jeugdzorgtraject, en mogelijk ook tot betere resultaten van de behandeling bij de jeugdige (bijvoorbeeld minder kans op een terugval). In de inleiding is aangegeven dat er op dit moment nog geen onderzoeken zijn gedaan die de kwaliteit van de jeugdzorg meten, bijvoorbeeld door via een enquête jeugdigen die gebruik maken van jeugdzorg, en/of hun ouders, hun mening te laten geven over het gevolgde jeugdzorgtraject. Om de kwaliteit van de jeugdzorg goed te kunnen onderzoeken zal veel intensief en kwalitatief onderzoek nodig zijn bij een groot aantal gemeenten. Hoewel hier veel verder onderzoek voor nodig is, kunnen de inzichten wel bijdragen aan een belangrijk doel van de jeugdwet: het leveren van kwalitatief goede jeugdzorg.

Literatuurlijst

Andersson Elffers Felix (AEF) (2015) . Objectief verdeelmodel Wmo 2015.

file:///adfr.raad/dfs/Home/nieuw01m/Downloads/Rapport_def_verdeelmodel_Wmo_2015.pdf

Andersson Elffers Felix (AEF) (10 april 2017) Zoeken naar balans. Een kwalitatief onderzoek naar discrepanties in de budgetverdeelmodellen voor het sociaal domein.

Via:<https://vng.nl/files/vng/20170413-rapportage-tekorten-sociaal-domein.pdf>

Andersson Elffers Felix (AEF) (9 april 2018) Blijvend vernieuwen in het sociaal domein. Een quickscan naar gemeenten met financiële tekorten. Via:

<https://aefbucket.s3.amazonaws.com/uploads/zoeken-naar-balans.pdf>

Algemene Rekenkamer (2016) *Aanpak van laaggeletterdheid*. Den Haag: eigen beheer.

Allers, M. A. (2005). De verdeling van het gemeentefonds: kritiek op de bestaande methode en voorstel voor alternatief. *Tijdschrift voor openbare financiën*, 37(4), 158-189.

Baat, M. de, (2010). Beschermende en risicofactoren voor schoolverzuim. *Nederlands Jeugdinstituut*.

http://www.zat.nl/nl/Download-NJi/Risicofactoren_Schoolverzuim.pdf

Baay, P., M. Buisman en W. Houtkoop (2015) *Laaggeletterden: achterblijvers in de digitale wereld? Vaardigheden van burgers en aanpassingen door overheden*, 's-Hertogenbosch: ecbo.

Binnenlands Bestuur (1 november 2016) Van Rijn wil onderzoek naar giga-overschot. Via:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/van-rijn-wil-onderzoek-naar-giga-overschot.9551119.lynkx>

Binnenlands Bestuur (2 november 2016) Verdeelmodellen 'sociaal' deugen niet. Via:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/verdeelmodellen-sociaal-deugen-niet.9551220.lynkx>

Binnenlands Bestuur (20 april 2017) Overheadkosten gemeenten moeilijk vergelijkbaar. Via:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/overheadkosten-gemeenten-moeilijk-vergelijkbaar.9562292.lynkx>

Binnenlands Bestuur (17 april 2018) 'Maak werk van ontschotting budgetten'. Via:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/maak-werk-van-ontschotting-budgetten.9586041.lynkx>

Binnenlands Bestuur (2019) 3D: verdeling budget. Via: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/3D-verdeling-budget>

BMC (oktober 2009) Evaluatieonderzoek Wet op de jeugdzorg. Eindrapport. Via:

https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Jeugdzorg_Evaluatieonderzoek_Wet_091103.pdf

Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) & VNG (5 november 2018) Brandbrief aan Tweede Kamer. [Kamerbrief]. Via: <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/brandbrief-aan-tweede-kamer/>

Bruijn, J.A. de. (2004). Prestatiemeting in de publieke sector. In van der Knaap, P. & Schilder A. (Ed.), Resultaatgericht sturen en evalueren. Nieuwe perspectieven op beleidsinstrumenten en beleidsevaluatie (pp. 195–203). Den Haag: Sdu Uitgevers.

Bucx, F., & de Roos, S. (2011). Opvoeden in Nederland., Gezinsrapport 2011. Een portret van het gezinsleven in Nederland.

CBS Statline (2019). Diverse datasets. <https://statline.cbs.nl/Statweb/>

Cebeon (9 september 1992). Insnoeren en uitbuiken. Aanzetten tot herijking van de FVW'84. Via: <https://www.cebeon.nl/wp-content/uploads/1992/01/Insnoeren-en-uitbuiken.pdf>

Cebeon (27 november 2014) Verdeelsystematiek middelen Jeugdhulp. Naar een objectieve verdeling van gemeentelijke budgetten

Cebeon (2017). *Analyse financieel nadeel Asten*. Via: <https://siris.nl/artikel/89189781/asten-wordt-benadeeld-door-rijk>

Coulton, C. J., Crampton, D. S., Irwin, M., Spilsbury, J. C., & Korbin, J. E. (2007). How neighborhoods influence child maltreatment: A review of the literature and alternative pathways. *Child Abuse & Neglect*, 31, 1117-1142. doi:10.1016/j.chiabu.2007.03.023

CPB (4 september 2013) Decentralisaties in het sociaal domein. CPB Notitie. Via: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb-notitie-4september2013-decentralisaties-het-sociale-domein.pdf>

Clarijs, R. (2014). Verbeter de jeugdzorg door beter jeugdbeleid. *Jeugdbeleid*, 8(1), 13-26.

Carmines, E. G., & Zeller, R. A. (1979). *Reliability and validity assessment* (Vol. 17). Sage publications.

Dekker, J.J.H (et al.) (2012) Jeugdzorg in Nederland, 1945-2010. Resultaten van deelonderzoek 1 van de commissie-Samson: Historische schets van de institutionele ontwikkeling van de jeugdsector vanuit het perspectief van het kind en de aan hem/haar verleende zorg. Via: <https://www.rug.nl/staff/j.j.h.dekker/deelonderzoek-1-jeugdzorg-tekst.pdf>

Dworkin, R. (2002). *Sovereign virtue: The theory and practice of equality*. Harvard university press.

Eysten, J. (1917), 'De kinderwetten en hare toepassing', in: *Onze Eeuw*, jrg. 17, pp. 95-117

Fagan, A. A., & Najman, J. M. (2005). The relative contributions of parental and sibling substance use to adolescent tobacco, alcohol, and other drug use. *Journal of Drug issues*, 35(4), 869-883.

Financiëngemeenten.nl (2019) Diverse datasets. <https://www.financiengemeenten.nl/jive>

Gemeente.nu (7-11-2018) Geen oplossing tekorten tot nieuwe verdeling in 2021. <https://www.gemeente.nu/sociaal/jeugdzorg/geen-oplossing-tekorten-tot-nieuwe-verdeling-in-2021/>

Gerwin, D. (1987). An agenda for research on the flexibility of manufacturing processes. *International Journal of Operations & Production Management*, 7(1), 38-49.

Gezamenlijke agenda van de bewindslieden van VWS Van systemen naar mensen (8 februari 2013) (Kamerstukken II 2012/13, 32 620, nr. 78) en het Nationaal Programma Preventie (NPP) (Kamerstukken II 2012/13, 31.793, nr. 70).

Janssens, J. M. (2015). Transitie en transformatie in de jeugdzorg. *Kind & Adolescent*, 36(4), 191-204. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs12453-015-0103-2.pdf>

Kennisplatform integratie en samenleving (31 augustus 2015). Grote verschillen in gebruik jeugdzorg naar herkomst. <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/Grote-verschillen-in-gebruik-jeugdzorg-naar-herkomst.pdf>

Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. D. (2008). *Primaire preventie van kindermishandeling: Bekende, gebaande en gewenste paden* (No. KvL/P&Z 2008.097). TNO. <https://repository.tudelft.nl/view/tno/uuid:b5a310f6-b618-4347-b04b-af1923ccb8fe>

Klerman, L. V. (1993). The relationship between adolescent parenthood and inadequate parenting. *Children and Youth Services Review*, 15, 309-320. doi:10.1016/0190-7409(93)90020-a

Leventhall, T., & Brooks-Gunn, J. (2000). The neighborhoods they live in: The effects of neighborhood residence on child and adolescent outcomes. *Psychological Bulletin*, 126, 309-337. doi:10.1037//0033-2909.126.2.309

Loketgezondleven.nl (2018) Preventie in de Jeugdwet. Via: <https://www.loketgezondleven.nl/preventie-jeugdwet>

Ministerie van BZK (1 juli 2013) Memoire van toelichting bij de jeugdwet. Via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet>

Ministerie van BZK (2015) Wet op de jeugdzorg. Via: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0016637/2010-01-01>

Ministerie van BZK (20 september 2016) Gemeentefonds Rijksbegroting 2017. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/begrotingen/2016/09/20/b-gemeentefonds-rijksbegroting-2017>

Ministerie van BZK (19 september 2017) Rijksbegroting 2018 b Gemeentefonds. <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/begrotingen/2017/09/19/b-gemeentefonds-rijksbegroting-2018/B-Gemeentefonds.pdf>.

Ministerie van VWS (2013) Gezamenlijke agenda VWS 'Van systemen naar mensen'. *Kamerstuk*: Kenmerk MEVA/AEB-3155166

Montfoort, A. van (2013) De Nederlandse jeugdzorg in transitie. <https://slideplayer.nl/slide/10063712/>.

NJI (2018) Jeugdwet. <https://www.nji.nl/Jeugdwet>

NJI (2019) Wijkteams. <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Wijkteams/Gemeente/Taken>

NOS (18 september 2017) Meer kinderen in zware jeugdzorg, maar geldpot vaak leeg . Via:
<https://nos.nl/artikel/2193542-meer-kinderen-in-zware-jeugdzorg-maar-geldpot-vaak-leeg.html>

NRC.nl (19 februari 2015) Jeugdzorg onder regeldruk. Via:
<https://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/19/jeugdzorg-onder-regeldruk-1467734-a1230496>

NRC.nl (18 oktober 2018) Tekorten jeugdzorg: het nieuwe normaal.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/10/18/tekorten-jeugdzorg-het-nieuwe-normaal-a2642224>

Plaat, D. van der (2015). *Samenhang tussen het aantal meldingen bij de Raad voor de Kinderbescherming en risicofactoren in gemeenten en wijken binnen de provincie Overijssel* (Master's thesis). <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/319810>

Raad van State (28 november 2016) Afdeling advisering in haar vierde beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen: "En nu verder!"
Via:https://www.raadvanstate.nl/agenda/nieuws/tekst-nieuwsbericht.html?id=1002&summary_only=&category_id=9&q=en+nu+verder

Raad voor de financiële verhoudingen (27 februari 2015) Advies objectief verdeelmodel jeugdhulp.

Raad voor de financiële verhoudingen (2017). Geld om (te) zorgen: naar een toekomstbestendige bekostiging van het Sociaal Domein. Den Haag: eigen beheer

Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. USA: BELKNAP HARVARD.

Rijksoverheid (1996). Financiële-verhoudingswet. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0008290/2018-03-22>

Rijksoverheid (2017). Meicirculaire gemeentefonds 2017.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2017/06/01/meicirculaire-gemeentefonds-2017>

Rijksoverheid (2017). Septembercirculaire gemeentefonds 2017.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2017/09/19/septembercirculaire-gemeentefonds-2017>

Rijksoverheid (2018). Rapport Wegwijs in het sociaal domein.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/08/rapport-wegwijs-in-het-sociaal-domein>

Rijksoverheid (2019) Gemeentefonds. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/gemeentefonds>

Rumberger, R. W. (1987). High school dropouts: A review of issues and evidence. *Review of educational research*, 57(2), 101-121.
https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/30501451/101.full.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1556899841&Signature=iYUnnDlzkrSbQkRuE%2FHtJSbzIYc%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DHigh_school_dropouts_A_review_of_issues.pdf

https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/30501451/101.full.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1556899841&Signature=iYUnnDlzkrsbQkRuE%2FHtJSbzIYc%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DHigh_school_dropouts_A_review_of_issues.pdf

Schaap, L. (2015). Lokaal bestuur. 7^e druk. Dordrecht: Convoy Uitgevers beheer.

SEO (december 2018) De optimale verdeelsystematiek voor het sociaal domein in het Gemeentefonds. http://www.seo.nl/uploads/media/2018-112_De_optimale_verdeelsystematiek_voor_het_sociaal_domein_in_het_Gemeentefonds.pdf

Seris (6 december 2017) Asten wordt benadeeld door het rijk.
<https://siris.nl/artikel/89189781/asten-wordt-benadeeld-door-rijk>

Sethi, A.K. and Sethi, S.P. (1990), "Flexibility in manufacturing: a survey", International Journal of Flexible Manufacturing Systems, Vol. 2 No. 4, pp. 289-328.

Sociaal Cultureel Planbureau (2013) Verdeling historische middelen jeugdzorg. Den Haag: eigen beheer

Sociaal Cultureel Planbureau (2014). Kostenverschillen in de jeugdzorg: een verklaring van verschillen in kosten tussen gemeenten. Den Haag: eigen beheer.

Sociaal Cultureel Planbureau (2015) Overall rapportage sociaal domein 2015. Via:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/documenten/rapporten/2016/05/13/overall-rapportage-sociaal-domein-2015>

Steiner, B (25 september 2018). Sociaal domein kostte in 2017 4,4% meer dan begroot. Rekening 2017 past in meerjarige stijging uitgaven sociaal domein. Divosa, via:
https://www.divosa.nl/sites/default/files/nieuwsbericht_bestanden/divosa-rapport-gemeentelijke-financien-sociaal-domein-rekening-2017-aangepast.pdf

Tilburg Univeristy (2019) SPSS:Correlaties.
<https://www.tilburguniversity.edu/nl/studenten/studie/colleges/spsshelpdesk/edesk/correlat/>

Tweede Kamer (29-12-1995) Regels inzake de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten (Financiële-verhoudingswet). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-24552-3.html>

Transitie Autoriteit Jeugd (2017). Zorgen voor de jeugd. Derde jaarrapportage. Via:
<https://transitieautoriteitjeugd.nl/files/2017-03/20170328-jaarrapportage-taj-binnenwerk.pdf>

Transitiecommissie Sociaal Domein (TSD) (30 september 2016). Vijfde rapportage TSD: Transformatie in het Sociaal Domein; de praktijk aan de macht. Via:
<https://www.transitiecommissiesociaaldomein.nl/documenten/rapporten/2016/09/30/vijfde-rapportage-tds-transformatie-in-het-sociaal-domein-de-praktijk-aan-de-macht>

Universiteit Leiden (1998) Correlatie en regressie.
<http://www.let.leidenuniv.nl/history/RES/stat/html/les10.html>

Verhagen, A. J. W. M. (1997). *Criteria aan de verdeelmaatstaven van specifieke uitkeringen*. COELO, Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, Faculteit der Economische Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen.

VNG (17 januari 2014) Samen werken aan een nieuw sociaal domein.

https://vng.nl/files/vng/20140117_samen-werken-aan-een-nieuw_20140106.pdf

VNG (2017) De financiële grenzen van het sociaal domein: 'Het gaat helemaal de verkeerde kant op'.

<https://vng.nl/de-financiele-grenzen-van-het-sociaal-domein-het-gaat-helemaal-de-verkeerde-kant-op>

VNG (2019) Raadgever Wegwijs in gemeentefinanciën.

<https://vng.nl/raadgevers/gemeentefinanci%C3%ABn/wegwijs-in-gemeentefinanci%C3%ABn>

Vrielink, M. O., Koper, H., & Sterrenberg, L. (2013). Eén gezin, één plan, één regisseur: de gemeente aan zet. *Bestuurskunde*, 22(3), 18-27.

Vraagbank IV3 gemeenten (2019). Taakvelden.

<http://vraagbaakiv3gemeenten.nl/taakvelden/wijkteams>

Waarstaatjegemeente (2019) Diverse datasets. <https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

WRR (24 april 2017) Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid

<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

ZONMW (2018). Eerste evaluatie jeugdwet.

https://publicaties.zonmw.nl/fileadmin/zonmw/documenten/Jeugd/Evaluatie_Regelgeving/evaluatie_jeugdwet_webversie_2.pdf

Bijlagen

Bijlage 1: onderzoeksverantwoording

Naast de gebruikte literatuur is tijdens het onderzoek met enkele personen uit “het veld” gesproken:

- Bart Leurs (Raad voor het Openbaar Bestuur)
- Gerber van Nijendaal (Raad voor het Openbaar Bestuur)
- Bruno Steiner (Bruno Steiner Advies)
- Kirsten Veldhuijzen (Algemene Rekenkamer)

Ook is in het onderzoek gebruik gemaakt van tientallen datasets, waarvan de belangrijkste gegevens zijn opgenomen in twee excelfiles. Deze zijn opvraagbaar bij de auteur van het onderzoek (contact: 487669mn@eur.nl)

Bijlage 2: Overzicht gemeentelijke herindelingen

Gemeentelijke herindelingen 2013

- Per 1 januari 2013 werden de gemeenten Dirksland, Goedereede, Middelharnis en Oostflakkee opgeheven. Deze gemeenten vormen samen de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee (Overheid, 2012). De gebruikte cijfers van de gemeenten Dirksland, Goedereede, Middelharnis en Oostflakkee tot en met 2012 worden samengevoegd bij de gemeente Goeree-Overflakkee

- Per 1 januari 2013 werden de gemeenten Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland opgeheven. Deze gemeenten vormen samen de nieuwe gemeente Molenwaard. De gebruikte cijfers van de gemeenten Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland tot en met 2012 worden samengevoegd bij de gemeente Molenwaard.
- Per 1 januari 2013 werden de gemeenten Harenkarspel en Zijpe samengevoegd bij de gemeente Schagen. De gebruikte cijfers van de gemeenten Harenkarspel en Zijpe tot en met 2012 worden samengevoegd met de cijfers van de gemeente Schagen.

Gemeentelijke herindelingen 2014

- Per 1 januari 2014 werden de gemeenten Boarnsterhim, Gaasterlân-Sleat, Heerenveen, Leeuwarden, Lemsterland en Skarsterlân opgeheven. Deze gemeenten werden samengevoegd tot de nieuwe gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, Sudwest Fryslan en Fryse Meeren. Echter zijn de grondgebieden van de opgeheven gemeenten onderverdeeld tussen de drie nieuwe gemeenten. Hierdoor is het helaas niet mogelijk om de cijfers van de opgeheven gemeenten op een betrouwbare manier samen te voegen bij de nieuwe gemeenten. Daarom zijn de cijfers tot en met 2013 van de gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, Sudwest Fryslan en Fryse Meren bij elkaar opgeteld.
- Per 1 januari 2014 werden de gemeenten Boskoop en Rijnwoude samengevoegd bij de gemeente Alphen aan den Rijn. De gebruikte cijfers van de gemeenten Boskoop en Rijnwoude tot en met 2013 worden samengevoegd met de cijfers van de gemeente Alphen aan de Rijn.

Gemeentelijke herindelingen 2015

- Per 1 januari 2015 werden de gemeenten Graft-De Rijk en Schermer samen samengevoegd bij de gemeente Alkmaar. De gebruikte cijfers van de gemeenten Graft-De Rijk en Schermer tot en met 2014 worden samengevoegd met de cijfers van de gemeente Alkmaar.
- Per 1 januari 2015 werden de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen samengevoegd tot de gemeente Groesbeek, deze gemeente veranderde op 1 januari 2016 van naam in de gemeente Berg en Dal. De gebruikte cijfers van de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen tot en met 2014, en de cijfers van de gemeente Groesbeek in 2015, worden samengevoegd bij de gemeente Berg en Dal.
- Per 1 januari 2015 werd de gemeente Maasdonk opgeheven, en opgedeeld tussen de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. Hierdoor is het helaas niet mogelijk om de cijfers van de opgeheven gemeente op een betrouwbare manier samen te voegen bij de nieuwe gemeenten. Daarom zijn de gebruikte cijfers tot en met 2014 van Maasdonk, 's-Hertogenbosch en Oss bij elkaar opgeteld.
- Per 1 januari 2015 werden de gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist opgeheven, en samengevoegd tot de nieuwe gemeente Krimpenerwaard. De gebruikte cijfers van de gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist tot en met 2014 worden samengevoegd bij de gemeente Krimpenerwaard.
- Per 1 januari 2015 werden de gemeenten Bernisse en Spijkenisse opgeheven, en samengevoegd tot de nieuwe gemeente Nissewaard. De gebruikte cijfers van de gemeenten Bernisse en Spijkenisse tot en met 2014 worden samengevoegd bij de gemeente Nissewaard.

Gemeentelijke herindelingen 2016

- Per 1 januari 2016 werd de gemeente Zeevang samengevoegd bij de gemeente Edam-Volendam. De gebruikte cijfers van de gemeenten Zeevang en Edam-Volendam tot en met 2015 worden samengevoegd bij de gemeente Edam-Volendam.

- Per 1 januari 2016 werden de gemeenten Bussum, Muiden en Naarden opgeheven, en samengevoegd tot de gemeente Gooise Meren. De cijfers van de gemeenten Bussum, Muiden en Naarden tot en met 2015 worden samengevoegd bij de gemeente Gooise Meren.

Gemeentelijke herindelingen 2017

- Per 1 januari 2017 werden de gemeenten Schijndel, Sint Oedenrode en Veghel opgeheven, en samengevoegd tot de nieuwe gemeente Meierijstad. De cijfers van deze gemeenten worden samengevoegd bij de gemeente Meierijstad.

Gemeentelijke herindelingen 2018

Ook in 2018 hebben er gemeentelijke herindelingen plaatsgevonden. Op “waarstaatjegemeente.nl”, een van de bronnen waaruit de data wordt gehaald, is het alleen mogelijk om te werken met gegevens die aangepast zijn naar de gemeentesamenstelling van 2018. Daarom krijgen de gemeenten die in 2018 zijn heringedeeld de score van de heringedeelde gemeente. Het gaat hierbij om de volgende gemeenten.

- De gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde tot Westerwolde
- De gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde tot Midden-Groningen
- De gemeenten het Bildt, Franekeradeel, Menameradiel & Littenseradiel (deels) tot Waadhoeke.
- De gemeenten Leeuwarden, Leeuwarderadeel en Littenseradiel (deels) tot Leeuwarden.
- De gemeenten Súdwest-Fryslân en Littenseradiel (deels) tot Súdwest-Fryslân.
- De gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar tot Zevenaar.

Bijlage 3: operationalisatie boekingsverschillen.

1. *Andere kosten binnen het taakveld Sociaal Domein:* Hoewel er met *Maatwerkdienstverlening 18- en Geëscaleerde zorg 18-* twee sub-taakvelden zijn binnen het Sociaal Domein die specifiek zijn bedoeld om kosten gemaakt voor jeugdzorg op te boeken, kan een gemeente kosten voor jeugdzorg ook toekennen aan andere taakvelden binnen het sociaal domein, bijvoorbeeld via het taakveld wijkteams. De oorzaak hiervan is dat de wijze waarop de integratie-uitkering Sociaal Domein verdeeld is (de verschillende clusters) niet overeenkomt met de taakvelden die worden onderverdeeld bij de IV3 cluster Sociaal Domein. Maar zelfs als deze indeling overeen zou komen, zou het toekennen van de kostenposten een probleem blijven: sommige kosten die binnen het Sociaal Domein worden gemaakt, zijn niet direct onder te verdelen in de verschillende posten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij veel kosten die toegewezen zijn aan het sub-taakveld *Wijkteams*, aangezien wijkteams niet alleen voor de jeugdzorg inzetbaar zijn, maar bijvoorbeeld ook voor de WMO. De “andere kosten en baten binnen het taakveld Sociaal Domein worden als volgt geoperationaliseerd:

Onder de baten vallen de volgende factoren. Deze zijn allemaal afkomstig uit het gemeentefonds (2017):

- Integratie-Uitkering SD: cluster Participatie
- Integratie-Uitkering SD: cluster WMO
- Algemene Uitkering: Samenkracht & Burgerparticipatie
- Algemene Uitkering: WMO
- Algemene Uitkering: Volksgezondheid

Onder de uitgaven vallen de volgende posten. Deze komen overeen met de subtaakvelden voor het taakveld Sociaal Domein, waarbij de indicatoren die gebruikt zijn voor het bepalen van de nettokosten aan jeugdzorg (*Maatwerkdienstverlening 18- & Geëscaleerde zorg 18-*) zijn weggelaten.

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Wijkteams
- Inkomensregelingen
- Begeleide participatie
- Arbeidsparticipatie-instrumenten
- Maatwerk-voorzieningen (Wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Geëscaleerde zorg 18+

Het gaat hierbij om de nettokosten: de kosten die geboekt worden op deze subtaakvelden worden op deze posten worden verminderd met de baten.

2. *Overheadkosten*: Daarnaast speelt mogelijk ook de aanwezigheid van overheadkosten een rol. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten voor ambtenaren die zich (deels) met jeugdzorg bezighouden. In het toekenningsmodel dat voor 2017 gebruikt werd, was het gebruikelijk om overheadkosten zoveel mogelijk toe te kennen aan de beleidsclusters. In het nieuwe model worden overheadkosten apart geboekt op de post *overhead* (Bruno Steiner, 2018: p.9). Hierdoor verschuift een deel van de uitgaven die eerder werden toegerekend aan de cluster jeugd nu naar de post overhead. Volgens (Bruno Steiner, 2018: p.9) komt er bovenop de uitgaven die gemeenten in 2017 hebben gedaan aan het sociaal domein nog ongeveer 20% extra uitgaven met betrekking op het sociaal domein via de overheadkosten geboekt. Echter zijn er grote verschillen in de overheadpercentages van gemeenten (Binnenlands Bestuur, 2017). Gemeenten gebruiken verschillende rekenmethoden om kosten in te delen op de post Overhead. Zo is het aannemelijk dat gemeenten die veel taken extern uitbesteden, bijvoorbeeld via gemeenschappelijke regelingen, relatief minder overheadkosten boeken, omdat deze gemeenten “platter georganiseerd” zouden zijn (Binnenlands Bestuur, 2017). Ook zijn er gemeenten die overheadkosten toerekenen aan posten die betrekking hebben grondexploitaties en investeringsprojecten, deze overheadkosten worden niet geboekt op de post overhead. Overigens zijn gemeenten er vrij in om verschillende methoden te gebruiken voor het toekennen van overheadkosten. Gemeenten hebben enkel de verplichtingen om de rekenmethode die ze hanteren vast te leggen in een financiële verordening, en om de overheadkosten die volgens deze methode worden berekend in de jaarstukken op te nemen. Doordat er geen uniforme rekenmethode is, kunnen overheadkosten tussen gemeenten moeilijk worden vergeleken (Binnenlands Bestuur, 2017).

3. *Bestuurskosten* Een derde punt dat zal worden meegenomen is de post “bestuurskosten”. Gemeenten die samenwerken met betrekking tot de werkzaamheden binnen het Sociaal Domein kunnen posten boeken op deze post, hoewel dit in niet conform de IV3-richtlijnen is (IV3 informatie, 2017).

- Totale inkomsten/uitgaven gerelateerd aan het Sociaal Domein
- Percentage overheadkosten van totale lasten op jaarrekening 2017
- Percentage bestuurskosten van totale lasten op jaarrekening 2017

Om te zorgen dat deze variabelen goed vergelijkbaar zijn, worden de onafhankelijke variabelen geoperationaliseerd met een indexscore.

Bijlage 4 Definities Jeugdigen

Een begrip dat vaak terugkomt in het model is het begrip jeugdigen. Dit begrip wordt in de brondata, en daardoor ook in het model op verschillende manieren gedefinieerd:

- Jeugdigen tussen de 0 en de 17 jaar. Dit zijn inwoners die op de peildatum de leeftijd hebben van minimaal 0 en maximaal 17 jaar. In dit onderzoek wordt deze definitie aangehouden voor jeugdigen, tenzij anders aangegeven.

- Jeugdigen tussen de 0 en de 24 jaar. Dit zijn inwoners die op de peildatum een leeftijd hebben van minimaal 0 en maximaal 24 jaar. Deze jeugdigen kunnen dus ook meerderjarig zijn.

Bij de definitie van het aantal jeugdigen kan niet alleen de leeftijd verschillen, maar ook het meetmoment.

- Jeugdigen per peildatum. Om sommige cijfers te kunnen berekenen is het relevant om het aantal jeugdigen op een bepaalde (peil)datum te weten. Dit is bijvoorbeeld relevant wanneer een bepaalde maatstaf (bijvoorbeeld het aantal kinderen dat op dezelfde peildatum in een bijstandshuishouden woont) op een specifieke datum wordt gemeten. De peildatum die meestal worden gebruikt zijn 31 december of 1 januari.
- Jeugdigen per jaar. Sommige andere indicatoren zijn echter ingedeeld per jaar. Een voorbeeld hiervan is het aantal jeugdigen dat per jaar te maken krijgt met een echtscheiding. Omdat deze indicator niet vast op één bepaalde datum wordt gemeten kan het kijken naar het aantal jeugdigen op een bepaalde peildatum een vertekend beeld geven. Het aantal jeugdigen in een gemeente kan namelijk in een jaar tijd sterk toe- of afnemen. Deze mutatie kan gecorrigeerd worden door te zowel kijken naar het aantal jeugdigen in een gemeente aan het begin van het jaar, en het aantal jeugdigen aan het begin van het volgende jaar. Om bijvoorbeeld het gemiddelde aantal jeugdigen in 2016 te berekenen kan de formule $\{(aantal\ jeugdigen\ 1\ januari\ 2016 + jeugdigen\ 1\ januari\ 2017) / 2 = \text{gemiddeld aantal jeugdigen in 2016}\}$ gebruikt worden.

Bijlage 5: Gebruik in dataset van omgevingsfactoren

3.1 Eenoudergezinnen

Huishoudens

Met de variabele *huishoudens* wordt het totaal aantal particuliere huishoudens bedoeld op de datum 31-12-2015. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

Huishoudens met kinderen

Met de variabele *Huishoudens met Kinderen* wordt het totaal aantal meerpersoonshuishoudens met kinderen bedoeld op de datum 31-12-2015. Een meerpersoonshuishouden is hierbij een huishouden dat bestaat uit een persoon (ongeacht leeftijd of burgerlijke staat) die een kind-ouder relatie heeft met één of twee tot het huishouden behorende ouders. Onder thuiswonende kinderen worden ook adoptie- en stiefkinderen inbegrepen, maar geen pleegkinderen. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

% huishoudens met kinderen van het totaal aantal huishoudens

Met de variabele *% huishoudens met kinderen van het totaal aantal huishoudens* wordt het aandeel van de variabele *Huishoudens met kinderen*, gedeeld door de variabele *Huishoudens* bedoeld. Deze percentages zijn afgerond op tiende procenten.

Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar

Met de variabele *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar* wordt het aantal inwoners jonger dan 18 jaar op 31 december 2015 bedoeld. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 24 jaar

Met de variabele *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 24 jaar* wordt het aantal inwoners jonger dan 25 jaar bedoeld in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) per 1 januari 2016. De cijfers zijn afkomstig uit de *CBS Jeugdmonitor: Jeugdigen (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, herkomst, regio's*.

Totaal aantal huishoudens met kinderen onder de 18 jaar

Met de variabele *Totaal aantal huishoudens met kinderen onder de 18 jaar* wordt het aantal meerpersoonshuishoudens bedoeld waarin ten minste een kind jonger is dan 18 jaar op 31 december 2015. Dit aantal is berekend door bij de variabele *Huishoudens met kinderen* de leeftijdsklassen *jongste kind 0-5 jaar*, *jongste kind 6-11 jaar* en *jongste kind 12-17 jaar* bij elkaar op te tellen. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

Totaal aantal eenouderhuishoudens

Het aantal particuliere huishoudens bestaande uit één ouder met thuiswonende kinderen op 31 december 2015. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

% eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal

De variabele *Totaal aantal eenouderhuishoudens* gedeeld door de variabele *Huishoudens met kinderen*.

% eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens

De variabele *Totaal aantal eenouderhuishoudens* gedeeld door de variabele *totaal aantal huishoudens*.

Aantal eenouderhuishoudens met meer dan twee kinderen

Het aantal particuliere huishoudens bestaande uit één ouder met minimaal twee thuiswonende kinderen op 31 december 2015. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

% eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal eenouderhuishoudens

De variabele *Aantal eenouderhuishoudens met meer dan twee kinderen* gedeeld door de variabele *Totaal aantal eenouderhuishoudens*.

% eenouderhuishoudens met minimaal van het totaal aantal huishoudens met kinderen

De variabele *Aantal eenouderhuishoudens met meer dan twee kinderen* gedeeld door de variabele *Huishoudens met kinderen*.

Aantal kinderen in een eenoudergezin (0-17 jaar)

De meest recente gegevens van deze variabele dateren uit 2015, waardoor ze helaas niet gebruikt kunnen worden in deze dataset.

Aantal kinderen in een eenoudergezin (0-24 jaar)

Het aantal kinderen in de leeftijd van onder de 25 jaar dat woont in een eenoudergezin op 1 januari 2016. Deze gegevens zijn afkomstig uit de *Jeugdmonitor: Eenoudergezinnen naar regio; jongeren (0 tot 25 jaar)*. De cijfers zijn niet afgerond.

% Kinderen in een eenoudergezin

De variabele *Aantal kinderen in een eenoudergezin (0-24 jaar)* gedeeld door de variabele *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 24 jaar*

3.2 Psychiatrische gezondheid ouders

Aantal ouders per gemeente

Hierbij gaat het om het aantal ouders in Nederland die in een huishouden wonen met een minderjarig kind op 1 januari 2013. Stief- en adoptiekinderen worden hierbij ook meegenomen, maar pleegkinderen niet. Het aantal ouders is berekend door te kijken naar: (het totaal aantal huishoudens met twee gehuwde ouders met minimaal één minderjarig kind*2) + (het totaal aantal huishoudens met twee ongehuwde ouders *2) + het totaal aantal eenouderhuishoudens met minimaal één minderjarig kind. Omdat het aantal ouders dateert van 1 januari 2013, zijn de cijfers aangepast naar de gemeente indeling in 2017.

Aantal ouders met medicijngebruik

Deze indicator beschrijft hoeveel ouders van kinderen in de leeftijd tot 18 jaar in het jaar 2013 gebruik heeft gemaakt van medicijnen voor chronische psychische aandoeningen. Hierbij wordt gekeken naar FKG's (Farmaceutische Kosten Groepen). Een FKG is een groep medicijnen die past bij een bepaalde chronische aandoening. Iemand valt binnen een FKG als hij of zij minimaal 180 dagen per jaar medicijnen gebruikt voor een bepaalde aandoening. De volgende FKG's worden in dit onderzoek gerekend tot chronische psychische aandoeningen: psychose, psychose depot, chronische stemmingsstoornissen, verslaving, bipolair regulier, bipolair complex, adhd, 'psychose, alzheimer, verslaving' en depressie (CBS). Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn afgerond op tientallen, waardoor de onzekerheidsmarge, vooral in de kleinere gemeenten, vrij hoog is.

3.3 Gebruik in dataset subcategorie Financiële situatie

Aantal minderjarige kinderen

Aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met het gehele jaar inkomen (exclusief studentenhuishoudens) op 31 december 2014. Een persoon is minderjarig als zijn leeftijd lager is dan 18 jaar. De cijfers zijn afgerond op honderdtallen. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*.

Inkomen huishoudens tot 120% sociaal minimum

Aantal minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum in jaar 2014.

Een persoon is minderjarig als zijn leeftijd lager is dan 18 jaar.

Om te kunnen beoordelen hoe het besteedbaar inkomen van een huishouden zich verhoudt tot het sociale minimum, moet aan de hand van de regelgeving worden vastgesteld welke norm voor het desbetreffende huishouden van toepassing is.

Het waargenomen inkomen van huishoudens die uitsluitend op een bijstandsuitkering zijn aangewezen, wijkt in veel gevallen in geringe mate af van de vastgestelde normbedragen. Zouden de normbedragen als inkomensgrens worden gehanteerd, dan valt een deel van deze huishoudens met hun inkomen net boven het sociale minimum. Daarom is niet 100%, maar 120% van het sociaal minimum als inkomensgrens gehanteerd. De cijfers zijn afgerond op honderdtallen. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*.

Inkomen huishouden tot 120% sociaal minimum in %

Minderjarige kinderen in particuliere huishoudens met inkomen tot 120 procent sociaal minimum als percentage van het totaal aantal minderjarige kinderen op 31 december 2014 voor de gemeentelijke indeling van 1-1-2017. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen per huishouden over het jaar 2014. Om inkomens van huishoudens van verschillende grootte en samenstelling vergelijkbaar te maken, wordt het inkomen gestandaardiseerd. Bij het standaardiseren wordt het besteedbaar huishoudensinkomen gecorrigeerd voor grootte en samenstelling van een huishouden. Hiervoor zijn equivalentiefactoren beschikbaar die afgestemd zijn op het aantal volwassenen en kinderen (naar leeftijd) in een huishouden. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn afgerond op honderdtallen.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen eenoudergezin, met alleen minderjarige kinderen

Het gestandaardiseerde inkomen van een Eenoudergezin over het jaar 2014 met uitsluitend minderjarige kinderen zonder anderen.

De indeling van het huishouden hangt af van de relaties van de huishoudensleden ten opzichte van de hoofdkostwinner. Het al dan niet gehuwd samenwonen van de hoofdkostwinner en de aanwezigheid van inwonende kinderen spelen hier een rol. Een eenoudergezin wordt gevormd door een hoofdkostwinner die niet samenwoont met een vaste partner, maar wel inwonende kinderen heeft. De cijfers zijn afgerond op honderdtallen.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen Eenoudergezin, minstens één kind ≥ 18

Het gestandaardiseerde inkomen van een eenoudergezin met minstens één meerderjarig kind zonder anderen (niet kinderen) over het jaar 2014.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen paar, met alleen minderjarige kinderen

Het gestandaardiseerde inkomen van een (echt)paar met uitsluitend minderjarige kinderen zonder anderen over het jaar 2014.

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen Paar, minstens één kind ≥ 18

Het gestandaardiseerde inkomen van een (echt)paar met minstens één meerderjarig kind zonder anderen (niet kinderen) over het jaar 2014.

Totaal aantal eenouderhuishoudens

Het aantal particuliere huishoudens bestaande uit één ouder met thuiswonende kinderen op 31 december 2015. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

Eenouderhuishoudens met bijstand

Het aantal eenouder huishoudens met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn afgerond op tientallen. De peildatum is 31 december 2015

% eenouderhuishoudens met bijstand

Het aantal eenouderhuishoudens met een bijstandsuitkering gedeeld door het totaal aantal eenouderhuishoudens.

Totaal aantal meerpersoonshuishoudens met kind <18 jaar

Met de variabele *Totaal aantal huishoudens met kinderen onder de 18 jaar* wordt het aantal meerpersoonshuishoudens bedoeld waarin ten minste een kind jonger is dan 18 jaar op 31 december 2015. Dit aantal is berekend door bij de variabele *Huishoudens met kinderen* de leeftijdsklassen *jongste kind 0-5 jaar*, *jongste kind 6-11 jaar* en *jongste kind 12-17 jaar* bij elkaar op te tellen. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *CBS Jeugdmonitor: Jongeren (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, herkomst, regio's*.

Aantal meerpersoonshuishoudens met kind <18 jaar in de bijstand

Het aantal meerpersoonshuishoudens (met een minderjarig kind) dat een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn afgerond op tientallen. De peildatum is 31 december 2015

% Ouders met kinderen in de bijstand

Het aantal meerpersoonshuishoudens met kinderen in de bijstand gedeeld door het totaal aantal huishoudens met minderjarige kinderen.

3.4 Gebruik in dataset Onderwijs

Leerlingen basisonderwijs

Totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs in het schooljaar 2016/2017. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Achterstandsleerlingen basisonderwijs; geslacht, schoolregio*.

Aantal 0.30-leerlingen

Leerlingen in het basisonderwijs krijgen een gewicht van 0.30 als het kinderen zijn waarvan beide ouders maximaal lager of voorbereidend beroepsonderwijs (lbo/vbo), praktijkonderwijs of voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) basis- of kaderberoepsgerichte leerweg hebben gedaan óf waarvan beide ouders maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs hebben gevolgd, bijvoorbeeld lts, ambachtsschool of huishoudschool.

Het toekennen van dit gewicht is mede afhankelijk van het schooljaar en de leeftijd van de leerling. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Achterstandsleerlingen basisonderwijs; geslacht, schoolregio*, in het schooljaar 16/17

Aantal 1.20-leerlingen

Leerlingen in het basisonderwijs krijgen een gewicht van 1.20 als het kinderen zijn van wie één van de ouders maximaal basisonderwijs of (voortgezet)speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen ((v)so-zmlk) heeft gehad en de ander maximaal dezelfde opleiding heeft gevolgd óf het lager of voorbereidend beroepsonderwijs (lbo/vbo), praktijkonderwijs of voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft doorlopen óf maximaal twee jaar onderwijs in een andere schoolopleiding in het voortgezet onderwijs aansluitend op het basisonderwijs heeft gevolgd, bijvoorbeeld lts, ambachtsschool of huishoudschool.

Het toekennen van dit gewicht is mede afhankelijk van het schooljaar en de leeftijd van de leerling.

Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Achterstandsleerlingen basisonderwijs; geslacht, schoolregio*, in het schooljaar 16/17.

% 0.30-leerlingen

Het aantal 0.30 leerlingen gedeeld door het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. De uitkomsten zijn afgerond op twee decimalen.

% 1.20-leerlingen

Het aantal 1.20 leerlingen gedeeld door het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. De uitkomsten zijn afgerond op twee decimalen.

% 0.30 en 1.20-leerlingen

Het aantal leerlingen met de indicatie 0.30 of 1.20, gedeeld door het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs. De uitkomsten zijn afgerond op twee decimalen.

Relatief verzuim per 1000 leerlingen

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Het gaat hierbij om het ongeoorloofd afwezig zijn, bijvoorbeeld door spijbelen of zonder toestemming van de school op vakantie zijn tijdens schooltijd. Het gaat hierbij om het aantal leerlingen dat in zowel het basis- als middelbaar onderwijs (in de leeftijd van 5 t/m 17 jaar) in een periode van vier opeenvolgende weken minimaal zestien uur per week afwezig waren (vanaf deze hoeveelheid zijn scholen verplicht om een leerplichtambtenaar in te schakelen). Deze cijfers komen uit het schooljaar 2016/2017. Bron: Ingrado / waarstaatjegemeente.nl.

Absoluut verzuim per 1000 leerlingen

Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven, per 1000 inwoners in de leeftijd 5 t/m 17 jaar.

Voortijdige schoolverlaters

Voor deze indicator was geen cijfer te vinden dat zowel het jaar 2015/2016 als het jaar 2016/2017 aangaf. Daarom worden hierbij twee verschillende bronnen gebruikt.

In het minst recente jaar is de bron voortijdig schoolverlaters gebruikt uit het rapport *Kinderen in Tel 2015*, uitgegeven door het Verwey-Jonker Instituut. Deze gegevens geven het volgende aan:

“Het aantal leerlingen/deelnemers dat gedurende het jaar 2015 uitstroomt uit het bekostigd onderwijs zonder diploma op minimaal HAVO- of MBO 2-niveau, als percentage van het aantal leerlingen of deelnemers dat op 1 oktober van het schooljaar jonger is dan 23 jaar en een geldige inschrijving aan het VO of MBO heeft. Voortijdige schoolverlaters zijn leerlingen uit het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs die op 1 oktober van het volgende schooljaar het (bekostigd) onderwijs hebben verlaten en niet in het bezit zijn van een startkwalificatie (dat wil zeggen minimaal een HAVO- of Vwo-diploma, of een diploma op MBO 2-niveau). Bovendien betreft het leerlingen die jonger zijn dan 23 jaar en ingeschreven staan in de Gemeentelijke Basisadministratie.”

In het meest recente jaar zijn de gegevens van DUO / Waarstaatjegemeente.nl gebruikt. Hierbij wordt de volgende definitie gegeven:

“Het percentage leerlingen (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen, zonder startkwalificatie op zak, het onderwijs verlaat.

Hoewel deze cijfers niet exact onderling te vergelijken zijn, kunnen ze voor het onderzoek wel gebruikt worden als vergelijking met het percentage jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp.

3.5 Gebruik in dataset niet westerse allochtonen

Totaal aantal minderjarigen

Het aantal minderjarigen (0 t/m 17 jaar) op 1 januari 2017 + het aantal minderjarigen op 1 januari 2016, gedeeld door 2. Alle informatie met betrekking tot deze indicator is afkomstig uit de dataset *Jongeren (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, herkomst, regio's van het CBS*.

Aantal minderjarige, niet-westerse allochtonen

Persoon met een niet-westerse migratieachtergrond. Persoon met als migratieachtergrond een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaaleconomische en sociaal-culturele positie worden personen met een migratieachtergrond uit Indonesië en Japan tot de westerse migratieachtergrond gerekend. Met migratieachtergrond wordt bedoeld dat de persoon, of ten minste een van hun ouders, geboren is in het buitenland.

% minderjarige, niet-westerse allochtonen

Het aantal minderjarige, niet-westerse allochtonen, gedeeld door het totaal aantal minderjarigen.

3.6 gebruik data echtscheidingen

Gebruik in dataset

Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar (1 januari 2016)

Met de variabele *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar* wordt het aantal inwoners jonger dan 18 jaar op 31 december 2015 bedoeld. Deze gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Maatstaven gemeentefonds; Sociaal domein; diverse peildata; regio 2017*. De cijfers zijn niet afgerond.

Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar (1 januari 2017)

Met de variabele *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar* wordt het aantal inwoners jonger dan 18 jaar op 31 december 2016 bedoeld. De cijfers zijn afkomstig uit de CBS Jeugdmonitor: *Jongeren (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, herkomst, regio's*.

Gemiddeld aantal personen in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar

De variabelen *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar (1 januari 2016)* en *Aantal personen in de leeftijd 0 t/m 17 jaar (1 januari 2017)* bij elkaar opgeteld, waarvan de uitkomst wordt gedeeld door twee. De cijfers zijn afgerond op eenheden

Aantal personen 0-17 jaar betrokken bij echtscheiding

Het aantal Minderjarige kinderen dat bij een echtscheiding is betrokken in 2016. Een echtscheiding wordt hier gedefinieerd als: ontbinding van het huwelijk door een beschikking van de rechter, exclusief ontbindingen van partnerschapsregistraties. De cijfers zijn afkomstig uit de dataset *CBS Jeugdmonitor: Minderjarige kinderen betrokken bij echtscheidingen naar regio*. De cijfers zijn afgerond op eenheden.

Percentage personen 0-17 jaar betrokken bij echtscheiding

De variabele *Aantal personen 0-17 jaar betrokken bij echtscheiding* gedeeld door de variabele *Gemiddeld aantal personen in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar*.

Aantal echtscheidingen waarbij kinderen betrokken zijn

Het aantal echtscheidingen in 2016 waarbij minimaal één minderjarige is betrokken. De cijfers zijn afkomstig uit de dataset *CBS Jeugdmonitor: Minderjarige kinderen betrokken bij echtscheidingen naar regio*. De cijfers zijn afgerond op eenheden.

Gemiddeld aantal betrokken kinderen bij echtscheiding

De variabele *Aantal personen 0-17 jaar betrokken bij echtscheiding* gedeeld door de variabele *Aantal echtscheidingen waarbij kinderen betrokken zijn*. De uitkomsten zijn afgerond op één decimaal.

3.7 Gebruik in dataset kinderen per huishouden

Totaal aantal huishoudens met kinderen

Het totaal aantal particuliere huishoudens met thuiswonende kinderen per 1 januari 2014, 2015 en 2016. Deze (en onderstaande cijfers zijn afkomstig uit de dataset: *Huishoudens naar kindertal, leeftijd kind en regio* uit de CBS Jeugdmonitor. Een kind valt hier in de leeftijd 0 t/m 25 jaar. Bij deze indicator zijn alleen de gezinnen meegenomen waarbij het jongste kind minderjarig is.

Huishoudens met 1 kind

Particuliere huishoudens met één thuiswonend kind.

Huishoudens met 2 kinderen

Particuliere huishoudens met twee thuiswonende kinderen.

Huishoudens met 3 of meer kinderen

Particuliere huishoudens met drie of meer thuiswonende kinderen.

% huishoudens met 1 kind

Het aantal huishoudens met één kind gedeeld het totaal aantal huishoudens met kinderen.

% huishoudens met 2 kinderen

Het aantal huishoudens met twee kinderen gedeeld het totaal aantal huishoudens met kinderen.

% huishoudens met 3 of meer kinderen

Het aantal huishoudens met drie of meer kinderen gedeeld het totaal aantal huishoudens met kinderen.

Gemiddelde kinderscore huishoudens.

Deze score wordt berekend met de formule (aantal huishoudens met één kind * 1 + aantal huishoudens met twee kinderen * 2 + aantal huishoudens met drie of meer kinderen * 3) / totaal aantal huishoudens met kinderen.

3.8 Gebruik in dataset tienermoeders

Aantal vrouwen 15 t/m 19 jaar

Het aantal vrouwen dat op 1 januari 2017 minimaal 15 jaar en maximaal 19 jaar oud was. De cijfers zijn afkomstig uit de dataset *Jeugdmonitor: Jongeren (0 tot 25 jaar); geslacht, leeftijd, herkomst, regio's* van CBS Statline.

Aantal tienermoeders

Het aantal vrouwen van jonger dan 20 jaar dat op 1 januari 2017 een kind had. De cijfers zijn afkomstig uit de dataset *Tienermoeders* uit de jeugdmonitor van het CBS.

Percentage tienermoeders

Het aantal tienermoeders gedeeld door het aantal vrouwen tussen de 15 en de 19 jaar.

3.9 Gebruik in dataset : veiligheidsgevoel

Relatief veiligheidsgevoel

Naast de feitelijke criminaliteit kan ook het relatieve veiligheidsgevoel een rol spelen. Om het veiligheidsgevoel in een gemeente te beoordelen, wordt gebruik gemaakt van de Leefbarometer. Hierin worden burgers bevraagd over hun woonomgeving. Ook worden hierin vragen meegenomen over het gevoel van veiligheid. In het onderzoek wordt deze veiligheidsscore, gemeten in 2016 vergeleken met het landelijk gemiddelde.

Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners

Een geregistreerd misdrijf is een door de politie vastgelegd misdrijf in een proces-verbaal van aangifte of in een ambtshalve opgemaakt proces-verbaal in. Een misdrijf is een delict dat strafbaar gesteld is in het Wetboek van Strafrecht en in tal van bijzondere wetten. Het peilmoment is het jaar 2016, de gegevens zijn afkomstig uit de dataset *Geregistreeerde criminaliteit; misdrijven naar soort misdrijf en gemeente* van het CBS.

3.10: Gebruik in dataset: wonen

Gemiddelde WOZ-waarde woningen

De gemiddelde WOZ-waarde van een woning per 1-1-2015.

Leegstand

Het percentage onbewoonde woningen per 1-1-2016. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Leegstandsmonitor van het CBS.

3.11: Gebruik in dataset: Levensstijl

Deze cijfers zijn afkomstig vanuit de Gezondheidsmonitor Volwassenen, die is uitgevoerd door het CBS, de RIVM en de GGD, en geven het volgende aan:

- Zware drinkers: het percentage personen van 19 jaar of ouder die minstens 1 keer per week 6 glazen voor mannen en 4 glazen voor vrouwen per dag.
- Overmatige drinkers: het percentage personen van 19 jaar of ouder die minstens 21 glazen alcohol per week drinken.
- Rokers: Het percentage rokers is het percentage respondenten dat de vraag "Rookt u weleens?" beantwoordt met 'ja'

De resultaten zijn afgeleid uit enquêtes die in 2016 werden gehouden. Deze cijfers zijn alleen beschikbaar in 2016 en zijn afgerond op procenten. In 2015 is er door het CBS een onderzoek gedaan naar het gebruik van alcohol, rookwaar en drugs onder jongeren uit het tweede en vierde leerjaar in het voortgezet onderwijs. Hiervan zijn echter slechts van 127 gemeenten de resultaten meegenomen, vanwege dit lage aantal is dit onderzoek niet gebruikt.²⁰ Omdat het gaat om resultaten in procenten kunnen de fusiegemeenten Schijndel, Sint Oedenrode en Veghel niet samen worden gevoegd tot Meierijstad, waardoor deze gemeenten niet zijn meegenomen.

Bijlage 6/7: Correlatie omgevingsfactoren en het percentage jeugdigen

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie jeugdhulp 2015	Correlatie jeugdhulp 2016	Correlatie jeugdhulp 2017	Gemiddelde 2015 t/m 2017
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal	0,3136	0,3280	0,3022	0,3146

²⁰ <http://jeugdstatline.cbs.nl/Jeugdmonitor/publication/?DM=SLNL&PA=20219NED&D1=1-4&D2=0&D3=1-127&D4=I&VW=T>

	huishoudens met kinderen in totaal				
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2952	0,3064	0,2884	0,2966
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,4011	0,3977	0,3515	0,3834
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,3963	0,3577	0,4384	0,3975
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,3992	0,3974	0,4150	0,4039
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,3679	0,3600	0,4109	0,3796
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,3410	-0,3067	-0,3947	-0,3475
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3192	-0,2934	-0,3696	-0,3274
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,1053	-0,1996	-0,1505	-0,1518
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,0914	0,1916	0,1526	0,1452
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,021	0,0022	0,0367	0,0199
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,4620	-0,3920	-0,4635	-0,4392
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,0662	0,1505	0,0930	0,1032
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,2083	-0,1747	-0,1955	-0,1929
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1656	-0,1701	-0,2009	-0,1789
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,0914	0,1219	0,1311	0,1148
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim	-0,0002	0,0150	0,0183	0,0110

	per 1000 leerlingen				
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,1281	0,1643	0,1556	0,1493
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,2815	0,3424	0,3145	0,3128
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,2090	0,1852	0,2302	0,2082
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,1750	0,2481	0,2273	0,2168
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1843	-0,0847	-0,1267	-0,1319
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3643	0,3629	0,3387	0,3553
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 t/m 19 jaar	0,2918	0,2907	0,3175	0,3000
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,2900	0,3010	0,3546	0,3152
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,3805	-0,3801	-0,3250	-0,3619

Omgevingsfactor		% Jeugdigen met jeugdhulp 2017
	N	383
Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,302** ,000 383
Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,288** ,000 383
Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,352** ,000 383
Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,438** ,000 383
Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,415** ,000 383
Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,411** ,000 383
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,395** ,000 383

Maatstaf 2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,370** ,000 383
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor (2014+2016)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,150** ,003 383
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,153** ,003 383
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,037 ,476 380
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) x € 1000	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,464** ,000 383
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,093 ,069 383
Maatstaf 6.1: percentage zware drinkers 2016	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,196** ,000 382
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,201** ,000 382
Maatstaf 6.3: percentage rokers	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,131* ,010 382
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,018 ,722 379
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,156** ,002 379
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,315** ,000 383
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,230** ,000 383
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,227** ,000 383
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,127* ,013 383
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,339** ,000 383
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,318** ,000 383
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,355** ,000 383
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,325** Sig. (2-tailed) N

Bijlage 8: verantwoording: verschil correlatie omgevingsfactoren en jeugdhulp in 2015 en 2017.

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie jeugdhulp 2015	Correlatie jeugdhulp 2017	Stijging correlatiecoëfficiënt in 2017 tov 2015 (afgerond op honderdsten)
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,3136	0,3022	- 0,01
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2952	0,2884	- 0,01
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,4011	0,3515	- 0,05
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,3963	0,4384	+0,04
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,3992	0,4150	+0,02
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,3679	0,4109	+0,04
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,3410	-0,3947	+0,05
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3192	-0,3696	+0,05
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,1053	-0,1505	+0,05
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,0914	0,1526	+0,06
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,021	0,0367	+0,01
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-	-0,4620	-0,4635	0,00

	waarde			
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,0662	0,0930	+0,03
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-20,83	-0,1955	-0,01
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1656	-0,2009	+0,04
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,0914	0,1311	+0,03
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-0,0002	0,0183	+0,02
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,1281	0,1556	+0,03
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,2815	0,3145	+0,04
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,2090	0,2302	+0,02
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,1750	0,2273	+0,05
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1843	-0,1267	-0,06
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3643	0,3387	-0,03
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 t/m 19 jaar	0,2918	0,3175	+0,03
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,2900	0,3546	+0,06
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,3805	-0,3250	-0,06
Gemiddelde				0,0208
Standaardafwijking				0,0332

Bijlage 9: verantwoording tabel jeugdhulp uitsplitsing met verblijf & zonder verblijf
Zonder verblijf

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie jeugdhulp zonder verblijf 2015	Correlatie jeugdhulp zonder verblijf 2016	Correlatie jeugdhulp zonder verblijf 2017	Gemiddeld e jeugdhulp zonder verblijf
1. Eenoudergezinnen	1.1: %	0,2774	0,2863	0,2839	0,2825

	eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal				
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2601	0,2569	0,2671	0,2613
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,3752	0,3563	0,3329	0,3548
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,3216	0,2553	0,3979	0,3249
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,3428	0,3267	0,3874	0,3523
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,3024	0,2744	0,3746	0,3171
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,2664	-0,2133	-0,3571	-0,2789
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,2505	-0,2126	-0,3284	-0,2639
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,0717	-0,1729	-0,1486	-0,1311
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,0608	0,1796	0,1437	0,1280
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,0114	-0,0056	0,0139	0,0066
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,3917	-0,2919	-0,4254	-0,3696
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,0367	0,1237	0,0825	0,0810
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,1798	-0,1108	-0,1657	-0,1521
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1466	-0,1239	-0,1746	-0,1484
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,0540	0,0680	0,1104	0,0775

7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,0140	0,0195	0,0087	0,0141
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,0510	0,0842	0,1216	0,0856
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,2255	0,2880	0,2989	0,2708
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,1447	0,1052	0,1930	0,1476
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,1267	0,2007	0,2049	0,1774
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1566	-0,0222	-0,1075	-0,0954
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3585	0,3256	0,3215	0,3352
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 t/m 19 jaar	0,2320	0,2124	0,2777	0,2407
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,2503	0,2580	0,3522	0,2868
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,3823	-0,3708	-0,3174	-0,3568

Met verblijf

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie jeugdhulp 2015	Correlatie jeugdhulp 2016	Correlatie jeugdhulp 2015	Gemiddelde
1. Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,2740	0,2457	0,2114	0,2437
1. Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2575	0,2686	0,2177	0,2479
1. Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,2592	0,2640	0,2348	0,2527
2: Financiële situatie	2.1: %	0,4565	0,4781	0,3648	0,4332

	Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen				
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,3831	0,3722	0,3007	0,3520
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,4095	0,4167	0,3351	0,3871
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,4427	-0,4307	-0,3333	-0,4022
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,4212	-0,3802	-0,3372	-0,3795
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,1818	-0,1545	-0,0751	-0,1371
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,1717	0,0982	0,1052	0,1250
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,0727	0,0295	0,1114	0,0712
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,4628	-0,4794	-0,3661	-0,4361
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,1482	0,1410	0,0854	0,1248
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,2166	-0,2853	-0,2119	-0,2379
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1451	-0,2185	-0,1999	-0,1878
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,1959	0,2330	0,1450	0,1913
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,0503	-0,0124	0,0485	0,0288
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,3875	0,3412	0,2111	0,3133
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,3529	0,2971	0,2057	0,2852
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,3146	0,3471	0,2585	0,3067
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,2766	0,2441	0,1948	0,2385
7. Onderwijs	7.6: % achterstandsleerlingen	0,3686	0,3740	0,2855	0,3427

	niveau 0.3 & 1.2				
7. Onderwijs	7.7: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1847	-0,2543	-0,1367	-0,1919
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,1915	0,2393	0,2230	0,2179
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,3848	0,3707	0,3083	0,3546
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,2592	0,2432	0,1686	0,2236
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,1345	-0,1411	-0,1769	-0,1508

Bijlage 10: verantwoording: verschil in jeugdhulp met en zonder verblijf

Omgevingsfactor	Correlatie met verblijf	Correlatie zonder verblijf	Verskil zonder verblijf & met verblijf	Met verblijf groter dan zonder verblijf	Zonder verblijf groter dan met verblijf
1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,2437	0,2825	-0,0388	NEE	NEE
1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,2479	0,2613	-0,0134	NEE	NEE
1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,2527	0,3548	-0,1021	NEE	JA
2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,4332	0,3249	0,1082	JA	NEE
% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,3520	0,3523	-0,0003	NEE	NEE
2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,3871	0,3171	0,0700	NEE	NEE

2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,4022	-0,2789	-0,1233	NEE	JA
2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3795	-0,2639	-0,1157	NEE	JA
3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,1371	-0,1311	-0,0061	NEE	NEE
3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,1250	0,1280	-0,0030	NEE	NEE
4.1: percentage leegstand	0,0712	0,0066	0,0646	NEE	NEE
4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,4361	-0,3696	-0,0664	NEE	NEE
5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,1248	0,0810	0,0439	NEE	NEE
6.1: % zware drinkers	-0,2379	-0,1521	-0,0858	NEE	NEE
6.2: % overmatige drinkers	-0,1878	-0,1484	-0,0394	NEE	NEE
6.3 % rokers	0,1913	0,0775	0,1138	JA	NEE
7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,0288	0,0141	0,0147	NEE	NEE
7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,3133	0,0856	0,2276	JA	NEE
7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,2852	0,2708	0,0145	NEE	NEE
7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,3067	0,1476	0,1591	JA	NEE
7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,2385	0,1774	0,0611	NEE	NEE
7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1919	-0,0954	-0,0965	NEE	NEE
8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,2179	0,3352	-0,1173	NEE	JA
9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,3546	0,2407	0,1139	JA	NEE
10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,2236	0,2868	-0,0632	NEE	NEE
11.1 Score kindertal	-0,1508	-0,3566	0,2060	JA	NEE

huishoudens					
-------------	--	--	--	--	--

Bijlage 11: verantwoording verschil correlatie jeugdhulp met en zonder verblijf in 2015 en 2017

Subcategorie	Maatstaf	Stijging correlatie jeugdhulp met verblijf in 2017 tov 2015	Stijging correlatie jeugdhulp zonder verblijf in 2017 tov 2015
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-0,063	0,006
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	-0,040	0,007
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	-0,024	-0,042
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	-0,092	0,076
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	-0,082	0,045
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	-0,074	0,072
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,109	0,091
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	- 0,084	0,078
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	- 0,107	0,077
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	-0,067	0,083
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,039	0,003
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,097	0,034
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-0,063	0,046
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	0,005	-0,014
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,055	0,028
6. Leefstijl	6.3 % rokers	-0,051	0,056
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-0,002	-0,005
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-0,176	0,071
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	-0,147	0,073
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	-0,056	0,048
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-0,082	0,078
7. Onderwijs	7.6: % achterstandsleerlingen niveau 0.3 & 1.2	-0,083	0,076
7. Onderwijs	7.7: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,048	-0,049
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,031	-0,037
9.Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	-0,076	0,046

10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	-0,091	0,102
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	0,042	-0,065

Bijlage 12: verantwoording percentage jeugdigen met jeugdhulp, gecorrigeerd naar gemiddeld percentage provinciaal gefinancierde zorg 2012-2014

Provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie prov. jeugdhulp 2015	Correlatie prov. jeugdhulp 2016	Correlatie prov. jeugdhulp 2017	Gemiddelde prov. jeugdhulp
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,5847	0,5860	0,5735	0,5814
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,5471	0,5480	0,5391	0,5447
1.Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,5862	0,5702	0,5467	0,5677
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,5940	0,5654	0,6113	0,5902
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,6723	0,6629	0,6760	0,6704
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,6430	0,6333	0,6644	0,6469
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,4545	-0,4274	-0,4713	-0,4510
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3910	-0,3650	-0,4005	-0,3855
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,4887	-0,5396	-0,5121	-0,5135
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,4553	0,5114	0,4923	0,4863
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,1347	0,1240	0,1419	0,1335
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,5371	-0,4852	-0,5201	-0,5141

5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,4224	0,4748	0,4397	0,4456
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,2133	-0,1849	-0,1920	-0,1967
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1062	-0,1035	-0,1216	-0,1104
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,1846	0,2041	0,2037	0,1975
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,1295	0,1381	0,1363	0,1346
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,3920	0,4040	0,3928	0,3963
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,6082	0,6326	0,6176	0,6195
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,3733	0,3510	0,3675	0,3639
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,5279	0,5695	0,5534	0,5503
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1289	-0,0594	-0,0765	-0,0883
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3689	0,3484	0,3389	0,3520
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,4722	0,4558	0,4721	0,4667
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,3667	0,3589	0,3939	0,3732
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,4897	-0,4755	-0,4483	-0,4712

Niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie niet prov. jeugdhulp 2015	Correlatie niet prov. jeugdhulp 2016	Correlatie niet prov. jeugdhulp 2017	Gemiddelde niet prov. Jeugdhulp
1. Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,0431	0,0342	0,0266	0,0328
1. Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens	0,0427	0,0311	0,0309	0,0334

	met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen				
1. Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,1583	0,1443	0,1124	0,1354
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,1469	0,0759	0,1878	0,1396
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,1008	0,0666	0,1121	0,0938
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,0780	0,0361	0,1141	0,0770
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,1626	-0,1045	-0,2226	-0,1662
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,1741	-0,1322	-0,2361	-0,1833
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	0,1720	0,1007	0,1400	0,1418
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	-0,1691	-0,0958	-0,1237	-0,1324
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	-0,0583	-0,0846	-0,0456	-0,0632
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,2704	-0,1844	-0,2839	-0,2476
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-0,1816	-0,1262	-0,1699	-0,1619
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,1403	-0,1064	-0,1382	-0,1284
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1520	-0,1619	-0,1933	-0,1679
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,0034	0,0254	0,0421	0,0220

7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-0,0836	-0,0799	-0,0674	-0,0766
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-0,0814	-0,0795	-0,0528	-0,0665
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	-0,0145	0,0185	0,0137	0,0048
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,0392	0,0004	0,0672	0,0361
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-0,1046	-0,0634	-0,0626	-0,0786
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,1623	-0,0662	-0,1220	-0,1192
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,2481	0,2490	0,2353	0,2434
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,0860	0,0689	0,1162	0,0911
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,1509	0,1415	0,2200	0,1751
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,1925	-0,1897	-0,1426	-0,1715

Bijlage 13: verantwoording verschil correlaties provinciaal & niet-provinciaal gefinancierde zorg

Subcategorie	Maatstaf	Correlatie provinciaal gefinancierde zorg	Correlatie niet provinciaal gefinancierde zorg	Vershil
1.Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	0,5814	0,0328	0,5485
1.Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	0,5447	0,0334	0,5114

1. Eenoudergezin	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	0,5677	0,1354	0,4323
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,5902	0,1396	0,4506
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,6704	0,0938	0,5766
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,6469	0,0770	0,5699
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	-0,4510	-0,1662	0,2849
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	-0,3855	-0,1833	0,2022
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	-0,5135	0,1418	0,6553
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,4863	-0,1324	0,6187
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,1335	-0,0632	0,1967
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,5141	-0,2476	0,2665
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,4456	-0,1619	0,6075
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,1967	-0,1284	0,0684
6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	-0,1104	-0,1679	0,0575
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,1975	0,0220	0,1755
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,1346	-0,0766	0,2112
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,3963	-0,0665	0,4628
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,6195	0,0048	0,6147
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	0,3639	0,0361	0,3278
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,5503	-0,0786	0,6289

7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,0883	-0,1192	0,0309
8. Echtscheiding en	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	0,3520	0,2434	0,1086
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,4667	0,0911	0,3756
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,3732	0,1751	0,1980
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,4712	-0,1715	0,2997

Bijlage 14: verantwoording verschil correlaties provinciaal en niet-provinciaal gefinancierde zorg in 2017 t.o.v. 2015

Subcategorie	Maatstaf	Stijging correlatie prov. Jeugdzorg in 2017 t.o.v. 2015	Stijging correlatie niet-prov. Jeugdzorg in 2017 t.o.v. 2015
1. Eenoudergezinnen	1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-0,011	-0,017
1. Eenoudergezinnen	1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	-0,008	-0,012
1. Eenoudergezinnen	1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	-0,040	-0,046
2: Financiële situatie	2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	0,017	0,041
2: Financiële situatie	% kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum	0,004	0,011
2: Financiële situatie	2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	0,021	0,036
2: Financiële situatie	2.4: gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal	0,017	0,060
2: Financiële situatie	2.5: gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	0,010	0,062
3. Veiligheid	3.1 positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor	0,023	-0,032
3. Veiligheid	3.2: aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners	0,037	-0,046
4. Woningen	4.1: percentage leegstand	0,007	-0,013
4. Woningen	4.2: gemiddelde WOZ-waarde	-0,017	0,014
5. Afkomst	5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	0,017	-0,012
6. Leefstijl	6.1: % zware drinkers	-0,021	-0,021

6. Leefstijl	6.2: % overmatige drinkers	0,015	0,041
6. Leefstijl	6.3 % rokers	0,019	0,039
7. Onderwijs	7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	0,007	-0,016
7. Onderwijs	7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	0,001	-0,029
7. Onderwijs	7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	0,009	-0,028
7. Onderwijs	7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	-0,006	0,028
7. Onderwijs	7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	0,025	-0,042
7. Onderwijs	7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners	-0,052	-0,040
8. Echtscheidingen	8.1 Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	-0,030	-0,013
9. Tienermoeders	9.1 Percentage tienermoeders op vrouwen 15 tm 19 jaar	0,000	0,030
10. Psychische gezondheid	10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	0,027	0,069
11. kindertal huishoudens	11.1 Score kindertal huishoudens	-0,041	-0,050
Gemiddelde stijging 2017 t.o.v. 2015		0,002	-0,001
Gemiddelde standaardafwijking		0,0222	0,036736319

Bijlage 15: Verantwoording regressieanalyse Jongeren met jeugdhulp 2017

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,675 ^a	,456	,416	1,4079%

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,072	,063		1,139	,256
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,482	,102	-1,167	-4,724	,000
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,434	,205	,374	2,122	,035
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	,313	,100	,585	3,123	,002
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	-,018	,046	-,059	-,383	,702
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,098	,082	,213	1,195	,233
	Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	,316	,242	,330	1,309	,191

Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,038	,028	-,218	-1,358	,175
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,004	,012	-,034	-,379	,705
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,060	,029	,216	2,076	,039
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,093	,100	,079	,932	,352
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,042	,086	-,023	-,491	,624
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,004	,008	,063	,516	,606
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,075	,028	-,298	-2,705	,007
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,051	,034	-,076	-1,515	,131
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,127	,042	-,133	-3,017	,003
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	-,008	,024	-,013	-,310	,756
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	,000	,000	-,024	-,567	,571
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-4,617E-5	,000	-,018	-,358	,721
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,245	,291	,067	,841	,401
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,062	,045	,083	1,371	,171
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,070	,079	,071	,883	,378
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,035	,011	,204	3,046	,002
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,491	,448	,055	1,096	,274
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,338	,362	,047	,933	,351
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,827	,164	,236	5,032	,000
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,057	,018	-,289	-3,105	,002

a. Dependent Variable: % Jongeren met jeugdhulp 2017

Bijlage 16: verantwoording regressieanalyse maatstaven huidig model en onderzocht model

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,550 ^a	,302	,283	,015479488291326

a. Predictor: (Constant), Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik, Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2, Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1), Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3, Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen, Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen, Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1), Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014), Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal, Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand

ANOVA^a

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	,039	10	,004	16,111	,000 ^b
Residual	,089	372	,000		
Total	,128	382			

a. Dependent Variable: % Jongeren met jeugdhulp 2017

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,058	,015		3,879	,000
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,010	,067	-,024	-,152	,880
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,019	,159	,017	,123	,903
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	,067	,047	,227	1,417	,157
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,241	,072	,523	3,367	,001
	Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	-,280	,228	-,292	-1,230	,219
	Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	,018	,018	,102	1,000	,318
	Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,035	,011	-,266	-3,210	,001
	Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,025	,040	,033	,625	,532
	Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-,162	,065	-,166	-2,481	,014
	Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,777	,164	,227	4,735	,000

a. Dependent Variable: % Jongeren met jeugdhulp 2017

Bijlage 17: Verantwoording regressieanalyse jeugdigen met jeugdhulp zonder verblijf 2017

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
-------	---	----------	-------------------	----------------------------

1	,637 ^a	,406	,361	,013309111697 769
---	-------------------	------	------	----------------------

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,073	,060		1,214	,225
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,409	,097	-1,094	-4,236	,000
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,355	,193	,338	1,836	,067
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	,250	,095	,518	2,647	,008
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	-,013	,043	-,049	-,306	,760
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,138	,078	,330	1,767	,078
	Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	,185	,228	,214	,810	,418
	Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,022	,027	-,141	-,841	,401
	Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,006	,011	-,048	-,503	,615
	Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,038	,027	,153	1,407	,160
	Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,057	,094	,054	,609	,543
	Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,066	,082	-,040	-,813	,417
	Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,002	,008	,029	,228	,820
	Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,071	,026	-,312	-2,715	,007
	Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,031	,032	-,051	-,982	,327
	Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,103	,040	-,118	-2,574	,010
	Maatstaf 6.3: Percentage rokers	-,011	,023	-,021	-,475	,635
	Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	,000	,000	-,034	-,769	,442
	Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-9,484E-5	,000	-,040	-,778	,437
	Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,287	,275	,087	1,043	,298
	Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,039	,043	,057	,900	,369
	Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,058	,074	,066	,784	,434
	Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,030	,011	,197	2,808	,005

Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,370	,423	,046	,874	,383
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,168	,342	,026	,492	,623
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,822	,155	,259	5,296	,000
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,050	,017	-,282	-2,905	,004

Bijlage 18: regressieanalyse meervoudige regressie jeugdhulp met verblijf 2017

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,560 ^a	,314	,263	0,34113%

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-,001	,015		-,037	,971
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,073	,025	-,824	-,2,969	,003
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,079	,050	,316	1,594	,112
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	,062	,024	,539	2,564	,011
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	-,004	,011	-,067	-,387	,699
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	-,039	,020	-,393	-,1,961	,051
	Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	,131	,059	,635	2,241	,026
	Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,016	,007	-,419	-,2,324	,021
	Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	,001	,003	,040	,398	,691
	Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,021	,007	,360	3,076	,002
	Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,036	,024	,140	1,473	,142
	Maatstaf 4.1: percentage leegstand	,024	,021	,061	1,147	,252
	Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,002	,002	,171	1,241	,215
	Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,004	,007	-,071	-,573	,567

Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	,020	,008	-,136	-2,423	,016
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	,025	,010	-,119	-2,409	,017
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	,003	,006	,027	,570	,569
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	6,879E-5	,000	,031	,663	,508
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	4,867E-5	,000	,086	1,557	,120
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	-,042	,070	-,054	-,596	,552
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,024	,011	,146	2,145	,033
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,011	,019	,053	,586	,558
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,004	,003	,122	1,615	,107
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,121	,108	,063	1,115	,265
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,169	,088	,109	1,931	,054
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,004	,040	,006	,106	,916
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,007	,004	-,154	-1,478	,140

a. Dependent Variable: Daadwerkelijke hoeveelheid jeugdhulp met verblijf

Bijlage 19: verantwoording regressieanalyse Provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,788 ^a	,620	,592	0,58009%

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,023	,026		,870	,385
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,123	,042	-,601	-2,914	,004
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,081	,084	,142	,961	,337
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	,076	,041	,288	1,838	,067
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	-,030	,019	-,207	-1,602	,110
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,050	,034	,221	1,480	,140
	Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	,186	,100	,395	1,873	,062

Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,007	,012	-,075	-,562	,574
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,002	,005	-,033	-,433	,665
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,007	,012	,052	,599	,550
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,089	,041	,153	2,165	,031
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	,010	,036	,011	,271	,786
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	-,001	,003	-,032	-,315	,753
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,013	,011	-,108	-1,173	,242
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,010	,014	-,030	-,726	,468
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,039	,017	-,081	-2,217	,027
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	-,003	,010	-,010	-,289	,772
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	,000	,000	,078	2,225	,027
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	,000	,000	,082	1,996	,047
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,167	,120	,093	1,392	,165
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,056	,019	,153	3,027	,003
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,029	,032	,061	,904	,367
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,006	,005	,071	1,273	,204
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,245	,184	,056	1,327	,186
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,200	,149	,056	1,339	,181
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,284	,068	,164	4,191	,000
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,015	,008	-,157	-2,018	,044

a. Dependent Variable: Daadwerkelijk provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Bijlage 20: verantwoording regressieanalyse niet-provinciaal gefinancierde jeugdhulp

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,581 ^a	,338	,288	,011298570744032

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,049	,051		,972	,331
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-,360	,082	-,197	-4,391	,000
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	,353	,164	,418	2,150	,032
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	,237	,080	,609	2,948	,003

Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	,013	,037	,059	,346	,730
Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,048	,066	,144	,729	,466
Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	,130	,194	,186	,669	,504
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,032	,023	-,249	-1,403	,161
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,002	,009	-,025	-,250	,803
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1)	,053	,023	,262	2,279	,023
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,004	,080	,005	,050	,960
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,052	,069	-,039	-,751	,453
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,005	,006	,109	,805	,422
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,062	,022	-,336	-2,769	,006
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,041	,027	-,083	-1,515	,131
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,089	,034	-,127	-2,621	,009
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	-,005	,020	-,011	-,238	,812
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-,001	,000	-,085	-1,849	,065
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	,000	,000	-,080	-1,471	,142
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,078	,233	,029	,333	,739
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,006	,036	,010	,154	,878
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	,040	,063	,056	,637	,525
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,029	,009	,233	3,142	,002
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,246	,359	,038	,685	,494
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,138	,290	,026	,475	,635
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,543	,132	,213	4,119	,000
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,042	,015	-,291	-2,833	,005

Bijlage 21: regressieanalyse boekingsverschillen en nettosaldo jeugdzorg

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,164 ^a	,027	,019	17,138022244076094

- a. Predictors: (Constant), Indexscore bestuurskosten, Indexscore overhead, Vr 1: Indexscore Nettoscore SD excl. jeugdzorg (hoe lager score, hoe lager kosten tov inkomsten). Als indexscore=100 --> gemiddelde van gemeenten

Model		Standardized Coefficients	Sig.
		Beta	
1	(Constant)		
	Vr 1: Indexscore Nettosaldo Sociaal Domein exclusief jeugdzorg	,116	,037
	Indexscore overhead	,063	,245
	Indexscore bestuurskosten	,139	,009

Bijlage 22: regressieanalyse boekingsverschillen en gemiddelde kosten jeugdzorg per minderjarige inwoners

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,355 ^a	,126	,119	345,763097441203970

- a. Predictors: (Constant), Indexscore bestuurskosten, Indexscore overhead, Vr 1: Indexscore Nettoscore SD excl. jeugdzorg (hoe lager score, hoe lager kosten tov inkomsten). Als indexscore=100 --> gemiddelde van gemeenten

Model		Standardized Coefficients	Sig.
		Beta	
1	(Constant)		,000
	Vr 1: Indexscore Nettoscore SD excl. jeugdzorg (hoe lager score, hoe lager kosten tov inkomsten). Als indexscore=100 --> gemiddelde van gemeenten	,147	,006
	Indexscore overhead	-,159	,002
	Indexscore bestuurskosten	-,211	,000

- a. Dependent Variable: Gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoners

Bijlage 23: verantwoording regressieanalyse omgevingsfactoren en gemiddelde kosten jeugdzorg

Verband huidig model en gemiddelde kosten van jeugdhulp

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Huidig	,735 ^a	,541	,528	253,025488642568120

Verband onderzocht model en gemiddelde kosten van jeugdhulp

Onderzoeke	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Onderzoeke	,770 ^a	,593	,561	245,372275889763930

Bijlage 24: verantwoording regressieanalyse omgevingsfactoren en gemiddelde kosten jeugdzorg

Model	Standardized Coefficients	Sig.
	Beta	
1		
Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	-,186	,075
Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,597	,000**
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,207	,124
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,099	,213
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,146	,115
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	,055	,468
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,010	,802
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,004	,965
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,215	,023*
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	-,021	,630
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	-,052	,188
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	,022	,554
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	,023	,535
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	,036	,411
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,132	,067
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,040	,463
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-,161	,027*
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,072	,193
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,059	,187
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,090	,047*
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	,013	,756
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,225	,001**

a. Dependent Variable: Gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoners

Bijlage 25: regressieanalyse omgevingsfactoren & nettosaldo jeugdzorg

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Huidig	,344 ^a	,119	,094	16,4695591765 59073

Nieuw	,412 ^a	,170	,106	16,36677391483 9800
-------	-------------------	------	------	------------------------

Bijlage 26: regressieanalyse omgevingsfactoren & nettosaldo jeugdzorg
Coefficients^a

Model		Standardi zed Coefficien ts	Sig.
		Beta	
1	(Constant)		,448
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	-,356	,016*
	Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	,409	,006**
	Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-,012	,949
	Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-,137	,222
	Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	,269	,040*
	Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	-,007	,952
	Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-,039	,496
	Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	,024	,862
	Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-,032	,808
	Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	,000	,996
	Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	,000	,998
	Maatstaf 6.3: Percentage rokers	,003	,958
	Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	,044	,412
	Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-,006	,924
	Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	,135	,180
	Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	,080	,296
	Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-,236	,021*
	Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	,133	,088
	Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	,087	,166
	Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	,083	,190
	Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	-,085	,140
	Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-,168	,082

a. Dependent Variable: Indexcijfer verschillen nettosaldo kosten jeugd en jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit verdeelmodel

Bijlage 27: regressieanalyse inhoudelijke factoren en gemiddelde kosten jeugdzorg

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,648 ^a	,420	,407	284,629570474 799000

Bijlage 28: regressieanalyse inhoudelijke factoren en gemiddelde kosten jeugdzorg

Coefficients^a

Model		Standardized Coefficients	Sig.
		Beta	
1	% Jongeren met meerdere soorten hulp (stapeling)	,202	,001
	% jongeren met jeugdhulp met verblijf (van alle jongeren met jeugdhulp: 2017)	,169	,003

Score duur van de jeugdhulp	,059	,148
% Jeugdhulp voortijdig beëindigd	,212	,000
Herhaald beroep op jeugdhulp	,000	,998
% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	,001	,976
Kosten wijkteams	-,105	,011
Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	,292	,000

a. Dependent Variable: Gemiddelde kosten aan jeugdzorg per minderjarige inwoners

Bijlage 29: regressieanalyse omgevingsfactoren en nettosaldo jeugdzorg

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,382 ^a	,146	,127	16,226805207903130

Bijlage30: regressieanalyse omgevingsfactoren en nettosaldo jeugdzorg

Model		Standardized Coefficients	Sig.
		Beta	
1	(Constant)		,000
	% Jongeren met meerdere soorten hulp (stapeling)	,057	,436
	% jongeren met jeugdhulp met verblijf (van alle jongeren met jeugdhulp: 2017)	,181	,008
	Score duur van de jeugdhulp	,041	,412
	% Jeugdhulp voortijdig beëindigd	,167	,001
	Herhaald beroep op jeugdhulp	-,001	,980
	% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	,161	,002
	Kosten wijkteams	-,175	,000
	Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	-,075	,191

a. Dependent Variable: Indexcijfer verschillen nettosaldo kosten jeugd en jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit verdeelmodel

Bijlage 31: regressieanalyse voor model hoofdstuk 7

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,507 ^a	,257	,179	15,733312618347597

a. Predictors: (Constant), Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3, % jongeren met jeugdhulp met verblijf (van alle jongeren met jeugdhulp: 2017), Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen, Kosten wijkteams, Score duur van de jeugdhulp, Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik, Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers, Maatstaf 6.3: Percentage rokers, % doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten), Maatstaf 4.1: percentage leegstand, Herhaald beroep op jeugdhulp, % Jeugdhulp voortijdig beëindigd, Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016, Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog), Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen), Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen, Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is, Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2, Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1), Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3, % jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling), Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen, Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg, Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%), Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO), Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1, Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen, Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1, Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen, Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014), Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1), Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen, Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand, Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	27802,623	34	817,724	3,303	,000 ^b
	Residual	80202,029	324	247,537		
	Total	108004,651	358			

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	66,691	75,367		,885	,377
	% jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)	42,295	41,546	,080	1,018	,309
	% jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (van alle jeugdigen met jeugdhulp: 2017)	76,336	35,223	,156	2,167	,031
	Score duur van de jeugdhulp	1,749	2,695	,033	,649	,517
	% Jeugdhulp voortijdig beëindigd	15,990	12,487	,079	1,281	,201
	Herhaald beroep op jeugdhulp	11,219	20,901	,031	,537	,592
	% doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende trajecten)	22,901	9,934	,126	2,305	,022
	Kosten wijkteams	-270,877	84,981	-,161	-3,187	,002
	Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg	15,017	21,157	,060	,710	,478
	Maatstaf 1.1: % eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal	-71,468	123,159	-,184	-,580	,562
	Maatstaf 1.2: % eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen	-78,819	240,544	-,072	-,328	,743
	Maatstaf 1.3: % jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen	-82,983	119,443	-,166	-,695	,488
	Maatstaf 2.1: % Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen	74,917	52,179	,269	1,436	,152

Maatstaf 2.2: % kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120% van het sociaal minimum (2013 en 2014)	102,595	96,715	,237	1,061	,290
Maatstaf 2.3: % gezinnen met kinderen in de bijstand	-76,350	280,454	-,085	-,272	,786
Maatstaf 2.4: Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer (€ 25000 =1)	-4,237	33,505	-,026	-,126	,899
Maatstaf 2.5 Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)	-12,971	13,868	-,106	-,935	,350
Maatstaf 3.1: Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in % (uitkomst = afwijking/100+1	39,090	34,114	,151	1,146	,253
Maatstaf 3.2: Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners (2015+2016) in % (1 per inw = 100%)	-51,263	117,875	-,046	-,435	,664
Maatstaf 4.1: percentage leegstand	-101,834	103,545	-,059	-,983	,326
Maatstaf 4.2: gemiddelde WOZ-waarde (2015+2016) Indexcijfer, 200.000 is 1	8,665	9,726	,140	,891	,374
Maatstaf 5.1 % niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen	-9,962	32,710	-,042	-,305	,761
Maatstaf 6.1: Percentage zware drinkers 2016	15,179	39,548	,024	,384	,701
Maatstaf 6.2: percentage overmatige drinkers	4,915	49,400	,005	,099	,921
Maatstaf 6.3: Percentage rokers	-17,840	28,129	-,033	-,634	,526
Maatstaf 7.1: absoluut verzuim per 1000 leerlingen	-,056	,508	-,006	-,111	,912
Maatstaf 7.2: relatief verzuim per 1000 leerlingen	-,195	,165	-,075	-1,185	,237
Maatstaf 7.3: % voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	405,913	336,353	,120	1,207	,228
Maatstaf 7.4: % Achterstandsleerlingen niveau 0.3	28,911	54,887	,041	,527	,599
Maatstaf 7.5: % Achterstandsleerlingen niveau 1.2	-187,920	94,776	-,203	-1,983	,048
Maatstaf 7.6: gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3= hoog)	28,719	13,476	,180	2,131	,034
Maatstaf 8.1: Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is	460,919	526,319	,055	,876	,382
Maatstaf 9.1: Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen)	398,332	436,629	,058	,912	,362
Maatstaf 10.1: percentage ouders met langdurig medicijngebruik	-175,192	193,040	-,053	-,908	,365
Maatstaf 11.1 Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3	-44,253	21,976	-,240	-2,014	,045

a. Dependent Variable: Indexcijfer verschillen nettosaldo kosten jeugd en jeugdzorg-gerelateerde inkomsten uit verdeelmodel

Formuleblad

Formule 1: formule Hoofdstuk 5: Percentage jeugdigen met jeugdhulp volgens nieuw model omgevingsfactoren

Percentage jeugdigen met jeugdhulp = $(0,072 - (0,482 * \% \text{eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal}) + (0,434 * \% \text{eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen}) + (0,313 * \% \text{jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen}) - (0,018 * \text{Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen}) + (0,098 * \% \text{kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120\% van het sociaal minimum}) + (0,316 * \% \text{gezinnen met kinderen in de bijstand}) - (0,038 * \text{Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal}) - (0,004 * \text{Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen totaal}) + (0,060 * \text{procentpunt afwijking score veiligheidsmonitor}) + (0,093 * \% \text{geregistreerde misdrijven}) - (0,042 * \% \text{leegstand}) + (0,004 * \text{indexcijfer gemiddelde WOZ-waarde}) - (0,075 * \% \text{niet-westerse allochtonen}) - (0,051 * \% \text{percentage zware drinkers 2016}) - (0,127 * \% \text{percentage overmatige drinkers}) - (0,008 * \% \text{percentage rokers}) - (0,00 * \text{absoluut verzuim per 1000 leerlingen}) - (0,00005 * \text{relatief verzuim per 1000 leerlingen}) + (0,245 * \% \text{percentage voortijdige schoolverlaters VO+MBO}) + (0,062 * \% \text{percentage achterstandsleerlingen 0.3}) + (0,070 * \% \text{percentage achterstandsleerlingen 1.2}) + (0,034 * \text{gemiddelde score opleidingsniveau}) + (0,491 * \% \text{Percentage kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is}) + (0,338 * \% \text{Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen}) + (0,827 * \% \text{percentage ouders met langdurig medicijngebruik}) - (0,057 * \text{Score kindertal huishoudens})) * 100\%$.

Formule 2: formule model hoofdstuk 7: nettosaldo jeugdzorg na correctie model

Nettosaldo jeugdzorg na correctie model = $66,691 + (42,295 * \% \text{jeugdigen met meerdere soorten hulp (stapeling)}) + (76,336 * \% \text{jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (van alle jeugdigen met jeugdhulp)}) + (1,749 * \text{Score duur van de jeugdhulp}) + (15,99 * \% \text{Jeugdhulp voortijdig beëindigd}) + (11,219 * \text{Herhaald beroep op jeugdhulp}) + (22,901 * \% \text{trajecten doorverwezen vanaf gemeente (van alle bekende jeugdzorgtrajecten)}) - (270,877 * \text{Kosten wijkteams}) + (15,017 * \% \text{Percentage voormalig provinciaal-gefinancierde jeugdzorg}) - (71,468 * \% \text{eenouderhuishoudens van het totaal aantal huishoudens met kinderen in totaal}) - (78,819 * \% \text{eenouderhuishoudens met minimaal 2 kinderen van het totaal aantal huishoudens met kinderen}) - (82,983 * \text{Maatstaf 1.3: \% jeugdigen 0-24 jaar in een eenoudergezin van het totaal 0-24 jarigen}) + (74,917 * \% \text{Eenoudergezinnen met kinderen in de bijstand van totaal aantal eenoudergezinnen}) + (102,595 * \% \text{kinderen in een gezin met een inkomen van maximaal 120\% van het sociaal minimum}) - (76,35 * \% \text{gezinnen met kinderen in de bijstand}) - (4,237 * \text{Gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal Indexcijfer}) - (12,971 * \text{Indexcijfer gestandaardiseerd inkomen huishoudens totaal (€25.000 is 1)}) + (39,09 * \text{Positieve afwijking score veiligheid Leefmonitor in \% (uitkomst = afwijking/100+1)}) - (51,263 * \text{Aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners in \% (1 per inw = 100\%)}) - (101,834 * \% \text{Percentage leegstand}) + (8,665 * \text{gemiddelde WOZ-waarde, Indexcijfer: 200.000 is 1}) - (9,962 * \% \text{niet-westerse allochtonen op totaal aantal minderjarigen}) + (15,179 * \% \text{Percentage zware drinkers}) + (4,915 * \% \text{percentage overmatige drinkers}) - (17,84 * \% \text{Percentage rokers}) - (0,056 * \text{absoluut verzuim per 1000 leerlingen}) - (0,195 * \text{relatief verzuim per 1000 leerlingen}) + (405,913 * \% \text{voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)}) + (28,911 * \% \text{Achterstandsleerlingen niveau 0.3}) - (187,92 * \text{AI4}) + (28,719 * \text{gemiddelde score opleidingsniveau inwoners (1=laag, 2=gemiddeld, 3=hoog)}) + (460,909 * \% \text{kinderen 0-17 jaar dat bij een echtscheiding betrokken is}) + (398,332 * \% \text{Percentage tienermoeders per 15 t/m 19 jarige vrouwen}) - (175,192 * \% \text{percentage ouders met langdurig medicijngebruik}) - (44,253 * \text{Score kindertal huishoudens (1 kind = 1, 2 kinderen is 2, 3 of meer kinderen is 3)})$.